

V. A. URECHIA

OPERE
COMPLETE

TEATRU — DRAME

SERIA A
TOMUL I

BUCURESCI
IMPRIMERIA STATULUI, CURTEA SERBAN-VODA

1878

OPERE COMPLETE

TABLA MATERIILOR TOMULUI I.

	<u>Pagina</u>
Prefacia	I
Vornicul Bucioc	1
Critica	113
Porcarul și Măria Sea Vodă	150
Banul Mărăcine	235
Curtea lui Neagoe Vodă	335
Note	411

PREFACIA

Nu mai rămâne îndoială : *é*ţã câtc-va tomurî de piese rele.
De ce le public?

Pentru-cã am vëđut publicate şî alt-le de la alţiî nu mai pucin rele....

Sciũ, acésta nu e o scuzã pentru piesele mele. Sciũ înse şî aceea cã arta dramatica n-î se nascu *într-o đî* la nici un popor. Trebuie se se producã multe piese próste ca ale mele şî ale multor din contimpuranii meî, p^{ân} ce literatura românescã va putea numerã o piesã *buna*.

Publicũ naivele şî barbarele mele încercãrî dramatice nu din gustul de a capatã laudele contimpuranilor meî, ci ca simple *documente* utile istoriei literaturéi nóstre dramatice. „Déca n-ar fi fost nu s'ar fi povestit“, đice Românul, ca se justifice minunãtiile basmelor séle. Voiũ đice şî eũ : aceste piese *aũ fost represen'ate*, decî dađi-mî voiã a le povesti şî prin tipar.

Rog pre lectorele drept se ţinã sémã de gradul de nain-tire la care am aflat literatura nóstrã dramaticã , când am început a scrie pentru teatru şî se nu-mî cerceteze lucrãrile dramatice cu mintea pironitã la capodoperile streine, ci la lucrãrile dramatice care aũ precedat pre ale mele, şî li-aũ fost ceea ce ómeniî de meseriã numesc: *momentul literar*. Aşa nu-mã facënd, lectorele nu va veni la conclusiunea nu sciũ cã-

ruia critic, care dîce că eă am ruinat teatrul, pentru-că ma'm încercat, cu D-niș Pascaly și Demetriad, a aduce pe scena română, eroi și ómenı marı din istoria Patriei, în loc de a o lăsà se continue a ni face cunoscute loretele, fetele maı mult orı maı pucin de marmoră, damele cu camelii și tóte insanitășile scenelor streine; orı pre *Adam și Eva* șmbland goı în paradis, séu pre *puiul din Rosa magică*, șmbland pe piciorónge.....

Fac, terminând, o declarare utile pentru luminarea criticilor mei trecuți și viitori: *sunt de șcóla romantică, nu respect unitășile de timp, nici de loc*. Bine-voișı dér, ouorabililor, a nu mă înjurá înarmășı cu *arta poetica a lui Boileau*, căcł n-am nici o pretenșıune la clasicism.

Voiă maı rugá și publicul, carele de atâte orı a facut cu mine causă comună în contra criticeı pãrtenitóre și amãrite, se nu-mı refuze și pe viitor protecșıunea sea, pentru că, dupě cum dîce poetul latin :

„Quem tulit ad scenam ventoso gloria curru
Examinat lentus Spectator, sedulus inflat“.

V. A. URECHIA

VORNICUL BUCIOC

DRAMĂ ISTORICĂ ÎN 5 ACTE

PERSONE

Gaspar Grațiani, Domnul Moldovei . . .	D-nu <i>C. Dimitriade</i>
Vornicul Bucioe	« <i>Stef. Velescu</i>
Septilicf.	« <i>Felbariade</i>
Lupu	« <i>Christescu</i>
Goia	« <i>Dragulici</i>
Irina	D-na <i>R. Stavrescu</i>
Tódor	D-nu <i>Comino</i>
Flórea	D-na <i>Fr. Sarandi</i>
Maria	D-ra <i>L. Teodorescu</i>
Țiganka	D-na <i>C. Dimitrészca</i>
Corbu	D-nu <i>P. Pascali</i>
Vařlam	« <i>Ionescu</i>
1-iul Boier	« <i>Iiiescu</i>
2-lea Boier	« <i>Anastasescu</i>
Un copil de casă	D-ra <i>A. Popescu</i>
Egumenul Monastirei Frumósa . . .	D-nu <i>Găvănescu</i>
Un apod	« <i>Niță</i>
Un arestant	« <i>Protopopescu</i>
Un Olac	« <i>Moceanu</i>
Un temnicer	« <i>Romanescu</i>
1-iul Țirgoveț	« <i>Mageru</i>
2-lea Țirgoveț	« <i>Livedeanu</i>
3-lea Țirgoveț	« <i>Antonescu</i>
Zolchievski	« <i>Rădulescu</i>

Aprođi, Boeri, Arestați. Pandurii, Arcași. etc.—Acțiunea se petrece în IAȘI în 1620 între Septembrie și Octombree.

Reprezentată pentru prima óră pe scena teatrului mare din Bucureșci,
la 28 Martie 1867, sub direcțiunea D-lui Dimitriade.

VORNICUL BUCIOC

ACTUL I

SCENA I.

(O cameră în palat).

SEPTILICI, GOIA.

SEPTILICI

Se trăesci, Postelnice Goia! cu un tovarăș ca D-ta lucrul nu p^ote merge decât în plin.

GOIA

Capul meu nu duce grija, pe câtă vreme Hatmanul Septilici va fi fratele meu de cruce! . . . Se trăescă Hatmanul Septilici!

SEPTILICI

Țist! . . . tăcere! Zidurile încă aŭ urechi! . . . Când cine-va a ajuns la domnie, la tronul țerei Moldovei, că Măria Sa Vodă Gasparu, pe calea isteției și a risipei altora, n'are urechia surdă nici ochii înhobotați . . . Ia s^ema Goia: limba cea mlădi^osă a Măriei Sale ascunde bășica cu venin al șerpelui. Aduți aminte de vorbele cu care, de faciă cu Bucioc, muștră, lovind cu topuzul, pre căpeteniile resculatorilor de la Orchei^u . . . „Se aveți^u animă curată spre Domnul“ le dicea el; ș'apoți Bucioc. . . .

GOI

Bucioc! . . . Oh! nu Gaspar, ci Bucioc este protivnicul nostru semeț! Bucioc a perdut pe Orcheeni, Bucioc ține cu

Turcul și el, el cel mai mare cap al țerei, este iubit de țeră și, cu voie fără voie, Măria Sa Vodă, numai ce-l caută să-î încredințeze trebile, érá noi, . . noi cari ne cercăm se facem de tot slobod gândul lui Vodă de boeri, de boeri cari nu-î priesc, noi nu suntem încredințați că vom purtá a doua di capul pe umere . . . și turcii din paza domnescă ne pândesc în toate faptele noastre . . . și Bucioc toate le scie, . . . Eí, la naiba! déră asta trebuie se înceteze o dată Hatmane. Nu simți D-ta, că déca Bucioc rămâne mult încă la mărire și putere, déca el nu cade sub labela leului, tidvele noastre vor se simți gádilitura țepeí?

SEPTILICI

De simți! o da! însă lucrul nu e ușor, Postelnice dragă; Bucioc e iubit de țeră, și déră în deosebită cătare la domnie, și apoi lêngă densusul se afă Visternicul Lupu, ginerile săú și finul de cununie al lui Măria Sa Vodă. . . .

GOIA

Va să dicită totul e perdut? . .

SEPTILICI

Perdut, nu . . . dér tréba e anevoie.

GOIA

Nu înțeleg.

SEPTILICI

Ce fel? Déră buna vedere în care Bucioc stá la Vodă, nu e óre tocmai semnul de pacostea ce 'l pasce? . . . Gaspar urésce tot atât pre'Bucioc cât și pre Lupu... Uitat-ai că améndouí sunt dușmaní Leșilor, améndouí iubiți de țeră . . atâtea însușiri care lipsesc Măriei Sale lui Vodă . . . și apoi . . .

GOIA

Și apoi?

SEPTILICI

Și apoi Bucioc mai are un neajuns în ochii Măriei Sale...

GOIA

Un neajuns? . . .

SEPTILICI

Este bărbatul Irinei . . . înțelegi tu?

GOIA

Irina? . . . Ce ăică?

SEPTILICI

Irina, da! femeea acésta singură ar fi putut adormi tóte prepusurile lui Gaspar . . . El o iubescce . . . Șciți tu, Goio, cât s'ar lăți ocina, cât ar spori bunurile și vredniciele ace-luia care ar isbuti se sature pofta acésta a lui Gaspar? . . .

GOIA

Se vedem H. tmane, se vedem! . . . Ian încercă agera'ți mințe! (se aud strigăte: trăăsă Bucioe!) Audeți! . . . poporul petreco, că în tot-d'aun, cu urări pre Bucioe. . . .

SEPTILICI

Veđi! atingă-se cine-va de acel idol al mulțimeii nepri-cepute, deca nu ține la țilele sale!

GOIA

Apoi, ce e dar de făcut? Spune! tu șciți că aceeași ursită ne légă, aceleași țile ne ascéptă . . . Avuția, repaosul, mă-rirea, deca vom isbuti, de nu . . . de nu, pentru fie-care din noi câte o țepă . . . desmardarea gâdelui . . . Spune Septilici, cu cât vremea trece, lucrul se îngreue . . . Că mâne póte prind bănueli mai mari Turcii ce împrejoră pre Măria Sa . . .

SEPTILICI

Séu că mâne țera reînnoesce ispita Orcheenilor, și atunci

Gaspar, care se rađimă pe jurămintele Leșilor, Gaspar cade, și cu dănsul vor cădea toate planurile năstre . . . Tu ești meșter, Goio, în sucitură, și de! . . . mă taiă capul și pre mine la ele . . . La lucru dar, fătate! Meștersugul la ce ne va mai fi de trebă, când juvețul va fi la grumază? . . .

GOIA

Tăcere! . . . Cine-va vine! . . . Ascuțeți Septilici palata . . . ți voi dovedi eă lungimea limbei mele . . . Tăcere! . . . E Bucioc!

SCENA II.

Ceă de sus. — BUCIOC.

BUCIOC

(Cu ironia) Vă mânecareți des de diminéță, măriți boeri . . . Văd bine că Măria Sa Vodă nu va avea nevoie să vă amintescă că Orcheenilor : „să aveți animă cnrată spre Domnul!“

SEPTILICI

Măria Sa nu are șerb mai supus decât mine. . .

GOIA

Măria Sa nu are supus mai credincios decât Postelnicul Goia.

BUCIOC

(a parte) Purururea îmbunătoră și fățarnică! (tare) Șerbi credincioși ca D-văstră, măriți boeri, nu ă așa că ăți venit se luminați pre Măria Sa Vodă despre nevoile și pėsurile țerei? . . . Așia e, Mărite Hatmane, că ăți venit se spu Măriei Săle Ină Vodă, carele nu primesce plângerile saracilor asupra birurilor cu care ă apasă, — așia e că ăți venit se-ă spu cum casa Domnului se cade se fie casa poporului... Așia e, mărite Postelnice, că te-ăi grăbit se arăți Măriei Sale Ină Vodă, nesciutor rânduielelor și obiceielor țerei, că Turcii nu văd cu

BUCIOC. Vă măneacăți des de diminéță, măriți boerî...
(scena II).

ochi buni legăturile cu Léhul? Vodă nu scie de aceste, dără D-ta, Postelnicul Domniei. . . .

GOIA

Noi am venit se aducem supunerea noastră la picioarele Măriei Sale. . . .

SEPTILICI

Sunt de prisos, mărite Vornice, pildele D-tale; Hatmanul Domniei 'și scie rânduiala și datoria (dărind pre Vodă, care intră la dreapta, în sine): Vodă! (tare) Se trăescă Măria Sa Vodă!.. noi vom sci a-î arăta unde sunt dușmanii și cine-î sunt credincioșii.

SCENA III.

Acțiași. — GASPARG VODA.

GASPARG (cătreg Septilicel și Goia)

(Cu disprețiu) Voi tot aci! . . . Ci mergi Hatmane! Armăsarul meū cel arăpesc și-a scrântit picioru; veđi de el . . . (fnoet, A! Postelnice! Nimica? nicī o scire bună de la Maria luī Durda? . . . Ca naiba! te sciam maī isteț! . . .

BUCIOC

Măria Ta.

GASPARG

(Brusc) A! D-ta, Vornice? Erai aci? . . ce maī vrei? ce-o maī fi pēsul D-tale! ai vre-uă nouă rescólă se'mī vestesci? ai niscaī-va nouă și lungi jălbī împotriva birurilor cu carī apēs pre iubitul D-tale popor!

BUCIOC

Măria Ta! . . .

GASPARG

Visat'ai niscaī-va nouă înșelăciunī din partea craiuluī Leșesc, prietenul meū! . . .

Măria Ta! . . .

BUCIOC

GASPAR

Spune! ci spune, Vornice, ce 'mî voiescî?

BUCIOC

Când Domnia este blândă că o matcă fără ac, atunci numai Bucioc e Vornicul ei . . .

GASPAR

Déca matca n'are ac, de ce albinele se-l aibă? . . .

BUCIOC

Cá să apere cu el pre matcă.

GASPAR

Și de cine o veđi amenințată, Bucioc?

BUCIOC

De cine? spune D-ta Hatmane, *care 'ți scii rânduéla și datoria . . .* spune D-ta Postelnice! . . . vorba eșită din gura a *șerbî credincioșî cá D-vóstră*, va avea putere asupra ânimei Măriei Sale . . .

GASPAR

Ce este Hatmane Septilicî?

SEPTILICI

O! Măria Ta scie bine, că Septilicî nu e pasere cobitóre!

GASPAR

Escî D-ta acea pasere, Postelnice?

GOIA

Postelnicul Goia de ar fi pasere cobitóre, ar cobî rele nu

Domniei, ci acelora cari ved cumpănă și peire, unde nu e decât fericire. . . .

GASPAR

Audi, Vornice Bucioc! Ce ai de ȕis D-ta?

BUCIOC

Ce am de ȕis Măriei Tale? Eū am de ȕis celea ce tac D-lor; am de ȕis Măriei Tale, cele ce'i ȕic în tôte ȕilele, că pēsul unei țeri nu se taie o dată cu capul resculătorilor, că la Orcheiū. . . .

GASPAR

Ērăși evangelia D-tale! . . . 'mī trebue răbdare de ānger că să te ascult! . . .

BUCIOC

Intristare jace la ānima mea, căci sunt nevoit sē ȕic tare acelea ce D-lor (arată la Septilicē și Goia) nu 'și-aū ȕis decât în ĩntru cugetului D-lor . . . dēră voiū ȕice! Rēbdarea Măriei Tale te va scuti de rēbdat, o dată, nu vorbe supărăciōse, ci rāsipa și cumpēna casei Măriei Tale! Cartea cea nouă a crainului Leșesc a ĩmplit de neodihnă mīntea mea . . . Măria ta ai făcut, cum n'am cugetat, legăturī cu Lēhul ĩmpotriva Turcului.

SEPTILICI

Asupra pāgānului? . . . Sē trāescă Măria Sa Vodă.

GASPAR (face semn lui Septilicē și Goia se ēsă: Septilicē se furișeză sub o arcadă; Goia ese, după ce un moment vorbește cu Septilicē, ĩncet)

Mē țī de rēū, Vornice, tocmai cānd ar trebui se ĩngenuunchi spre a-mī mulțāmi . . . Cum? vreī tu, creștiniī sē ținā cu pāgānul, cu Turcul?

BUCIOC

De lādat este fie-care Domn se fie spre partea creștinēscă,

că această țară trăește, așa pînă acum, că țară creștină; însă cu înțelepciune, nu fără socotelă și fără temeiă, că în loc de folos țerei se se aducă peire, cum s'a prilegit și în vremile noastre, în câte-va rînduri, de aduse nesocotela multora mare cumpănă acestui pămînt. . . . Sunt creștin, Măria Ta, dără sunt și Român, și când nevoile țerei cer, cum cer astăzi, se nu ne despărțim de Turc, eă, creștinul, vin la genunchii Măriei Tale se te rog a nu perde țera prin legătură cu Léhul nestatornic.

GASPAR

Ărăși! . . . pururea acea neîncredere în prietenia crainului! . . . Acesta n'o pot suferi! . . . D-ta, Vornice, n'ai putut, că mine, de aprópe, se vedă lucrurile la Turci... (aparte) El n'a rescumpărat, că mine, robii Turcesci de la Italiani, că se ă slobodă apoi fără despăgubire, că prin recunoștință și bani împrăștiați, pas către pas, se cucerescă Domnia acestei țeri . . . (tare) Ce? Turci, căroră am dat ertare din robie; Turci, căroră, că sol la Némțul, le-am sprijinit nedrepte stăpîniri, astăzi mă vor amenință cu mazilia, pentru că unii rescu-lători și neaședăți o doresc! . . . și eă, eă voiă tăcea? voiă lăsă că valul se mă acopere, și nu mă voiă căpui de luntrea cu care se pot eși la mal? . . . Numai un dușman al Domniei Mele póte vorbi ast-fel, Vornice, și pre legea mea . . . pre legea mea, de ă fi tu de dece ori cel mai ales al țerei, încă buzduganul ăi-ar sci de dăle, déca cele ce astăzi numai le plănuesci, póte, mâne ă cercă se le împlinesci! . . .

BUCIOC

La mila Măriei Tale! . . . Domnul, ori bun ori rău, la tóte primejdiele lui ferit trebuie, că ori cum, este de la D-deu; cum dice și Sânta Scriptură: „nu e putere fără numai de la D-deu!“ . . . Vornicu Bucioc ăi-a împlinit și ăi va împlini datoria . . . Capul lui se va ține pe umeri, atât

cât va voi bunul D-șeu. . . Se scie numai Măria Ta, că după arăta faptă, urâtă mörte vine! . . .

GASPAR

Destul! . . . ce 'mă mai voiescī alta? . . .

BUCIOC

Eñ nu voesc nimic de la Măria Ta . . .

GASPAR

Apoi dar. . . .

BUCIOC

Dér țera voiesce! . . .

GASPAR

Și ce mai voiesce ea, acéstă țeră a D-tale?

BUCIOC

Voiesce dreptatea, care n'o găsesce; voiesce ca între urechia Domnul ȳ și tânguirea saracilor să nu mai stea murasurđitor de imbunătorī nelegiuīȳ. . . Voiesce neatingerea cinstei familielor amenințate de desfrânaȳ; voiesce ușurarea de biruri . . voiesce . . voiesce, — o! Măria Ta, ascultă nu buzele mele, ci curățenia ânimei mele; ea voiesce totul ce s'o pótă face a nită, că Domnitorul ei nu s'a snit pe scaunul țerei pe brațele Moldovenilor, ci sprijinit pe umeri străinilor! . . .

GASPAR (in sine)

O! răbdare! o! răbdare! . . . (tare) A! ecă marea dorință a Moldovei! (se scóie) Nu sunt ales de țeră, și acésta amărăsce ân ma voastră! . . A! voiesce dreptate țera, Vornice! și țera nu cată a 'mă-o apără pre a mea de Turci! Bine, Vornice, se mulțămim pre acea țeră insetată de dreptate. . . . Ha! ha! ha! țera nu mă iubesc, dără o iubesc eă, Vornice dragă! . . .

BUCIOC

S'o iubesci Măria Ta, s'o iubesci mai bine decât reposatul Lăpușnénu.—Voiu vesti Divanului astă sântă hotărîre de iubire și dreptate. . . Iubesc țăra Măria Ta. . . Domniî iubesc țăra numai atunci când caută la ea cu dreptate și milostivire. . . . (ese).

SCENA IV.

GASPAR, APOI SEPTILICI, APOI GOIA ȘI UN APROD.

GASPAR

Așia dără nu se va stinge nici o dată acea ură a boerilor asupra mea? . . Eî nu se vor deprinde a mă vedea pe scaunul țerei lor? . . . Legăturile mele cu Poloniî nu le plac, și prin Turciî ce mă încongioră, eî lucrază a mă mazili. . . . Dér nu! asta nu va fi! . . . Acest Bucioc, atât de inbit de Moldovenî, pre cât urât de mine, nu va veni mult cu semeția se'mî vorbescă în numele unei țeri care mă urésce, a unei dreptăți care 'mî-o tăgăduesc mie! Ce? se fiî sciint eî, din umila meserie de giuvaergiî, se mă suî la acest Scaun, și se va dice că un Bucioc a repus capul meî! . . . nu! de miî de orî nu! . . . Bucioc va peri! . . .

SEPTILICI (ese repede de unde eră ascuns)

Și eî voiî fi pala cu care Măria Ta va lovi! . . .

GASPAR

Eraî aici? . . .

SEPTILICI

Se n'ascult eî pësurile stăpânului meî? . . . Dără Măria-Ta, milostivesce, auđi-mă . . .

GASPAR

Vorbesc! veî vre-un bacșiș éră?

SEPTILICI

Vreî liniscea Măriei Tale, vreî bucuria ânimei Măriei Tale!

GASPAR

Liniscea mea! bucuria mea! tu le vreî cum le voiesce Domnitorilor toîi îmbunătorii din lume . . Ia séma Hatmane; déca am ajuns pe calea isteţiei, cum diceîi voi, Ia Domnia acésta, nu crede că pot suferi şi pe alîi pe aceeaşi cale cu mine. . . .

SEPTILICI

Măria Ta, fapta mea e prea semétă că s'o rescumpér cu îmbunări . . . Eû voiesc în adevér liniscea şi bucuria ânimei Măriei Tale . . . Acel Bucioc. . . .

GASPAR

.Bucioc?

SEPTILICI

Care amăresce odihna Măriei Tale.

GASPAR

Apoî?

SEPTILICI

Este în mânele Măriei Tale.

GASPAR

Déră ţéra, ţéra care 'l are de cel măi ales al sèu?

SEPTILICI

Ţéra va tăcea cum a tăcut şi Orcheiul . . . măi mult încă, Măria Ta, ţéra va lăudá braţul care 'l va fi lovit pe Bucioc..

GASPAR

Da. . . Istoria lui Aristide cel drept . . . şi tu scii 'l poî face acésta? . . .

SEPTILICI

Sciū! sciū ceva mai mult: de ursita aceluī Bucioc, pentru care în ânima mea nu mai încape nici o simțire omenescă, de ursita aceluī Bucioc este legată ursita unei femei. . .

GASPAR

Irina. . . .

SEPTILICI

Măria Ta o cunósce! Ce femeă ângerescă! frumusețe, isteție, avere . . . tóte bunurile s'au întâlnit sub numele Irinei? . . .

GASPAR

Unde vreī se viī cu vorba?

SEPTILICI

O! Măria Ta mă pricepī. . . .

GASPAR

(după o pauză) Și déca te-ași pricepe Hatmane?

SEPTILICI

Bucioc mort . . . Irina văduvă . . . Domnia este ademenitóre, și când Domnia este Măria Ta . . . atunci tóte se pot. . .

GASPAR

Irina a mea! O! tu escī, Hatmane, ângerul cel rău al Domniei mele.

SEPTILICI

Ângerul bun, Măria Ta!

GASPAR

(cu aprindere) Irina a mea! . . . cū s'ē pot aī dice că o iubesc; se'ī pot destăinui aprinderea ânimei mele? Irina a

mea, ea, alături cu care am visat fericirea, ea, singura femeie, care înaintea mea poate stă încă cu fruntea rădicată!... A! pre legea mea Septilicî, déca tu și Goia avurăți de la mine moșii și mărirî pentru mai pucin, care poate fi preciful nouelor tale fapte?

SEPTILICI

Mórtea lui Bucioc nu este ea óre destulă plată? . . . O! eú 'l urésc, Măria Ta, cât n'a urît D-deú de sus pécatele mele . . . 'l urésc . . . ce sciú eú? . . . Pentru iubirea ce 'y dá țera, pentru împucinare ce dá viitorului méu, pentru lovitura ce a dat ânimei mele, în ziua când díse pețitorilor ce 'y trâmisesem pentru fiica sa: „că ea nu va fi femeea lui Septilicî, îmbunătorul Domniei!“ él urésc, Măria Ta, și pentru mórtea lui a-șî da dílele mele în robia Tătarului.....

GASPAR (în sine)

Ura lui mă va sluji. (tare) Apoí bine, fie cum poftesce animă ta. . . . Dé cum? prin ce miđloc?

SEPTILICI (a parte)

Am câștigat! (tare) La mila Măriei Tale! . . miđlócele sunt aflate. . . .

GASPAR

Da! veí avea ce veí vrea, déca Irina . . . ,

SEPTILICI

Ea va fi a Măriei Tale . . . saú capul méu nu va mai stá pe umere. . . .

GASPAR

Va fi a mea, díci tu?

SEPTILICI

(Dărînd pre Goia, carele intră cu un pachet de hârtii și 'i face semn).... A Măriei Tale . . . mâne . . . astă-đî! . . . (Goia dând hârtiele lui Gaspar) Și ecă aci, Măria Ta, mórtea lui Bucioc. . .

GOIA

Și dragostea Irinei!

(Aprodul intrând)

APRODU

Măria Ta, Divanul s'a adunat. . . .

GASPAR

Vestesc venirea mea. (Către Septilici și Goia) . . Aici, diceți voi? Dér ce este aici?

SEPTILICI

In Divan Măria Ta va vedea.

(Gaspar ese .

SCENA V.

SEPTILICI. — GOIA.

SEPTILICI (incet lui Goia)

Am isbutit! . . . Bucioc nu ne va mai stá mult în cale....
Dar sunt, Goio, toate acele hârtii? cum merseră treburile?...
te-ai întors foarte curând.

GOIA

Hei! hei! . . . Am găsit jos în curte pre Brănescenul,
finul lui Bucioc . . . el nu primesce.

SEPTILICI

Cum? Dar atunci hârtiele? . . .

GOIA

Ascéptă.—El nu vrea de a însărcină pre Maria, fica sa....

SEPTILICI

Va să dică hârtiele?

GOIA

Ascéptă-ți dic! . . . Tóder Brănescenul n'a primit pentru

fica sa, o copilă nevinovată, și care poate face lucrul precum nu ne vine la socotelă, dără a primit se-l facă el însuși, el, isteț și deprins la încurcături. . . .

SEPTILICI

Va se ȃică hârtiele de adineori. . . .

GOIA

Ei! acelea erau alte hârtii, cari n'añ a face. . . .

SEPTILICI

De minune! . . . Va se ȃică mă făcuși de rıs la Vodă . . . .
La naiba! ȃcă la ce ne duce isteția D-tele Postelnice. . .

GOIA

A! D-tele, e maĩ mare isteția! . . .

SEPTILICI (în sine)

Trebue se daĩ îndată ochi cu Tóder, orĩ sunt perdat!
(tare) Isbândă bună, mărite Postelnice, cu hârtiele domniei
tele! . . . (vrea se ȃsă)

GOIA

Hei! hei! . . facem și noi ce putem. . . Irina va se vie...

SEPTILICI (revenind)

Ce ȃică! Va veni Irina lui Bucioc?

GOIA

Se poate . . .

SEPTILICI

Dără pre legea mea, vorbesce astăđi și lasă cimiliturile...
Nu veđi că te joci cu lațul, ce ne impresóră grumaziĩ?...

GOIA

Dără esci așa de isteț D-ta Hatmane, că cimiliturile sunt
vorbe desghețate pentru D-ta!

SEPTILICI (eșind)

La naiba cu neroșii! . . . Bine, mai bine este la răsboiți
cu leul, decât. . . (ese)

GOIA

Cale bună Hatmanel! . . . Te laudăi D-ta cu lucrul meă
la Vodă. . . Oho! ne pricepem și noi! . . . Irina va veni;
Tóder va găsi un mișloc de a o aduce la curte, și ea va veni,
adusă de mine în brațele domnesci, și avuții, măririi . . .
vor fi pentru Goia! — Dăr ce se fie hârtiele ce mi le dete,
intrând în curte, olacul Leșesc, pentru Vodă? Haide! la
Divan . . . Bucioc trebuie se fie acolo.

SCENA VI.

(O cameră la Tóder Brănișcénul).

SEPTILICI.—TÓDER.

SEPTILICI

Înțeles-ai? — O boeriă ș'o moșiă. . .

TÓDER

Băți térgul prea iut, milostive stăpêne . . . jupânu Goia
plătea mai bine. . .

SEPTILICI

Nu e timp de perdat. . . Primesci séu ba?

TÓDER

La dracul! mai dă-mi vreme se mai frământ lucrul cu
gândul . . . Nu trâmite cine-va în temnițele domnesci pre
un naș, fără cel pucin se se mai mustre cu gândurile. . .

SEPTILICI

Tréba e frământată cu gândul altora . . . Auți? déca
pêně după tócă hârtiele Lupuluși nu sunt în mânile mele,

tu perđi privilegiul cel mai bun d'a scăpa de sărăciă și d'a te înaintă la măriri.

TODER (pausă)

O boeriă? . . . Hei, le vei avea!

SEPTILICI (în sine)

A! A! . . . .

SCENA VII.

Aciași. — FLÓREA.

FLOREA (intrând cu precipitare)

A! D-đeule! scii tu Tódere ce se dicea adinóri în cale?

TODER

Că femeile aű limbă de clopot? . . .

FLOR^{EA}

Că nănașul nostru, că bunul și îndurătorul la ânimă boer Bucioc, e dat de Vodă la júdecata Divanului. . . .

SEPTILICI

(aparte) Ce dice ea? . . . Nu cum-va Goia m-o fi jucat? . . . O! mișelul! déră cu cine se mėsórá! . . . (tare) Ce đicű, bună femee? Se vorbea așia prin oraș?....

FLOREA (salutându-l)

S'avem ertare jupâne. . . . Eram ameițită de necazuri . . . Da, așia se dicea. . . . Dér ce faci tu Tódere? . . . Nu vei alergă tu la curtea boerului se aűi adevărul?

TODER

Adecă fiind-că-ű boer mare, lucru űi-e cu banatu?

SEPTILICI

Așia vin vremile, bună femee. . . Cine scie ce faptă va fi făcut. . . .

FLOREA

El se fiă făcut o faptă rea! . . . Nu! asta nu e cu puțință!
Un om de mirat la întregimea de sfaturî și de înțelepciune!..-

TÓDER

Cel mai bun sfat ce putea se-ți dea, muiere, ar fi fost: se
nu-ți vâri mâna, unde nu-ți ferbe óla. . . .

FLOREA

Cum? Tu vorbești așa, Tudore, tu, când nănașul nostru,
bine-făcătorul nostru e amenințat de cei răi? când e tras la
judecată și póte că închisórea, temnița i se pregătesce?....

SEPTILICI

Impotriva Domniei el nu se póte pune... (cátre Tóder) Gră-
besce, grăbesce! nu este timp de perdut.

TÓDER

Destul Muiere! Vornicul Bucioc n'are nevoie de frământă-
turile tele de gând și de ale mele . . . el are a face cu Vodă
éră nu cu Tóder Brănescénul, finul sėu... (cátre Septilic) Sunt
gata stăpâne!

FLOREA (aparte)

Ciudat lucru! . . . el nu vorbește ast-fel decât când e
în vre-o rea hotărîre. . . . Ce se fiă? . . . Ce presimțirî mă
strepung! Cine se fiă boerul acesta, căruia voiesce a-î urmă
și-î dice stăpâne? . . .

(În timpul acestui aparte, Brănescénul vorbește încet cu Septilic)

FLOREA (cátre Tóder)

Te duci Tódere? . . . dér unde? . . .

SEPTILICI

Se duce, are óre-carî trebî, bună femeie. . . .

TÓDER (ese cântând):

Frunză verde peliniță,
Mare jale, măi bătă:
Aū căđut cel din Orchei . . .
D'ar cădea și din cotei . . .

(ese)

FLOREA

Se duce!

SEPTILICI

Scii cino sunt lele dragă? (I a respunsul „Nu“ Septilicel esolamând
cu satisfacere, ese).

FLOREA

Nu . . . (in sine) Se duce fără a-mi dice o vorbă . . . Se
duce cântând cântarea de jale a Orcheiului. . . Semn rău. . .
La ce se duce? Unde se duce el? Ce trebă póte avea el cu...
(se uită cântând pre Septilicel, pre care nu-l ađa) S'a dus și acesta!...
O! Dómn! ceva rău se petrece! Cine este acest boer?..
Trebue se ađu. . . Póte ast-fel voiū împedicá vre-o neferi-
cire. . . Dér Tóder unde s'a dus? Se-l urmăresc. . . Este
acum departe . . . Cine scie încotro a apucať. . . O! Maică
prea curată! numai de n'ar cădea în vr-o cursă! . . . Omul
acela avea un chip de necurat. . . Da! acum 'mi aduc a-
minte . . . vorba încet cu Tóder. . . Șioptea adesea cu el. . .
Ce'đicea? . . . Gândul bun nu fuge de glasul tare! Dér ce
điceaū e'đ? Semnele cele din ochi. . . O! de bună sémă nu'đ
treba limpede. . . Și Tóder amestecat în vre-o mișelie . . .
Dómn! Dómn! povățuesce pașil lui . . .

SCENA VIII.

FLÓREA.—DÓMNA IRINA.—MARIA.

MARIA

Pre aici, Dómnă . . . Écă mama Flórea . . .

FLOREA

Dómna Irina Bucioc! . . . O! ânima nu mă înșelá! . . .

IRINA

Bună ziua, draga mea Flóre.

FLOREA

Cercetarea désă a casei mele de D-ta, Dómnă, este scumpă mie.

IRINA

Căsuța ta nu este și a mea? nu este ea lângă a mea chiar? nu în ea mă jucam eu tine Flóreo, în timpul cel dulce al copilăriei noastre? — Déră Tóder unde este? Ași avea o vorbă cu el . . . o trébă de acelea, care numai lui se pot încredința.

FLOREA

A eșit adinéore D-nă! déră Maria, déră fina vóstră Flórea, nu pot ele împlini locul lui Tóder? . . .

IRINA

O da! sunteți nisce sufiete de aur amëndouă . . . déră Tóder putea mai cu lesnire, mai răpede aflá. . . .

FLOREA (în sine)

A aflá, dice ea? . . . Nu cum-va a ajuns și la urechia bietei nașei vorbele de adinéore despre bărbatul său? . . . (tare) Se cercăm buna noastră nănășică . . . Se cercăm . . . Dice vorba, că unde pune mâna o femeie cu ânimă bună, isbândă este.

IRINA

Bine, se cercăm. . . Veđi tu, Flóreo dragă, este lucru fórte gingaș. . . De pucín timp tot am visurí rele. . . visez mereú apă tulbure . . . înnot cu greú. . . Adinéore,

din c rdacul curte , veniră la auzul meu nisce vorbe grozave. . . .

FLOREA

Nănașul . . .

IRINA

Tu scii ceva? . . . Spune, ci spune cnr nd, ce este cu Bucioc? De ce judecată se vorbesce? . . . Pentru Dumneșei nu'mi ascunde nimic. . .

FLOREA

Nu scii . . . sunt vorbe . . . adin ore pre calea cetăței vorb u . . .

MARIA

D r spune, mamă . . , veđi că nănașa o se cađ  . . . Un scaun! . . .

FLOREA

D r  nu scii nimica! O! D-șeule! nu scii nimica. . . . Se vorbea de nănașul, de judecată . . .

IRINA

O! e perdut! . . . Gaspar la pierderea lui lucr . . . E pierdut! . . .

FLOREA

Ia pnter  D mn ! . . . Cine sapă gr pa altuia . . . Nănașul se fie pierdut! Oh! și T der nu vine! . . . Ce e de făcut? poruncesce D mn ! . . .

IRINA

Iute Fl reo . . . cnr nd la curte , . . . Veđi pre Bucioc. . . Nu! Asc pt ! . . . se m rg  Maria; tu vino cu mine . . . Dumneșeule, de n'ar fi prea t rđi ! . . . Așt pt  . . . Ce se facem? . . . Ce se facem? . . . Nu voi! . . . Voi nu aș

puté strebate. . . Săraci! că voi ajung cu greș în facia Domniei! Da, cu mine Marie! . . . Vino. . . Ve! chiama pre Vistierul Lupu . . . El va aflá . . . Vino . . . O! Cerule! ascultați . . . Ce ȃice acolo? . . .

O VOCE (in stradă)

Al naibe! și Vodă! a pus, ȃice, la rĂcĂre pre Bucioc.

ALTA VOCE

He! nu-! tĂtĂ ȃina numa! pentru Orchei! . . .

A TRECĂ VOCE

Și ȃeș, fiă vorba fĂrĂ banatu, Bucioc erĂ mare cap . . .

FLOREA (aparte)

TicĂloșii, n'or se tacă . . . Vorbele lor sunt sĂgeți de mĂrte pentru dĂnsa . . . (tare) Haideți DĂmuă . . . haideți! sunt nisce Ămeu! beți . . .

IFINA

O! nu cantĂ, FlĂreo, a-mĂscunde lucrul . . . Nu vorbesce poporul pĂnĂ nu-! dĂ pricinĂ de vorbĂ curtea . . . Se mergem Mario . . . se mergem . . . Mama ta va remĂnea aici se-mĂ trĂmitĂ pre TĂder ĩdatĂ ce va veni . . . Dumnele! dĂ-mĂ putere se ĩfrunt necađul . . . FĂ-mĂ, DĂmne, vrednicĂ de marele suflet al lu! Bucioc . . .

FLOREA (ascunđĂnd lacrimi, aparte)

Sermana nĂnașă! . . . (tare) ĩmbĂrbĂtĂzĂ-te, fi! cu ĂuimĂ nerĂpusĂ, stĂpĂnĂ! D-ȃeș ĩntĂ celni drept . . . (Maria cu Irina esc)

SCENA IX.

FLOREA

Nu de geaba-mĂ bĂtu ochiul stĂng! . . . A visat apĂ turbure . . . necaz, supĂrare . . . DĂr TĂder nu vine. — Unde se fiĂ dus? ĩnotĂ cu greș! . . . Nu-mĂ ese diu minte facia boerulu! cu care s'a dus . . . Ochi! ĩncrunat . . . O se da!

o leturgiă la popa Silvestru . . . e un popă bătrân și evlavios . . . Se aprind o făclie de ceară albă la icóna Maicei Precestei. . . Dumne-deu va ajuta nănașului. . . Bietul nănașul . . . bieta nănașica! . . . Ce durere, ce necaz pentru ânima ei iubitoare! . . . Ce se fiă făcut nănașul? . . . Veđi ce va se đică, deca te dai în trebile păgânilor . . . O! nănașul, nu-l va lăsa D-deu . . . că mare multe faceri de bine împlinesce! Dar Tóder nu vine. . . De n'ar fi căđut în vre-o cursă . . . (* e aude cãntând) El este. . .

SCENA X.

FLÓREA. — TÓDER.

TÓDER (intră băt și nu bagă de sémă pe Flórea)

Frunđă verde sălcioră,
Nene Ungurene!
Am trei glonți și-o bårdișoră,
Vrei se-ți fac sprâncene?

FLÓREA

În ce stare . . . O de bună sémă se petrece vre-o faptă grozavă . . . Tóder nu se îmbetă lesne . . . și bani nu avea . . .

TÓDER

Brrrr! . . . Ce mai vin . . . Ce mai pelin! . . . și apoi cică eră și Tocaiu . . . *Il tocaiu*, pre jupân *Tocaiu* . . . Dar hoțul m'a tocat și el pre mine . . .

Frunđă verde de negară,
Când e chin și vai! în țeră,
Odobeștiul oel isteț,
Cu Cotnarul cel glumeț
Ne 'mblânđesc la animióră..

Ciudat lucru! . . . par' că jócă tóte lavițele 'naintea mea! . . . Ha! ha! ha! hârtiele? erañ în sicriul jupânului . . . A fost — a fost! . . . Bietul nașiu! . . . Om de trebă . . . Haid! . . . 'mí vine se plâng! . . .

FLOREA

Ce ȃice el? Ce nenorocire? Se ascult! . . .

TÓDER

Muiere! . . . Flórea! . . . așia! muierea șede a casă cât apa în ciur! Imă vine somn . . . (cască) Ha! ha! ha! bietul nașin . . . Atâta pagubă . . . O moșă nu se ia din drum? . . . Eu se vedem . . . (cătând la pept) Da! sunt aicea . . . Mi-a ȃis se-lu aștept aici . . . (cască) La naiba, că mi se légă ochi . . . Al dracului Odobescúni . . . Eu se mă odihnesc puțin . . .

Frunză verde de negară
Chin și pês éră pe tără,
Haideți frați la Odobesci
Se . . . . . (adórme)

(Prin somn) Bucioc! Bucioc se móră! . . .

FLOREA (răpeđindu-se spre el)

Nenorocitul . . . (caută în sinul lui) Tremur . . . Dumnezeu! . . . ce-o se afn? . . . Ce se fie? . . . E bine óre ce fac? . . . O! déră sunt póte ȃilele nanașului . . . Ce ȃicea Tóder de jupân Bucioc? . . . Hârtii? Ce se fac acum cu aceste hârtii? . . . D'ar fi aci Maria . . . Oh! căci nu sciți citi! Da! la nașa degrabă . . . Biata femee . . . Număi de n'ar fi aste hârtii o pedépsă pentru Tóder . . . Ce se fac? . . . Tóder . . . Dar póte cu ele scapă nașul . . . Este așa de bun și cu ânimă îndurătóre! . . . Tóder! . . . nănașul! . . . Dómne sáute! . . . Fiă! . . . la nanașa . . . Jupân Bucioc se fiă scăpat! . . .

SCENA XI

Acieași—SEPTILICI (care ascultă din prag cele din urmă vorbe ale Flórei)

SEPTILICI (răpeđindu-se și smâncind hârtiele din mânele Flórei)

Am venit la timp! (tare) Ha! ha! ha! . . . măi stai lele! . . . Sunt și eă pre acolo! . . . (ese).

FLOREA (după o pauză)

Ajutor! . . . Ajutor! . . . (ese).

TODER (deșteptându-se),

Ce este? . . . Cine țipă? . . . Ce te-au apucat muiere? . . .
(se pipăie la sine) Hârtiele! . . . Flóreo! Flóreo! . . . (ese).

(Cortina cade)

ACTUL II.

SCENA I.

(O cameră în casa lui Bucioc).

IRINA TÓDER BRÁNISCEANUL

TÓDER

Liniștește-te, stăpână . . . Nașiul trebuie se vină . . .

IRINA

Și pot eu se fi liniștită, Tódere, dupe toate cele ce-mă vestesci! . . . când necinstea amenință numele némului meu . . . când rușinea și închisórea așteptă póte pre bietul meu Bucioc! . . .

TÓDER

Ei! mare trebă! . . . Nanașul învinovățit de ce? că împreună cu jupân Lupu, ginerele său, ar fi dosit din bani de pre Malvazia, ce intră în țără, biete câte-va pungi de bani albi strănși pentru țile negre . . . Par'că atâția alții nu ámblă cu calpacul pre-o ureche după ce au vëndut țera, când la Turci, când la-Leși . .

IRINA

Și tu Tódere! și tu-l învinovățesci! O! Dumneđeule! . . vá se dică e adevărat? . . .

TÓDER

Maș adevărat nici că se póte! . . . Dăce că s'o aflatu-se

tréba din nisce hârtii de-ale jupânului Lupu . . . Pre legea mea nanașul e voinic! . . .

IRINA

Tac! te rog tac! . . . Nu veđi tu că desvinovățirile téle sunt, după mine, atâtea osindi la rușine, la mórte . . . pentru bietul meș Bucioc? . . .

TODER

Dómnă! . . . nănașă!

IRINA

Nu se póte! . . . Bucioc e nevinovat! El, care și-a dat adesea cel după urmă ban din pungă la săraci, el furu de baniț țerii! . . . Dar spune Tódere, aflu-l-ai? Unde este? De ce întârđie? . . .

TODER

Boierul e la Mitropolitul . . . Un turc din stréja domnescă mi-a spus-o . . . Dar nu póte întârđia de a sosi . . . Uite, de nu mă înșel se aud chiar tropotele calului nașului în curte . . .

IRINA

Da! . . . ađ dreptate, este el . . . . Lasă-mě Tódere . . . . Mulțămesc dragul meș . . . (Tóder ese).

SCENA II.

IRINA, BUCIOC APOI UN SERVITOR.

IRINA (Imbrășișând pre Bucioc)

Te așteptam Bucioc, ađ întârđiat mult astă-đi.

BUCIOC

Trebile . . . când cine-va este dator la un creditor neîn-duplecat ca țera . . .

IRINA

Dar Irina nu este și ea creditórea ta?

BUCIOC (cântând a suride)

Irinei Ț plătesc așa (o sărută) . . . Dar Lupul n'a fost p'aici! . . . Nu m'a căutat? . . .

IRINA (aparte)

Nu vrea se-mi spună nimic . . . (lui Bucioc) Nu ; . . . dar ce ai Bucioc? . . . fruntea ta este îngrijată . . . sărutările tale tremură cum na tremurați ieri.

BUCIOC

O! nimica . . . Ți se pare, copila mea . . . Sunt voios . . . Ce fel? uite, sunt voios . . . o să petrecem bine... (pre gânduri)

IRINA (aparte)

Trebuie se afiu! . . . (tare) se petrecem, Țic? . . . este petrecere la domniă?

BUCIOC (tresărind)

Nu . . .

IRINA (observă și continuă)

O se mă fac frumoasă . . . o se pun ruje în cosițe . . . cum eram când mi-ai Țis că mă iubesci, Bucioc . . . O! da mă iubeai pre atunci! (desmerdând părul lui Bucioc).

BUCIOC

Pre atunci . . . Dér copilă, póte cine-va să te vedă, frumoasă, bună, ténără și se nu te iubescă! . . . Pre atunci! . . . Dér betrânul tĂă soț este óre vrednic de desmerdările unui anger ca tine, Irino? O! te iubesc . . . Poți tu iubi însă căruntul acel păr, în care degetele tale drăgălașe, se ascund ca albiți ghiocei în néuă!...

IRINA

Mi-e drag acest păr albit Bucioc . . . căci el mi-a făcut albe și luminoase Țilele mele negre, ale unei biete sărmame, fără părinți, fără avere . . . (punându-se în genuunchi lângă el) Mis-

dragii acei ochi negri, cari spun p̃erului cã albeța lui minte, cã anima ce le dă rađe este mai t̃ñerã de cât a multora din acei nenorociți tineri, tineri la fațã și b̃trâni gârbovi la snflet . . .

BUCIOC

Ai t̃ei, Irino, sunt seninul vieței, ai b̃trânețelor mele.

IRINA

O! dac'ar fi . . . Scii tu Bucioc cã sunt gelósã ? . . . In anima ta mai încape o dragoste pre l̃ngã a mea.

BUCIOC

O dragoste pre l̃ngã a ta ? . . .

IRINA

Ei da ! este o femeie, care 'ți-e dragã.

BUCIOC

De la d̃ensa nu mai am de cât o amintire ; sãrutãrile t̃ele aũ șters lacrãmile ei.

IRINA

Nu este vorba de soția ce ai perdnt.—Respectez amintirea ei, cãci a trebuit se fiã vrednicã femeia, pe care a iubit-o Bucioc ; d̃er veđi tu, este o alta . . .

BUCIOC

Tu !

IRINA

Nu ! Moldova ta ! Veđi tu, nn ȃic se n' o iubesci, d̃er s̃e nn m̃e niți nici pre mine.

BUCIOC (zimbînd)

Copilã ce esci ! D̃er dragostea ei se împacã cu a ta. Ea te-a dat mie pentru sprijinul și întinerirea sufletului meũ.

IRINA

Așa ! d̃er veđi, de cãte ori te duci de-a casã te duci cu

anima bună ; de câte ori vii de la Ea, îngrijire și gânduri posomorâte citesc pre fața ta.

BUCIOC

Nu ea 'mă dă, Irino, griji și gânduri posomorâte, ci acei, cari o învălesc pre totă ziua în giulgiul morții. Oh ! copila mea, tu nu ști ai acăsta : Dumnezeu a lăsat omului voia să fiă cu chip de fără, sėu cu chipul sėu, și omul a ales mai adesea chipul fereii.

IRINA (aparte)

O ! de sigur o nenorocire -l amenință. (tare) Bucioc, nu-mă ascunde : istoria ăice că omul-fără amenință pre omul cu chipul lui Dumnezeu. O ! nu-mă tăgădui ! . . . Că se fiă oboșit sufletul tău, el a trebuit să primescă lovitură . . .

BUCIOC

Nu ! Nu, Irino ; și-o jur, nu e nimic . . . Cređi ore?...

IRINA

Cred cele ce-mă spune anima mea, care nu ști de ce se stränge cu durere.—Bucioc, Vodă 'ți voiesce rėul, te amenință pőte, și tu ascunđi Irinei tele . . .

BUCIOC (aparte)

Irina se fiă neatinsă de asemenea dureri. (tare, sărutând-o) Copilă ce esci ; nimic, mă jur . . .

UN SERVITOR

Boierul Visternic așteptă.

BUCIOC

Poftesce-l . . . (cătire Irina) Acum la lucru . . . (suriđând) dragostea Moldovei !

IRINA (eșind)

Nu ! Nu-l voi perde din vedere. (tare) O sărutare încă de la soțul meu !

BUCIOC

De la bătrânul tău sociu. (Irina ese) Un ânger! . . . așa de tînără și frumoasă, și eă bătrân și gârbov! și mă iubesc. — E un ânger!

SCENA III.

BUCIOC.—LUPU.

LUPU (Intrând)

Socre . . . curênd! . . . Pacostea merge iute! . . . Nu este nimeni?

BUCIOC

Nimeni! . . . grăbesce! . . . deschide ânima ta fără sfială . . . spune totu! . . . Aicea nimeni nu ne va întreprumpe. (Inchide ușile)

LUPU

Rescôla va isbucni! . . . Gaspar va cădea! . . .

BUCIOC

Rescôla? Dêr rescôla va aduce peirea țerei . . . Rescôla?... Orcheiul resculat mai dăună-ți a depărtat pre Moldoveni de încercăci nebunesci . . . Nu! Lupule, tu nu vei dá mâna acelora carî, din pofta mării, sapă grópa acesteî țeri! . . .

LUPU

Orcheiul e mort, dêră Lazăr reinvie, părintele meă. . . . Vrancea mu mură, de și-î e silă de sórta Orcheiului . . . Tótă Moldova geme . . . Căile Iașilor sunt pângărite de streji Turcesci . . . Nu sunt óre destule acestea, cá muștrările înțelepciunei D-tele se nu găsescă îngânare la muștrările ânimei ș'ale cugetului meă? . . . Da, 'ți-o mărturisesc: déca mâna mea n'a putut opri paloșul gâdelui, topozul Domnesc, care lovea pre Orcheienî, ânima mea însă sângeră... și numai supunerea și iubirea, ce în ea stă pentru D-ta so-

crul, tatăl meu, pot dice, aș împedica sbucnirea mahnirei și a mâniei.

BUCIOC

Lovém nu pre OrcheienÏ, ci pre aceÏ carÏ, cu nepricepere, aducéu năvălirea Turcilor în țeră! . . .

LUPU

O! sciam bine că ânima D-tele simte ca și a mea; sciam bine că nu pre Orcheianul rescultat lovea, îngăduia Bucioc se fiă lovit . . . Orcheianul? dér ce voiă Orcheianul alta decât Vornicul țerei? Voiă dreptate, voiă ușurare de birurÏ, voiă că scaunul țerei se nu fiă al aceluia care nu se suise la el ardicat pe ânimele Moldovenilor, ci pre paloșele străine înroșite în sângele nostru; voiă că în jurul aceluÏ scaun Domnesc, de pre care Ștefan Sântul domnea asupra creștinătăței răsăritului, se nu se mai vedă strejile păgâne . . . înfruntarea și rușinea némului și a creștinătății. . . EÏ bine! . . . Ceea ce Orcheiul a voit, și aÏ voit și D-ța (O! nu te împotrivi), am voit-o și noÏ, noÏ tinerimea și viitorul. . . . Am simțit că avem o datorie de plătit. . . Când sângele Moldovenilor curgê, al nostru se înferbântă. . . EÏ da! mărturiseșc, am dat mâna cu ceÏ ce nu vor peirea noastră . . . Am dat-o VorniculuÏ Bucioc în ȝiua aceea de tânguire și jale, când capetel ȝ Orcheenilor nu apărară dreptatea, déră, jertfe sante, scutiră țera de băjenÏ grele. . . Am dat-o, este pucin timp, acea mână acelor carÏ urmăriră și urmăresc pre căÏ mai bune scopul celor călușÏ. . . Plina de D-șeu ânima lui Varlam, credincioșă la bine și dreptate ânimă a lui Urechia, brațele a sute de feciorÏ de ómenÏ aș chiămat ânima și brațele mele! . . . Părintele meu, spude, spune acum de am făcut rău séu bine? . . .

BUCIOC

Rău . . . rău . . . Voiă Orcheenilor d'a se rădică asupra

lui Gaspar; voiă evlaviosului Varlam se îngenuche la icóna maicei Domnului, cerënd peirea lui Gaspar . . . Voiă Moldovenului orî-care se-și jertfescă ñilele lui, averile lui, pentru isbânda cugetului bun, dără este cine-va, este un Moldoven, carele nu póte da mâna Orcheenilor, Vrancenilor, Tighecenilor . . . lui Varlam, lui Urechiă . . . fără d'a primi asupră-și nevrednicia de vëndător, de trădător? . . .

LUPU

Trădător . . . eă? . . .

BUCIOC

Trădător! . . . Trădător acela care, fiind Visternicul lui Gaspar, la întuneric și ascuns sfătuesce și cursă întinde Domnului seă . . .

LUPU

Sunt Visternicul țerei, érá nu al lui Gaspar. . . .

BUCIOC

Bucioc e Vornicul țerei, dără Gaspar e Domnul ei și Bucioc e Vornicul lui Gaspar . . . Nu, nu pot, fiule, îndreptăți urmarea ta înaintea cugetului meă întristat . . . Se va dice dără, D-ñeul meă, că în némul meă, trădarea . . .

LUPU

Părinte! . . .

BUCIOC

Trădarea a aflat o mână de înarmat, o gură în care se pună minciuna, o frunte în care zimbirea falșă se ascundă cugetul vulpei! . . .

LUPU

Dără părinte . . . uiți ore că Lupu? . . .

BUCIOC

Ași voi, da, se uit că Lupu este ginerile meă, fiul meă....

aşî voi, dá, cá se nu am de a-mî aminti, decât că sânt Vornicul ţerei . . . al lui Gaspar. A plecă urechia cu îngăduelă la sfatul vîndărei ş'al trădării, póte fi îngăduit Moldovénuluî Bucioc, déră Vornicul lui Gaspar trebuie se lovescă....

LUPU

Eî bine, lovesce! . . . lovesce!! un cap măî pucin . . . Firul ăilelor bărbatuluî ficeî D-téle tăiat . . . Lovesce! Orcheiul a deprins braţul D-téle, Vornice, cu lovituri carî spun Moldoveî că Bucioc a uitat că e Moldovén, şi nu numai Vornic, Vornicul lui Gaspar . . . cum 'şî face o fală d'a se numi, . . . Lovesce socre! . . . Putéî fi Domn, fiî ucigaş de fiú! . . .

BUCIOC

O! destul Lupu, destul! . . . Voiú ucide nu pre Orcheenî, déră pre mine însu-mî, pentru a scăpá ţera de oştirile păgânuluî . . . O! veni-vei şi tu, copil resfăţat al ánimeî mele bătrâne, se înfrunţî perîî albî, pentru că la sc'la bătránilor stremoşî a învêţat a crede, cum crede chreştinul în Christos, că un jurămênt dat trebuie păzit? . . .

LUPU

Un jurămênt dat trebuie păzit . . . Déră, părintele meú, jurămêntul este lege . . . déră legea care opresce uciderea de om, legea nu-mî va da mie dreptul se-mî apêr viaţa când hoţîi sânt gata se-mî-o ridice? Nu mórtea lui Gaspar voim noi, ci viaţa ţerei nóstre. El o ucide, noi o rom face se trăescă!... Déră ce vêd părintele meú? am mâhnit alesul têtî suflet . . . Apoi ce pot că face? . . . Noi n-am deprins a crede că este o datoriă pentru orî-care Moldovén de a se socoti deslegat de sánta legătură a jurămêntuluî credinţei către Domnitorul, care uită şi el acea legătură sántă a jurămêntuluî către ţeră . . . dar . . .

BUCIOC

Incetă mai întâi d'a fi Visternicul acelei Domni, și apoi . . .

LUPU

Ei bine, fiă! astă-dî chiar voiŭ vesti lui Gaspar. . . .

BUCIOC

Acéstă ostenelă nu-ți-o vá lăsa, Lupule . . . Cine scie decă la acéstă oră părintele tēu, tu chiar, nu suntem noi căduți la nemila și urgia lui Gaspar . . . O singură putere mai rămâne în mâna mea, credința din curată inimă către el.... și acésta nu mai póte fi chiămată în ajutorul desvino-vățirei mele la judecata Divanului . . .

LUPU

Deră faptele lui Lupu nu sunt ale lui Bucioc . . . Fiă-care pre ale séle și pentru ale séle respunďetor . . .

BUCIOC

Când Visternicul țerei este fiul lui Bucioc, Vornicul ei, faptele Visternicului sunt faptele Vornicului și faptele fiului . . . nu veđi tu? . . .

LUPU

Voiŭ desminți! . . .

BUCIOC

Se tacı, Lupule; desmințirea ta este osânda ta la mórte... Trăit-am în de ajuns! . . . Se tacı! . . . copila mea, numele meŭ . . . țera, aŭ nevoiă mai mult de tine, de brațul tēu, decăt de al meŭ, căduť și obosit . . .

LUPU

Nu! Sfatul înțelepciunei, sfatul D-téle socre, nu trebuie se ne lipsescă. (ese)

BUCIOC

Înțelepciune îmbătrănită, ruginită, cum ți-ceți voi . . .
lăsați-o! lăsați-o se tacă . . . O! Gaspar va sci s'o facă a
tăcé . . .

LUPU

Dér mă îngrijesci, Părinte! . . . se fie ôre lucrurile ajunse
la așa cumpănă? . .

BUCIOC

Presimț nefericiri mari . . . opréscă Dumneđeũ d'asupra
capuluĩ tãũ, fiule, urgia chiămată de pécatele părinților tei...
Acésta -ți cer, Dumneđeule!..

LUPU

Dér déca lucrurile sunt ajunse pêně acolo , pribegirea ne
rémâne . . .

BUCIOC

Pribegirea? . . . Este o pribegire mai vrednică de un ro-
mân, Lupule.

LUPU

O pribegire mai vrednică? . . .

BUCIOC

Și se așteptăm ca ursita se ni-o insemne . . .

LUPU

Mórtea!...Mórtea, care va îndestulá poftetele lui Gaspar?...
BUCIOC

BUCIOC

Mórtea, dér mórtea care va spune cugetuluĩ viitoruluĩ,
cugetuluĩ țerei, ca cel ce a murit, a murit pentru viitor,
pentru țeră, pentru datoriă . . .

LUPU (după o pauză)

Nu! veĩ trăi!... O! mă jur, veĩ trăi, séũ cenușile Iașilor
aor acoperi văile Moldovei . . . (ese)

BUCIOC

Trădător el! . . . (pausă mică însemnând agitare, incertitudine)
Scumpă Irină . . . așa de jună . . . O! Dómnne! . . .

SCENA IV

TÓDER — SEPTILICI.

(În momentul când Bucioc ese la drépta Tóder se ivesce pe pragul ușei)

TODER

Vino boerule! . . . pre aicea . . . nu e nimeni . . . (intră)

SEPTILICI

Nu e nimeni? . . . Vornicul unde este? . . . (intră)

TODER

S'a dus . . . Haide curênd . . . curênd . . . póte se se întórcă . . .

SEPTILICI

Dér unde? . . . de voiți fi zărit totul e perdut . . .

TODER (mergênd spre fund)

Pre aicea . . . ușa asta dă spre grădină, din dosul casei...
din grădină, din tufe . . . (Septilicof se ascunde)

SCENA V.

TÓDER, LUPU APOI BUCIOC.

(Observând giamul din feréstră despre grădină)

Giamul stricat? . . . pre acesta . . .

LUPU (Intrând cu precipitare)

Unde-ți jupânul? . . . poftesce-l îndată.

TODER (cu sfială, aparte)

Ait! . . . am pățit-o! o fi dat de lipsa hârtielor . . . (tare)
îndată jupâne! . . .

LUPU

A! ce-ai căutat tu pre la mine astă-đi?... ce-mi voiai? . . .

TODER

Voiam . . . voiam . . .

LUPU

Ce? . . .

TODER

Voiam se spun . . . ginerelui Vornicului Bucioc, că am auzit în oraș vorbe . . . ȕic că nașul . . . (aparte) Se vede că nu scie de hârtii . . .

LUPU

Curând vestese Vornicului . . . (aparte) Furate! . . . hârtiele mele furate! . . .

TODER (vrea să iasă; lângă ușa se întâlnește cu Bucioc și se oprește, către Bucioc)

Boerul Visternic. (arătă pre Lupu)

BUCIOC

Bine, lasă-ne! . . . (ese) Ce este Lupule? . . .

LUPU

Nenorocire! . . . tremur . . . eșind de la D-ta mă pogorii ıute la camerele mele . . . sieriniul cu baniș spart . . . baniș eraș toș . . . dër hârtiele . . .

BUCIOC

Hârtii? . . . ce hârtii? . . . (Iarmă afară)...Dër ce se aude . . . Ce vuet?

LUPU

Hârtii, cari pot aduce mörte! . . . (lovitură în ușa) Dumne-deule! . . . suntem perdușii! . . .

SCENA VI

Același. — GOIA, APROȘI, OSTAȘI

GOIA (impingând cu putere ușa)

Intrașii copii . . . Porunca Măriei Sele lui Vodă.

BUCIOC

Cine este? . . . Cine cutéză a năvăli așa în casa mea? . . .

GOIA

Porunca Domnului nu se oprește la ușe, Vornice . . .

BUCIOC

A! D-ta Postelnice! . . . ce-mă vrei? . . . ce vrei voi copii?

GOIA

Vornice dragă, róta lumii nu stă pre loc, ea se întorce cu
cei de sus jos . . .

LUPU

Mișelule! sfârșește, ori pre viul Dumneșei . . .

BUCIOC (oprindu-l)

Oprește-te! . . . vorbesce Postelnicul țerei . . . Ce-mă
vrei Postelnice?

GOIA

Eă nu vrei nimic, dér . . . Măria Sea voiesce . . .

SCENA VII

Aceași.—TÓDER, IRINA

TÓDER (afară)

Vino Dómnă . . . vino . . . nenorocire! (Intrând și aducând de
mână pre Irina) Veđi! . . .

IRINA (răpedendu-se spre Bucioc)

Ce-ți vor ómeniĭ aceștia, Bucioc? . . . Ce voiți voi? ce-ți
vrei jupâne Postelnice? O! nu! Bucioc nu v'a făcut nici un
rěu, o! spuneți! viața, averea, luați-mă tot, pre el lăsați-mă...
Te rog, în genuchă te rog, Postelnice.

LUPU

Dér nu veđi Dómnă, că rugăciunile D-tele, la genunchi

acestuî mişel, sunt umilirî pentru uémul, pentru auma sociuluî D-tele.

BUCIOC

Iriua, Iriua!

IRINA (aproşilor)

Voî feciorî, pentru fericirea căroră ăi şi uópte Bucioc a uitat fericirea sa, voî cel puşin uu veşî dá mâua ucigaşilor luî Bucioc! El este al vostru, părintele vostru . . . dér ce? voî tăceşî . . . Dumneşleul meş! Sunteşî surdî la şipetul animeî . . . Ţine . . . luatşî! . . . (aruncă coliştele) veşî avea bauî, veşî avea averî.

GOIA

Liuiscesce-te Dómuă . . . Noî, bauî? . . . liuiscesce-te . . . Vornice Bucioc, Divaaul şereî te ascéptă . . . vino . . . Pitacul domuesc? . . . éţă-l (arétă o cedulă Românescă).

LUPU

Oprişî! Nu, Vornicul şereî uu va merge futre aproşî ca osândiţî . . .

GOIA

Haide copiî! făceşî-vě datoria! . . .

IRINA

O uu!

GOIA (luî Tôder, aparte)

Septilicî unde e? . . .

TODER

Acolo! . . .

IRINA

O uu, oprişî! . . . voiş merge cu el . . . (s'aruncă la grumaziş luî Bucioc) cu tine, la mórte, uu-mî pasă . . . da cu tine . . . D-deule, ce simţ? . . . Capul . . . ajutor . . . (leşină).

GOLA

Aide, Vornice, e rușinosă sarcină la gramază, o muiere...
La divan Vornice!

BUCIOC

Fie! nu vă trebne putere împotriva mea! . . . haide! . . .
Din voia Domnului, unde nu e lege strâmbătate se face . . .
Haide Postelnice! . . . urcă-te la rându-ți pre rotă . . . pănă
nu se întorce (privind pre Irina) Fericire! . . . Inbire! . . . per-
dute! (face semn lui Tóder se îngri'escă de Irina) Tódere! . . . Se
mergem (ese).

LUPU

Veți de Dómna Tódere . . . O! va fi mântuit, séu nu voiți
mai trăi . . . (ese).

TODER (ridicând colleta)

Lumină scumpe! . . . O moșiă, o boeriă și salbe de lumină
scumpe . . . (o pune în posunar) E timpul cred (sparge gémul, și
la sgomotul spargerei, Irina începe a se desceptă).

SCENA VIII.

IRINA, TÓDER, SEPTILICI.

SEPTILICI (intrând cu precipitare)

L-ați ridicat?

TODER (ascunde colleta)

Oho! . . . și încă cum! . . . Tst! . . . écă nașia se des-
ceptă!

IRINA

O nu! este un vis reș, Bucioc . . .

TODER

L-ați ridicat, Dómna . . .

SEPTILICI

La temnița Domnăscă . . .

IRINA

-D-ta, jupân Hatmane? nu e așa că nu-î adevărat? Bncioc la temnișă?

SEPTILICI

D-șenl meș! prea adevărat: dără sciî Dómnă că după asemenea faptă osânda este . . .

IRINA

Osânda?

SEPTILICI

Mórtea!

IRINA

Mórtea, mórtea pentru Bncioc? . . . O! tacî, nu se póte, dără nu se póte, jupân Hatmane.

SEPTILICI

Se póte; dără Septilicî cel nrgisit de Vornicnl Bncioc 'îi aduce mântuirea luî . . .

TODER (aparte)

Mântuirea luî, șice el? . . .

IRINA

Mântuirea luî! . . . O! . . . vorbesce . . . étă-mě la genuchî șnaintea D-tale Hatmane . . . vorbesce.

SEPTILICI (ridicând-o)

Vino, Dómnă, vino . . . Măria Sa Vodă este milostiv . . . viéța luî Bncioc este în mânilu luî . . . vino curênd! . . .

IRINA

Mântuirea luî! D-șenle! . . . Fie . . . se mergem . . . Póte lacrimile mele . . . glasnl unei ânimî ce iubesc . . .

SERVICI

Vino . . . la genunchiul lui Gaspar este mântuirea sociului D-téle (o ia de mână, și înainte de a-și da ea socotéla de ceea ce face, o trage spre ușe și ese).

TODER (singur, scoțând din nou coléta din posunar)

Numai de n'ar fi matostate, luminé próste! . . . Genovezií ceia le vënd drept petre bune . . . (s'aude duruital radvanului).. O! asta s'a vëndut, ce-í dreptul pentru țilele bărbatu-séú!... (numărând petrele) Una, două . . . Numai de n'ar fi sticlă de Veneția! . . .

(Cortina cade)

ACTUL III.

SCENA I.

(Interiorul unei camere la o mănăstire)

LUPU, VARLAM, BOERII, CORBU, EGUMENUL, ȚIGANCA.

LUPU (egumenului)

S'a-ă închis porțile mănăstirei, părinte?

EGUMENUL

Sunt închise, n'aveți grijă; nimeni nu poate strebate aici; în curte nu este de cât o biată țigancă mai mult nebună.

LUPU

Ai Țis se nu se dea drumul înuntru de cât Paharnicului Costea Bontăs . . . El s'a dus se afle ce se face la domniă, se ne dea de scire. (cătore boieri) Nu mai este chip de răbdat boierii. Rescôla trebuie se isbucnescă . . . (ezitare) De mine vă îngrijiți voi ôre? Vă aduceți aminte, boierii, dăca Lupulescii êși țin jurămintele lor; încă nu s'a uscat bine pre țepă trupul nefericitului Paharnic Lupu de la Munteni. El n'a dat numai averea, dér și Țilele lui pentru isgonirea Grecilor, a domniei lui Alesandru Vodă.. Vornicul Christea, Căpitan Busdugan și Paharnicu Lupu, morți în țepă, prin rânduiala lui Gavril Movilă Vodă, de la Munteni, se ne fiă de pildă, boierii, în iubirea de moșia străbună și de datoria de Moldoveni.

VARLAM

DumneȚei cel de sus vede cugetul nostru, Visternice; el

nu va îngădui vrăşmaşilor ţerei se repune capetele noastre...
dér spune, ce putem face?

I-IUL BOIER

Ce cređi? ce putem aşteptá?

LUPU

Gaspar a dat în judecata divaanului pre Vornicul Bucioc. Astă-đi va fi judecata lui, a lui prin care se făceaú tóte divaanurile ţerei. Bucioc va cădea jertfa lui Gaspar, déca noi nu grăbim sbucuirea trebii; şi tóte împrejurările ne îndemnú cu angur bun la lucru. Nemţii aú de lucru încă cu certele lor bisericesci. Becliaul, Domnul Ardealului, este cu noi, el a trămis sciri Impăratului Turcesc, despre ămbletele lui Gaspar cu Leşii . . . Iacă aci căpitan Corbu, trămisul Domnului Ardealului, ne aduce asemenea sciri de mângăere la necazurile ţerei noastre. Vorbesce, alese Căpitane, aci nu sunt de cât prietenii ai Măriei Séle lui Vodă Bécleaul. Iată Urechia, étă Varlam . . .

CORBU

Sănătate şi mărire aduc D-vóstră de la stăpăul meu, Măria Sa Vodă Becliaul; veste aduc mărielor vóstre, că Măria Sa Vodă este gata, măriţi boieri, a unui puterile séle cu ale ţerei Moldovei, ce nu mai póte răbda păsul său ascuţit. Sultaanul Osman a otărit mazilirea lui Gaspar; 60,000 de Turci sub Schinder-Paşa de la Silistra, şi Tătari sub vestitul bein Cantemir, aú primit porunca de a veni în ajutorul Moldovei în potriua lui Gaspar, în ajutorul căruia a plecat, — cum vestesc iscódele Măriei Séle Domnului meu, — Hatmanul Leşescu Zolchievski cu vre-o 8,000 de ostaşi. Toţi gata fiţi dér boieri. Preste puţine đile, mâne póte, furtuna se va stărni, şi atunc, înţelepčiuua D-vóstră, legăturile sante, ce vă légă cu Ardealul, vor scăpa ţers de neruşinata stăpăuire ce Leşii vor se-i păstreze cu tăişul sabiei, şi Domnul meu

prea milostiv va repune și el sub picioréle lui, protivnicii sumeții ai Domniei Sele, pre acei Leși, cari au ajutorat pre Nemți în resboiă cu M. S. Vodă.

LUPU

Audiți boeri! D-șeu este cu sânta noastră isbândă și a-flați, că nu numai Cantemir Beiul, nu numai Turcii și M. S. Vodă al Ardélului sunt cu noi; déră încă și Gavril Movilă de la Muntenii... „Muri-va Gaspar pentru trădarea cărților mele la Leși, a strigat, sciiți bine, M. S. Vodă Beclianu solilor trâmiiși de boerimea leșescă, către el, cu îndemnare d'a nu se uni cu Turcii asupra Leșilor. Ce se strigăm noi boeri, noi ale căror capete staă pre umere numai pentru că încă n'a găsit acel Gaspar vreme potrivită de ale desprinde de grumazi?

VAFLAM

Ce se șicem noi într'adever, când vedem sântele altare despoiate, Monastirele prădate, preoșimea batjocorită?

I-I L BOER

Satele noastre sunt împinse la sapa de lemn, fetele și femeile noastre necinstite; venetici, străini plătiți, pradă bunurilor noastre, atâtea câte ne mai lăsă lăcomia stăpânului lor.

LUPU

Așia! ce se mai strigăm alta noi, boeri, noi, cari numărăm șilele noastre cu ale Orcheenilor cășuți pentru dreptate și țéră.

AL II-LEA BOER

Jos Gaspar!

LUPU

Jos Gaspar! seă murim boeri, déră se scape biata noastră moșia! jurați toți, boeri: jos Gaspar! . . .

TOȚI

Jurăm.

AL III-LEA BOER

Déră domnia a cui se fiă ? Ea spune-mi drept, șmbă vorbă că D-ta Visternice...

LUPU

Domnia ? nu ! jur că n'o voiesc; decă Bucioc este vrednic de ea, dați-o lui.

AL III LEA BOER (a parte)

Îi vine la socotélă, de nu el măcar socru-séu.

LUPU

Domnia ! étă în adevăr mărul luptelor boieresci; jurați că-derea lui Gaspar, și eă jur că nu voiă cerca se capăt domnia.

BOERII

Jurăm, jurăm !

BOERUL AL III-LEA

Jur și eă.

VARLAM

Se ne rugăm lui D-đeă, boeri ! Jurămintele omului le ține omul numai cu voia lui D-đeă; se cerem bine-cuvântarea Sântiei séle Mitropolitului.

EGUMENUL

Unde aă fost dreptatea și țera, acolo a fost d'apururea și sânta noastră biserică.

LUPU

Biserica, Mitropolitul, Episcopii, sunt cu noi părinte și jupâne Varlam; nu suntem noi acum chiar sub sântul adăpost al unei monastiri ? biserică nu este înfățișată aici prin

sânția ta? La lucru boeri! Varlam va merge în oraș, din monastire în monastire, spre a face din fiă-care stareț, un propoveditor al rescólei. Paharnicul Butuc va pregăti pre Tatarășeni... Astă-đi când clopotul va bate de dandana la S-tu Nicolae Domnesc, alergați, veniți toți din tóte părțile, inarmați, satele sunt tocmaí la têrg, focurí aprinse pre délurile Cetățuei, al Buciumului și al Bordeș, vor vesti de séra satelor din Cărligătura, despre Vasluiú și din jurul Iașilor, că e vremea de ciocnit.

O VOCE (afară)

O bucată de pâne părinte; mî-e fúme, o bucată de pâne.

I-IUL POER

Déră cine e acolo? Suntem óre spionați? .

EGUMENUL

Nu! nu este nimeni. E țiganca nebună.

LUPU (mergênd la ușă)

E o bétă femeie; vedeți boerí, semn de la D-đeú: cea voce care cere pâne, acolo la ușă, este vocea țerei care cere viață de la noi (deschidênd).

ȚIGANCA (intrând)

Milostivire, cinstite părinte... (vêdênd pre Lupu). A! El este! El! Cum te chiamă jupâne? Cum te chiamă? O s'ajungí la mărire!... Visul părintelui Nathanail de la Rêsboieni! O s'ajungí ántéiul la Moldova.

TOȚI

Ce dice? Ce spune ea?

LUPU

Ține sermană femeie (face semn boerilor, că este nebună).

ȚIGANCA (cuând mâna lui Lupu și observând-o)

Tăietură la drépta . . . putere . . . mărire . . . Vedeți

boerî . . . écă cununa domnescă! . . . veî fi Domn.... Aoleo!
dungî încurcate, tăietee, răsucite: lupță, necazurî, închisore!...
aoleo! grozav, grozav.

LUPU (smâncîndu-și mâna)

Ci lasă încolo neroziile. . . Haide! Dute, lele, dute! . . .
D-țeû se te ajute.

VARLAM (dăndu-i și el banî)

Ține mamă b*trână, D-țeû se te ajute.

ȚIGANCA (privîndu-l)

Boerule (apucându-i mâna) bine-cuvântarea sântiei tée! O!
nu mă înșel! o se seđî, boerule, în scaunul de cinste, la
biserica Domnescă.

VARLAM

Ce đice?

ȚIGANCA

O se fîi Metropolit!

TOȚI (ridănd)

Ha! ha! Mitropolit! . . . L'a nemerit bine!

UNU

Dér noi? dér noi? (Țiganca -i privesce, face un gest de indiferință
și ese).

SCENA II.

Aciași. — COSTEA.

COSTEA

Grăbiți boerî! . . . la temnița curței o țepă se gătesce,
e pentru Vornicul Bucioc. Grăbiți, boerî, rescóla orî țera
e perduță.

LUPU

Țepa! țepa pentru Bucioc? pentru Bucioc, credinciosul

domniei! . . . Ce ne ascéptă pre noi, boeri? Óre încă mai este cine-va din noi care se nu fi simțit și înțeles, din sórta de faciă a țerei, sórta ei viitoare, déca Gaspar mai stă o ți pre scannul țerei?

BOERII

Nu! jos! jos Gaspar!

LUPU

La Inern dér, boeri, la Inern!

TOȚII

La Inern! La Inern! (esú cu toții).

SCENA III.

(Palatul Domnesc)

GASPAR, GOIA, IRINA, SEPTILICI.

GOIA

Tóte s'aú împlinit cu bine, Măria Ta.

GASPAR

Esci nu vrednic postelnic.

GOIA

Mila Măriei Tèle.

GASPAR

Așia, dér Irina?

GOIA

Va fi a Măriei Tèle! Ea va veni.

GASPAR

Va veni?

GOIA

Va veni cu Hatmannul Septilici, séu cu Tóder Brănescénnl.

GASPAR

Cu Tóder Brănisceanul? Cine e acest Tóder?

GOIA

Finul Vornicului.

GASPAR

De minune, finul Vornicului.

GOIA

O! osmanliilor de aur și măririlor cine le stă în potrivă?

GASPAR

Ce vrei se ȳicǐ?

GOIA

Tóder așteptă prețul slujbei seale.

GASPAR

Prețul trădărei.

GOIA

Prețul slujbei Măriei Tele.

GASPAR

Vr-o douǐ coǐ de ȳiapă.

GOIA

O moșă... o ocină.

GASPAR

Da! Ca aprođilor pre câmpul de bătăiă.

GOIA

Cine-va se bate mai lesne cu Turcul, de cât póte a-șǐ birui simȳirile ânimei.

GASPAR

Fiă, va avea o moșă.

GOIA

Măria Ta ești milostiv.

GASPAR

O! mai este ceva ?

GOIA

Brănescénul nu bate geređul prea pucin.

GASPAR

Are a face cu d'al de Postelnicul Goia și Hatmanu Septilicǎ.

GOIA

Sunt robii Măriei Tele.

GASPAR

Robii patimei lor.

GOIA

(In sine) Vom vedea . . . (tare) Patima Postelnicului Goia este iubirea Domnului sǎu,

GASPAR

Sufere cum-va și omul tǎu de acǎstǎ patimǎ ?

GOIA

El suferǎ de aceea a mândriei: ascǎptǎ de la mila Măriei Tǎle o boeriǎ.

GASPAR

O boeriǎ? Écǎ o patimǎ fǎrte obștǎscǎ în țǎra asta . . .
Ce ascepi tu Postelnice ?

GOIA

Mila Măriei Tǎle.

GASPAR

Și se mulțǎmesce cu atǎta omul tǎu, acel Tóder ?

GOIA

O da, Măria Ta!

GASPAR

Se mulțămesc în adevăr cu pucin.

GOIA

Cu pucin asemănând aceea ce câștigă Măria Ta din fapta lui.

GASPAR

Da, osânda lui Bucioc.

GOIA

Mărtea lui de o parte . . ; de alta . . .

GASPAR

De altă parte urgia țerei.

GOIA

Irina! . . .

GASPAR.

Irina, ție tu? . . . O! toate bănuelile cele mai sante ale sufletului, tac la cugetarea de a o avea!

SEPTILICI (intrând)

Da, Irina este a Măriei Tele.

GASPAR

Irina?

GOIA

A venit?

SEPTILICI (deschidând ușa)

Vină dâna, ție însuși stăpânul țerei.

IRINA (câștând la genuchii lui Vodă)

Măria Ta, aiți milă de casa lui Bucioc; aiți milă de o femeie ce îngenuche la picioarele Măriei Tele.

GASPAR

Redică-te, Vornicésa, (Gola și Septiliei se retrag) locul unei femei ca D-ta nu este la genuchiî mei; ridică-te, spune ce doresci, spune, Dómñă, care este pësul animei D-téle, (aparte) O! e frumoasă, mai frumoasă decât tot-deauna.

IRINA

Bărbatul meu, vornicul Măriei Téle, Bucioc, este amenințat în cinstea, în viața sa; socia sa vine se córă de la Măria Ta dreptate pentru el.

GASPAR

Déca Vornicul Domniei, déca Bucioc, bărbatul D-téle e nevinovat. . . .

IRINA

E nevinovat!

GASPAR

Va dovedi acésta de'naintea Dreptăței.

IRINA

Dar tocmai de asta ânima mea se muncesce. Bucioc, adus înaintea Dreptăței, înaintea divanului, unde el făcea dreptate? Dar el . . . el așa de mândru, el nu va putea suferi necazul acestei rușini . . . Nevinovat, vorba de desvinovățire va muri pre buzele lui, înainte d'a putea ajunge la auzul divanului, înainte d'a putea strebate la urechia țerei. O! indurare, Măria Ta; Bucioc nu este vinovat.

GASPAR (după pauză, cu aprindere)

Vinovat séu nu, când la genuchiî mei, când lângă mine (apucând mâna Irinei) a stat Irina, Bucioc va trăi.

IRINA (cercând așa trage mâna)

Dómne.

GASPAR

O las-o, las-o între ale mele, acea mână pre care sărntă-rile domnesci sunt abia la locul lor. Las-o Irino... Fi-vei tu tot așa de nesimțitoare la inbirea mea? . . .

IRINA (aceeași acțiune)

Dómnne! fii îndnratoriū, Dómnne. O nescintore firea ome-nescă de primejdiile séle!

GASPAR

Induratoriū? și ai fost tu, Irina, îndnrătoare cu mine? care e jertfa ce nu ți-aș fi făcut-o pentru o cântătră blândă a ochiului tău senin?... dat-ai tu voie acelei cântătrii se se îndrepte către mine, când o cerșiam eu, la biserică, la gered, la halca, în toate împrejurările, în toate întâlnirile, în toate petrecerile curții și boeresci? Îmi ceri milă, Irino, 'mă ceri îndurare și tu n'ai găsit de două ani de când te-am vădut, nici o vorbă de mângăere pentru mine.

IRINA

Mângăerea Domnilor este în dragostea poporului, Măria Ta, ér' nu în vorbele și privirile unei femei.

GASPAR

Popor! dragostea poporului? dar' eu vroiu pre a ta! a ta 'mă este de ajuns! Dragostea poporului? Bucioc mi-a furat-o de de mult, dar a ta este acea ce vréu, ce pismnesc... Dragostea poporului? . . . el fugenche când e lovit, el inbesce pre acela de care se teme, și duce la tiapă cu hohote pre cei ce 'i spusera că are dreptul se nu fiă lovit!... Dragostea poporului? Dragostea ta!... Bucioc a nitat prea mult pre legea mea, că nu pot suferi se fiu lung timp despoiat de fericirea mea (rugând-o). Haide Irina, lasă mânei téle, prin o tainică strângere se spună animei mele, ceea ce buza ta nu va se rostescă. Lasă mânei téle se trecă în sângele meu,

plăcerea, nădejdea. iubirea, în valuri aprinse! Veđi . . . te iubesc! . . .

IRINA (trăgându-și mâna)

Este cine-va, dómne, care are dreptul se nu fiă adus la nevredniciă prin mine. Sum eű aci, dómne, înaintea lui Gaspar séű înaintea Domnului Moldovei! Se asculte domnitorul . . . De la el cer acum, nu mai mult dreptate pentru Bucioc, ci cuviința, îndurătoare cuviință pentru o femeie fără apărare.

GASPAR

S'asculte Domnitorul . . . S'asculte Domnitorul Moldovei! uită femeea ce cere cruțarea ei, prea mult uită ea că sum Domnitorul Moldovei, și că-mi e de ajuns se fac un semn, pentru că se sară de la locu-i capul lui Bucioc.

IRINA

D-đeul meű. . . O! nu veđ face acésta, Dómne. O! pre-simțirea nu mă înșelă.

GASPAR

In mâna ta sunt țilele lui. N'am făcut-o, Irină... ce sciű eű? n'am făcut-o. . . o după urmă credință în viitorul patimeii mele pentru tine, a oprit pre buzele mele osânda lui... dar. . .

IRINA

O nu! . . . nu sfârșii! (ingenunchind 'și ascunde fația).

GASPAR (aparte)

A! (tare) Nu acolo, Irina, ci aci în brațele mele.

IRINA (revenîndu-și în sine se retrage cu un pas)

Nu, nici o dată! Déca este se móră, nu va muri rușinat de femeea lui, de aceea ce-i datoresce totul pe lume.

GASPAR

Așia dar ne-am înțeles, Bucioc va fi judecat; osânda nu va lipsi faptei sële.

IRINA

D-zeu este mare, dómne, și după D-zeu mai este și țera, care-l are în bagare de sémă.

GASPAR

D-zeu, este departe, Vornicésă, și cât pentru țeră, scii, domnia ne este încă nouă, 'și Moldovenii de fire iubitorii de domniă nouă. Bucioc este în mânele mele; mâna ta aici Irină, și dillele lui Bucioc sunt la mărire și vrednicia, trage mâna acésta după ânima mea și el e mort! . . .

IRINA

Dumnezeul meu! Dumnezeul meu! Ce se mă fac?

GASPAR

Aide Irino; lasă ânima ta în voia ei, las-o se găsescă o vorbă bună, o desmerdare, pentru cel care n'ar avea nimic deștul de scump, ca se-îi jertfescă, pentru cel care e gata se te urce, pênă la el, pre tronul țerei.

IRINA

Este un tron, Măria Ta, care nu mi-l poți da, un tron tot așia mare, tot așia de sus urcat, ca și al unei domni: consciința împlinirei datoriei; virtutea! Nu cercă a mă pogori de pre el, Dómne, căci de pre acesta, că și de pre al Măriei Tële Dómne, când se pogoră cine va prin faptele sële, nu se opresce decât în fundul prăpăstiei.

GASPAR (ou ris fioros)

Tronul datoriei,.... tronul virtuței.... pogoriș.... prăpăstii!... Vom vedea.... vom vedea!... tronul datoriei! . . .

IRINA (agitată la estrem)

•Ce faci Dómne? Dumnezeul meu, dér nu vei cuteză . . .

GASPAR

Tronul datoriei! Datoriă? Sunt dator Dómnă a da ascultare animei mele!

IRINA

Nu! nu veți cuteză! (rădicând fruntea) Voiți cere ajutor; zidurile acestea nu pot fi surde. Nu, nu veți cuteză! . . .

GASPAR (apucând-o de mână cu violență)

Sunt surde Dómnă, suut zidite cu urechi de îmbunătorii!... Haide, veți fi a mea, Vornicésă, ori eu nu voiți mai fi Gaspar! (s'aude afară bătâi de tobe, larmă; oprindu-se) . . . Ce este óre? (se răpede la ferestra din fund și privesce). Duce pre haiduc la țepă. A! vino Dómnă! . . . veți, privesce . . . așa va fi serbarea de mâne . . . pentru sociul D-téle iubit. . . (deschide perdelele din arcadele fundului; se desfășură în fund marșul și ceremonialul țepii, Irina privesce cu óre, cădând în genunchi; Gaspar arătă spectacolul triumfător).

IRINA (după ce cortegiul a trecut)

Grozav! e grozav!

GASPAR

E grozav nu e așa! . . . e grozav! . . . O nu iubesci pre Bucioc . . . De l'ai iubi, stare-ai la înduóală, vornicésă, înaintea datoriei, cum o numesci, séu a mântuirei séle! Cugetă! . . . E grozav! . . . grozav! țépa se ascute, tobele resună . . . Vinovatul se despóie de hainele séle, în valuri de dureri sângele se îngrămădesce la anima lui, gâdele demérdă cu mâna sa muiétă încă de sângele altor țepi cósta ce o va străpunge, cum măcelarul caută în cóma taurului, véna în care va se lovescă . . . Veți Dómnă . . . veți! Țépa se înfige la pórtă curței . . .

IRINA

O tací! . . . tací!

GASPAR

Norodul e mult . . . Ce serbare! . . . Ce petrecere! Me-

terhaneaua resună, cum resună valul ce înghite corabia . . .
 O nu! nu iubesc pe Bucioc . . . Iată-l! iată-l! mulțimea se
 grămădesce . . . Iată-l . . . iată-l! Fior strebate ânima mul-
 țimey; el se urcă pre scară, țepa roseșce în foc . . . miros de
 cărnuri arse! . . . Ce petrecere! Scripetul scârție sub povara
 lui . . . In aer! . . . iată-l sus! Veđy, de acolo, din acea
 înălțime va fi prăpăstuit de unelta grozavă trupul lui de
 asupra țepey de foc . . . Auđy! . . . auđy! . . . ósele pîrie. . .
 sângele năvălesce . . . gemătul hărcăe năbușit de vérful țe-
 pey . . . ha! ha! ha! . . . nu iubesc pre Bucioc!

IRINA, (câdënd pre un divan)

O tacy! tacy! (teșină)

GASPAR

A! (face un pas spre divan, în acest moment intră Septilici).

SEPTILICI

Fugy, Măria Ta! Fugy! Rescólă . . .

GASPAR

Ce este, Septilicy?

SEPTILICI

Vino, vino curënd, mulțimea care se adunase la țepa lui
 Furcă Haiducul, năvălesce în curte . . . auđy, strigăte . . .
 e rescólă . . . Vino Măria Ta, auđy, clopotul bate de dandana.

GASPAR, alergând la feréstră).

O rescólă? Curënd, Hatmane, la metereze arnăuțiy, stréja
 la metereze . . . O rescólă! . . . se curgă sângele! . . . se
 ucidă! se curgă sângele! . . . măcel și foc! . . .

SCENA IV.

Aceiașy. — GOIA. — APROĐI.

GOIA (cu precipitare).

Tătăreșeniy resculațy, Măria Ta . . . poporul e furios. . .
 Varlam, Urechia, printre ómaniy . . .

BUCIUC. Mișeilor, Irina aicea! . . . (scena V, actul III).

GASPAR

Déră ce vor ei? (sgomot)

GOIA

Anđi, Măria Ta! Ei se apropie, ei strigă.

VOCI AFARA

Slobozenia lui Bucioc! Se se scôtă Bucioc din temniță
Jos îmbunătorii! (vnetul, larma sporesce)

GASPAR (În Septilior)

Nu' timp de stat la îndoelă. Unde ați dns pre Bucioc?
Cnrënd aduceți-l aci!

GOIA

Este jos în temniță . . . (ésă)

GASPAR

Mórte și foc! O! se nu remâe părinte spre a'și îngropă
fii, nici fii, care se sape mormântul părinților lor! . . .

IRINA (deșteptându-se)

Indurare, îndnrare Dómne!

SCENA V

Aceași. — BUCIOC. — GOIA.

GOIA

Aci Vornice!

BUCIOC

Ce-mi vreți voi încă? (Zorînd pre Irina se răpede spre ea). Irina
aci! Mișeilor! Mórte vonă. Apucă spada sentinelei).

IRINA

Opresce! . . . mântnită! aruncându-se la grunzali lui Bucioc)
Mântnită și tot prin tine! (larma sporesce).

GASPAR

Sânge și măcel în țeră, Vornice, și tragi sabia asupra
Domnului teă? . . . Anđi . . . (larmă mare, strigăte).

BUCIOC

Ce este, dără ce este?

SEPTILICI

Poporul resculat!

IRINA (ingenuchind)

Dumnezeule! pêne în sfârșit poporul cunoște pre prietenii sei!

GASPAR (luî Bucioc arătându-i balconul)

Acolo, acolo, sêu pustiul și măcelul! Acolo sêu Leșii sunt în țără. Acolo, Vornice, trebuie ca poporul se te vadă, me înțelegi, și se tacă!

BUCIOC

Irina! Resbunare! Pustiū și măcel! O! suflete! . . . Aide, se fiă mântuită țera! . . . (trece cu Irina în balcon: poporul l aclamă cu urări: „trăescă Bucioc!”).

GASPAR (aparte)

La rëndul meū, acum!

(Cortina cade)

ACTUL IV.

SCENA I.

GASPAR. — SEPTILICI, APOI UN APROD

GASPAR

Luata-ți toate măsurile? Strejile turcesci se ămble prin Tătărași, la meterezele zidurilor se fiă așezate puscile, porțile curței se fiă bine păzite . . . la cel mai mic semn de rescălă, ucideți! . . .

SEPTILICI

Toate măsurile sunt luate, rescălă este liniștită Măria Ta, Tătărașeni cred pre Bucioc slobod . . . nu e nici o grijă din partea lor.

GASPAR

O el nu ne va scăpa, nu este în toate țiilele rescălă . . . el nu ne va scăpa! . . .

SEPTILICI

Și Irina, Dómne, pe care o neașteptată întâmplare a smuls-o din brațele Măriei Tële . . .

APRODUL (intrând)

Boerii s'aũ adunat și ascéptă porunca Măriei Tële.

SCENA II

Aceași. — SEPTILICI

GASPAR

Se între!

(Boerii intra pre rând, salută profund și stau în jurul lavițelor și a Divanului)

GASPAR (cătore Septiliei, până când boerii intră)

Hârtiele Lupului? Aide, trebuie lovitură de mórte (cătore boeri) Iaca sfetnicii țerei; ședeți boeri! (ei se aședă. Gaspar se ureă la tron). O grea împregiurare vă aduuă, boeri mici și mari ai domniei mele, sfatul și hotărîrea divanului va deslega o trebă durerósă ăuimei mele.

UN SFETNIC

Vorba cu sfatul țerei feresce 'pre Domui și țeri de pri-mejdii.

ALTUL

Pentru aceea a dat D-dei, Măria Ta, ca Impărații și Domnii cărmuitorii țerilor, se aibă sfaturii pre lêngă sine, cu carii vorbind, o trebă s'o framente.

GASPAR

Așia boeri: unu uua, altul alta răspundënd, se lămuresce lucrul, care e mai spre îndemănu. Sunteți poftiți, boeri, se lămurii lucrul astădii: Vornicul Bucioc se-și ia plata. de la D-vóstră, de la țeră, pentru trădările séle. . .

UN SFETNIC

Trădător el! . . .

GASPAR

Trădător el! Ați vedut chiar ieri cete de Tatarasenii implënd curtea domnescă cu strigăte protivnice . . . Tatarasenii veniaii ei la privilescia țepeii haiducului, înarmații cu ghióge și fiinte, fără se fiă împiuși de o mână óre-care? Semeția obrasnică a prostimeii, puue-va capul lui Bucioc mai pre sus de al Domnului țerei? Aștept judecata țerei priu gura vóstră, credincioșii boeri, (unu aprod). Se se aducă Vornicul Bucioc! Veți vedea! Veți vedea aci, în aste hârtii, de a încăldii Domnul Moldoveii uu șérpe la sínul séu.

SCENA III

Aceiași,—BUCIOC adus de streji turcesei.

BUCIOC

Eaca, boerī, înaintea judecăței pre cel ce făcea judecata! Orb norocul la suiș și lunecos d'a sta pre loc, grabnic por-nitor la coboriș! . . .

GASPAR

Norocul e cum și-l face omul, Vornice. . .

BUCIOC

Măria Ta scii acésta . . .

GASPAR (aparte)

Semețiă . . . (tare) Hatmane, citește. (Septilici se îndoaie).

BUCIOC

A! D-ta Hatmane! Eaca sfatul Măriei séle! Citește Hatmane . . . Deslegați prea bine cărțile sêrbesci ale părintelui Evlogie, starițul Némțului, ca se nu poți ađi citi cărțile dușmanilor lui Bucioc.

SEPTILICI (aparte, desfăcând hârtiile)

Ciudat! mă sfesc de omul acesta chiar și când capul lui e sub călcăiul meu. . .

GASPAR

Ai cerut dreptate pentru țeră, Vornice. . . écă o cer și eă de la țeră asupra vëndătorilor mei.

SEPTILICI

Eacă, boerī, o carte de la Gavril Movilă, prin care vestesce boerilor, uniți cu Vornicul, că el cu Turci și Domnul Ardealului o se între în țeră (o dá sfetnicilor).

BU IOC (aparte)

Ce ȃice el? (tara) Către cine e acea carte boeră?

UN SFETNIC

Către visternicul Lupu.

BUCIOC (aparte)

Dămne! sunt hărțile furate! O! Ințeleg! (tara) Dar o scrisore ce ne trămite cine-va boeră, nu dovedesce, că cel ce o primesce este. . .

GASPAR

O! nu este o carte numai; sunt ȃeci de cărți, cu Becleanul, cu Turcă, cu Gavril Movilă. . . Zolkiewski de la Leș, el singur a vestit Domnie-năstre că din iscădele de la Stambul este scire și dovedă cum boeră Domnieă lucrăză spre a ne pune ră cu Turcă, spre a aduce mazilia năstră! Ce ȃici Vornice la acestea? (depune înaintea boerilor hărtil).

BUCIOC

ȃic că „fericiți acei Domni, care nu fac nimic numai dupe găndurile lor nici din șiopte. . .“

UN BOER

Aici, Vornice, nu este gănd domnesc, nici șopte, ci o carte de la Leș.

GASPAR

Vornice Bucioc, ești înaintea Sfatului țerei, înaintea Dreptătei. Nu uita, Vornice Bucioc, că ești înaintea scaunului Domnesc.

BUCIOC

Fericiți acei domni, căroră supuși le slujesc din dragoste, nu de frică, căci frica face urciune, și urciunea cât de târăiă tot isbucnesce.

UN SFETNIC

A este batjocură!

GASPAR (aparte)

Mândria lui mă ajută! (tare) Audiți, audiți boerī...

UN SFETNIC

Înainte Domniei se cade vorbă cu cuviință... Bine, Vornice, lăsavei neîndreptate părele Leahului?

BUCIOC

Ce ȳice el? C'am trădat domnia la Turci? Bârfe de dușmanī! Domnia?... Am apĕrat-o, ca ieri, în două rânduri, de loviturile țerei rescutate; am lovit cu mórte pre cei ce nu mai puteau îndura pĕsul țerei, ca se scutĕscă țera de pustiirea ordelor străine, și voiū ardica brațul străinilor, eū însu-mī, asupra acestei țeri? O! asta nu o credeți, nu o puteți crede boerī...

(Ezitare între sfetnic)

GASPAR

Doveđi pentru doveđi, boerī...

BUCIOC

Doveđi! Măria Ta, Bucioc nu dă doveđi despre sângele ce-ī curge prin vine... Bucioc n'are nevoie, se dovedĕscă iubirea sa de țără... El este boer român... Dea-le acelea doveđi acei cari ȳic că iubesc țera ce o cârmuesc, dar în legăturī cu Leahul, ridică asupra ei furtuna cumplită a Osmanului; dea-le acele doveđi aceia, cari imprumută străinilor brațul lor, spre a lovi pre puținīi românī, ce au mai rămas în fruntea țerei... O boerī! Nu fiți nepĕsătorī vĕdĕnd focul casei mele... De păretele meū sunt lipiți păreții caseilor vóstre. Insetat-ați voi după robia străină? Citat-ați pre Alexandru Iliasi de la Muntenī? Acolo nu era Bucioc,

era Veleli . . . Erau Grecii ! . . . Puneți în pórta curței capul lui Bucioc, déră luați bine séma la al vostru !

(Emoțiune între sfetnicul)

GASPAR (cu o mână conștinută abia)

Cum, boier, voi tăceți? Voi lăsați ca Domnul se fiă cu obrăsniciă înfruntat înaintea vóstră? Acésta e dreptatea? Țéra cere dreptate pentru ea, și acésta e dreptatea ce ea o dă Domnului său !

UN SFETNIC

Măria Ta! . . .

GASPAR (cu mână crescândă).

Voi tăceți! . . . Fiă! Țéra va dice ce va pofti, dér nu vor rămânea nepedepsiți vëndătorii mei . . . trădătorii Domniei . . .

UN SFETNIC

Măria Ta, Măria Ta, milostivire, vornicul Bucioc e sprijinul țérei! . . .

GASPAR (mânia sporindă)

Sprijinul resculătorilor . . . Da, voiă găsi și eă ver-un sprijin capului său . . . A! Vornice, creți că cu vorbele-ți de miere veți îndulciurgia țérei? Prea bine, déca țéra nu crede dovedile trădărei . . . țéra va crede cel puțin pre acele, care vor aréta pre Bucioc *furul* banilor țérei . . .

TOI

A! (Bucioc se rédimă de un jet)

GASPAR

A! . . . Tremuri Vornice! . . . Vedți că decă n'am și eă cuvinte de acele lungi și imflate, ce aă învățat în scólele de la Liovu . . . am însă aci osânda furilor banilor țérei.

SFETNIC

Furu! . . . El fur de bani țérei! . . .

BUCIOC (în sine)

Dumnezeul meu! Dumnezeul meu! . . . Lupu! se fiă adevărat?! . . .

UN SFETNIC

Ce fel, Vornice, taci? . . . Se fiă adevărat? . . . Adineaore în rostul D-téle, anima noastră a ghicit nevinovăția D-tele...

BUCIOC

Mă pot apăra de furiș nevăduș ai cinstei mele?

GASPAR

Heș! Heș! O sută pungș de aur, din darea de pe malvazie! Nu ne necinstim pe puțin, Vornice . . . Heș! Heș!

SCENA IV.

Acelaș. — LUPU

LUPU (intrând cu precipitare)

Boerș! Vornicul Bucioc e nevinovat! . . .

TOTI (cu satisfacere)

A! . . .

GASPAR

Nevinovat de ee?

LUPU

De amestecul cu sfaturele ascunse, cu nemulțămiiș de Domniăș . . .

GASPAR

Dér atunciș! . . .

LUPU

Eș sunt acela, boerș . . . Acele hârții . . . sunt ale mele . . . Mi s'aș furat de . . . D-luș . . . (arétăș pre Septiliet) O! veș plăti! . . .

BUCIOC (cu emoțiune)

Nu! . . . nu este adevărat . . .

LUPU

Eă sunt vinovatul, boeră! . . . Vornicul Bucioc uită, pentru prima dată uită că e Vornicul țerei, Vornicul lui Măria Sa Gaspar.

GASPAR

Auțiți, boeră? . . . Dér pungile furate . . . lipsa din bani țerei? . . . (aparte) Loveam pre Bucioc ș'o se fiă lovit și gine-rele . . . cu atât mai bine! . . .

LUPU (aparte)

A! sunt perdut . . . (tare) Bani țerei? Nu uitați boieră că nu Bucioc, ci Lupu este Visternicul țerei . . . Eă sunt . . .

BUCIOC

Ce aud? . . . Fur? tu Lupule! . . . Rușinea némului nostru? . . . O nu! Nu este adevărat! . . . Voiesce se mă scape pre mine . . . nu-l credeți! . . .

LUPU

Adevărat! . . . (aparte) In curând țera va vedea cum acei bani s'aă dat pentru oștirile lui Becleanu . . .

GASPAR (aparte)

Scăpat! . . . O! dér nu pe mult! . . . (tare) E bine boeră! . . . Suntem noi aici la privesco de 'dicători? . . . Visternicul țerei a furat . . . déră socrul nu așteptă el ore se găsescă în fundul sacilor furați . . . Domnia țerei? . . .

UN SFETNIC

Domnia țerei? . . . Nu! Măria Ta. . . Bucioc este nevinovat. . . .

LUPU (depunând înaintea sfetnicilor hârtii)

Ecă aci, boeră, dovedă că numai Lupu. . . (aparte) O! va fi

mântuit: rescóla va isbucni. . . Turciĭ trebuie se fiă întraĭ.

UN SFETNIC (după ce a citit hârtiele)

Aprođĭ! Duceĭ pre Visternicul Lupu în temnița curĭi. . .
D-ta Vornice esti slobod! . . .

GASPAR

Se i se ia semnele vredniciei.

BUCIOC

Perdut! . . . Rușinea némului meu! . . . (pausă). Da, boerĭ!
Loviĭ, loviĭ pre fur! Vornicul Bucioc însamnă cu voi o-
sânda furului; . . . nu iubirea fiilor, nu iubirea rudelor séle,
ci a țerei a jurat Bucioc! Loviĭ, loviĭ pre fur, pre trădă-
tor! Se plângă ânima părintelui, dar mâna Vornicului se lo-
vescă fără cruțare pre vinovat! . . . Fiul meu! . . . fur de baniĭ
țerei! . . . Perdut! . . . Copila mea . . . Copila mea! . . .

GASPAR (aparte)

Nu! câștigul nu va fi al tău! . . . (tare) Mâna D-téle Vor-
nice . . . Impăcare înaintea țerei! Și acum vă poftesc pre toĭĭ
la ospet boerĭ, în cinstea nevinovăției Vornicului Bucioc! . . .

SEPTIICI (aparte)

Ce nu putu face Domnia, va face otrava.

SCENA V.

(Piața Copoului)

TERGOVEȚI, APRODI CU ARESTANȚI

UN TERGOVEȚ

Bre! . . . Din ce primejdiă a scăpat Vornicul. . .

AL II-LEA

Dice că s'a dovedit, că Lupu Visternicul a prădat viste-
ria și divanul l'a aruncat și l'a osândit la munca obstescă,
ér pre Vornicul l'a otrăvit Vodă la masă; închinând în sē-
nătatea lui. . . a turnat otravă în cupele boeresci. . .

AL III-LEA

N'a murit de cât vr-o treĭ boerĭ . . .

O FEMEE

Atâta? . . . Treĭ lipitorĭ maĭ pucim . . .

I-IUL TERGOVEȚ

Tacĭ femee, Vornicul Bucioc nu e lipitorė! . . .

AL II-LEA

Al draculuĭ Vodă! . . . ġice că a dat pricină că era cot-
lite bucatele, ș'a pus în par urechile bucătaruluĭ! . . .

AL III-LEA

Veġi? semn rău. . . O se fiă bejenia . . . Eaca, s'a pornit
adinoară maĭ multe olace spre Galați și spre Colomea.

AL II-LEA

Ce-o maĭ fi, Dómne, ce-o maĭ fi? . . .

SCENA VI

APROȚI, ARESTANȚI, ȚIGANCA.

APROȚI (aducând arestanți)

În lăturĭ, ómenĭ bunĭ, în lăturĭ, se grijim locul, o se iasă
boerimea cu geredul. (Arestanții mătură)

ȚIGANCA (căt-re cel după urmă arestant)

Staĭ, dragul mameĭ, o vorbă; te urmăresc tocmaĭ de la
temniță.

ARESTANTUL

O mamă! mamă! Veġi ce amară e pânea temniții! . . .

APROȚUL (ġărînd țiganca)

Fugi d'acolo, țigancă, în lăturĭ? . . .

ȚIGANCA

Lasă căpitane, lasă . . . sunt o bėtă femee, . . . nu te teme-

(arestantului) Dumnezeu! e mare, Iftime! Dără nu e vreme de perdut: iute, spune curând, bietul jupân Lupu, ginerile lui Bucioc, este în temnița unde esci tu Iftime?

ARESTANTUL

Da mamă.

ȚIGANCA

Se-i spuî în fundul cel mai tainic al auđului seú, veste bună de la jupân Varlam; pre mine nu m'aú lăsat se-l vėd la temniță; spune Ț că un ture mare a sosit în taină, că se prindă scamnul Domniei și se mazilėscă pre Gaspar.

APRODU

Ce dracu faceți voi acolo? Haide, la lucru! La lucru mă! Nu veđi că sórele e a chindia? Las'o dragostea pre máne, fártate.

ȚIGANCA

Aoleo! Dragoste de mamă, jupáne căpitane; sunt béta mama lui.

APRODU

Mama lui! Ce-mi pėsá! In lături, orı 'ți sfăram măselele! Haide, pășásce, diochiatule.

SCENA VII

(Arestanții grijeso tot îndepărtându-se la fund péné es din scenă)

GOIA. -- SEPTILICI.

GOIA

Iacă aci, Hatmane! Va urma serba! ea . . .

SEPTILICI

Locul e bine ales . . . In fund codrii Copoului . . . în vale priveșcea Iașilor . . . Așa dér Goio, ne-a scăpat șérpele de sub picior? . . .

GOIA

Vodă s'a împăcat cu el și l'a îmbrățișat, cu multe vorbe bune.

SEPTILICI

Vorbe de Domn! . . . nu astea sunt primejdioase noue, Postelnice!

GOIA

Apoi? . . .

SEPTILICI

Vodă-l pasce . . . Nu vinovăția lui ducea pre Vornicul la mórte, cum nu nevinovăția lui, -l-a întors mila și dragostea domnescă!

GOIA

Dér Bucioc a jurat lui Vodă, că el, care pênă ieri nu voia se audă pomenindu-se de legături cu Leahul, el va încinge-mai ântéiū sabia, déca Turcii ar cercá se între în țeră.

SEPTILICI

Când cuțitul e la grumazi, omul se légă la multe; ascultă-me pre mine, Postelnice, Vodă-l pasce . . .

GOIA

Se-l pascem și no ȳ, Hatmane, orȳ suntem perduți . . .

SEPTILICI

Am un plan; . . . da, Bucioc nu se va bucura mult de isbânda sa . . .

GOIA

Cum? . . . Ce fel?

SEPTILICI

Curtea vine aici se bată geredul . . . Sunt mulți poftiți . . . lume multă . . . aprođi . . . arcași . . . înțelegi Postelnice? . . .

GOIA

Nu! Țeu nu pricep nimic.

SEPTILICI

Atâta ți-e Latinésca? . . . Din atâtea săgeți ce sbor prin aer, ce se cruciședă, strebat câmpiș pênă în codrii Copouluș . . . nu tôte lovesc ținta . . . și nnele snnt nse cu otravă căzăcésă!

GOIA

Da, pricep . . . Unele nu lovesc ținta, cad pre jos.

SEPTILICI

Ha! ha! ha! De minune, veți că esci isteș. N'am Țis asta; dér lasă, veș vedea, mulțămesc-te cu atât: Bucioc va muri! Haide! Caiș ne ascéptă în vale.

GOIA (aparte)

Déca Schimni-Aga șesce astă-Ți, isbânda e nmaș a mea . . . Mergș înainte, Hatmane . . . Te ajung. (scóte o hârtie ș'o citesc) „Fiș sigur, că marș bnurș căștigam, déca astă-Ți daș pre Vodă pre mânele Turculuș. De nu esci perdut . . .“ (stringe hârtia) Da, asta -mș va fi portița de scăpare! . . . (se depărtéză).

SCENA VIII

(In momentul când Țice Septilici „Bucioc va muri“ Maria ese din căsuța de la drépta, și ascultă)

MARIA, APOI FLOREA

MARIA (aparte)

Dumneșule! . . . Ce Țic eș? . . . Ce vor se facă? Cum putea-voș óre vesti domnieș séu Vorniculuș, de a se feri de nouele lor curse.

FLOREA (eșind și ea)

Bine, Mariórá, te poș duce . . . Biata mătușă-ta e maș bine, voiș rămânea eș lêngă dênșă.

MARIA

Când ai sci mamă . . . adineaora . . .

FLOREA

Ce este? Ce mai este? Iară-și vre-o nenorocire? Bietul Tóder, tată-tău póte . . . De atâtea zile nu mai stăm de cât de grije și de suspinuri.

MARIA

Nu mamă. . . D'acolo, d'înapoia ușei am aușit vorbindu-se aici. . . D-șeu va ierta fapta mea mamă... Vorbéu de bunul boer. O! trebuie se fiă acei două boeri dușmanii ai Vornicului.

FLOREA

Ei! pre aicea! . . .

MARIA

Vorbéu de serbare . . . de adunare aici . . . am aușit rostindu-se numele lui Bucioc, am lipit tare urechia la ușă . . . nimica! . . . Deschisei ușa . . . ei se ducéu șicénd: va muri Bucioc!

FLOREA

Va muri, cine?

MARIA

Anima nu-ți vorbește mamă? . . . Este vre-o nouă cursă ce tind bietului nașu, mamă. Déră se nu perdem timpul; ce e de făcut? . . .

FLOREA

Pogórá-te în vale curénd, fata mea. . . Dute în Munte-nime, la curtea boerului . . . spune tot nașei.

MARIA

Da, mă duc. Biata Dómnă Irina! numai de ași afla-o (s'aude musica și tropote).

FLOREA

Déră ce s'aude? . . . Vorbéu, ȃicȃ de serbare? Este gere-
ȃul. (privind la stȃnga) Alaiȃ Domnesc . . . vine într'acolea,
écă arcașii cu tolbele pline de săgeȃi; (lovindu-șȃ fruntea) Mario,
pricepȃ tu? Eȃ aȃ vorbit, ȃicȃ, de săgeȃi, de mórte, de Bu-
cioc? . . . O! D-ȃeule, alérgă copilă!

MARIA

Curénd mamă, intră în casă; lasă, am și eȃ gândul meȃ,
să veȃi. . . .

FLOREA

Ce vreȃ să faci? (privind) Uite, Vodă și boerii s'aȃ pogorȃt
de pre caȃ. . . . Eȃ vinȃ . . . écă nașul . . . Ce vreȃ se faci
Mario? Se-ȃ vorbim? Se-ȃ spunem ce aȃ auȃit? . . .

MARIA

Déră cugetă, mamă! Nu ne vom putea apropia de el . . .
lȃngă Vodă, într'o ȃi de serbare, în miȃlocul atătuȃ alaiȃ!...
A! lasă mamă, el va fi mântuit; vino mamă!

FLOREA

Nu pre aci copila mea, este alaiul; vino, vino prin dosul
curȃei.

SCENA IX.

(In timpul diálogului din urmă mulȃimea începe a se grămădi în scenă
din diverse părȃi: aproȃi, arcașȃ, pantirȃ, pandurȃ, se așézá în grupe, alaiul
intră în sunetul meterhanaleȃ)

GASPAR

Sosiȃ, boeri, pregătiȃ arcurile, faceȃ se sbárnăe aerul
de săgeȃi, deșertaȃi voinicesce tolbele vóstre!... (către Bucioc)-
Voiȃ ca isbânda înȃlepciuneȃ D-téle să se serbeze cum se cu-
vine la domniă.

BUCIOC

Dea D-ȃeȃ, Măria Ta, ca isbânda dreptăȃei să se inde-

séscă atâta la Domnia Măriei Téle, în cât să nu mai pótă fi serbătorită ca un lucru rar și minunat!

GASPAR

Strâmbătate cu voia mea nu este . . . Lupu strâmbătățit ôre a fost de divan?

BUCIOC

O! Dómne . . . la Moldova singurî ceî marî judecătôri, singurî pâriși și singurî deplinitôrii legei; Lupu de ceî marî este judecat, de ceî marî pârit, de ceî marî întemnițat, și la muncile țerei aruncat este

GASPAR

Déră Lupu este trădător la Turcî.

BUCIOC

Vornicul Domniei n'a jurat Măriei Téle că el cel d'ântâiū va muri contra Turcilor, déca ar cercá să între în țéră?

SEPTILICI

Măria Sa scia pêně astă-đi, Vornice, că ânima D-téle erá spre Leși.

BUCIOC

Anima mea este spre țéră, nu vréū pre Leși, nu vréū pre Turcî! . . . Sě rêmânem, Dómne, Români Moldoveni! . . . Lupu 'și plătesce amar rătăcirea lui, sórta lui pune lacrimî boeri, în ânima mea de părinte, déră fiă cá sórta lui să spună Hatmanului Septilici, s'amintéscă Postelnicului Goia...

GOIA (cu intențiune)

Măria Ta, se se dea semnul? . . .

GASPAR

Dér Postelnice, și se se facă lucrul domnesce! . . . Vréū să serbăm cu strelucire, cum simte țera, acéstă đi de sərbătóre pentru Bucioc! . . . Mě înțelegi, Postelnice? De două

orî și de sêrbătore, căci nu numai dreptate Divanul 'i-a făcut-o, dără și de la mórte neasceptată a scăpat. Pus-aș, Hatmane, la stâlp urechile bucătarilor carî ne otrăviră cu bucatele cotlîte ?

GOIA

Mila Măriei Tële . . . (cătore aprodî) Hei aprodî, hei arcașî, feșî de smeșî, faceșî pofta Măriei Séle lui Vodă! . . . Spargeșî văzduhul . . . Sê culégă crainicișî săgeșile vóstre, colo, departe, preste codrișî Copoului.

TOȚI

Ura! . . . Trăescă Domuia! . . .

GASPAR

Se trăescă Bucioc, boerî! . . . Se trăescă Bucioc! (aparte) Oh! acest strigăt mă înădușă, hărcăe în peptul meș! . . .

BUCIOC

Sê trăim cu toșî, boerî și arcașî, sê trăim cu toșî, spre a face din pepturile nóstre scutul țereș amenințate. Măria Ta (dându-i arcul de pre tava de aur a copilului de casă) Buzduganul e al Domnieș, arcul a fost al vitejieș! . . . Domniș rēș întrebuițaș buzduganul în țeră, ceș vitejî arcul la hotare; asvârle, Dómne, săgéta de cinste! copîș, aprodî, boerî mărișî!.. Ecă săgéta Dónunescă o sê sbárnăe . . . Haide boerî, spu-neșî-șî ținta!

UN APROD

Sus, pre malul Nistrului,
În peptul Cazacului! . . .

ALTUL

Dup'aș Bucovineș muntș,
Unde sunt Leșîș ceș multș! . . .

ALTUL

În spre cel sînțîț de sóre,
Tot în pepturî de maghiare! . . .

ALTUL

La Tătarul rău vecin,
In peptul lui necreștin.

GOIA

Nu la Leșii, Cazacii, Tătarii:
Sunt dușmanii cu mult mai mari!
Nu la Nemții, nici Ungurenii,
Ci 'n Turcii, ci la Resboienii.

TOȚI

Ura! veđii de nemeresce
Ținta ce-ți-o prorocesce!

GASAPR

Vornice, țintă nu-mi puii?
Nu ghicesci în peptul cui?

BUCIOC

Nu la Ungurii Dómnii țintă,
Nu 'n Cazacii, nici Turcii, Tătarii;
Cunsoc alții dușmanii mai mari....

GOIA ȘI SEPTILICI

Ce auđii, el ce cuvântă?
Cum, mai sunt dușmanii mai tari?

EUCIOC

E zavistia, mândria,
Nedreptatea, fășăria,
Este ura dintre noi,
Este pofta de domni noi!

CORUL

Ura! veđii de nemeresce
Ținta ce-ți-o pregătesce!

SEPTILICI (aparte)

Bucioc încă n'aî ghicit,
 Ținta tu n'aî nemerit!

GASPAR

Copii trageți! Eu voi astăzi se mă 'ntrec în arc cu voi,
 Că Stefan, că Ion Vodă, că atâția Domni eroi!

(Trage arcul, săgeța sbóră)

CORUL

Se trăescă Gaspar Vodă, se ne scape de nevoi!

UN APROD (în depărtare)

Săgeța a lovit asupra unei oi în stână?

CORUL

Asupra nnei oi? ce ogur se fiă?

GOA

Semn de învingere la resboi . .

BUCIOC

Semn că în cel slab și nevinovat lovesc mai adesea
 săgețile domnesci.

(Maria și Irina se arătă în fund. Maria zice: răbdare Dómnă, răbdare:
 ori este perdut!—O opresce d'a se rapeđt la Bucioc).

GASPAR (aparte)

O pre tine nu te vá cruță pêne în capăt! (tare) Și în In-cra-
 rea întemplerii găsesc, Vornice, bătătură pentru gândurile
 D-téle amărite! Se vedem, Vornice, córda arcului D-téle nu
 sbárnăe?

SEPTILICI

D-ta, Vornice, nu veî lovi óia cea slabă și nevinovată! . . .

BUCIOC

Nu, eú sunt deprins a lovi capete de vulpi.

GOIA (aparte)

Ce ȕice?

SEPTILICI

Aȕi nu-ȕi ȕi de vȕnȕtore Vornice. (aparte) Te voiȕ vȕna eȕ
pre tine, dihore!

SCENA V.

Aceaȕi. — IRINA, — MARIA.

BUCIOC (intȕinȕȕȕnd arcu)

Multe fiare din ceȕ codri, multe vulpi, ŕi lupȕ turbaȕȕ
De Romȕni vor fi deacuma drept ȕn ȕnimȕ ŕȕgetaȕȕ!

(elobȕde ŕȕgeta)

TOTȕ

Ura! Se trȕeȕcȕ Vornicul Bucioc!

GAPSAR

Aȕiȕȕ, aȕiȕȕ! ce strigȕ crainicu?

CRAINICȕ L (ȕn depȕrtare)

Aȕ dȕrȕmat un uliu din sbor!

CORUL

Ce ȕnsemnȕdȕ? Ce augur se fiȕ?

GASPAR

Se trȕeȕcȕ, mȕre Vornice, uliu e pasere stricȕtȕre . .
(ȕuȕ Goia) Ce ȕicȕ, mȕre Postelnice?

GOIA

Pasere stricȕciȕȕ . . .

SEPTILICI (cu intenȕiune, ȕuȕ Gaspar)

O! Mȕria Ta, Bucioc, Vornicul Mȕrieȕ Tȕle, nu dȕ nimenȕȕ
pas, cȕnd e vorba de derimat paserȕ stricȕciȕse.

BUCIOC (aparte)

ȕnȕeleg, da . . . (tare) Rȕnduȕ D-tȕle, Hatmane . . .

SEPTILICI

Sunt gata . . . O! d'ași lovi și eu Măria Ta . . . o pasere stricăciósă! . . . (întinde arcul)

GASPAR (lui Goia)

Dér cum? Bucioc este lêngă el!

GOIA

Nu știu, Măria Ta.

CORUL

Ținta, ținta.

MARIA (Irina)

Oprește-te Dómnă! Oprește-te pentru D-đeú.

IRINA

Dér ce vrea el se facă?

CORUL

Ținta! Ținta! Hatmane!

MARIA (ese din șiruri și strigă lui Septilici)

Ținta boerule! . . . Ce? nu cutezi óre s'o spuí? Voiú spune-o eu!

TOȚI

Ce ție? Ce ție? (confușiune, se reped la locul de unde a vorbit Maria).

BUCIOC

Ce este? Ce strigă acea copilă?

GASPAR (lui Septilici)

Grăbesce . . . Este vreme, Hatmane!

IRINA (vădând pre Septilici gata d'a slobođi săgéta se precipită strigând)

Fugi Bucioc!

GASPAR (se rápede spre a opri mâna lui Septilici de pre arc, vădând pre Irina).

Oprește săgéta! Mișelule, ce ai făcut?

SEPTILICI

Prea târziu! Săgeta n'o duce mâna omului, ci D-zeu.

IRINA (lovită de săgetă)

A! ânima! Bucioc! Bucioc! Dumneșeule . . . ânima . . .

BUCIOC (în fund)

Tu, Mario? Ce strigi tu, copilă?

MARIA (vădând pre Irina cădând se aruncă spre ea)

Ajutor! ajutor! nănașa!

BUCIOC (alergând spre Maria)

Ce strigi tu, copilă? Irina?! unde?

MARIA

Vezi . . . mórta, Dumneșeni meu!

BUCIOC (se răpede asupra cadavrului)

Irina! o nu, nu se póte! Un vis fěu! Mișeilor ucigași, resbunare!

IRINA (redeseceptându-se)

Dómne! Bucioc!

BUCIOC

Irina! draga mea copilă!

IRINA

Bucioc! o îmbrățișare! . . . am simțit mâna ta pre ânima mea. Buzele țele au oprit sufletul meu, gata a sbura pre buzele mele! Dumneșeu l'a ascultat. El a redat căldură sângelui meu, cá se pot primi o după nrmă sárntare de la tine-

MARIA

Veți trăi, Dómná! Sufetele iubite nu se despart lesne de Inme!

IRINA

Maria! O sárntare, Bucioc! grăbesce! . . . focul mă arde, otrava, ânima, sângele . . . Bucioc! Bucioc! Ah! . . . (móre)

BUCIOC

Nu! nu ve! muri! Dumne!e! nu va !ng!adui m!rtea ta . . .
Tu m!ng!aerea b!tr!ne!elor mele! (o s!rut!) Rece! Irina! Irina!

MARIA

M!rt!!

BUCIOC (scul!ndu-se repede !i duc!ndu-se la Gaspar)

Dreptate! resbunare !mpotriva uciga!ilor, de vreme c! resbunarea n'am cerut-o ieri !nc! !mpotriva ta, D!mne. Esc! Domnul me!, Domnul !ere! mele, d!r! !i e! sunt sociul a-
cele! feme! ! Resbunare! Dreptate.

SCENA XI.

Aceia!i. — U N O L A C.

OLACUL (intr!nd r!pede)

M!ria Ta! M!ria Ta! Turc!i! a! trecut Dun!rea de trei
!ile, lisof!i! c!!i era! la Gala!i, s'a! lovit cu e!. P!rc!alabul
a c!!ut ucis!

GASPAR

Turc!i! !n !er!?! O tr!dare! Vornice Bucioc, au!i, Turc!i!
aduc !n !er!?! pustiire !i m!rte! s!ngele Moldovenilor v!
curge, altarele lor s!nte vor fi batjocorite. Resbunarea !ere!,
Vornice!

TO!I

Resbunare!

BUCIOC

Turc!i! !n !er!?! Moldova !n s!nge! O da M!ria Ta! Res-
bunarea !ere! ! (la cadavrul Irine!) Irina m!rt!!

GOIA (lui Septilic)

Nu-! vreme de perdut, vino! la Schimni-Aga e m!ntuirea
n!str! ! (ese pre fur!).

GASPAR

Vornice!

BUCIUC

O da! sunt Vornicul țerei! Vornicul lui Gaspar! Săracul este îngăduit a dá un mormént femeii ce a iubit. Eă sunt Vornicul țerei! . . . descléștă, Vornice, brațele téele din jurul grumazilor femeii ce a murit pentru tine! Nu veđi că esci Vornicul țerei? Infige, Vornice, cuțitul în ânima ta, fă-o se tacă! Uiți tu că esci Vornicul țerei! . . . Irina mea! Irina mea! (cu lacrimi în voce, sărutând-o) înmormântați-o voi! Sociul său e Vornicul Moldovei! Turcii în țeră! . . . Turcii său Leși, cine intră cu arme în țeră, este dușmanul ei! . . . La arme! La arme.

(Cortina cade)

ACTUL V.

SCENA I.

(Temnița Curței)

BUCIOC. — MARIA.

MARIA

Am semănat florî, busuiocul mirositor, vîsdóga aurită! am împodobit crucea, am aprins făcliî și am ars miresme sfinte la capul ei! . . .

Bucioc

Florî! . . viorică răsărită pre tulpină uscată, ea s'a uscat de uscăciunea tulpinei. Făcliî? ânima ei era o făcliă cu lumiuă pururea limpede și dulce. Lumina ânimei séle, lumină nóptea necazurilor mele! . . . Miresme sânte! . . . Ea însă-și s'a urcat la cer, cum după o fortună, în primăveră, se urcă miresme tainice pre rațele cu cari Dumneđeü mângâe pământul îngrozit de troene. Irina! Sermana Irina! Sermană ederă, tu împresoraî un arbore uscat, mort;—a suflat vîntul și edera a fost smulsă, sdrobotită sub greutatea tulpinei, căreia -î făcea așa de tinere împodobiri! . . . Nu plînge copila mea. . . Nu, nu lacrimile cinstesc altarul unei sânte!

MARIA

Lacrimile sunt roua ânimei pre flórea amintirei! . . .

Bucioc

Se plîngem! . . . Am vîdüt-o cădënd lângă mine, lovită

de săgeța ce nu căută sînul ei, și, inimă mișelăscă! brațul meu n'a lovit pră ucigaș! A cădūt lângă mine, vînat al partimilor și mrejelor curței, și brațul meu a tras spada, nu ca se strepungă pre acei ce puseseră vecinicia între mine și dînsa, ci ca se facă din peptul meu un scut al ucigașilor ei!

MARIA

Détoria către țără.

BUCIOC

Détoria? Se nu pótă omni plăti détorie către Dumneđeu și țără decăt prin sînge și măcel! . . . Détoria? firea neînsuflețită, ore apa ce murmură printre maluri, frunđa ce șioptesc umbreii, ogornul ce deschide sînnul său muncitorului, tóte acestea -șî fac ele o détorie din a murmurá, a șiopti a se smălta cu florî? . . . Și omul, omul, pururea în resboi cu sine și cu alți ómenî, și-a făcut o détorie din resboiul împotriva sa, și-a făcut o détorie din resboiul cu cei-alți ómenî.

MARIA

Resboiul ánimeii măresce pre om . . . pînă la măsura lui D-đeii! și détorie . . .

BUCIOC

Détoria? Se fiú prinsul Turcului Schinder-pașa, se vęd cădënd sdrobiță voinica noastră oștire, ierî, la Tuțióra, se fiú trădat de cei cărora le făcusem numai bine, de Tóder!

MARIA

Este tatăl meu . . . ertare . . . ertare pentru el?

BUCIOC

Un ánger cá tine, copilă, i-a asigurat ertarea lui D-đeii... Aruncat în temnițele Curței, máne, astăđî póte voiú dobânda și eú ertarea mea . . . mórtea.

MARIA

O nu! jupâne! nu! veî trăi! . . . veî trăi! . . . căci este o dreptate pênă în sfârşit. (clopotele resună)

BUCIOC

Voiî trăi . . . Auđi acele clopote? Ele -ţi răspund copila mea. Este pe pământ o tainică înţelegere între lucruri şi ânimă.

MARIA

Tainică înţelegere! Acea tainică înţelegere a ânimei -mî spune că veî trăi.

SCENA II.

Aceaşi. — TEMNICERUL.

TEMNICERUL (cătŕe Maria)

Haide Mario, dute fata mea, se nu cum-va se vină armaşul cel mare (sa şi duce pre Maria, care ese. Se aud strigări de veselie)
Fac gură mare boeriî la Domniă nouă!

BUCIOC

Boeriî la Domnie nouă?

TEMNICERUL

D'apoî n'auđi clopotele şi puscele împlând de un ceas văzduhul, în cinstea Mărieî Sële lui Vodă Aron?

BUCIOC

Aron Domn! Dără Măria Sa Vodă Gaspar?

TEMNICERUL

Este acolo . . . la drépta, sciî, de când pre amëndouî v'a vëndut Tóder Brănescénul, în casa căruia vë adăpostirăţi după poticala de la Ţuţióra . . . Este colo . . . eşi petrece, ca D-ta jupâne, mai răş, o se-l gădele ađi, mâne, cu dananua ceea de fer din pórtă curţei.

BUCIOC

Gaspar la temniță și Aron Domn?

TEMNICERUL

Ale naibeî vremî, jupâne! . . . Cine mai putea crede că inelușele astea (arătă ferele) vor dismerdá mănușele și picioro boerescî, domnescî chiar?

BUCIOC

Aron Domn Moldovei? O! nu! nu se pôte, țera n'a voit!...

TEMNICERUL

Nu se pôte? Dér ce nu se pôte în țera Moldovei? Se schimbă mai des Domniî, pre crucea mea, decât temnicerî!.. Țera n'a voit! déră a mai întreat cine-va țera de ce 'î este cojocul? Aron Vodă a intrat cu alaiū la Domniă. Auđî, colosus petrec boeriî Domniei celei nou e!

BUCIOC

Aicî jos petrece Gaspar și Vornicul sēū.

TEMNICERUL

O se petrecî, jupâne, mai bine de cât mine . . . nu escî de gēba ruda marelui Vornic!

BUCIOC

Ruda marelui Vornic? Marele Vornic sunt eū!... (se deschide ușa și intră Lupu).

TEMNICERUL (arătând pro Lupu)

Marele Vornic, étă-l! . . .

BUCIOC

Lupu? El Vornic?

SCENA III.

BUCIOC.—LUPU.

LUPU (cătore temnicer)

Lasă-ne! (cătore Bucioc) Părintele meū! părintele meū, mână D-téle s'o sărut.

BUCIOC

Ai sărutat sus pre a lui Alesandru, nu vei săruta aci jos pre a lui Bucioc, mărite Vornice, Vornic al lui Alesandru.

LUPU

Am sărutat mâna lui Alesandru? Ași fi sărutat-o pre a voastră la treptele scaunului Domniei, deca o voia! . . . deca în loc d'a urma pre Gaspar în nebunésca lui ispită, d'a se măsurá la Țujióra cu oștirea Turcésca, rămânea în fruntea țerei nemulțămite . . . Sunt Vornicul cel Mare, părintele meu, déră sunt Vornicul țerei cá se ínapoez țerei pre Bucioc al ei . . .

BUCIOC

Minunat mizloc d'a ínapoiá țerei pre Bucioc, făcând din el un trădător al Domnului său, un mișel.

LUPU

Vornice! . . .

BUCIOC

Da! un mișel, care se éasă cu capul pre tipsisă ínaintea oștirilor Turcesei, ce intră în țerá spre a o puté sărăci!

LUPU

Spre a o scăpá de pustiire și sărăcire.

BUCIOC

Spre a aduce la Domniá pre un Alesandru, spre a rădica pre Visternicul Lupu, de aci din temnițele Curței, la Vornicia cea mare! . . . Spre a aruncá pre adevératul mare Vornic, pre părintele D-téle, jupân Lupu, în acele cercuri de fer care íeră íncá sdrobéu peptul și mânele mele.

LUPU

O! te rog părintele meu, índurare! nu eú te-am adus aici; nu eú am íngăduit schingiuirile! . . .

BUCIOC

Nu tu? Și pentru ce ești Vornicul țerei? Vornic mare al lui Alesandru, ore vornicia D-téle stă într'acea numai de a pune la îndeplinire fapte mișeleșci ale Domnului tău?

LUPU

Inchisóre, schingiurî . . . Schindiru-pașa le-a poruncit, și eă Vornicul lui Alesandru am desprins din jurul pieptului D-téle părinte, fiarele ce-l strivea . . . Eă Vornicul lui Alesandru, vin astă-đi se -ți đic: Părintele meă, și-aducă aminte de đina măcelului din Orheiă? Sărmanu Ilie Cosmin nepotul D-téle fusese prins de pandurii domnesci, și femeea lui în genuche cerea de la unchiul sėu, de la Vornicul Bucioc, iertare đilelor părintelui a șese copilași ai ei . . . Ânima D-téle socre -i o dedé acea iertare. -- O! am văđut, ai șters pe furiș ca și acum, maă mult de o lacrimă, dér Gaspar a poruncit și busduganul a lovit pe sărmanul Cosmin! . . .

BUCIOC

Mi-am făcut detoria!

LUPU

Ascultă, părintele meă: eraă Vornicul lui Gaspar, atunci, sunt Vornicul lui Alesandru astă-đi . . . și Bucioc părintele meă este în temnița Curții.

BUCIOC

Da! amintirea lui Cosmin, mort pentru necredința lui către Domn . . . Ești un vrednic Vornic! . . .

LUPU

Nu! nu vei muri! este un mizloc de scăpare . . . Ușile acesteă când nu le póte deschide dreptatea celui pe care tirania l'a aruncat aci, ușile acesteă le deschide mâna unui fiă, a unui prietin . . . Ascultă . . . deséră, când tăcerea se

va fi întins de asupra, uşile se vor deschide, temnicerul nu va fi acolo; în livédă un cal de Bugiac te aşteptă . . . încalecă, fugi, pribegeşce, fii mântuit părintele meu!

BUCIOC

Sfat vrednic de cel care nu ţine în sémă legile ţerei séle!

LUPU

Este o lege a lui Dumneđeş mai mare de cât legea omului, ea ăice fiului: scapă pre tatăl tău . . . grăbeşce, dér grăbeşce . . . mâne ar fi prea târđiū, la nópte Vodă a poruncit se tragă pre Gaspar în ţépă!

BUCIOC

Pe Vodă în ţépă!

LUPU

Pe Gaspar . . . grăbeşce, fugi părinte.

BUCIOC

Şi Vodă?

LUPU

Işī va lua plata ticăloşilor séle.

BUCIOC

Voiū rămânea! Gaspar este Domnul ţerei şi Bucioc Vornicul ei. Dumneđeş a uns fruntea lui cu mirul Domniei şi Moldovenii l-au primit la Dreptate; Vornicul lui Gaspar nu va face alaiū Domnului sēū numai la părăđi, la gereturī şi halcale, ci, decă Dumneđeş a aşedat ast-fel, şi la mórte . . . Voiū rămâne! . . . cine dá voiă Vornicului lui Alesandru se ridă de Bucioc, sfātuindu-ī fuga şi pribegirea? Ţépa se ascute în pórta curţei pentru Domnul meu? Apoī bine, o ţépă mai mult, fule! . . . Ce bucuriă, ce sărbătóre pentru D-ta mare Vornice! Voiū rămânea! . . .

LUPU

De când ful care trage din prăpastiă pe tatăl sēū cu pri-

mejdia de a cădea el în prăpastiă, este un fiu rău? de când acel fiu batjocorește și 'și rîde de tatăl său, pe care 'l scapă? Nu vrei se fugi, Vornice, nu vrei se lași sorței sêle pe Gaspar? Te voiî scăpa eî de D-ta însuți . . . cu voiă sêî fără voiă, părintele meî, vei trăi! (este gata de a eși).

BUCIOC

Un Domn la țepă! unsul lui Dumneđeî, acela a căruî frunte a sfințit coróna lui Stefan și a lui Alesandru! . . . O! duceți-mă, duceți-mă la piciórele lui! Puternic, eî m'am rădicat, sprijinit de détoria, pe d'asupra capului lui . . . osândit la mórte, voiî îngenuchia înaintea lui! . . . O! Vornice, nu scăpare vieței, ci dreptul de a săruta piciórele lui Gaspar, étă ce-ți cere părintele têî.

LUPU

Êl vei avea, déră vei fi mântuit. (ese)

BUCIOC

Gaspar la țepă, și eî nu pot nimica! Și sunt Vornicul unei țeri care dicea că mă iubese.

SCENA IV.

BUCIOC.—TEMNICERUL.

TEMNICERUL (Intrând)

Nu dicém bine că nu de gēba esci ruda Vornicului mare, ju-pane? (deschide o ușa mică ascunsă în zid d'a drēpta). P'aicea, ju-pane, daî tocmai în temnița lui Gaspar! . . .

BUCIOC

A! êl voiî revedea! (intră pe ușa deschisă).

TEMNICERUL (reînchidēnd ușa)

Măne nu se va mai închide o ușa peste tine, ci un capac de sicriî! . . . Dēră sē ne grăbim. . . . Cumătru Tóder ascéptă!

SCENA V.

TEMNICERUL.—SEPTILICI.—TÓDER.

TÓDER (deschide ușa din fund)

Cumătre Ióne, Cumătre, nu vii? (Tóder intră, Septilici -l urmază).

TEMNICERUL

Indată, — écă îndată . . .

TÓDER

Écă cei 20 osmanlâi . . .

TEMNICERUL

Déră Turci, Ienicerii din strajă?

TÓDER

Écă iarba ferului . . . (arătă pre Septilici) tóte ușile se deschid înaintea boerului . . . că Schinder-Pașa, cel mai mare preste oștir, se are bine cu D-lui.

TEMNICERUL

Sciū că Măria Sa Hatmanul este bine cu Schinder-Pașa, déră veți D-ta, cumătre, eū sunt mai bine cu grumazii mei, cu capul meu și . . . (face semn de spânzurătoare) nu-mi dă mâna...

SEPTILICI (dându-i bani)

Éca, încă 10 osmanlâi pentru . . . grumazii . . .

TEMNICERUL (primindu-l)

Nu, nu pot să primesc. (cătrec Tóder) Sunt noui noueți, cumătre. (lui Septilici) Iați îndărăt, jupâne . . . (și pune în brâu) Sunt sărac, dér cinstit, nu voiū se fiū slugă necredincioasă...

SEPTILICI (cu zimbet)

De minune! unde este Bucioc?

TÓDER

Maria spunea că era aicea . . .

TEMNICIERUL

Era aicea . . . este acolo la drépta . . . în temnița lui Gaspar . . .

SEPTILICI

Dér asta este în potriua poruncilor.

TEMNICIERUL

Porunca Vorniculuĭ Lupu . . .

SEPTILICI

A! Vornicul! m'așteptam . . el, Vornicul, trădézî Domnia !
(aparte) De nu se isprăvește tréba, Bucioc mâne este la putere . . . (tare) Ascultă moșule . . .

TEMNI IERUL

Poruncește . . . numai veđĭ, datoriile slujbeĭ . . . sunt om cinstit . . . . (Tóder se învârtește prin sală câtând ceva)

SEPTILICI

Șcĭi tu când o se ducă la țépă pe Gaspar ?

TEMNICIERUL

Peste un cias—două.

SEPTILICI

Nóptea . . .

TEMNICIERUL

E porunca lui Vodă . . . đice că s'o aflat că poporul să-tul acum de Domnia cea nouă și-a întors ânima mai bună spre Gaspar și se tem se -l ducă la mórte điuva în amédia mare, nu cumva se . . .

SEPTILICI

Ciudat dobitoc și poporul . . . E destul se caică dușmanul s'ũ cel mai urât ca se i se facă milă de el . . . Gaspar osindit la temniță, are astă-đĭ prietenĭ! dus la țépă va fi plâns și lăudat . . . Dér ascultă . . .

TODER

(În Septilic) Nicăirea, nici o ocnită unde se se ascundă măcar o mătă . . .

SEPTILICI

(cătore temnicier) Găsește mizloc de a ne ascunde aicea . . . O! știu ești om de trebă . . . (și dă bani) Iaca pentru omul de trebă . . .

TEMNICERUL (la banii și gândesc)

Unde? . . . A! este un loculeț . . . numai de, nu-î tocmai drăgălaș . . . (deschide, prin un resort, un zid în fund, o tainică mică plină cu oseminte și schelete; lumina roșietică; pe jos cad tidve. Tóder și Septilici fac o mișcare de oróre) Écă, aicea, he! ce țiceți de locușor?

TODER

Brrr! ce naiba e acésta, pare că-î capiștea de la monastirea Némțului.

SEPTILICI

Aicea?

TEMNICERUL (rădicând tidvele și aruncându-le în tainică)

De! Gavriile, și ulcióre tot după slobozeniă umblați! . . . La loc! . . . (cătore Septilici) Aicea e tainica Lăpușné-nului . . . Veți tidvele astea, boerule Hatmane? Sunt tidve de boerî care țice că au murit pentru țeră, sëraciî; aicea se închidea de vii cei carî nu plăcea lui Măria Sa Vodă, și, o dată aicea, ușile astea de stejar și de fer pe d'asupra . . . Aleluia! . . .

TODER

Bieți boerî era aicea la strâmtóre! . . .

TEMNICERUL

Semăna ca umbrele ómenilor care le închid zidariî în bolțile bisericilor ca se ție zidurile . . . Ha! ha! ha! eî, ce țiceți de locușor?

SEPTILICI (aparte)

Ce? vederea a nisce oseminte mute se măîngrozescă? . . .
 Dér de scapă Bucioc, ale mele vor adăoga pe acestea . . .
 (are) De minune. Vino Tódere! . . .

TODER

Eă? Eă! nu, zeă, nu! nu-mă place așia glumă.

SEPTILICI

Ci vino! nu-ă timp de perdut . . . aud tropote în tindă.
 (temnicerului) Pe acolo va veni Bucioc, ăici? . . .

BUCIOC

Da, îndată o se -l auăi intrând, atunci pune urechia și
 veă auăi tot.

SEPTILICI

Prea bine. (aparte) Când va păși pragul acela va fi mort!
 (către Tóder) Ci vino, vino Tóder (ăi trage).

TODER

Aoleo! sfinte mucenice Tódere.

SEPTILICI (către temnicer)

Veă lăsa ușile tainiăi crăpate. Trebuie se auăim, se
 vedem . . .

TEMNICERUL

Da. (închidând abia ușile din fund) Veăă auăi tot . . . Ușile
 acestea sunt subăiri ca o cămașă de boer. (închide altă ușă)
 Iacă un morment cu suflete viă! Vino jupâne, e vreme! . . .
 (ese prin fund).

SCENA VI

(Temniăa lui Gaspar.)

BUCIOC

Domnul, oră bun oră răă la tóte primejdiile lui ferit tre-

buesce... (gest) Nu -mî mulțămi Măria Ta . . . eă -mî am făcut datoria, nimic mai mult de cât datoria către Domnul țerei mele . . . Măria Ta -ți ai pus ânima spre Leși, mî-am făcut datoria se te întorc despre ei, dér Dumneđeți nu a voit și Leșiî lui Zolchievschi nevenind la timp, și nevenind de cât o mână de ómenî, numai cât aă otărât mai răă dușmanîi țerei... Schindir Pașa pustiind și arđénd satele a răpus óstea lui Zolchievschi! . . .

GASPAR

Invins de Turci când Leșiî mă încredințaă . . .

BUCIOC

Nu este credință tare pentru Domni de cât aceea ce capătă de la țeră și popor. Greșeșce cine se redimă pe străinî când vine dușmanul și nevoia; dușmanul și nevoia aă făcut mai dea pururea din străinî straja lor de frunte și-și împart cu ei țera . . . In țeră trebué se năđăjduescî! . . .

GASPAR

Dér țera nu mă iubia! . . .

BUCIOC

Nu iubia birurile gșele, nu iubia nedreptatea, nu iubia asupririle . . . Pe Măria Ta Domn bun, Domn drept, te ar fi iubit . . .

GASPAR

Un Septilicî, un Goia, iată culpașîi Vornice.

BUCIOC

Nu ei, Măria Ta sunt culpașîi . . . Măța se gudură la piciórele celui care ține carne în mână . . . Măța supărăciósă o alungă cine-va cu o lovitură de picior, de unde nu, sgărie . . . Septilicî, Goia, ierî trădătorîi Măriei Tële, astă-đî spioniî lui Schinder Pașa, mâne vor fi mâțele ce se vor gudură la piciórele noului Domn . . . Poimâne, déca Dum-

nedeu va face după ruga ânimei mele, se vor gudură la ale Măriei Tële, ajuns iarăși la putere . . . O! Măria Ta! . . . când ar sci Domniul se nu pue între ei și popor zidul îmbunătorilor, ei nu ar cădea așa lesue. . . Zidul îmbunătorilor! zid fără de uș și fără ferestre este zidul acesta. . . Priu el ochiul Domnuului nu mai vede nimica în țără, priu el nu mai strebate nici plângere, nici tânguire la ânima Domnuului. . . Nu așa erau domni ceș sâuși și bui ai Românilor . . . nu așa puteai fi, Măria Ta, decât nu plecaș urechia. . .

GASPAR

Mustrări . . . muștrări, Voruice, celui căduț! . . .

BUCIOC

Ai dreptate, Măria Ta . . . cer ertare . . . nu-î ânimă de românu aceea ce găseșe muștrări acolo uude se cere mângăere. . . Muștrări? . . . le-am făcut Măriei Tële, când nu cuvânt domnesc era în stare se-mi spulbere capul de pe umere. . . Astă-đi le voi tăcea! . . . Dér ce cređi, ce năđăjdnesci Măria Ta?

GASPAR

Ce năđăjdnesc? năđăjdnesc nădejdele celui ce u'are nădejde . . . Ascult, puu urechia pe zidurile aceste reci . . . bătăile șgomotoșe ale peptului meu mi se par, cu încetul, șgomotul unei oștirii carea vine în ajutorul meu . . . Ascult, ascult... bătăile șerpelui de casă mi se pare în depărtare bu-buiturii de pușcă asupra temuiței, asupra acestui mormânt... Ce năđăjdnesc? Anđi grierul? căntă... talpa mea l'a urmărit adinóere, el a scăpat . . . o gaură avu pentru a se adăposti . . . și eu ce nedăjdnesc? nu știu! Ce năđăjdnuia Petru Rareș când, isgonit de țără și de boerii necredincioși, rătăcia, flămând, obosit, sdrobit de luptele trupului și ale sufletului, priu mușii apusului . . . Ce năđăjdnesce cela care gata a

fi înghițit de valuri, cuprinde, se agață, cu spasme nervoase de rămurica, de bușteanul prăpăstuit de vânturi în valuri?...

BUCIOC

Dér bușteanul, rămurica aceea care este? . . . Măria Ta, după temniță este mórte și mórtea este în multe chipuri născocită de ómeni, cari când e vorba de nimicire, știu mai mult de cât frica și Dumneđeu!

GASPAR

Mórte! ei vor mórtea mea! . . .

BUCIOC

Voința lor este puțință, Măria Ta! . . .

GASPAR

Mórtea mea! o viață întrégă de lupte, de muncă, de întreprinderi semețe . . . Acum ca se cad prada unor mișei . . . Mórtea mea! O! de ce nu am o săptămână de slobozeniă se-î fac a plăti scump pofta de capul meu! . . .

BUCIOC

Dér ce nădăjduesci Măria Ta? . . . oștirea este sfărâmată... Moldovenii s'aú luptat ca niște smei: aú căđut mulți . . . dér pentru un Român căđut aú plătit țece Turci. . . O poți fi mândru, Măria Ta, de a fi Domn peste un neam ca al Românilor!

GASPAR

Da, un neam care lasă mișelește pe Domnul său se fiă aruncat în temniță și osândit la mórte . . .

BUCIOC

Un neam carele a răbdat atâtea fapte . . . fapte care . . . o! de ar fi voit Dumneđeu se nu păteze Domnia Măriei Tèle . . .

SCENA VII

Aceiași. — TEMNICIERUL. — UN CĂLUGĂR CATOLIC.

GĂȘPAR (îngrozit)

Cineva vine . . . tremur! . . .

TEMNICIERUL (că're Bucioc)

Te du, boerule . . . te du, te credeam acolo . . . (către Gaspar)
Ei he! s'a apropiat funia de par . . .

GASPAR

A! . . .

BUCIOC

Dumnezeul meu! . . .

TEMNICIERUL

Vornicul Lupu a trimis pe părintele . . . mărturisește-te . . .
este de la episcopia unгурescă din Bacău. (aparte) Auți, epis-
copiă unгурescă! (către Bucioc) Te du, boerule! . . .

GASPAR (violent)

Afară! . . . Afară mișeilor, sunt Gaspar! sunt Domnul
Moldovei! . . . afară! . . . spovedaniă? . . . morțe? Nu! . . .

BUCIOC

Linștește-te, Măria Ta, liniștește-te . . .

TEMNICIERUL

Frigurile morței . . . așa fac toți numai când ădesc dan-
danaua ceea . . . Nu te teme, părinte, se liniștește el. (eee)

GASPAR (furios)

Ved, dér, ved bine că sunteți nisce trădători . . . nisce
vîndători . . . ved bine că veniți însetați de sângele meu . . .
Afară ăic! . . . (plângend) Nu, nu voi se mor! . . . Nu!
(îngenuche) lăsați-me! voi se trăesc . . . ce v'am făcut eu? . . .
(Călugărul se apropie de el spre a-l rădica, își dă fa jos capisonul și-ș

desface de la pept rasa' arătând uniforma de ostaş, Gaspar rădicându-se cu un ris spasmodic) Ha! ha! ha! Vornice îți vorbiam de rămurica de scăpare . . . iat-o . . . (arătă călugărul).

BUCIOC

Zolchievski!

ZOLCHIEVSKI

Zolchievski! . . . da, prietenul vostru! . . .

GASPAR

Zolchievski! vrednicul meu aliat, te credeam mort în lupta de la Țiuțora . . . Dér spune, grăbește . . .

ZOLCHIEVSKI

Nădejde bună! Oștirile răsipite sunt adunate din noă la Bălți; 2,000 Reiteri próspeți sosesc la nópte, mâne cel mult.

BUCIOC

Mâne!

GASPAR

Mâne! prea târziu!

ZOLCHIEVSKI

Sciū, de aceea grăbesc lucrul . . . Dér D-ta Vornice, poți cred prin fiul D-téle a întârția osânda?

BUCIOC

Lupul este neînduplecat cá o stâncă.

GASPAR

Dar bani? juruințele? fuga, óre?

ZOLCHIEVSKI

Zadarnice! . . . temnița este păzită nu de străji de țărăci de ienicerime . . . Numai cu un semn de la Domniă séu de la Schindir Paşa póte cine-va strebate și eși de aici.

GASPAR

Perdut ! perdut ! când mântuirea era cu putință.

ZOLCHIEVSKI

Vedî, Vornice .. gândește ! .. cugetă vre-un mijloc ! ..

GASPAR

O grăbește ! spune Vornice ! Mórtea este la uşe ! ..

BUCIOC

Un mizloc unul, unul singur . . . (căt-re Zolchievski) Unde este gătită țépa ?

ZOLCHIEVSKI

În tinda temniței, acolo, la uşe . . . se tem de popor s'o scótă afară . . .

GASPAR

Țépă . . . țépa mie, acea țépă cu care o amenințam pre-
ea, pre Irina ! . . .

BUCIOC

Irina ! A ! ce ȃice ? Irina ! . . . O ! da, se se gătéscă
țépa ! . . . se se ungă scriptul . . . în foc férele . . . roșiți-le . . .
înferbântați-le . . . sunați metarhanelile . . . se se adune Mol-
dova ! . . . se védă pe necinstitorul femeilor acelora ce își
daŭ viața pentru el ! . . . O ! resbunare . . . bėtură dulce . . .
bėtură Dumneđeéscă pentru ânima omului ! O ! resbunare
sântă ! . . . Sė se gătéscă țépa ! . . .

ZOLCHIEVSKI

Dar mintea vi se rătăcește. . . Aide, liniște și bărbăția ! ..

GASPAR

Nu ! numai țépa nu ! e grozav ! grozav ! Otravă . . . dați-mi
otravă . . . o lovitură de pușcă . . . de pumnal ! . . .

BUCIOC

Da ! .. Este aici, în ânima mea, acea lovitură sângerătoare !

ZOLCHIEVSKI

Perdute! . . . perdute toate nădejtile! . . . Vornice, Vornice Bucioc, lasa-vei se móră mișelește Domnul ție, Vornice?

BUCIOC

Descleștă, Vornice, brațele tēle din jurul grumazilor Irinei, a femeii ce a murit pentru tine! ești Vornicul țerei! înfige cu țitul în ânima ta, fă-o se tacă, nu veți că ești Vornicul țerei? . . . Irina mea! O! ertare! . . . în curēnd Vornicul va respălăti pre Bucioc . . . Vornicul va duce la mórte pe Bucioc . . . și atunci, sufletul acesta bântuit își va luá sborul sēu către tine . . .

ZOLCHIEVSKI

Ce lupte lăuntrice, ce furtuni scormolește prăpastia sufletului lui! . . . Perdute nădejtile scăpărei! . . .

GASPAR

O! scrișnire a dinților! . . . o neputere a omului de a face după pofta ânimei sēle! . . . O mișelia acestor brațe cari ierī se jucaū cu o corónă și care astă-đi nu pot sdrobi aceste ziduri, cum le sdrobesc voința ânimei! . . .

BUCIOC

Irina, sermana Irina! . . . Ce? atâta țipăt de resbunare găsesce soțul ție în ânima sa! . . . Irina! sermană Irină! . . . Firul de iarbă îl turtești sub picióre, dér firul de iarbă se rădică încăldit de rađa sórelui . . . Și ânima mea nu a găsit decăt bine-cuvântări pentru ucigătorii Irinei?

GASPAR

O încercare . . . se vedem (cătrec Bucioe) Vornice... Vornice... resbunare cere astă-đi nu mai mult mormēntul Irinei ci al țerei D-tēle! . . . Nu veți că Moldova este prefăcută într'un mormēnt în care nu lipsesc de cât osemintele Domnului

țere! . . . ale mele Vornice, ale Domnului tău. Cugetă . . . cugetă! femeii batjocorite de ienicerime, copiii neșii, june fete silnute . . . bătrâni, sate întregi înjugate în locul vitelor căzute de obosială la carele cu merindele oștirilor! . . .

EUCIUC

Se piară Moldova? . . . ce diceți? Da! da! (revenind în sine) Așia, în lături vise, în lături friguri ale animei! . . . sunt Vornicul țerei! (sunet de tobe) Ce and? cântecul țepelui? . . . O! tac! animă zdrobită, tac!... Curând Măria Ta, curând! mi-e frică! . . . mi-e frică! . . . (către Zolchievski) Țic! că oștirile leșeci vor fi deseriă seiu mâne la Iași? țic! că Moldova va fi curățită de Turcii ce o pustiază?

ZOLCHIEVSKI

Da, Vornice! mâne pațiri înzeoți, huseri în fier, raiteri, toți vor fi aici . . .

EUCIUC

Și dreptatea și fericirea vor răsări și pentru acest sorman popor atât de svânturat de sórtă? În ânima Măriei Tële Români vor găsi o ânimă de părinte?

GASPAR

Domniă de dreptate, mă jur, Vornice, domniă de odihua celor obosiți de neodihua necazului.

EUCIUC

Goia, Septilici?, . . .

GASPAR

Ei vor muri! . . .

EUCIUC

Nu . . . nu ei se móră, ci iubirea de îmbunătorii. Ei se trăescă! pentru ca bine-cuvântările ce poporul va trămite Domnului bun, drept și milostiv, se fiă otrava țilnică a sufletului lor. (vnete de pași la ușă, tobele sună).

ZOLCHIEVSCHI (ășt pune capîșonn)

Escî perdut, Măria Ta! . . .

GASPAR

Perdut! . . . țépa . . .

BUCIOC

Nu! Dumneđeă a voit . . . se fiî scăpat, Măria Ta! . . .

GASPAR

Scăpat? . . .

ZOLCHIEVSCHI

Scăpat, cum? . . . (vuetul sporeșce, se deschid zăvórele).

BUCIOC

Acolo! . . . în temnița mea... Un cal în livadă . . . mâne . . . se fiî scăpat; pêně mâne, atâta e de ajuns, mărte căpitane? Haide! . . . e nópte . . . țépa carne cere, ea nu întrebă a cui e carnea, dați-o pe a mea. . . Arunce-se vélul osândeî pe capul meū. . . Fugî! . . . dér fugî, Măria Ta . . . Acolo . . . mâne! (Ingenuchiând) Aibî milă de țéră, Măria Ta! aibî milă de popor . . . Privesce cu îndurare la casa luî Bucioc.

GASPAR (rădicândn-l)

O! de ce sufletul tēă, Vornice, n'a sciut se dea botezul virtuței sufletuluî meū . . . Se morî, se morî pentru Gaspar!...

BUCIOC

Nu! nu pentru Gaspar . . . ci pentru Domnul țereî mele . . . pentru Moldova mea. . . Fugî Dómne . . . fugî! . . .

ZOLCHIEVSCHI (se apropie de Bucioc spre a-l pune vél, Gaspar e gata de a trece în temnița de alăturî, o detunare de pistol îl ucide în prag)

GASPAR

Ah! . . .

BUCIOC (răpeděndn-se)

Ce este? . . . Măria Ta! . . . Ucis! . . .

SEPTILICI

Chitit de minune!... Bucioc nu măi este, (dărind pre Bucloș Bucioc! . . .

ZOLCHIEVSCHI (care a primit corpul lui Gaspar, îl depune pe o bancă)

Ucis! ucis! de îmbunător! . . .

BUCIOȘ

A! tu trădătorule! . . . mâna ta îmuiată în sângele unsului țerei? . . .

SEPTILICI

Al tîu ămî trebuia! (și lovesce).

BUCIOC

Ah! . . .

ZOLCHIEVSCHI (scotînd sabia și împedîcînd pe Septilici, care voesc se fugă)

O! nu căta se fugi. . . Pe D-șeul meș, nu vei scăpa.

BUCIOC (cădînt jos)

Lasă-l . . . lasă-l . . . ferele selbatice nu le vîneză cineva în coliviă! . . .

SCENA VIII.

Aceiaș. — LUPU, APOI OFICERI, TEMNIOERUL, LUME.

LUPU (cu o chîrtă în mînă)

Părintele meș, esci mîntuit! . . .

ZOLCHIEVSCHI

Mîntuit? privesce! . . .

LUPU

Ce vîd? . . . lovit? . . . sânge! . . . ajutor . . . ajutor. . . Doctorul genovez! . . . (vin oficeri, lume, etc.).

BUCIOȘ

Gaspar! . . . Vodă! . . . ucis! . . .

ZOLCHIEVSKI

De două ori ucigaș! (arătă pe Septilic).

LUPU (cu furcă)

Tu, mișelule! O! te păștiam. (aproflor) Duceți pre acest mișel în temnița lui Goia; se se gătescă o țepă mai mult (aproflor și iaă) O! părintele meu, ertarea ta. . . .

BUCIOȚ (arătând cadavrul lui Gaspar)

Ertarea lui, Visternice. Era Domnul țerei! O! mulțămesc D-zeule, că ai trămis, prin cuțitul dușmaului, mângăere sociului și părintelui. . . Irina mea! . . . Te voi vedea érá, Irina mea! Și fiul meu nu va avea pe cugetul său mórtea Domnului țerei!

LUPU

O! veți trăi, părinte! . . . veți trăi, te veți resbuna! (Lupu în-geunuche lângă Bucioț, în agonía și cel-alți éi imitézá).

BUCIOȚ

Resbuarea lui Bucioț nu o dá arma, uicé țépa.—Iubescé țépa ta. . . Fiú al lui Bucioț, fá, prin faptele téle, biue-cu-véntat numele lui!... Țépa te va iubi la réndul éi, Lupule... Moldova . . . Irina . . . Irina! Ferice de domnií carí nu ascultă de îmbuătorí!!!

(Cortina cade)

CRITICA

DESPRE „BUCIOC“

I

Am ȕis, în numărul trecut al Revistei Atheneului, că *Teatrul*, ca institu iune ce trebuie se j ce un rol însemnat în via a or -cărei na iunii civilizate  i ca un puternic mijloc de instruire  i moralizare a poporului, nu putea fi lăsat afară din sfera de acțiune a Atheneului Român.

Publicul Bucurescilor cunoșce astă- i dramele făcute de membrii Atheneului, D-nii H jd u  i Alesandrescu, primele drame într'adev r naționale  i istorice ce s'aun reprezentat pe scena rom n .

Doritor  cum suntem de a  ine pre cititorii inteligen i ai *Revistei* n stre în curentul mi c rii intelectuale ce începe în  er , vom face o scurtă critică  i vom da o analiză c t se va putea mai complectă a dramei D-lui Alesandrescu Urechia, dramă, la ale căreia aplaude date de public, ne-am asociat din t t   nima.

 t  mai  nt iiu analiza dramei cu reproducțiunea în estenso a c tor-va scene ce punem sub privirile lectorilor no tri :

ACTUL  NT IUC.

Ac iunea se petrece în 1620, în palatul domnesc  i apoi în casa lui T der Br nisc nul, finul lui Bucioc.

Intreg actul I face espozițiunea tuturilor caracterelor principale din dramă și cu debita menagiare de interes espune elementele acțiunei.

Scena I din acest act este între Hatmanul Septilic și Postelnicul Goia. Din vorbele acestora publicul înțelege ce suflete perverse sunt acei mișei curtesanii ai Domnului și neamicii ai lui Bucioc și cum ei deja lucrăză la perderea acestui din urmă. Din vorbele acestora deja se desemnă caracterul lui Gaspar Vodă și al lui Bucioc, cum și al Irinei, soției acestuia, pe care Vodă o iubescce fără de succes:

„Irina, da! esclamă Septilic, femeea acésta singură ar fi putut adormi tóte bănuielele lui Gaspar. El o iubescce. . .
„Scii tu, Goio, cât s'ar lăți ocina, cât ar spori bunurile și
„vredniciele aceluia care ar isbuti se sature pofta acésta a
„lui Gaspar?“

Scena II. Aceiași. Bucioc. Cu un moment înainte d'a apărea Bucioc, poporul l'aclamă cu urări și ambii intriganți curtezanii găscce ocașiune de desvoltare și sporire a urei lor pentru demnul ministru. (Urméză citarea scenei II).

Scena III. Scena acésta a destinat-o D. Urechiă pentru a da în cunoscință deplină politica timpului, evenimentele ce se preparaă, și în mod mai accentat caracterele Domnitorului și al ministrului său Bucioc. Vorbele și tonul cu care Vodă se adreséză către Septilic și Goia, deși laconice, sunt de acele care caracterizéză și pre individele care le dicea și pre cele care le asculta cu îngăduélă. Gaspar nu găscce alta de ăis Hatmanului și Postelnicului țerei, de cât:

„Voii tot aici? . . . Ci du-te Hatmane. . . Veđi de armă-sarul meii cel arăpesc . . . și-a scrântii piciorul.

„Ce fel, Postelnice mărite? . . . *Lelea Măriuca*....“

Bucioc, carele nu fusese ăărit de Vodă, intrerumpe asemenea serióse ocupațiunii ale Domnitorului cu demnitarii cei mari ai țerei prin un „*Măria Ta*?“ care sémănă de mi-

mune cu o respectuóasă, dér energicá chiámare la ordine. La acest „*Măria Ta*“ Gaspar iritat ripostă :

„A! D-ta Vornice? . . . Ce-mí vreí? Ce o maí fi pësul D-téle? aí vre-o nouă rescólă se-mí vestescí? aí niscaí-va noue și lungí jálbí împotriva birurilor cu carí apës pre iubitul D-téle popor?“ (Urméză maí departe scena).

Scena IV. Conversațiunea avută cu Bucioc (pe care o reproducuserăm maí sus, a rădicat la estremă turbarea lui Gaspar. In monologul ce începe acéstă scenă, el descrie tótă ura țerei asupra sa și tóte dorințele boerilor de resbunare Imprecațiunii violente scóte ânima sa asupra țerei și a boerilor, maí ales asupra lui Bucioc. El termină rápede și împătimitul sêu monolog, đicénd :

„Ce? se fiú sciut eú, din umila meseriă de giuvaergiiú, se mă suiú la acest scaun domnesc, și se va đice că un Bucioc a repus capul meú! . . . Nu, de o miă de orí nu! Bucioc va muri!“

La aceste vorbe, Septilicí, care rămăsese ascuns dupe o colónă a saleí, se rápede la genuchií lui Vodă, đicénd :

„Și eú voiú fi pala cu care Măria Ta va lovi.“

GASPAR

Eraí aici? . . . (urméză citarea sceneí IV).

Scena V. Cum s'a putut vedea, cu finea sceneí IV începe cu energiă și rápediciune acțiunea. Scena a V dintre Septilicí și Goia pune în ivélă, sub o nouă faciă, caracterul acestor douí mișei carí se sfădesc deja pentru împărțirea beneficiilor faptelor de necinstire a Irinei și de peire a lui Bucioc. Situațiunea este fórte comică și naturală când Septilicí află că hártille ce Goia a dat lui Vodă, ca menite a duce la mórte pre Bucioc și a aduce pre Irina în brațele Domnului, nu eraú acele carí se regulase a se fura de Tóder Brănistetul, finul Vorniculuí, de la ginerile acestuia, Vasile Lupu,

Visternic pe atunci al Moldovei, carele mai apoi avea se fiă un ilustru Domn. Spațiul de care dispunem nu ne permite a estrage din acéști scenă, menită pe d'oparte a continua caracterisarea acelor doni mișei curtezanii și pe alta a com- plica acțiunea.

Cu finea acesteii scene se schimbă tabloul. Tabloul al II-lea, carele începe cu scena VI, se petrece în casa lui Tóder, cum mai sus s'a arătat.

Scena VI. Septilicî negociază cu Tóder ca acesta, pe o boeriă și o moșiă, se trădeze pe nașul său, furând nisce hârtii din casa lui Lupu. Aci se caracterisă pe intrigantul de josnică tréptă.

Scena VII. Intră Flórea, femeea lui Tóder. Antorele a făcăt din acéști femeie un caracter bun și din fire onorabil, de și ea e lipsită de cultură și instrucțiune. Superstițioasă, credënd în visuri, în semne, tălmăcindu-le, ea tremură pen- tru toți cei pre care-î inbesce și ânima ei este plină de re- cunoscință pentru cei cari 'i-au făcăt bine. Ea a auzit prin oraș unele vagi șiopte că nănașul ei, bine-făcătorul boer Bucioc, e dat de Vodă la judecata Divanului . . . (urméază citarea scenei VII).

Monologul ce ține Flórea la finea scenei VII este remar- cabile, caracterisând deplin și lipsa de cultură a acesteii femeii, déră și bunul simț și alesele sentimente ce împlu sufletul ei.

FLOREA

Nu. (*Septilicî esse*) . . . Se duce fără a-mi dice o vorbă. . . . Se duce cântând cântarea de jale a Orcheiului . . . Semu rău. . . . La ce se duce? unde se duce el? Ce trebă pôte avea el cu . . . (se uită câtând pre Septilicî, pe care nu-l adă) s'a dus și acesta! . . . Dumneșul meu, ceva rău se petrece! Cine este acest boer? . . . Trebuie se afu . . . Pôte ast-fel voiți impedita vr-o nefericire. . . . Dér Tóder unde s'a dus? Se-l urmăresc. . . . Este acum departe. . . . Cine scie în cătro a

apucat. . . O! maică precurată! numai de n'ar cădea în vr-o cursă! . . . Omul cela avea un chip de necurat. . . Da! acum mă-aduc aminte. . . Vorbea încet cu Tóder. . . Șoptea adesea cu el. . . Ce-î dicea? . . . Gândul bun nu fuge de glasul tare! . . . Dér ce diceaș eî? . . . Semnele cele din ochi. . . O! de bună sémă nu-î trébă limpede. . . Și Tóder amestecat în vr-o mișeliă. . . Dumneșul meș! Dumneșul meș! povățuesce pașii sș. . .

Scena VIII. Irina, pênă la aușul căreia a ajuns vorbe teribile din stradă, vine cu Maria, fiica Flórei și *suiivanta* eî, se însărcineze pre Tóder, *omul sș de confiență*, ca se afle cele ce se petrec. . . Flórea voiesce ca se o serve în lipsa lui Tóder. . . Ea négă cele ce însăș a aușit dícându-se în stradă; o mângâie cu dulcș și duióse vorbe. . . Irina eș spune visul sș: A visat apă turbure, înnota cu greș. . . Din cerdacul curței a aușit vorbe grozave. . .

FLÓREA

Nănașul . . .

IRINA

Tu sciî ceva . . . Spune, ci spune curênd! Ce este cu Bucioc? De ce judecată se vorbesce? . . . Pentru Dumneșul, nu-mș ascunde nimic. . . (urméază scena).

Scena IX. Monologul Flórei din acéstă scenă e din cele mai anevoiă de đis pentru un actor; rapedițiunea ideilor, transițiunea nepregătítă de la una la alta, eî fac o deosebită originalitate; el este un adevêrat esemplu de sorit și de *înlănțuire de ideș*, după teoria psihologică. Fiă-ne permis a da aci o parte din el :

„Nu de géba -mș bate ânima! . . . A visat apă turbure: necaz, supêrare. . . Dér Tóder nu vine. — Unde se se fiă đus? . . . Innota cu greș: . . semn reș; . . Nu-mș esă din

minte facia boerului cu care s'a dus . . . Ochii încruntați...
 O se dați o liturgiă la popa Silvestru. . . . E un popă bătrân
 și evlavios. . . . Se aprind o făclie de ceară albă la icôna
 Maicei prea curatei . . . Dumneșu va ajuta nănașului . . .
 Bietul nănașul . . . Biata nănașică! . . . Ce durere, ce ne-
 caz pentru ânima ei iubitore! . . . Ce se fiă făcut nașul? . . .
 Veđi! ce va se țică decă se dă în trebile păgânilor . . .
 O! nănașul nu-l va lăsa Dumneșu . . . că mare multe fa-
 ceri de bine împlinesce. . . . Dér Tóder nu vine . . . de n'ar
 fi cășut în vre-o cursă . . . (se aude cântând) El este. . . .

Scena X. Este o comică scenă de beție a lui Tóder :
 „Bre! Ce mai vin! Ce mai pelin! . . . Și apoi țice că era și
Tocaș . . . ; el *tocaiu* pre jupân *Tocaiu*, dér hoțul m'a *tocat*
 și el pre mine. . . . *Flórea* scie că Tóder nu se îmbată
 decât când comite vr-o faptă rea. Ce se fiă? . . . Ea tre-
 mură . . . el priveghiază în toate mișcărilor și vorbele lui,
 fără se i se arête...“ Tóder naréză în scurt furtul ce a co-
 mis de hârtiile lui Lupu; el le are în sîn și cu ele o moșiă
 , i o boeriă . . . câte o dată remușcări ei vin. „Ba! . . . o
 moșiă și o boeriă nu se iaă din drum!...“ Intre aceste a-
 dórme . . . rostind numele lui Bucioc. *Flórea* alérgă; ea
 tremură; ce o se afle!... Un moment ezită d'a cerceta brăul
 lui Tóder: e bine ore ceea ce face? esclamá ea. „*Dar sunt*
póte țilele nănașului în cumpănă?...“ Ea află un paquet
 de hârtii: *Hârtii!*? *Ce se fiă? Ce se fac acum* cu aceste
 hârtii?... D'ar fi aicea Maria . . . ea scie ceti!... O? căci nu
 sciă și eă?... (pe gânduri) Da! la nașa degrabă; biata femeie...
 (voiesce se plece) Dumneșu meu! . . . dar decă aste hârtii,
 furate de Tóder... O! el e perdut! . . . (Tóder prin somn: se móră!
 Bucioș, se móră! . . .) Se móră nașul? . . . O! nu! . . . Tóder . . .
 părintele copilei mele?... Dumneșu meu. . . . Dér el nu a
 fost ore părintele meu? Nu nănașul m'a crescut, culésă de
 pe pragul unei biserici? . . . Tóder! . . . O! este așia de cu

ânimă îndurătoare nănașul! . . . Tóder. . . Nănașul! . . . Sântă maică fecióră! . . . La nănașa! Haide! Jupân Bucioc se fiă scăpat!..

Scena XI. Septilicî, carele ascultă din pragul ușei cele din urmă vorbe ale Flórei, se răpede asupra ei în momentul când ea voiesce se éśă și răpindu-î hârtiile: Ha! ha! ha! mai stăi lele; sum și eű p'aci! (ese)

FLOREA

(După o pauză de mirare și surprindere) Ajutor! ajutor!

TÓDER

(Deșteptat) Ce este? . . . Cine țipă? . . . Ce te-a apucat muiere? (se pipăie la brău) Hârtiile! Hârtiile?! . . . Flórea! Flórea! . . . Hârtiile! . . . (ese)

(Cortina cade)

ACTUL AL DOILEA

Cu actul al doilea acțiunea face un mare pas înainte. Scena I din acest act, carele se petrece întreg în casa lui Bucioc, ne arătă pre Irina în nelinisce și presimțiri de rău, convorbind despre aceste cu Tóder, care prefăcut și viclén, în loc de mângăiere, ăi spune că soțul ei este dat — după cum i se spuse în oraș — de Domn în judecata Divanului, sub culpă de fur de banî din aű Visteriei țerei. „Pre legea mea! nănașul e voinic....“ Ȑice că nănașul ar fi dosit din banii de pe Malvazia ce intră în țeră biete câte-va pungî de banî albi strénși pentru țile uegre.... Eű! mare trébă!.... Par' că atâția alții nu ămbliu cu calpacul p'o urechiă după ce aű vëndut țera când la Turci, când la Unguri, când la Leși. . . .

Scena II. Este un teuăr și duios tabloű de interior. Irina este ténéră; ea este a doua soțiă a lui Bucioc, carele

e bătrân cu mult pentru dânsa; dér Irina îl iubesc și mai pre sus de toate îl onorează. Reproducem mai întregă scena II dintre Bucioc și Irina, scenă în care femeea, cu dulcii desmerdării voiesce a surprinde secretul tristeții soțului și pericolele ce-l amenință, pericole pre cari el i le tăinuesce.

Écă acéstă scenă: (urmézá).

Scena III. Lupul Vistierul, ginerile lui Bucioc, anunciat de cersitoare în scena II și acceptat cu nerăbdare, intră după ce Irina se re-rage. Acum începe o frumoasă scenă între părinte și fiu, între vechiul și onestul reprezentant al ideilor strebune și mai ales al credinței în sorgintea divină și în inviolabilitatea Domnului, și între reprezentantele junelor idei, a junei culturii și civilisării. Fiă-ne permis a reproduce în parte acéstă scenă foarte mult și din diverse sense aplaudată de public la toate reprezentațiunile date. (urmézá scena).

Scena IV. Bucioc ese și intră Tóder, carele introduce cu mister și precauțiune pre Septilici pre care -l ascunde în grădină, în tufiș, dindosul caselor.

Sceua V. Lupu intră cu precipitare; el trămite pre Tóder se chiăme pre Bucioc, érá în micul său monolog vestesce că i s'a furat hărțile și -și aréță marea sea îngrijire. Bucioc intră și d'abia Lupu éi anunță furtul și larmă mare se aude la ușă.

Scena VI. „Intrați copii!“ strigă Goia sfortând ușile și năvălind cu aprođi în casă.... Goia arestézá pre Bucioc spre a-l duce la judecata divanului, din porunca domnescă. Este o scenă viă și răpede de mișcări fizice acésta, în care caracterele opuse ale lui Bucioc și Lupu sunt puse în facia nedreței procedării domnesci.

Scena VII. Irina vine atrasă de larmă și de Tóder. Rugă, suplicațiunii, promitinți de avere la aprođi . . . ea usezá toate armele lăsate unei bune și oneste femei, ca se salve pre Bucioc, și nu încetézá d'a le întrebui decât cădénd le-

șinată, sdrobotă de violința simțirei sële. Bucioc are o patetică scenă în care, în pucine cuvinte, dër monosilabe de durere și sfășiere a sufletului, se desparte de Irina sa leșinată și de vétra sa domestică. Lupu, reținut de socrul sëu de la furiósele sële indignațiunii contra nedreptăței și a mișelului Goia, plécă strigând: „O! va fi mántuit sëu nu voiú máș trái!”

Scena IX. Tóder dá semnalul convenit și Septilicý intră cu mister și după ce se încredințéză că Bucioc a fost rădicat, începe planul sëu d'a rápi pe Irina. Acésta deșteptându-se, Septilicý, după ce-í descrie teribila situațiune în care se află și se va afla iubitul eý soț, eý dá sě spere că rugăciunile eý la genuchiý lui Vodă l'ar putea salva.

După un moment de ezitare, Irina încă nedecisă deplin, este antrenată de Septilicý, care exprimă satisfacerea învingerei sële. Actul se termină cu acéstă scenă plină de mișcare de varietate și de efect.

ACTUL AL TREILEA

Scena I și II se petrece în o monastire lêngă Iași; scenele ultime la curtea domnescă. Partea sëu tabloul I al acestui act este *conspirațiunea și conjurațiunea* boerilor sub căpetenia lui Lupu. Aci autorul pune în vederea tuturor circumstările sociale și politice ale epoei, în gura diferiților membri ai conjurațiunei, și între acestia sunt persóne istorice ca Varlam, care máș apoi fu Metropolit, ca Urechîă etc. Ingustimea spațiului ne împedică d'a da un extract din acéstă scenă importantă, în care cele máș micé detalii istorice nu sunt neglijate și care a produs víi impresiunii asupra publicului la reprezentațiunile piesei. Tabloul acesta se termină cu o scenă de moravnri din epoca aceea. Asemenea cu procederile lui Shakespeare, D. V. A. Urechîă a introdus

pe ici colea, miraculosul, acel miraculos care intră în credințele epocelor. O țigancă bătrână și mai mult nebună, pe când conspiratorii vorbesc închiși în odaia monastirei, bate la ușă cerând de la Egumen *pâne*. Lupu profită de acesta spre a înflăcăra pre conspiratorii: „Audiți boeri! . . . Semn de la Dumnezeu! . . . Acea voce ce cere acolo afară *pâne*, este vocea țerei noastre apăsate, ce cere de la noi viața! . . . Țigancă introdusă apucă, ca o inspirată, mâna lui Lupu și dupe ce îl privește li dice venitorul: „Veți fi Domn boerul! veți fi Domn. . . îi dice lui Lupu. Lui Varlam îi prevestește că va șede în strana sântă la biserica Domnescă: „Veți fi mitropolit“. D'abia termină aceste vorbe țigancă, și un trâmăș al conspirațiunii vine și vestește că la curte se pregătesc o țepă pentru Bucioc: „Grăbiți boeri! rescôla ori suntem perduți! . . .

LUPU

Țepă! țepă pentru Bucioc, pentru *credinciosul* Domniei! . . . Ce ne așteaptă pre noi dără boeri? Ôre mai e încă cine-va dintre noi, carele se nu fiă simțit și înțeles din sorta de față a țerei sorta ei venitorii, decât Gaspar mai stă o di pe scaunul țerei? . . .

BOERII

Nu! nu! nu! . . . Jos Gaspar! jos Gaspar!

LUPU

La lucru dar, boeri. La lucru!

Tabloul al II din actul acest al III, este din acelea care nu se narază ci se ascultă, se ved. Efecte teribile, dramatice, studii psihologic, urmărire de caractere, peripeții neașteptate dar naturali, ecă ce se pôte citi (de și citirea este insuficientă când cine-va a ascultat și vădută scena) în următoarele estracte (urmază).

Acest patetic tablou se termină cu un mare sacrificiu din partea lui Bucioc. Poporul resculat cere ertarea, slobozenia

lui; urletele și larma este teribilă sub ferestrele domnesci. Irina leșinată începe a se deștepta. Bucioc este adus din temniță, el vede pre Irina și cedând primei mișcări, se răpede și apucă o sabie de la un aprod și este gata a stre-punge pre Vodă. Larma poporului reîncepe mai aproape, Irina se aruncă la grumazi lui . . . *mântuită! mântuită! . . . și tot prin tine!*“ strigă ea.

BUCIOC

Ce este? dar ce este?

SEP. ILI'I

Poporul resculat . . . Sângele curge . . .

IRINA (ingenuchiă. d)

Dumnezeul meu! pînă în sfârșit poporul cunoște prietenii săi!

GASPAR

Sânge și măcel în țără, Vornice, și tragi sabia asupra Domnului tău? . . . (Iarmă) Acolo! (U arătă balconul) Acolo! saii pustiul și măcelul! Acolo orî Leșii sunt în țără . . . Acolo, Vornice, trebuie ca poporul resculat se te vedă, mă înțelegi și se tacă! . . .

Bucioc are un magnific și suprem moment de luptă între dorul răsbunării sale, de și a audît pre Irina dîcînd: *mântuită!* și între devotamentul său la țără, la salvarea ei. „*Vicit amor patriae*“ cum dîce poetul Roman: El trece în balcon, poporul 'l uréză cu entusiasm.

GASPAR (la o parte)

La rîndul meu acum!

(Cortina cade)

ACTUL AL PATRULEA.

Acțiunea se petrece mai întâi la Divanul Domnesc și apoi pe tapșanul Copoului. Bucioc este adus la judecata Divanului, președut de însuși Vodă. El, acusat de trădătorii Domniei la Turci, se desvinovățește cu magnifice vorbe, mai toate împrumutate de la cronicarii noștri. Dără Vodă îi rezervă o lovitură mai teribilă, producând unele acte din care boerii Divanului conclud că Bucioc e fur de bani țerei după darea de pe malvazie care intra pe atunci, se vede, multă în țără, transportându-se în Polonia și Europa. Pe când sub asemenea rușinosă și grea acuzare, Vodă crede că Bucioc e perdut, Lupu vine și se denunță pre sineși ca cel care a dosit sumele lipsite. El le-a dat,—o ție la o parte,—pentru echiparea oștirilor lui Beclianu din Ardeal, aliatul conjurațiunei. . . „Se fie mântuit părintele meu astăzi. . . și mâne rescóla și Beclianu ne vor salva și pre noi.“

La vorbele lui Lupu, care se devotéză pentru Bucioc, acesta nu are de cât lacrimi și blăstem pentru un fiu care a coperit de rușine némul și casa sa. — Lupul este dat de Divan la osânda temniței, el este despoiat de toiagul demnităței.

Bucioc

Perdut! . . . rușinea, ocară, némului meu . . . Dă boerii. loviți, loviți pre fur! Bucioc Vornicul țerei însămnă cu voi osânda furului! Nu iubirea fiilor, nu iubirea rudelor sële a jurat Bucioc, ci a țerei! . . . Loviți! . . . Loviți de a pururea pre furii, pre trădătorii! . . . Se plângă ânima părintelui, dar mâna Vornicului se lovescă fără cruțare pre vinovat (subscrie) Fiul meu! fiul meu fur de bani țerei! . . . Perdut! . . . Copila mea . . . Copila mea.

Acéstă scenă mare o termină Septilicii cu vorbele :

„Ce n'a putut face Domnia va face otrava! (arătă o sticlupă cu otravă).“

Tabloul al II din acest act, cum am  is, se petrece pe tepeşanul copoului. D. V. Urechiă a pogorit acţiunea după preceptele dramatice antice şi ale scólei Shakspeariane, prin t te stratele societ tei.

La începutul tabloului acestuia, scena V, D-lui pune mai mulţi Burghezi şi Sătenii şi femeii se discute asupra evenimentelor petrecute. Se întelege că fiă-care din acestia o face din punctul de vedere al caracterului său individual   declară, l s nd totuşi a se întelege, de public, cu cine este ceea ce a i numim *opiniunea public *. De la rumorele acestea ce se resp ndesc în mulţime în diverse sense, după or -ce faptă petrecut  la curte, afl  auditorul şi evenimentele, care autorul a cre ut bine a nu le mai espune în scenă; a ia este otrăvirea la m sa lui Vodă a mai multor boeri; şi a lui Bucioc şi salvarea lui cu ajutorurile unui celebru doctor genovez, apoi scirile şi îngrijirile l ţite despre curenda invasiune a Turcilor, despre o resc l  . . . . Despre aceste din urmă în scena VI dă o  ndoit  scire  iganca deja  nt lnit  la scena conjuraţiunei. Ea adastă acolo pre un nepot s u fi  al ei, carele, arestant, este adus cu alţi asemenea lui de armaşi şi apro i, se r nesc  şi se măture locul aici, unde va fi *serbarea arcului* (geredul). Ea îl  tr b  dec  Lupul este în aceeaşi temni  cu el şi apoi   spune în taină se-i vestesc  din partea jup nului Varlam *isb nd  bună*, că Turcii a intrat în ţer  şi o se fi  scăpat a i-m ne, că a şi sosit la Iaşi un Turc mare în ascuns se mazil sc  pre Gaspar.

Trecem c te-va scene frumo se de moravuri din acest tablou şi venim la scena VII. Goia şi Septilic i vin aci se ved  dec  locul ales pentru serbarea geredului este bine nimerit; ei lasă a se sci că Vodă s'a împăcat cu Bucioc care a scăpat şi de otravă (cit z ).

Apoi Septilic i ar t  lui Goia, fără a-  esplica lucrul pe deplin, planul ce are de a profita de serbarea *arcului*, ca

seucidă pre Bucioc. Goia, remas singur, citește o epistolă de la un văr al său. prin care ăi vestesce intrarea Turcilor și-l îndemnă a părăsi pre Vodă și a se da cu *Schimni Aga*, orî e perdut. „Da, asta va fi portița mea de scăpare!...“ esclamă Goia îndepărtându-se.

Scena VIII următoare este ocupată de Maria, care, din pragul ușei căsuței unei mătuși a sa, a ascultat vorbele lui Septilicî despre uciderea lui Bucioc. Vine mamă-sa *Flórea*. Ele se sfătuesc ce se facă ca să vestescă lui Bucioc său Irinei... Intre aceste se aude vuetul muzicilor și tropotele cailor, alaiul se apropie.

Scena IX este menită a păstra amintirei noastre o serbare națională antică, aceea în care domni, boerii arcașii, se întrecău la tragerea cu arcul. *Punerea în scenă* a acestei serbări admirabile, esactitatea și fidelitatea costumelor, pitorescul, se vede, se depinge, dără nu se pôte nara. . . . Vom reproduce totuși din acéstă scenă câte-va rënduri, mai ales versurile cu care era obiceiul a se însoți tragerea arcului de către Domn și de fiă-care boer, cărora poporul, ostașii, etc... trebuiau să le ghicescă ținta.

GOIA

Măria Ta, se se dea semnul? . . . (citeză serbarea)

De aci începe acțiunea care se desfășură răpede și în un mod teribil. O larmă și strigăte ce se fac la stēnga scenei, lēngă casa Mariei cu scop d'a chiăma atențiunea lui Bucioc, ca el, alergând încolo, se scape din cursele lui Septilicî, cunoscute Mariei, ocașioneză tocmai din contra nenorocirea Irinei.

La acea alarmă Bucioc și poporul alērgă într'acolo. Septilicî profită de ocașione spre a trage săgēta sa înveninată asupra lui Bucioc. Irina, care vede acēsta, se răpede înaintea soțului ei strigându-ı a se feri! dără înainte de ce

el s'o vadă, săgéta loveșce sînnl ei. Atuncî confusinne, indignare.... Gaspar însuși găsește mnstrări pentru Septilici, căci *a murit Irina și ea n'a fost a lui*.... Irina se deșteptă; Bucioc alérgă.... Acum o teribilă scenă pentru Bucioc. . . . Pe când însă el este în prada durerei și dorinței de resbnare, îmbrăcișând cadavrul soției séle, écă nu olac sosese și adncînd scrisori de la Galați, annuciă lui Vodă că Turcii au intrat în țeră, că s'au bătut cu garnisona de la Galați și că părcălabul a cădnt în luptă. Atuncî îngrijire și cerere de ajutor și de resbnare de la popor.

GASPAR

Turcii în țeră! O! trădare! Vornice Bucioc, anđi! ei adnc în Moldova pustiire și mórte! sângele Moldovenilor curge. Altarele lor sante vor fi batjocorite.... D-ta stai să plângi pe grumazii unei femei lovită de o nescintóre și rătăcită săgétă, și țera D-tale, Vornice, se preface în mormânt! . . . anđi, anđi Vornice!... Resbnarea țerei cere poporul.

TOȚI

Resbnare! resbnare!

BUCIOC (revenind puciu la datoriă)

Turcii în țeră! Moldova în sânge!... O! da! Măria Ta! Resbnare țerei.... Irina! Irina mea mórta!...

GORA

Nu e vreme de perdut, la Schimni Aga e mântuirea noastră. (ese)

BUCIOC (smuncindu-se de lêngă cadavrul Irinei, carele rămăne pe mânele Mariei și Flórea)

O da! sunt Vornicul țerei, Vornicul lui Măria Sa Gaspar! Săraculni este îngăduit a da nu mărment femeii ce a inbit... Eū sunt Vornicul țerei! Descléstă, Vornice, brațele tēle din jurul grumazilor femeii ce a murit pentru tine! nu veđi că esci Vornicul țerei? Infige cuțitul în ânima ta, inăbnșese-o,

fă-o se tacă; nu veđi tu că ești Vornicul țerei?... Irina mea! Irina mea!... (cu lacrimi în voce și sărutând-o) Un mormânt de la voi, Mario și Flóre, pentru ea....

TOȚI

Resbunare! Turcii în țără!

BUCIOC

Turcii în țără!... Turci sóu Leși, cine intră cu arme în țără, sunt dușmanii ei! La arme, dér, copii! La arme!

TOȚI

La arme! la arme!...

(Cortina cade)

ACTUL AL CINCILEA

O parte din actul al V-lea se petrece în o tainiță din temniță în care este închis Vornicul Bucioc, și finea actului în altă temniță în care este închis Gaspar, în urma bătăiei ce a perdut la Țuțóra în contra Turcilor, de și ajutat de pucine trupe leșesci, sub comanda lui Zolchievski.

Reproducem o poetică scenă dintre Bucioc și Maria, fica lui Tóder, de la începutul actului acesta. (Urméază citarea).

Scena IV. Temnicerul vine și îndepărtéază pre Maria ca nu cum va s'o aște armașul cel mare venind.—Apoi vorbește cu Bucioc și pre când tunurile și clopotele vuesc afară, vestesce că este Domniă nouă, că s'a urcat pre scaunul țerei Alesandru feciorul lui Iliăș.

„ — Alesandru, feciorul lui Iliăș Domn? O nu! nu se póte! . . . Țéra n'a voit! . . . “

TEMNICERUL

Nu se póte? . . . Dară ce nu se póte în țera Moldovei? Se schimbă mai des Domni, pre legea mea, de cât temni-

cerii! . . . Țera n'a vroit? . . . Dar cine o întreabă pre ea de ce îi e cojocul! . . . Alesandru Vodă a intrat cu alai la Domniă. . . Auđy, acolo sus petrec boerii Domniei celei noue.
(se aud urări și toaste)

BUCIOC (abătut)

Aici jos petrece Gaspar și Vornicul sėu! . . .

TEMNICERUL

O se petreci, jupâne; o se petreci mai bine de cât mine , că dóră nu estî de gėba ruda marelui Vornic . . .

BUCIOC

Ruda marelui Vornic? . . . Marele Vornic sunt eă!

(Se deschide ușa și intră Lupu)

TEMNICERUL (arėtând pre Lupu căruia se închină)

Marele Vornic! . . .

BUCIOC

Lupu! El Vornic! . . .

Scena III între Lupu și Bucioc.

Lupu vine se aducă lui Bucioc o tainică scăpare prin fugă și pribegire, de la mórte și închisóre. „*Sfat vrednic de cei cari nu ținū în sėmă legile țerei sėle și datoriele către Domnul căruia a jurat!*“ esclamă Bucioc, refusând fuga.

LUPU

Este o lege a lui Dumneđeș mai mare de cât legile omului; ea đice fiului: scapă pre tatăl tėu! . . . Grăbesce, dar grăbesce; máne ar fi prea tărđiū. La nópte Vodă a poruncit se tragă pre Gaspar în țepă.

BUCIOC

Pre Vodă în țepă!

LUPU

Pre Gaspar; . . . Grăbesce, fugi părinte!

BUCIOC

Și Vodă?

LUPU

Și va lua plata ticăloșiiilor séle.

BUCIOC

Voiă rămânea! Gaspar este Domnul țereî, și Bucioc Vornicul eî. Dumneđeū a uus fruntea lui cu mirul Domnieî, și Moldoveniî l'aū primit la Dreptate; Vornicul lui Gaspar, uu va face alaiū Domnului séū numai la parăđî, la gereduri și halcale, ci décă Dumneđeū a aședat ast-fel, și la mórte . . . Voiă rămânea!... cine dá voiă Vornicului lui Alesandru se-șî ridă de Bucioc, sfătuindu-l fuga și pribegirea? . . . Țépa se ascute în pórtă curței pentru Domnul meū? Eî bine, o țépă mai mult, fiule! Ce bucuriă, ce sărbătóre pentru D-ta mare Vornice! Voiă rămânea! . . .

LUPU

De când fiul care trage diu prăpastiă, pre tatăl séū cu primejdia de a cădea el în prăpastiă, de când este uu fiū rēū? de când acel fiū batjocoresce și-șî ríde de tatăl séū pre care îl scapă? . . . Nu vreî se fugî, đicî Vornice, nu vreî se lașî sórteî séle pre Gaspar? . . . Te voi scăpá eî de D-ta însușî; . . . cu voiă séū fără de voiă părintele meū va trăi! (este gata de a eșî).

BUCIOC

Uu Domu la țépă! nusul lui Dumneđeū, aceluia a cărnua frunte a sântit-o coróna lui Stefau și a lui Alesandru! . . . O! duceți-mé, duceți-mé la piciórele lui! . . . Puternic, eū m'am ridicat, sprijinit de datoriă, pe d'asupra capului lui... Osândit la mórte, voi îngeunché înaintea lui!... O! Vornice! nu scăparea vieței ci dreptul de a săruta piciórele lui Gaspar étă ce -ți cere părintele tēū.

LUPU

El ve! avea, dar ve! fi mântuit. (ese)

BUCIOC

Gaspar la țepă, și eă nu pot nimic! și sunt Vornicul unei țeri care dice că mă iubesc!

Scena X. Temnicerul vine și din ordinea lui Lupu, deschide lui Bucioc o ușă la drépta, ce duce în tainița lui Gaspar.

Scena XI. Tóder și Septilic! intră. Este acum o scenă à la Shakespeare, care ni se pare reeșită. Un temnicer prefăcând pre omul și funcționarul de trebă, dar punând în pusunar bani! trădăre! datorielor séle, pe când cu gura é! dá îndărăt; un intrigant mișel ca Tóder; unul isteț dar astute ca Septilic! și aceștia, închipuiți-ve-! la un moment dat plănuind la mórtea lui Bucioc, d'inaintea unei movile de oseminte, de crane și fluere de picioare, care năvălesc din tóte părțile din o tainiță obscură și sinistra roșietică, ce le deschide în fund temnicerul. spre a se putea ascunde ambi! ucigaș!. Tabloul e complet și teribil.

SEPTILICI

Găsesce mizloc d'a ne ascunde aci . . . O! sciă, esc! om de trebă . . . (și dá bani) Iacă pentru omul de trebă.

TEMNICERUL (ia bani! și gândesc)

Unde? . . . A! este un locușor . . . Numă! de, nu-! tocma! a bună-ânimă . . . (deschide în zidul din fund o tainiță mică plină cu oseminte și schelete. Lumina roșietecă a lampei înminéză scena. Ma! multe tidve cad pe jos în temniță; Tóder și Septilic! fac o mișcare de oróre) Iaca, aici . . . He! ce diceți de loculeț?

TODER

Brrr! ce naiba e acésta? Par-că e capestea titvelor de la monastirea Neamțului.

SEPTILICI

Aici?

TEMNICERUL (ridicând tidvele și aruncându-le în tainiță)

De! Gavri! și ulciore cum sunteți tot după slobozeniă
 ămblați? La loc! Aici e tainița Lăpușnului, jupâne . . .
 Veți tidvele astea, boerile Hatmane? (le împinge cu picioarni)
 sunt tot tidve de boeri, cari au murit pentru țără . . . Ha! . . .
 ha! . . . ha! . . .

Scena mai continuă cât-va ast-fel și se termină cu ascun-
 derea lui Septilici și Tóder între acele osăminte. „Ce! ve-
 derea a nisce oseminte mute, își ție Septilici înmărmurit
 el însuși de aspectul tainiței, — se mă îngrozescă? Dar de
 scapă Bucioc ale mele vor adăogi pre aceste“ . . . Și el în-
 vinge gróza cum și-a învins și cugetul și intră, după ce din
 câte-va vorbe ce schimbă în secret cu Tóder, publicul a
 înțeles planul său d'a discărca un pistol în Bucioc, când el
 va păși pragul ușei întorcându-se din temnița lui Gaspar.

Scena a VI și pênă la finea actului al V, se petrece în
 temnița lui Gaspar. Noi le reproducem în totalitatea lor,
 fiind-că, ori cât dorim se ne strângem analiza, nu am sci ce
 se cităm, acțiunea fiind aci fórte strâns și viu urmărită, și,
 după părerea noastră și ni se pare și a publicului care le-au
 aplaudat, caracterile lui Bucioc și Gaspar sunt marcate în
 aceste scene în un mod deosebit. Recomandăm cu deosebire
 mișcările psihologice ale lui Gaspar din scena când i se
 spune că i se gătesce țepa: convulsiiunile lui sunt caracte-
 ristiche. Mai subliniăm teribila scenă în care d'o parte Bucioc
 urmăresce, în o aiurire admirabilă resbunarea sea, pe când
 Gaspar de altă parte, amenință, se rógă, se umilește, bles-
 temă . . . cerénd scăparea sea, și între ei Zolkiewski repre-
 sentând bunul simț, opiniunea publică . . . Oprim însă aci
 reflexiunile noastre spre a da loc înseși scenelor. (Urméză
 scena).

O dramă, ast-fel precum o concepem noi, trebuie se îm-

plinăscă două mari condițiuni. Trebuie mai întâi să se cuprindă un studiu moral și serios asupra caracterelor și pasiunilor umane, trebuie în urmă să se prezinte acea varietate de evenimente și de *intrigă* care se țină neîncetat deșteptată atențiunea și curiositatea spectatorului.

Tragedia clasică va rămânea în etern nemuritoare și în etern puternică prin acele mari studii morale ale pasiunilor și ale caracterelor; maestră ea însă continuă, o'ligațiunea ce mai tot-d'a-una și a' impus marii poezii tragice de a și lua personajele lor din clasele înalte și aristocratice ale societății, simplitatea sa plină de demnitate dar adesea și de monotoniă nu corespund în destul cu mișcarea și varietatea spectacolului ce cerem noi modernii de la o reprezentațiune teatrală, cu cerințele societăților democratice, cu complicațiunea incidentelor, evoluțiunilor și mișcărilor de scenă ce sunt necesarii mulțimei și a căria posibilitate și perfecționare construcțiunea materială a teatrelor moderne a împus-o astă-zi pînă în gradul cel mai înalt.

Drama modernă trebuie să dea satisfacțiune tuturor acestor cerințe.

Mai independentă, mai variată, mai puțin majestuoasă, mai democratică, mai complicată de cât tragedia clasică, ea nu va putea să se supună cu rigurositate celor trei *unități* ce se cerea atât de mult în perioada clasică a artei teatrale: unitate de *loc*, de *timp* și de *acțiune*:

Qu'en un lieu, en un jour, un seul fait accompli

Tienne jusqu'à la fin le théâtre rempli.

Boileau (Art. poétique)

Noi însă, dacă nu cerem unitatea de loc și de timp și o sacrificăm din totă inimă, cu școala romantică, mărturisim că, pentru ceea ce privește *unitatea de subiect*, suntem din școala clasică și cerem riguros această unitate.

Unitatea de acțiune este, după noi, prima calitate a oricărei opere de artă.

Conduși în aprețierea compozițiunei D. Urechii de aceste principii, nu ezităm a declară că *Vornicul Bucioc* este o adevărată dramă și împlinesce principalele condițiuni ce cerem de la o serioasă compozițiune dramatică: studii psihologice de caractere și de pasiuni; combinațiuni de evenimente cari permit acestor caractere și acestor pasiuni se se desfășure înaintea ochilor noștri; complicațiuni (pote cam numeroase) de incidente, de evoluțiuni, de mișcări de scenă, aparatul cu un cuvânt exterior al dramei bine țesut, o intrigă bine combinată, o varietate de fapte și de personaje care ține deșteptată curiozitatea fără că se distruge unitatea de impresiune dominantă ce produce eroul principal al dramei, *Vornicul Bucioc*.

Puțina noastră competență (competență mai mult de amator) în cestiuni literari pe de o parte, era pe de alta dorința de a lăsa un câmp neexploatat preseii noastre din Capitală pentru ca se 'și pótă pune în evidență tóte cunoscințele sële, nu ne permite de a analiza, sub tóte puncturile de vedere, compozițiunea D-lui Urechii, de a 'i arăta aci tóte frumusețele precum și tóte defectele sële.

Punctul de vedere moral și istoric singur ne va ocupa.

Diserăm că cu tótă varietatea factelor și personajelor drama ce analizăm împlinesce prima condițiune ce cerem de la oră-ce operă de artă: Unitatea de acțiune.

Un personaj și un *caracter* domină tótă drama, personajul și caracterul *Vornicu Bucioc*.

Cum a înțeles D. Alesandrescu acest caracter? Cum l'a desfășurat înaintea noastră? Ce impresiune face asupra publicului? Mulțimea eșind din teatru se întorce a casă cu o înaltă idee morală care se 'i înobileze și se 'i fortifice ânima sėu cu îndoițe care se o turbure și se o demoralizeze?

Mai întâi se recunoscem că caracterul Vornicului Bucioc

se menține cu demnitate și tărie de la început pînă la sfârșit. Autorul a înțeles că n'ar fi făcut din principalul său personaj un erou demn de a fi luat de model de ar fi arătat pre Bucioc în actul III și IV diferit de Buciocul actului I și II și schimbându-se încă în actul V ca se se prezintă sub un aspect diferit.

Devotat Domnului țerei, lui Gaspar, el sacrifică tot pentru a rămănea pînă în cel din urmă fidel sentimentului dominant al animei sale.

Crușimile lui Gaspar, imoralitatea lui clătină într'adevăr câte o dată în ânima lui Bucioc acest sentiment.

Amorul ce Gaspar concipe pentru soția lui Bucioc, Irina, deșteptă chiar un moment în spiritul Vornicului ideea de a-și resbuna și de a pedepsi pre culpabil.

Vornicul lui Gaspar însă învinge pre bărbatul Irinei.

Amorul său către Irina este sacrificat devotamentului său către Domnul țerei.

Bucioc se smulge din brațele Irinei ca se mîergă se apere pre Gaspar de ostile streine ce amenința țera și tronul.

Despărțindu-se de Irina, el repetă cu întristare, dără în cele din urmă fără șovăire :

„Sunt Vornicul lui Gaspar, sunt Vornicul țerei.“

Lupta între aceste două sentimente : amorul lui Bucioc către Irina și devotamentul ce a jurat Domnului țerei procură D-lui Alesandrescu ocasiunea a mai multor scene în care limbajul și pasiunea se înalță pînă la patetism.

O primă questiune.

Acest sentiment profund de religiune către tron, atât de profund în cât primul boer al țerei se se prosterne neîncetat înaintea unui parvenit desfrănat și cavaler de industriă ce ocupă acest tron, și neîncetat se înăbușescă în ânima sa tôte justele sale resentimente, tôte nobilele sale pasiuni, tôte

legitima indignațiune ce trebuie se deștepte într'o ânimă nobilă spectacolul vițiului innobil, acest sentiment este el ôre conform cu cerințele unei rațiuni luminate, și unei ânimî virtuose pe de o parte, érá pe de alta cu datinele și ideile țerei nôstre? Este el un sentiment înalt ce trebuie pus în ânima unui eroi demn de a servi drept model ?

N'ar fi mai natural de a aréta pre Bucioc, indignându-se în cele din urmă de lașitatea și vițiurile lui Gaspar, se se unescă cu Lupul, sê conspire în contra lui, sê profite de pozițiunea sa și de amorul ce-î manifestă poporul și se res-tórne pe un Domn ce aduce atâta jale și nenorocire asupra țerei și familiei sêle ?

Autorul însă e din acea scólă care crede că nu tot ce este în limitele ordinarîi ale naturéi este *Frumosul*.

Natural ar fi că bătrénul Orașiu al lui Corneille, ce-șî iubescé fiî din tot sufletul, sê se bucure când i se spune că unicul sêu fiu remas și-a scăpat viața părăsind lupta. Bêtrânul Orașiu respunde însă aceluia care, narând lupta între cei trei Curiașî și cei trei Orașî și arétându-î cum cei douî fiî ai sêi au fost ucișî, termină dicénd despre cel din urmă :

Que vouliez-vous qu'il fit contre trois ?

respunde, dic, prin acel faimos :

Qu' il mourût,

care ne transportă mai presus de limitele naturalului, ne dá o înaltă idee de noi însine și ne face se concepem no-țiunea sublimului.

Póte că ar fi într'adevăr mai natural ca Bucioc, ne mai puténd suferi întristările și durerile sêle și ale țerei, se conspire cu Lupul și se ucigă chiar pre Gaspar.

Autorul însă a cređut că nu numai adevêrul istoric déră și *frumosul* se afla în fapta contrariă. A avut autorul în acelaș timp grijă a-șî esplica cugetarea sa făcénd pre public se înțelégă că nu pentru persóna lui Gaspar, Bucioc arétă acest mare devotament.

Nu pentru Gaspar mă sacrific, exclamă el la finele actului al V-lea, ci pentru Domnul țerei mele, pentru *Unsul lui D-zeu*, pentru acel Domn pre care Moldovenii l'au primit la *Dreptate* . . . a căreia frunte a sântit-o coróna lui Alexandru cel Bun și a lui Stefan cel Mare....“

Aci se presintă natural o primă reflecțiune : Este óre moral de a arătă mulțimey adunată, vițiul călcând neîncetat în picioare virtutea, fără ca acesta să se înalțe indignată în contra aceluia în care vițiul este încarnat și acesta pentru că el este pe tron și are pe frunte coróna lui Stefan cel Mare....

„Gaspar, ȃice în mai multe rënduri Bucioc, este *unsul lui D-zeu* și Domnul țerei, or' bun or' rău, la tóte primejdiile lui ferit trebuesce, căci or' cum este de la Dumneȃeu este.“

Și Bucioc în actul al V-lea, după ce a fost prigonit de Gaspar prin țepă și otravă, calomniat în divan și amerințat în ce are omul mai sacru în onórea casei sale și amorul sėu către Irina, voiesce să scape pre Gaspar osândit la țepă, profitând de întunericea noptii și primind cu bucuria a luá locul Domnului sėu. „Țepa, ȃice el, are trebuința de carne“, étă tot.

Autorul, cum vedeți, este consequent pêně în sfěrșit și susține cu tării unitatea de caracter a lui Bucioc.

El voiesce se ridice pre personagiul sėu principal mai presus de limitele ordinariy ale naturey, el voiesce se facă dintr' trėnsul un eroi și se ne arėte ce este un *Character*.

Dér încă o dată acesta nu turburá óre noțiunile nóstre de morală? Ce însemnéză această religiune monarchică ce decurge din *Dreptul* divin? Ce însemnéză acest fanaticism dinastic?

— Când face cine-va o dramă istorică, ne ȃicea mai deunăȃi D. Alesandrescu, cu care am avut plăcerea să vor-

besc. în mai multe rânduri despre drama sa, trebuie să re-presinte ideele și credințele timpului în care se petrece acțiunea, ărá nu ale timpului în care scrie. Ce ai dice de un dramaturg care ar pune pe scenă pre ministrii lui Stefan cel Mare în frac și mănuși albe, ocupându-se de antreprisele Godillot și de licitațiunii pentru ranițe.... Tot așa ar trebui să fi rís de mine acei care, cunoscând istoria, m'ar fi văđut zugrăvind, sub tipul istoric al lui Bucioc, o fantasiă modernă a modernei noastre civilisării.

Și D. Alesandrescu, cu cronicarii în mână, m'á arătat cum cei vechi recunosc Domniei *originea divină*.

Cităm, pentru cititorií noștri, unele din pasagele ce ne-a pus sub priviri D. Alesandrescu.

Miron Costin dice la pagina 270 a cronicilor séle: „Domniile sunt sub rânduiala lui D-đeu, fără carele nu este Domniă.“

— „D-đeu pre cel mai mare l'á lăsat și județul cel ceresc al lui pre pământ i l'á dat“ Urechiă pag. 175.

— Pecetea țerei se păstrează în mânele celuia ce-l alege D-đeu a fi Domnul țerei. Idem.

La pagina 241 M. Costin, narând uciderea de Septilici și Goia tocmai a lui Gaspar Graziani, esclamá: „spurcată și grósnică faptă și neauđită în tóte țerile crestinesci. Domnul, orí bun orí rău, la tóte primejdiile lui ferit trebuie, că orí cum este de la Dumnezeu este; precum dice sánta scriptură: nu este nici o putere fără numai de la D-đeu.“ Și la pag. 304, când narézá faptul isgónirei lui Vasile Lupu și cum tégovețií slobodéu o pușcă asupra lui trecând Nistru în fugă, acelaș cronicar esclamá: „spurcată și nebunescă faptă și nu fără de osândă cât de târđiú.“

Din contra, cronicarii laudă și bine-cuvintézá pre cei ce rămán credincioși Domniei și ajută Domnilor la vreme de pericole și nenorociri. „La aceia ce a stat la nevoia Domnului, cinste vecinică fiă-cáruí este.“

— Ei bine, 'mă adăogă D. Alesandrescu, ce alta face face Bucioc, Vornicul lui Gaspar, decât aceea ce ȳic  n cronocaril  i ce f  c   Românii aceluși timp.

D ca Bucioc nu se revoltă in contra lui Gaspar, carele atâtea nelegiuiri face  i atâtea isbiri d  at t  erei c t  i lui, este că Bucioc, reprezent nd elementul b tr n al cultur i naționale la 1620, este reprezentantele vechei genera iunii, vechiului respect pentru *unsul* lui D- e , *or  care f  el*.

Alătura cu acest element, D. Alesandrescu introduce deja elementul june, Lupul, carele se depărtéză de la credin a str bun .

— „D r d ca Lupul, -m   ice D. Alesandrescu, este in teles de noi modernii, fi   i nepo ii ai revolu iunilor  i res-turn rilor, p te chiar p rin i ai unei recente resturn ri, Bucioc in s  nu e mai pucin logic in faptele s le c nd r m ne credincios Domnului  erei, fi  el c t de miserabil.... D ca Bucioc, lovit de Gaspar in onórea  i casa sa, ar fi sf r it prin a conspiră, a lucr  ca să ie el domnia, ajungea p te a fi un *salvator*, p te un *domn* d r nu un ero  demn d'a ne servi de model.“

Result  din cele espuse p n  aci, că in convic iunea in-tim  a D-lui Alesandrescu, o cunoscin a aprofundată a istoriei  erei ne ar t  că străbunii no tri au recunoscut originea divină a Domniei  i au in l at no iunea inviolabilit tei Domnitorului p n  la o religiune. Mărturisim că, din parte-ne, dorind a ne asem n  Bucioc, in ceea ce privesce unitatea de caracter, mai că ne-ar fi plăcut să r m nem in prima n str  ignoren  , care ne spunea că la noi in  er  originea divină a Domniei era un ce necunoscut.

Result , prin urmare, că veritatea istorică  i credin ele epocei nu permită D-lui Alesandrescu, cum nu au permis nici cerințele unit tei de caracter, s  zugr v sc  alt-fel dec t după cum a zugrăvit caracterul Vornicului Bucioc.

C t pentru ceea ce privesce, ca să terminăm, doctrina in

sine a dreptului divin, fiă-ne permis, aruncându-ne o privire asupra mormântului în care e îngropată pentru tot-d'auna, a o declară pre atâta absurdă și imorală, pre cât arogantă și monstruoasă.

Vom respectă istoria, ne vom feri de a falsifica faptele istorice pentru a le pune în conformitate cu doctrinele și interesele noastre moderne, vom reprezintă tot-d'auna, cu scrupulositate. trecutul cu credințele și religiunea sa, dără vom afirmă în acelaș timp cu tăria credințele și religiunea secolului nostru și ne vom obstină a le pune tot-d'auna în evidență:

— Dreptul natural al națiunii în facia dreptului divin al monarhului.

— Dumneșeă a făcut pe monarchi pentru națiunii, érá nu națiunile pentru monarchi, și încă:

— Democrația luminată, înobilită prin instrucțiune și educațiune, séu în alte cuvinte:

— Aristocrația inteligenței și a ânimei în facia atât a Oligarchiei orgolióșă, arogantă și ineptă, cât și a Demagogiei ignorentă, turbulentă și sêlbatecă.

— Libertatea în facia Despotismului.

Dér să ne oprim aci și se lăsăm publiciștilor și presei din capitală meritul de a analiză și critică drama D-lui Alesandrescu sub numeroșe puncturi de vedere sub care trebuie studiată o operă așa de serióșă.

Esarcu.

(*Ateneul Român*)

II

La secunda reprezentațiune a *Vornicului Bucioc*, junimea studióșă a salutat pre autore cu următórea adresă tipărită și distribuită în public.

Domnule V. A. Urechă,

„Junimea studióșă, mișcată de nobilele sentimente ce ai

sciut face se vibreze în Ea, prin *Vornicul Bucioc*, piesa D-téle, operă de gen dramatic, vine cu ânima tresăltândă de bucuriă, cu ocasiunea presentă, a manifestă încă o dată public sentimentele séle de iubire pentru D-ta, care ca profesor, ca conducător scólelor, în conferințe publice, ca și în tóte scrierile D-téle, și astă-đi, în opera D-téle dramatică, ne-aí făcut să cunóscem, se simțim și se iubim gloriele nóstre mari naționale și să palpităm la dulcea speranță a României celei mari a venitorului. În *Vornicul Bucioc*, D-le Urechiă, ne-aí arétat ce trebuie a face pentru a ajunge la acel *venitor* : a pune mai pre sus *patria, binele public și datoria*, decât : avere, familiă și viață. Ferice de cei carí vor fi înțeles mărirea și nobleța caracterului Eroului dramei D-téle, D-le Urechiă !

Acéstă operă va probá lumei că România pășesce astă-đi și pe calea artei dramatice, care, mai bine de cât tóte, reflectă aspirațiunile unui popor. România 'și reavu existența și graiul său prin literatura sa. Astă-đi scena română a fost și ea scólă sublimă pentru românî.

O ! dea D-đeu ca semînța ce aí semănat în ogorașul fiăcărei ânimî române, ce a ascultat pre *Vornicul Bucioc*, să-și dea rodul său ! Éca prețul ce va fi dat semănătorilor ca D-v., semănători de carí deunăđi încă ne vorbét la Ateneu.

Junimea te salută, D-le Urechiă, dorind ca numele D-téle în literatura nóstră să fiă aședat alăturea cu acele ale eronicarilor : Urechiă, Costinesci, Șincai, etc., a căroră memoriă este scumpă pentru tot ce este român.“

(Urméză 289 subscrieri).

III.

D. Cesar Boliac, în *Trompeta Carpaților*, analizéză asemena pre *Vornicul Bucioc*. Estragem din acésta șirurile următóre :

„*Vornicul Bucioc* de D. Alesandrescu Urechiă este o adevărată *dramă* care are și interesul și intriga și caracte-

rele cerute de drama modernă ce ocupă și face atât de interesante în epoca noastră, scena francesă mai cu seamă. Ea are și ușorul ridicul, și sarcasmul, și cânticul, când cântat, când recitat, și durerea și mórtea, eclecticismul dramei mode ne din tragedia, din comediă, din melodramă, etc.

Păreră noastră este că *Vornicul Bucioc* de D. V. A. Urechia merită premiul între cele-alte trei-patru încercări de dramă ce avem pênă astăzi în limba română.

Veritatea istorică este fondul piesei, și interesul dramei nu perde firul intrigei urzite pênă la desfacerea ei. Situațiunea politică și socială a țerei în acea epocă, e bine descrisă; nu scim numai pênă unde se întindem partea poetului în dramă în privința omorîrilor și celor ce dau mórtea. Mai mult în estetică s'ar putea descoperi câte un anachronism de cât în idee. Și aceste mici anachronismuri, scrupulos cercetate, s'ar găsi mai cu seamă în costumul țerancelor, în limbagiū, cum spre exemplu *dómnă* jupănesei lui Vornicul Bucioc, care negreșit că, deca pre la începutul secolului XVII ar fi început se sune rău la auđ vorba *jupănesă* sociei jupânului, n'ar fi putut se se ȃică *dómnă*, titlu rezervat numai sociei Domnului, și póte ar fi ajuns mai lesne la *cocónă*; cum éráși, spre exemplu vorba *evlavios* în gura unei persóne de clase inferióre în loc de *cucernic*; cum, spre exemplu, limbagiul familiar între jupănesa Irina cu bărbatul său, vorba de „tu“ n'ar prea seméná cu limbagiul epocii în cercul înalt al societăței române, când femeea nu uitá nici în sanctuarul căsătoriei că trebuie să sărute mâna bărbatului și bărbatul să-ȃ sărute fruntea și ochii; și încă câte-va de asemenea natură, la cari negreșit că nu ne-am fi oprit de loc deca admirabilul limbagiū din chronice nu ne-ar fi strămutat cu totul, prin talentul D-lui Urechia, în epoca în care a voit autorul se ne strămure.

Caracterele în acéstă dramă a D-lui Urechia sunt tóte cele cerute și sunt bine exprimate prin împărțirea rolurilor.

. . . . .

Simțimântul de recunoștință și de devotament este bine pus în ânima de femeie, în Flórea, pentru nănașul său, și bine transplantat în ânima ficeii sële.

Un personagiu neînsemnat, un rol mic, ghicitórea, este bine introdus în dramă, și-și are rațiunea sa de a fi; este al epoeii.

Punerea în scenă mai că nu lasă nimica de dorit, și mai multe surprize de scenă sunt bine semănate în piesă, de și nu tóte destul de pronunciate. Divanul domnesc nu este destul de imosant, și când Domnul țereii chiamă pre toți boerii mari și mici se ia parte la judecată, adică pre *boerii de divan* și pre *boerii de laviță*, nu se înfățișează mai mulți de cât veri-o șese persoane de divan, dintre cari numai unia cu vot deliberativ, și câți-va boerii de laviță în picióre. Clerul, partea esențială în Divanul Domnesc, lipsesce cu desăvêrsire. Prisonierul se înfățișează fără introducători și logofétul Divanului nu se vede nicăiri. Insemnele domniei lipsesc, și mesele d'inaintea boerilor sunt un anachronism care înfăcișează mai mult pre notariul modern cu clerii săi. Armașul lipsesce. Costumele în cea mai mare parte avează cașetul epoeii: într'al Vornicului nu este negligeat nimica, nici chiar inelul din degetul cel mic, care n'ar fi stricat să fiă mai mare și mai rotund, mai potrivit unui asemenea boer. Costumul Irinei este la perfecțiune întru tóte, pêně la cele mai mici amênunte, pêně chiar și la cercei. Rochia pucin mai scurtă ar fi arătat póte și condurul cusut și cu tocul roșu. Flórea era bine îmbrăcată pentru starea ei socială, dér nu scim déca putem dice tot atât și pentru fica ei.

D. Velescu, D-na Stavrésca au jucat în perfecțiune; nici o greșală. Și déca Irina a fost obligată să tot ingenuchie și să tot leșine, déră a știut să móră că o adevêrată artistă: pâlirea și vinețela morței crescea pre facia ei cu scăderea puterilor, în cât, când și-a dat suflarea, nu s'a mai văđut vieța nicăiri.

D. Dimitriade a jucat bine pe acest personagiū misterios în toate viciurile lui. După părerea noastră D. Dimitriade a făcut mult progres în apropierea spre natural. Căderea sa a fost cam redă și economia scenei l'a căsnit prea mult, ținându-l prea mult timp fără suflare.

Ghicitórea în tot a fost perfectă.

În general rolurile principalē aū fost bine jucate.

Putem însă să observăm artiștilor noștri, atât dómnelor cât și domnilor, monotonia pronunțării și apăsarea regulată a cuvintelor, care ar trăda o imitațiune servilă a aceluiași prototip.

Fiă-care caracter, fiă-ce temperament, fiă-ce organ, fiă-ce manieră de vorbit, trebuie să-și aibă variațiunile sële propriē, naturalē ale ei, venite și inspirate în caracterul și în stilul fiă-căruia propriū. A imită însă pre același diapason, cu același tact, apăsarea cuvintelor insinuitóre sét pētrunđetóre, apăsarea asupra cuvintelor, cadențată pre silabe și chiar atunci când cuvintele nu sunt tocmai semnificative ca să le trebuéscă dat timpul să pētrunđă, silabă cu silabă, în aceia către cari se adreséză; a modelá neconținut vocea genând'o în naturalul ei, spre a apésă vorbe și a cadență silabe, fără loc și fără necesitate de multe ori, și tot-d'auna în aceeași formulă, este după noi o greșelă a artiștilor noștri în genere, care greșelă s'ar putea fórte lesne corige deca s'ar observá cel pucin numai împregiurările, numai momentele când se lungesc și se apésă silabele în jocul primului artist Millo.

Și, în reprezentațiunea despre care e vorba aci, mai că n'am putea deosebi din greșela generală decât pre Flórea, pre Ghicitóre și pre Postelnicul Goia. Efectul vorbelor nu stă tot-d'auna în apăsarea asupra lor.

Intrenarea a cam lipsit în reprezentațiune, și cauzele ne-greșit că sunt pucina identificare a unor artiști cu rolurile lor, nefamiliarisarea artiștilor noștri cu drama și fatalitatea

care persecută teatrul nostru de la începutul săi : neînvăţarea rolurilor. Vai de reprezentaţiunea aceea în care actorul are nevoie să se apropie de sufler ca să scie ce să dică ; vai de reprezentaţiunea aceea în care suflerul se aude de o potrivă ca şi actorul şi unde, repetând actorul pre sufler, seamănă cu vechia *kanonarchisire*, când bietul kanonarchi alergă de la cântăreţul din dreapta la cântăreţul din stânga să-î spună pre carte ceea ce are să dică din gură.

Artistul cel mai perfect ar fi imbarasat când 'l-ar lipsi două-trei cuvinte şi ar trezi din transportarea lui ca să dea ascultare suflerului.

Consiliăm pre autorul acestei piese să nu mai permită reprezentarea ei pînă când o repetiţiune generală nu se va putea face în lipsă şi de sufler şi de caetele de roluri. Atunci reprezentaţiunea eşii va putea dobîndi intrenementul care-î lipseşte.

Noi strângem mâna cu cordialitate autorelui nostru dramatic D. V. A. Urechii, şi-î urăm prosperitate pre această cale spinosă, cea mai spinosă a literaturii.

Dorim să vedem după această dramă una a lui Vasile Lupu şi altele pînă la Cantemir; cel pucin atîta, spre a se putea conduce epopea Moldovei într'un şir de drame în chipul Henricilor Engliterei de Shakespeare.

Nu avem nevoie, D-vóstră a căror frunte s'a atins cu darul ceresc; nu avem nevoie, talente române, nu avem nevoie de rîs. Nu mai avem nevoie de desmăţarea moravurilor, ci avem nevoie de lecţiuni a putea plînge, a putea simţi; avem nevoie de desvoltarea simţimentelor nobilii şi marii, de desvoltarea patriotismului şi a devotamentului în exemple luate din istoria patriei. Avem nevoie de întórcerea noastră la acele credinţe vechi care ducéu pre românii frunte cu ómenii ce sciau se se înalţe pre dênşii şi patria lor în alte naţiuni; avem nevoie să ne îm-

bărbătăm prin durere și prin plâns, érá nu sė ne mař desfrânăm prin rřsete.

Bolliac.

IV

Románul de la 1 Aprilie 1867, řice despre *Vornicul Bucioc*, cele ce urmėză :

„Marři la 28 Martie s'a jucat pentru prima órá acėstă dramă originală a D-luř V. A. Urechiař. Succesul operei a rėspuns ařteptărei.

D. Alexandrescu Urechiař este deja cunoscut pe cāmpul literaturėi romāne. *Vornicul Bucioc* ni-l arėtă într'un mod strălucitor și řn ramura dramatică. Acėstă dramă řntrunesc multe calităři, care rare ori s'aũ vėđut řn aceeași operă la noi: limbă corectă și armonioasă, cugetări mari și profunde, combinări dramatice, spectacol, tot ce se cere spre a contribui la succesul unei opere teatraleř.

N'avem astă-đi nici timpul nici spařiul a vorbi de modul cum s'a interpretat de artiřtiř acėstă dramă. Ne vom mărgini a spune că rolurile principalē sunt jucate de D-na Stavrescu, D-niř Dimitriade, Velescu, Felbariad, etc.“

V

Tot řn *Románul* de la 19 Noembre același an, D. B. P. Hăjdėũ, voidn a demonstra tesa sa că boeriř romāniř n'aũ fost credincioși tronuluř, řice :

„Amicul nostru D. V. Ales. Urechiař și-a dat multă bătaiă de cap, mult și-a frământat mintea, a resfoit multe foliante, pentru ca se pótă găsi řn tot decursul istoriei romāne măcar un boer credincios tronuluř, și a reușit řn fine a găsi unul,

---

unul singurel, pre nenorocitul *Vornic Bucioc*, carele i servi apoi drept stofă pentru admirabila sea dramă.

Ei bine, fără a mai vorbi că autorele acestei frumoase producțiunii literarij . . .“

VI

„Sâmbătă la 1 Aprilie 1867 teatrul național dete o reprezentațiune de gală în onóra sosirei în capitală a M. S. Principelui Serbiei Miloși Obrenović. Augustul visitatore asistă în loja domnescă împreună cu M. S. Domnitorul nostru. La finea actului al III-lea, Măriile Lor au ordonat se se chiasse în loja domnescă pre autore, pre care bine-voiră a-l felicita cu cuvinte încuragiătore. Când publicul vědu pre autore în loja domnescă, el aplaudă cu mult sgomot, rădicându-se în picior, pre Domnitorul mecenate, protector al literaturēi nōstre dramatice.“

VII

„M. Basile Alexandrescu Urechia nous a donné jeudi dernier la vive joie d'applaudir à un drame excellent intitulé *Vornicul Bucioc*. Accoutumé au caractère grandiose de la littérature espagnole, qu'il connait à fond, M. Urechia a donné à son héros l'un de ces caractères que l'on a ingénieusement comparés aux armures des chevaliers du moyen âge et qui sont plus remarquables par leur force que par leur souplesse. Le *Vornicu Bucioc* est la personification du dévouement au Prince. Pour lui tout disparaît devant la grande image de l'autorité souveraine; il lui sacrifie tout, même l'amour, on pourrait presque dire même la chasteté de la femme qui porte son nom. Lá est l'écueil, et l'écrivain,

eu voutant faire son héros trôp grand ne l'a pas assez laissé homme. Eu contemplant la vertu farouche de *Bucioc*, on se rappelle involontairement ces vers du grand Corneille :

Et je rends grâce au ciel de n'être pas Romain
Pour conserver eacor quelque chose d'humain.

Si en donnant á son héros une taille surhumaine, M. Urechia a commis une erreur, ce n'est pas du moins l'erreur d'un esprit médiocre.

La pièce est jouée d'une façon très remarquable par M-me Stavresco et par M. M. Velesco et Pascaly. Les costumes sont très beaux et rigoureusement historiques. La mise en scène est splendide. L'antique Roumanie apparaît aux yeux du spectateur charmé, avec ses crimes et ses vertus, ses grandeurs et ses hontes, comme une vision des jours passés, comme une leçon éclatante donnée aux générations d'aujourd'hui."

(*Le Pays Roumain*).

VIII

„Séra de la 9 curent a fost pentru publicul gălăţen una dintre rarele, dintre cele mai frumoase serî.

Am auzit adese-orî şoptindu-se că publicul nostru, cu pucine excepţiuni, nu scie ce va să ăică viaţa; viaţa lui se reduce la o simplă nutrire a corpului fisis, şi că el nu are idee de ceea ce constituie adevărata viaţă, viaţa morală-intelectuală.

Aceste şopte, s'o spun cu francheţa înăscută în mine, mi-aŭ produs mult sânge rău; căci omul care trăesce numai pentru a'şî nutri corpul duce viaţa tristă a unui animal şi nu este nimic mai mult decât omul-animal.

Aide, public gălăţen, momentul a sosit pentru a arăta lumef civilisate că spiritul tău este susceptibil de o viaţă

intelectuală, că înima ta simte necesitatea unui nutriment moral.

Piesa *Vornicul Bucioc* este opera unui scriitor artist; artiștii dramatici vor avea o luptă grea d'a o esecuta, noi d'a o simți! Dér curagiū! . . .

Micul nostru teatru, desprețuit pênă acum, este astă-đi atât de mare, atât de frumos . . . logiele, carī altă dată erau prea mici pentru 2—3 persóne, astă-đi sunt suficiente pentru 4—5 persóne mari și numeroși copilași. Stalurile, altă dată atât de numeroase, astă-đi sunt prea pucine! Vedeți cât farmec posede sêrmána noastră înimă, pre care noi am desprețuit-o într'un mod atât de ingrat, răpindu-ı orı-ce viuéță! . . .

Tăcere amice! cortina se rădică, spectacolul începe. Déră unde se privim? Cuı se oferim atențiunea noastră, piesei sêu esecutărei ei, sêu se nrmărim impresiunea, farmecul ce revêrsă în fețele pnbliculuı spectator?

S'ascultăm sêu s'o cetim în gingașele fețe, în ochii scânteieteri a acestni chor de ângerași, a acestuı buchet de flori carī ornéză astă-đi sala teatruluı?

O! ce fericit trebne se fi D-ta, D-le Vlădicescu, vđdend acest manifest de iubire, o iubire atât de încuragiătóre ce beneficiul D-téle a agitat. . . .

Vornicul apare . . . măreț tabloū! amor pentru țéră, fidelitate pentru tron, fermitate în hotărırile sêle, forte, puternic în facia tronuluı, teribil faciă cu inimičii națiunei și cu șopârlele têrıtóre, dér dulce, blând în facia frumoșei sêle consórté, Irina! Grandios tabloū! Mare este spiritul care l'a creat, mare artistul care personifică acest tabloū! . . . Pronunțiațiunea clară, púternică, figura imosanță prin ea însăși și prin frumoșele sêle sentimente conduse d'o artă devenită personificată, ne presintă în *D. Vlădicescu* pe adevēratul Vornic, nu a luı „Gaspar“ după cum o repeta el adese orı în fidelitatea sea către tron, ci a D-luı *V. A. Urechiiă*.

Frumoasa Irina, e vornicesa, sublima femeie, femeie din timpurile vechi, din acele care muriau pentru virtute si pentru barbatii lor. Ghiarele profanatoare a viiului pentru ea nu era o cursa, ci un mijloc d'a deveni mai forte, mai virtosaa. O! decã damele romane, nevoind a crea virtutea, ar imita cel puin virtutile stramoșești . . .

Par'ca ved inca acea figura plangenda, frumoasa prin virtutile sale, desmerdand pre betrenul sau Vornic. Par'ca aud inca acea voce sonora, dulce, care șoptia cele mai frumoase sentimente de iubire . . . iubire care astazi trebuie s'o cautam in biblioteci, ea scriitorul in arhivele . . . rose de șoreci! . . .

Domua *Teodorescu* ne prezinta acea figura frumoasa. Cuvintele resfatare, acea expresiune de durere, ș'acel farmec de sentimente a vornicesei . . . erau ale ei. Vornicul și femeea lui iubita in opozițiune cu acea figura, am putea dice, selbateca, a lui Gaspar, in fata carnia se luptau sinistrela traseri a animei, pasiunile, viiul, atat de bine prezentate de D. *Sachelarie*, nu lasau nimic de dorit. Cu cat a fost de grea piesa, cu atat mai mare victoria și meritul artistilor.

Rolul lui Șepiliciu inca fu bine jucat, s'ar fi fost mai bine, decã scurtul timp de studiu nu se lasa a fi observat din timp in timp, ca și in cele-alte roluri secundare.

Publicul u'a ramas indurat; el a dovedit ca e capabil a intelege, ș'a simți: Aplause frenetice insoția rolurile principale de la inceputul piesei pene in fine!

Autorul, D. V. A. Urechiu, care a triumfat cu acasta piesa in capitala, se pote mandri ca arta sea s'a simțit și s'a sciut interpretata și intr'uu oraș de provinciã, și . . . va primi cu placere omagiile publicului galatean.

Un singur pecat a avut acasta reprezentațiune, pe care nu i -l putem iertã, ca nu a durat inca o data cat a durat. "

(Vocea Covurluiului)

DREPTATEA DOMNEASCA

săt

PORCARUL SI MARIA SA VODA

DRAMĂ IN 8 ACTE CU DANŢURI, DUPA LOPE DE VEGA

Representată pentru prima oră în teatrul național din București,
sub direcțiunea D-lui M. Pascaly, în 24 Februar 1872

PERSÓNELE

Mircea	<i>D-nu Pascaly.</i>
Dodăilă porcarul	« <i>S. Bălănescu.</i>
Neagu	« <i>Pandele.</i>
Ileana	<i>D-na L. Stănescu.</i>
Dochia	« <i>Fraivalt.</i>
Moș Arbore moșnean	<i>D-nu Drăguliți</i>
Mariora	<i>D-na Matilda Pascaly</i>
Alesandru Vodă cel Bun	<i>D-nu Dimitriad.</i>
Vornicul Bour	« <i>C. Săpenu.</i>
Postelnicul Nestor	« <i>V. Vasilescu</i>
Cocinschi, domn feud. în Pocuția	« <i>P. Vlăscu.</i>
Hedvigea, sora lui Cocinschi	<i>D-ra Amelia.</i>
Prejlovschi	<i>D-nu Chirișescu.</i>
Paproschi	« <i>Mavrodin.</i>

V`nătorj.--Valețj.--Seniorj polonj.--Boierj românj.--Ț`eranj.--Balet.

PORCARUL ȘI MARIA SA VODA

ACTUL I

SCENA I

Peisagiū. In fund munții Pocuției. La dreapta castelul Cocinschi în stil feudal. La pôlele munților un sat mic. Nistru curge din fund spre dreapta între stânci și arbori.

MIRCEA

Dalbe unde ale Nistrului, voi, cari verșilor și înfloritelor maluri dați sărutări umede și șopte de iubire, o! spuneți, spuneți dacă șoptirile vóstre când-va aș putut fi armonioase cá acele ce în ânima mea 'mă vorbesc de dânsa! O spuneți, spuneți, dacă sărutatul vostru umed a crescut pe mal o flóre mai mândră de cât a făcut se creșcă, cu vii rădicini în peptul meu, vecinica flóre a iubirei, o singură rață a ochiului ei! . . . O! Mariórá! . . . Cât te iubesc! Cu o lună în urmă, lunecând pluta a lene pe sinul tău, bătrâne rîu, ești aruncam voios undelor téle cântecul lui Inga Vodă... Am văduț-o însă și ađi . . . ađi, pe malul tău, cu fruntea redimată de mână, vii se cer valului se 'mă îngâne ânimei cântecul ei duios . . . Eri, piciorul ei a căleat această arină albă. Care mărgăritare ađi prețuesc cât această bobită de nisip? Ochiul ei s'a afundat pe rația unei priviri în undele téle Nistre și petrele patului tău nu s'a prefăcut óre în comori împărătesci? A! de când te-a privit, valul tău e limpede; de când am văduț-o e turbure mintea mea! Și ađi încă Marióra căută se iea de la valul tău albeața pentru

pânza ce-a țesut . . . nepriceputa, dar putea află în undă albeața mânei sélă? . . . Ascuns din dărătul acelor brađi eă o priveam . . . De demult ea nu mař era acolo, și ochiul meă o vedea încă și ănima mea era lêngă ea . . . A! Dómne! Când va veni đioa cá se -ı pot đice: Mariórá ești a mea! a mea, numař a mea!! . . . (rémăne gănditor)

SCENA II

Același. — MARIÓRA.

MARIORA (pogorându-se pe o cărare)

Mi s'a părut că Mircea descindea într'a cóce . . . dorul se mă fi înșelat? Ba nu, el este, 'l vėd . . . ănima nu minte. Dar ce face? privesce la rıu, unde albiam erı pândă cu fetele . . . M'am depărtat prefăcându-mă că nu 'l vėdusem. (ınt Mircea) Bună đioa Mirceo! Ce viř se cauți în tóte đilele lêngă Nistru? Nu cum-va ai găsit nisce mărgan . . . ce am perdut pe mal?

MIRCEA

Ași vrea se mă găsec pre mine însu-mı . . . Erı m'am perdut însumı aci . . . dar vėđėndu-te mă afu . . .

MARIORA

Uite, eă credém că viř se mă ajuți a 'mı găsi mărganele?...

MIRCEA

Viř se cauți aci rujele feței téele? . . . Mă ieř în rıs? Mărganul . . . Eatăl . . .

MARIORA

Unde? Unde?

MIRCEA

Pe gurița ta.

MARIORA (ımpıngėndu-l)

Eı! Nu așa de aprópe! . . .

MIRCEA

Tot crudă! pururea nesimțitoare la iubirea mea!

MARIORA

Apoi, vești, Mirceo, ești cam prea îndrăsneț; ce ai face mai mult de 'mă ai fi giuruitul, și în ajunul de a ne binecuvânta Moș-Popa?

MIRCEA

A cui e vina dacă nu sunt giuruitul?

MARIORA

A ta, mi se pare.

MIRCEA

A mea? Nu! De atâtea ori ți-am destăinuit iubirea mea, ochiul și gura mea ți-aș spus focul sufletului meu, dar tu ai tăcut . . .

MARIORA

Apoi ce răspuns e mai bun decât tăcerea?

MIRCEA

Se fiă cu puțință?

MARIORA

Mircea, ești băiat cu pricepere, pene și de carte . . . dar ce? Tu nu știi că femeea vorbește tăcând și că nu spune nimic tocmai când mai multe înșiră?

MIRCEA

Dumnezeule! . . . Așia dar tu 'mă dai voiă se te peșec de la jupân Arbore? Tu taci? . . . va se ȳică ȳicē „Da!“ . . . Așia e că m'am procopsit la scōla ta?

MARIORA

Fiă, dar nu cum-va se i ȳicē tātucăi că doresc eū una că asta.

MIRCEA

De ce nu? A! tocmai iată-l vine în căce.

MARIOARA

O se aștept din dărătul arborelui, cole, în dumbravă, hotărîrea lui . . .

MIRCEA

O! Dómnne! voi-va el semi te dea? De nu, voiú muri, Mariórá. (se retrage puțin îndărăt).

SCENA III.

MIRCEA.—ARBORE.—DODĂIALĂ.

ARBORE

Mă șerbescú răú, fártate Dodăială . . . te-am adus cu cheltuială de preste Nistru, aci în Pocuția . . . dar ved că nu țî-e la ânimă se faci slujbă. . . . Aú nu escú mulțámit de casa mea?

DODAIALA

Heí! heí! numai Domnul scie!

ARBORL

Apoi bine, fártate, nu mai te țîú în slujba mea de ađî, căcí, slavă cerului, dóră nu suntem cununați!

DODAIALA

Heí! căcí nu suntem cununați!

ARBORE

Nu-í đî lăsată de D-đeú sě nu-mí perđî vre-o vită.

DODAIALA

Heí! jupăne, după ce porcarul șî-a perdut mințile? . . . Scii ce, jupăne? așî vrea se mă pun la o cale.

ARBORE

Haide, fétul meú, veđî de te îndréptă, cá se nu fiú silit din greșéla ta . . . (voiesce a se duce)

DODAIALA

Ian mař stăř niřel, jupâne; veđi niata, jupâne, nu-ř uřor de lămurit....

ARBORE

Atuncř e greř de priceput....

DODAIALA

Écă! ieri când porneam de a casă: „Đeř ařia, Dodăială, -mř đice Marióra nitale, porciř těj sunt grařř.“

ARBORE

Bine; eř, ři ce 'i-ař respuns?

DODAIALA

Grařř, Đeř!

ARBORE

Bine; eř ři?

DODAIALA

Hřm! nu pricepř?

ARBORE

Nu, Đeř!

DODAIALA

Care vrea sě đică trebuie se lămuresc?

MIRCEA

Prostul, n'o se se ducă?

DODAIALA

Nu găsescř niata că asta e o mângăere . . . o desmerdătură, care dovedesce că Marióra vrea sě se mărite cu mine.

ARBORE

Dobitocul.

DODAIALA

N'o spun cu nici un gând răř, ři nu trebuie se te mânřř.

ARBORE (zărind pre Mircea)

A! Mircea! Erai acoloa?

MIRCEA

Da! și ași vrea se vorbim puțin.

ARBORE

Te ascult fârtate, . . . Ei, tu, Dodăială, ian lase-ne nițel.

MIRCEA

Știi D-ta, jupâne Arbore, că părinții mei erau plugari de la moșia lui Măria Sa Vodă Alesandru, de lângă codrii Sucevei . . . Părinții mei erau omeni de omenia și cu bună căutare de la vecini, de și omeni săraci.

DODAIALA

Ean ascultă, Mirceo, D-ta care te pricepi în trebile de dragoste, când o fată bogată și frumoasă dice unui flăcăian-dru așa ca mine: „Porcii tăi sunt foarte grași“, asta nu însemnează că ea ar vrea se se mărite dupe acel flăcăiaș?

MIRCEA

De bună seamă, vorba Ț limpede și însemnează făgăduință de măritiș.

ARBORE

N'o se te cari d'aici, dobitocule?

MIRCEA

De ore-ce le cunosci numele și aședarea, gândesc că nu te-ți supăra de Ț-o'i mărturi că ard, că mor dupe Marióra . . .

DODAIALA

Hî! sunt porcarii cari aș porci de Ți se par svântați la fum, dar eți când 'mî duc vitele la câmp . . .

ARBORE

Tot aci ești, păcătosule? . . . Pre legea mea! . . .

DODAIALA

Nu -ți vorbesc de Mărióra ci de turmă.

MIRCEA

Acum că scii dragostea mea.

DODAIALA

Acum că ți-am spus cum mă mângâia cu vorba . . .

ARBORE

Află-se óre în vr'o parte a lumei un selbateg ca acesta ?

MIRCEA

Bine-voiesce a te învoi la căsătoria noastră.

DODAIALA

Hăi! Hăi! Am colea un porc . . .

ARBORE

Năucul! . . . Mă amețesc cu prostiele lui.

DODAIALA

Care, ție așa, ar putea se fie dascál la strana grecéscă...
Așa covițâesce cu putere, măi ales când 'l scot din sat
afară.

ARBORE

Dar Mărióra ce țiece ?

MIRCEA

Ea primesce dragostea mea și 'mă-a dat voiă se o pețesc
de la D-ta.

ARBORE

Pețirea D-téle e de cinste, dragul meu, și Mărióra va fi
fericită de óre-ce ar deosebi bunele însușirí ce ai și care te
vor duce departe . . .

DODAIALA

Hei! de așa avea numai două porculení, áștia m'ar fáta
alții și în câți-va aní m'ai vedea și pe mine sdraván, ție așa.

ARBORE

D-ta șerbesci la boerul Cocinschi; esci mai mare peste turmele lui; jupânul Cocinschi este stăpânul acestei țări din Pocuția, măcar că Măria Sa craiul Iaghelo a dat-o lui Vodă al nostru pentru datoriă, împreună cu Columea și Sneatinul. Jupânul Cocinschi este puternic și bogat. Spune-mi, dragul meu, că te însori, așa ți-e datoria se face, fiind de casa lui. Ș'apoi, cum este bogat și milostiv, ți-o putea da niscaî capete de vite. Marióra mea nu prea are multă strânsură și Deu numai un amarez nebun o poate cere de sociă. Uite colo bordeiul cela cu grințile încheiate la muche și înegrite de fumul ce n'are pe unde eși. Mai am ceva mai departe și nițele ogóre în Pocuția, unde rămăseii din părinții de o gónă tătărăscă fugit aci. Ia mai nimica, măi băete, decă stăpânul acestor locuri nu te va ajuta încă cu ceva.

DODAIALA

Pe viul D-deu! El o se ia pre Marióra. Apoi iae-și-o bună! Dragostea mea într'altă parte: turme destule...

MIRCEA

Celui care suspină după frumuseța ei, ce poți da mai mult decât frumuseța ei cerescă? Nu sum, jupân Arbore, așa de nătărău ca se me întreb de zestre și nu de snflet și de podóbele lui.

ARBORE

Vorbesce stăpână-tău, Mircea, despre planul tău de căsătorie și-l poți ruga să te cinstescă prin niscaî dovești de bună-voință. Boerul Cocinschi și sora sa Hedvigea sunt avuți și poate să te ajute; ărá în încercarea ta nu voiú vedea decât o nouă probă de iubire pentru Marióra. Vești, fétul meu, astăzi e Domn în Pocuția Domnul nostru Alesandru, D-deu să-l trăescă, déră cine scie ce-o mai fi mâne, și atunci e bine să aveți nițică strânsură pe ăile negre, că cu leși

nu-î de multă pace, și cine scie decă într'o dimineță nu ne trezim cu bordeiul șters de pe facia pământului și noi că-tând scăpare pe țermul strebun, dincolo de Nistru; veđi, Mirceo, cércă de pođi face ceva agonisélă.

MIRCEA

Nu-mî cantă la ânimă trébă, déră decă vreî D-ta, fiă, voiđ merge la jupân Cocinschi.

ARBORE

Bine, Mirceo! Sě-đi ajute D-đeđ! Haide Dodăială!

DODAIALA

Ce? i-ađ dat pe Marióra și chiar de faciă cu mine?

ARBORE

Mircea este un flăcăđ de nēm și cu bună cunoscință de carte!

LODAIALA

Așia e, nu este unul dintre Româniđ din tótă Pocuția și Columea care sě fiă vrednic ca dēnsul, déră eđ ți-așî fi mađ de folos la căsniciă! în tótă luna ți-așî da turme de purceđ. (ese).

MIRCEA

Vino acum, dragă Marióra, vino, iubita ânimei mele.

SCENA IV.

MIRCEA.—MARIÓRA.

MARIÓRA

Dómue! ce grele sunt, când iubescđ, frământările ascep-tărei! tóte speranțele mele stađ atârdate de un fir de pēr.

MIRCEA

Tată-těđ mi-a spus că te-a giurnit unuđ scutariđ a jupâ-nului Cocinschi. Ah! Marióro, ce schimbare!

MARIOARA

Vai! n'avem eu dreptate se ȳic ca fericirea mea era atarnata de un fir de per? Tata, ȳici, me maritata dupa scutarul boerului? Ah! nenorocita de mine! . . . (vrea se se duca).

MIRCEA

Oprește, linisțește-te, draga Mariora, glume. N'ai citit tu sufletul meu ın privirea mea? Tata-teu s'a ınvoit ındata și mi te-a giuruit cu buna anima.

MARIOARA

Ca nu dupa tine me vaicaram, ci caci ar fi trebuit se merg a locui la o curte. Crescuta ın casua nostra cea umilita, eu nu aș fi la locul meu aiurea.

MIRCEA

Nu dupre mine te plangeaș, și eu tontul!... Ah! Mariora, cum mai ınșelat! Curtea singura te sperie, era nu caci n'ai mai fi a mea.... Ah! Mariora! . . . (vrea se se duca).

MARIOARA

Stay, glume, draga Mirce... Sunt resbunata!

MIRCEA (cu bucurie)

Resbunata! care va se ȳica eta-me soșul teu?

MARIOARA

De ore ce ȳici ca lucrul l'a hotarat tata. . . .

MIRCEA

Tata-teu, draga mea, 'mi-a dat un sfat ce nu-i cere: el voiesce se me duc se rog pe jupan Cocinschi, domnul acestor pamenturi, puternic ın pace și ın resboiu, se-mi faca vr'un bine. Eu am ın tine, Mariora, tote avușile lumei, sorele nu vede pe lume comori ca facia ta; dera moș Arbore ȳice: ca se cade se fac așia cu stapanul pamentului. Jupan Arbore e betran, e cu minte și pe lenga aceșta e tata teu, și

decî se cade se fiã ascultat. Mă duc dér, Mariórá, se vor-
besc jupánului Cocinschi. Rămăi cu Domnul, draga mea.

MARIORA

Voiú asceptá cu dor întórcerea ta de la curte.

MIRCEA

Aşî vrea ca boerul şi soră-sa Hedvigea se-mî dăruiască
multe daruri ca tóte se ţi le dau şi eñ ţie.

MARIORA

Mulţămesce-te de a Ŷ da de scire despre cásătoria nóstră.

MIRCEA

Êmî încredinţediú viaţa ânimeî téle.

MARIORA

A mea este a ta.

MIRCEA

Ş'acum ce póte împotriva mea ursita? Ah! veî vedea ce
póte face o iubire adâncă şi nemărginită ca a mea (et etc).

SCENA V.

(O curte în faţa castelului lui Cocinschi).

COCINSCHI (în haine de vênătóre)—PAPROSCHI—PREJLOVSCHI—
VÊNATORI DIVERŞI.

COCINSCHI

Ŧine fuşteaoa.

PAPROSCHI

Vênătórea fu de minune.

COCINSCHI

Câmpul e atât de frumos, atât de înflorit, că preste tot
pare că e sárbătóre.

PREJLOVSCHI

Parę că pâraele se întreceau a recori piciórele cailor
Mărieî Vóstre.

COCINSCHI

Prejlovschi, îngrijesce de câni; dați-le demâncare.

PREJLOVSCI

Amendonî fugean cá nisce iepnri printre stâncele mnșilor.

PAPROSCI

Minnate dobitóce.

PREJLOVSCI

Machedon este cel mai bun câne din tótă Pocnția.

COCINSCHI

Ce fel? Jigmond este el mai puțin bun?

PAPROSCI

Ba dău nu, câni Măriei Têle sunt de minune. Nu se află nicăiri ogari cá Jigmond.

PREJLOVSCI

Iată domnița, sora Măriei Têle, stăpâna noastră. A simțit, dupe obiceiul ei, că v'ați întors.

SCENA VI.

Aceași. — HEDVIGEA.

COCINSCHI

Ce îngrijire de mine, dragă soră!

HEDVIGEA

Am atâta afecțiune pentru voi, moseniore, că în adevăr, când lipsiți d'acasă, sunt îngrijată. Mai ales când vă sciū la vânătoare, nu am repans: nu epure atunci, nu nenorocit epnraș devine la privirea minței mele un monstru....

COCINSCHI

Liniscesc-te, iubită soră; în mnșii Pocnției noastre nu se află decât prea puține animale periculoase, și-mi pare

rău, căci la vârsta mea e plăcută vânătoarea împreună cu emoțiunea pericolelor. Câte o dată, dără așa de rare ori, din desișul codrilor se asvârle câte un mistreț minunat. Veđi atunci animalul furios lêngă armăsarul care se frământă și-și mușcă zăbala; el veđi prăpăstuindu-se asupra cânelui și nepozolindu-și turbarea decât după ce și-a amestecat în sângele cânelui spuma care-ı albesce botul. Câte o dată s'arătă și vr'un urs care, zădărit, atacă cu două labe pre vânător, și une-orı cu atâta furiă, că om și animal se rostogolesc împreună în țerină. Dără vânătoarea noastră ordinară este mai modestă. Ah! vânatul, soru, étă esercițiul cel mai demn de principı, căci te învătă cu astuțiile resbelului, te deprinde se âmblı cu armele și-ți priesce corpului pe care-l sprintenesce.

HEDVIGEA

Déca ai fi însurat, nu mi-ai da atâta grijă; atunci nici însu-ți te-ai espune atâta....

COCINSCHI

Insurat! dără ce fătă în țera acésta și pênă la Cracovia este vrednică de mine și-și póte egală blazonul cu al nostru?

HEDVIGEA

Sunt atâția seniorı de destulă bună nascere, care ți-ar putea dá pre fica lor....

COCINSCHI

Este óre o imputare indirectă, căci nu te-am măritat pre tine?

HEDVIGEA

Te înșeli, ți-o jur: cá frate mai mare lege emı e voia voastră... dar nu!... eü nu doresc de cât binele vostru, frate.

SCENA VII

Aceiași. — MIRCEA și DODAIALA.

DODAIALA

Iată boierı.

MIRCEA

Da, și nu se află cu ei de cât ómenii de ai casei.

DODAIALA

Se vedem ce ț'or da.

MIRCEA

Emi fac numai datoria dupe cum m'am legat către jupân Arbore. Mărite Dómne Cocinschi! Măria Ta Domniță Hedvige! Stăpâni ai acestor pământuri, cari vă iubesc, dați voiă lui Mircea se vă sărute picióarele. Sunt unul din ómenii cari îngrijesc de turmele vóstre; e o slujbă fórte umilită, dar în țera mea, în Moldova, sângele este atâta de frățesc, și singura deosebire dintre om și om este că săracul muncese și bogatul se îndură. Sunt sărac și neînsemnat cu slujba și de bună sémă Măria Vóstră nu mă póto cunoște, că sute de familii trăesc din pânea vóstră, s'așteptă de la voi plata mucei lor, totuși póte ca vre-o dată la vr'o vênătóre a Măriei Téle, privirea Măriei Téle va fi cădút și asupra mea.

COCINSCHI

Da, te-am vădút de mai multe ori.

MIRCEA

Vă sărut picióarele.

COCINSCHI

Ce voiesci?

MIRCEA

Anii trec răpede, Măria Ta, ei trec așa de iute spre mórte că viața nu-i de cât un popas la o ospătăriă; ajungî séra ș'adoua ți te duc la mormént . . . Sunt, Dómne, fiu de moșneni din Sucéva; resboiele m'au lipsit de părinți și de sprijin, și astă-đi slujesc Măriei Téle. Am aflat mirésă pre o fată de ómeni, pre fiica lui jupân Arbore: e un moșnen care este statornicit de decî de ani pre pământurile Măriei

Téle. Mărióra fiica lui mă vrea; tată-său se învoiesce a mi-o da, dar dupe obiceiul d'aci din Poçuția, ascéptă și învoirea Măriei Téle. „Domnul, émi đise el ađi diminéță, se cade se scie tot ce se petrece la vasalii lui.“ Dupe povățuirea de bun sfat a bătrânului, vin, Mărite Dómne, se dađ de scire că mă însor cu Mărióra lui Arbore.

COCINSCHI

Arbore e om priceput și te-a sfătuit bine. Prejlovschi!

PREJLOVSCHI

Dómne!

COCINSCHI

Se dađ lui Mircea 20 de vaci și 100 oi.

MIRCEA

Ce însemnată bunătate!

DODAIALA

Ce bunătate însemnată!

COCINSCHI

Domnița soră-mea și eú vom merge la nunta ta.

MIRCEA

Ah! Dómne! iată un dar bogat.

DODAIALA

Iată bogat dar.

MIRCEA

Ce dărnică rară.

DODAIALA

Ce rară dărnică.

COCINSCHI

Cine e omul acesta care îți însoțesce vorba că un echo?

MIRCEA

E unul din ómenii lui jupân Arbore.

DODAIALA

Sunt ful risipitorului din Vanghelie.

COCINSCHI

Cum?

DODAIALA

Adecă păzesc porciĭ. Vin și eă se ĩngenuchĭ la Măria Vóstră.

COCINSCHI

Te ĩnsorĭ și tu? Cu cine?

DODAIALA

Cu nimenĭ de o cam dată; dar decă dracu m' o ispiti o se vin se țĭ cer și eă câte-va oĭ. O babă mi-a đis ĩntr' o đĭ, la Cernăuți: „Mă băete, se te păzesci de apă și de vită cornută.“ Și de aceea cá se mă păzesc și de una și de alta, am rēmas flăcău ca se nu daă de córne, éră vinul ęl beau nebo-tezat, de téma apeĭ.

HEDVIGEA

Ce om poznaș.

COCINSCHI

E glumeț.

HEDVIGEA

Fĭĭ fericit Mircea, și tu Prejloschi grăbesce a trămite la casa mireseĭ capetele de vite ce i-a dăruit frate-meă.

MIRCEA

Nu sciă cum se laud bunătatea Domniței.

COCINSCHI

Când nunta?

MIRCEA

Dragostea mea ar vré-o ĩndată.

COCINSCHI

Étă sórele e spre apus; razele lui se îngână în nori. Dute de-ți fă pregătirile. Soră-mea și eă nu vom întârziá a veni la nuntă, Eă! sė se gătėscă rădvanul.

MIRCEA

Ănima și gura mea nu vor încetá de a vė láudá și a vė bine-cuvěntá (ese).

HEDVIGEA (cătŕe Dodáială)

Dér tu nu vrei sė te însorė?

DODAJALA

Eă, Măria Ta, m'aș fi cununat cu stăpână-mea, cu Marióra lui jupân Arbore, e cea măi frumósă păstorésă din tótă Pocuția Măriei Tėle. Dér ea sciind, s'avem ertăciune, că păzesc porci, m'a găsit prea . . . (ese).

HEDVIGEA

Mi se pare că avea dreptate . . . Prostia lui e de minune.

PREJLOSCHI

He! nu tocmai prost pe cât se pare . . . are gust bun și el, că se spun drept Măriei Vóstre, Marióra lui Arbore e fata cea măi frumósă din tótă Galiția : facia, talia, mintea, virtutea ei, sunt așa, sė-mă fiă ertat a o spune, că anevoiă le întâlnește cine-va la multe domnițe din cele măi alese curți polone.

HEDVIGEA

Ce đicė? este atât de frumósă?

PREJLOSCHI

E un ânger.

COCINSCHI

E! dér pasiunea nu ar vorbi cu măi mult intusiasm.

PREJLOSCHI

Da, mărturisesc Măriei Tèle. Eram, acum cât-va timp cam amețit după ea, dér nu esagerez.

COCINSCHI

Sunt fete de sătenī, măi ales româncele de peste Nistru, care fără podóbele false ale orașuluī 'ți farmecă ochīi, și 'ți răpesc ânima; dar sunt atâta de îndărătнице că 'ți e greu de ele.

HEDVIGEA

De ce? pentru că la frumusețe adaug și virtutea? Sunt cu atât măi de stimat, frate. (ese)

SCENA VIII

(O cameră în casa lui Arbore)

ARBORE ȘI MIRCEA

ARBORE

Asta ți-a răspuns jupân Cocinschi?

MIRCEA

Asta mi-a răspuns!

ARBORE

Fapta lui e vrednică de boeria nașcerei sële!

MIRCEA

A poruncit se 'mī dée capetele de vite ce ți-am spus!!

ARBORE

Se-ī lungescă Dumneđeu țilele.

MIRCEA

Dar măi de preț este, jupân Arbore, că boerul ne cinstește bine-voind se 'mī fiă nun mare.

ARBORE

Va veni țicī și sora lui?

MIRCEA

Va veni.

ARBORE

Dumnezeu le insuflă atâta bunătate.

MIRCEA

Sunt mari Domni.

ARBORE

A ! aş vrea se pot schimbă casa acesta în un palat, ca se primim cum se cade pre aceşti Domni puternici.

MIRCEA

Casa e mică, dar buna voinţa noastră e mare, moş Arbore !
Dar iată-î că vin.

ARBORE

Veđi că ți-am dat sfat bun ?

MIRCEA

Jupân Cocinschi nu e Domn mare, numai că este darnic
ci pentru că scie pre atâta cinsti pre cât dăru.

ARBORE

20 de vaci şi o sută de oi, iată o frumoasă avere, când la
primăvera viitoare le vei pasce în văile Nistrului. Dumneđu
se respălătescă jupânului Cocinschi pentru asemenea bunătate.

MIRCEA

Dar unde este Mărióra ?

ARBORE

Peteala orî niscaiva gătelî de nuntă ı dau de lucru, ne-
greşit.

MIRCEA

A ajunge facia ei, n'are nevoie de conciuři şi de gătelî,
jupâne Arbore, ea strălucesce ca un lucéfér.

ARBORE

Dragostea ta nu-î dragoste de sătén, măi Mirceo. Ci chiamă ómeniî noștri, vréu ca boerul Cocinschi se vedă că nicî noî nu suntem așa orî-cum.

MIRCEA

Étă-l sosesc. Ómeniî noștri sunt cu el. Ți Mariórei, moș Arbore, se mai lese gătéla pěruluî, se vie sě priméscă cinstea ce ni se face.

SCENA IX.

Același. — COCINSCHI (cu suita sa), DODAIALA, DOCHIA, ELENA, SATENI, etc. — BALET.

COCINSCHI

Unde-î soră-mea?

DOCHIA

A intrat la mirésă.

MIRCEA

Dómne!

COCINSCHI

Mircea?

MIRCEA

Ar fi o nebuniă din partea unuî serman sătén că mine sě cerce a mulțami cum se cade pentru atăta bunătate.

COCINSCHI

Unde-î socru-tău?

ARBORE

Aci, și buna căutare în care-î aveți casa o se-î prelungească aniî vieței.

COCINSCHI

Ămî place a te vedea.

ARBORE

Așî vrea ca se fiă casa o lume și voi se fiți stăpânul ei.

COCINSCHI (Dochief)

Cum te chiamă copilă?

DODAIALA

Dodăială, Dómne.

COCINSCHI

Nu-ți vorbesc ție.

DODAIALA

Credém că mie.

DOCHIA

Dochia, păstorésă la jupân Arbore.

COCINSCHI

E gingașă.

DODAIALA

He! n'o cunosci niata boerule, decă vre-unuî flăcăñ ăi plesnesce prin cap s'o privescă maî galeș, mi-î trage cu polonicu cel mare în cap de-l vede sfântulețu. Intr'o ăi mă apropiñ de ea, ba nu, de ceauñ și două lunî am ămblat cu capul ametiț.

COCINSCHI (Ilénel)

Dar tu cum te chiamî?

DODAIALA

Dodăială, Dómne.

COCINSCHI

Dar nu 'ți vorbesc ție!

DODAIALA

Atuncî m'am înșelat.

COCINSCHI

Cum te chiamă, copilă?

ILEANA

Pre mine Dómne? Ileana.

DODAIALA (aparte)

Hă! Intrébă numai de fete, nu și de flăcăi; veđi boeru.
(tare) Pre mine, Dómne, mă chiamă Dodăială.

COCINSCHI

Iar tu? Ești tu ceva cu verii-una din aceste fete?

DODAIALA

Da, Dómne, eș sunt Porcaru.

COCINSCHI

Te întreb de ești bărbatul . . . fratele . . .

ARBORE

Dobitocul.

MIRCEA

Tontul.

DODAIALA

Hă! Sunt ce m'a făcut Dumneđeș!

MIRCEA

Iată mireasa vine cu nuna cea mare.

SCENA X

Aceași. — HEDVIGEA. — MARIA.

HEDVIGEA

Ei merită tóte bunătășile vóstre, frate; fericit seniorul
carele are asemenea vasalș.

COCINSCHI

Ai dreptate. Frumósă fétă.

HEDVIGEA

E de minune.

MARIOARA

Èrtai neîndemănărei mele, sunt nedepriusă cu fețe strălucite.

ARBORE

Bine-voiți, Dómne, a ședea. Lavița acêta este a unuï plugar sărac dar cinstit.

COCINSCHI (aparte)

Nicî o-dată nu am vëdut o fêtă așa de frumósă, ce divină perfecțiune! A! este cu mult mai frumósă de cât o lăudau! fericit acel care póte sperá se posede asemenea comórá!

HEDVIGEA

Frate, permite luï Mircea se ședă.

COCINSCHI

Ședeți.

MIRCEA

Èrtai!

COCINSCHI

Ședî?

MIRCEA

Să șed eu înaintea Măriei Tële?

HEDVIGEA

Ședî lêngă mirésă, acolo e locul tēi.

COCINSCHI (aparte)

N'aș fi cređut că se póte aflá frumusețá așa de perfectă.

DODAIALA

Dar eu unde să șed?

DOCHIA

La turmă, mă! Acolo ți-e locul.

COCINSCHI (aparte)

Pe D-zeul meu, simț că mă aprind. (tare) Cum se chiamă mirésa?

DODAIALA

Dodăială, Dómne.

ARBORE

O se tací tu? Domnu vorbesce către femeí, și tu nu escí femeie, măí nătărăule.

DODAIALA

Décă sciñ eí.

ARBORE

Ea se numesce Maria, Dómne.

COCINSCHI

Pe viul D-zeñ, étă o Marie prea frumósă și care e vrednică prin frumusețea eí de un bărbat tot atâta de bine născut.

ARBORE

Haide, fetelor, înveseliți sərbătórea.

COCINSCHI

(aparte) M'a fermecat.

ARBORE

Pêně se vină moș popa de peste Nistru, ímpleticiți nițel din picióre cá la noí la Sucéva, se véđă și Domnul danțurí de ale nóstre. (Balet).

DOCHIA

(după balet) Preotul a sosit.

COCINSCHI

Țiț se nu vie. (aparte) Facia ei divină mă face se-mi perd mințile.

MIRCEA

Dér de ce așia, Dómnne?

COCINSCHI

Pentru că . . . pentru că . . . acum că vă cunosc, voese se vă am în mai mare băgare de sémă.

MIRCEA

Tot ce doresc, Dómnne, este se mă cunun cu Marióra.

COCINSCHI

Mâne, mâne; va fi timp și mâne.

MIRCEA

Nu amână, Dómnne, fericirea mea; veđi nerébdarea mea : cea mai mică pedică póte se-mi răpescă comóra, care sunt aprópe a o avea. Décă înțelepți spun adevérat, apoř ce-ı în mână . . . Cine scie ce se póte întempla până mâne.

HELVIGEA

Dér frate! . . .

COCINSCHI

Ce mojiciă! Veđi, soro dragă, se încăpăținéză a cere se fiă îndată cununat! Haide, mojici, súpuneți-vé! pe mâne nunta. Haide, stringeți fata, Arbore. (aparte) Ah! cât e de frumósă. (tare) Pe mâne, mă auđiți? (ese cu Hedvígea și suita).

ARBORE

Vom face după cum porunceșce Măria Ta.

SCENA XI.

Aceiași, afară de COCINSCHI i de HEDVIGEA.

MARIORA

Déră asta nu-ı dreptate, de ce se supără graful? Nu mi se cădea mie se respund, dér. . .

ARBORE

Nu știu ce voiesce, copila mea, nu știu ce cugetă, dar este Domnul locului, și ămăi 'măi pare rău că mi-a iutrat în casă.

MIRCEA

A! durere! A! lovire a sôrteii!

DODAIALA

He! măi Mircea, da ce, nu se măi face nunta?

DOCHIA

Nu, vaș nu . . .

DODAIALA

Și de ce?

DOCHIA

Nu voiesce boerul!

DODAIALA

Da ce? Boerul e popă?

DOCHIA

De!

ARBORE

Ba în Polonia e de tôte, număi om drept nu, Mirceo.

MIRCEA

A! Mariórá!

MARIORA

Dragul meș! simt că nu sunt născută cá se fiș fericită.

MIRCEA

Ce plan o fi având el de mi-a întărđiat cununia?

MARIORA

Nu știu ce póte voi, dar nu-i a bine.

MIRCEA

N'a lăsat se între popa.

MARIORA

Ce-o fi voinđ?

ARBORE

Ei aŭ dreptul la tóte relele . . . E târđiŭ, copiŭ; fiă-care într'ale séle, că nici cel mâne nu-ŭ departe; haide, haide Mirceo, dute cu Dumneđeŭ! Pre mâne.

MIRCEA

Marióră!

MARIORA

Mircea! O sunt soŭia ta, n'avea grije . . . (aparte) Se te maŭ vėd, Mircea! . .

MIRCEA

Haidem, tată socrule; lasă-mė se 'ŭi daŭ din astă séră acest nume drag. (ese toŭŭ)

SCENA XII.

(Cămp d'inaintea caseŭ luŭ Arbore, e nópte).

MIRCEA (singur)

Inelul ei! . . . Mi l'a lăsat despărŭindu-se! . . . A! scump odor, fiŭ bine-cuvėntat! Dėcă nedreptatea luŭ Cocinschi ne-a amănat fericirea, Marióra a alinat nerėbdarea ănimei cu acest talisman al iubireŭ (ei sărută). Se đice că boeriŭ noŭtri ేశŭ perd capul, încercănd tóte, dóră vor pune la deget inelul Vornicieŭ. Care inel domnesc preŭesce cât tine inelul de iubire? Pe ănima mea până mâne! . . . Până mâne? E mult đice ănima! . . . Maŭ e pucin, đice stėua păstoruluŭ, colo pre cer! . . . Până mâne! (voiesce se ėsă) Florile ei! Rujele ŭi mărgăritărelele ce aŭ rėsădit mâna ei! (culege) Ŗi tu, viuo se 'mŭ vorbescŭ de ea, de aceea care ađŭ încă a rėcorit cu apa

isvorului arșița ta, și care mâne . . . vë va uită pentru altă iubire ma! neperitóre! Mâne! mâne, Marióră! A! voi! vëghia colo în vale, lêngă casa ta, cum veghiază sichastrul în nóptea înviere! . . . Mâne! mâne! (eee)

SCENA XII

COCINSCHI. — PREJLOVSKI. — VALEȚI.

COCINSCHI

M'ați înțeles?

PREJLOVSKI

Da, Monseniore, și nu este nevoie de multă isteție pentru acesta.

COCINSCHI

Intrați dară, bătrânul și frumoasa Marióră trebuie se fiă singuri acum.

PREJLOVSKI

Toți s'a! dus pe la casele lor nemulțamiți de amânarea nunței.

COCINSCHI

Pre legea mea, am urmat inspirațiunei amorului. Eram gelos, mă muncea gândul că un mojić se posedă o frumoșeă ca a acelei fete. Când mi s'o ur! de ea, mojićul o va putea lua de nevastă; 'Y o! da capete de vite, pământ, bani și o trăi tot așia de fericiți ca atâți alți . . . La naiba! sunt bogat și puternic și de ore-ce încă acest mișel nu -! cunutat, o se me bucur de drepturile mele de senior. Haide, la lucru!!

PREJLOVSKI

Se bat în ușă?

COCINSCHI

Da!

PREJLOVSKI (bate)

Iată, se deschide.

MARIORA

Nu cum-va esci tu, Mirceo? Iubitul meu?

PREJLOVSKI

Marióra!

MARIORA

Sunt eu, Mirceo; ânima mî spunea c'o se te mai vîd în
astă séră. (vafeșii apucă pre Marióra) A! nu-î Mircea! A! nenorocită! tată! tată! ajutor! Mă răpesc! Mă răpesc!!!

COCINSCHI

Acum, la drum!

ARBORE (în intru)

Ce vuet? ce țipete?

MARIORA (răpită din depărtare)

Tată!

COCINSCHI

Astupați-î gura.

SCENA XIV

ARBORE.—APOI MIRCEA ȘI DODAIALA.

ARBORE

O! fiica mea! te vîd, te aud, dar ce pôte vârsta mea,
slăbiciunea mea, împotriva răpitorilor tăi? (mergend spre stînga)
Da, într'acolo . . . O! este el, el este răpitorul! (ese)

MIRCEA (intrând prin drépta cu Dodăială)

N'auđiși și tu, mă Dodăială, ca mine, sgomot despre casa
lui jupân Arbore?

DODAIALA

Da, și de aceea și veneam; da se vede că ne-am înșelat.

MIRCEA

E liniște; dar știi ce, mă? O se bat la fereștrua Mariórei, s'o întrebăm de nu s'aú întâmplat ceva.

TODAIALA

Mă prind mă că Marióra nu dórme, că 'i cu gândul la cununiă; s'o fi uitând prin gaura cheii se védă de nu vii.

MIRCEA

O se bat în ușa (bate).

ARBORE (revenind din stânga)

Nimic, și sunt căđut de obosélă.

MIRCEA

Cine-ı acolo?

ARBORE

Dar tu care întrebı?

MIRCEA

Ce? D-ta ești, jupân Arbore?

ARBORE

D-ta, Mirceo?

MIRCEA

Pe drum, la vremea asta? Ce este? Ce s'a întâmplat?

ARBORE

Întrebı ce este?

MIRCEA

Negreșit. Ce s'a întâmplat?

ARBORE

O nenorocire, cea mai mare din tóte.

MIRCEA

Ce ăci?

ARBORE

O adunătură de ómenĭ aũ silit uşia acęsta ŝi . . .

MIRCEA

Nu sfârşii! Ghicesc . . . Aũ răpit-o . . .

ARBORE

Am cercat sę-ĭ recunosc, dęrá eraũ departe, pe caĭ, ŝi eũ slab ŝi bętrân.

MIRCEA

Sę-ĭ cunosćĭ? De ce folos; eraũ ómenĭ de aĭ lui Cocinschi, la care m'aĭ trãmis sę-ĭ vorbesc. Blãstemat fiã sfatul ce mi-aĭ dat. Nu-i-aĭ cunoscut, ȑicĭ? Dęrá pe tótã moşia nu se aflã de cãt vr'o 20 de case, cu schit cu tot, ŝi aceste case sunt locuite de sãtenĭ ca noi; nu póte fi, jupãn Arbore, ni-menĭ dintre dęnşĭi. Da, Cocinschi a pus s'o ducã la el, étã de ce a amãnat cununia asęrá; dęrá mę jur, 'mĭ voiũ face dreptate. Pe viul D-ȑeũ . . .

ARBORE

Opresece, bãiate. Dreptatę? asta-ĭ dreptatea ĩn Pocuţia.

DODAIALA

Pe sfãntul Onofreĭ, de mi-o eşĭ ĩn cale porcĭi lui êĭucid ca pe muşce.

MIRCEA

Nu-mĭ mai rãmãne dęrá de cãt se mor.

ARBORE

Haide, Mirceo, revinã-ȑĭ ĩn minţe; orĭ te creȑĭ tu mirele mai lovit de cãt eũ tatãl?

MIRCEA

Dęrá pot eũ se cuget cu sãnge rece? A! mi-aĭ dat un ręũ sfat, jupãn Arbore; dã-mĭ acum unul bun.

ARBORE

Sciū și eū? Se mergem se vorbim cu Cocinschi. De bună sémă e numai o sburdăciune de tinerețe, de care pôte se și căesce acum. Cât despre Marióra n'avea grijă; nici amenințări, nici rugăciuni, nimic nu o va putea face se-și uite de datoriă.

MIRCEA

O cunose și cred; totuși, moș Arbore, care om a suferit vre-o dată ceea ce sufer eū? Și eū se fiū acela care a introdus sub acoperementul meū lupul crud, care mi-a răpit melușéua! Nebun ce eram! Dér de când Domniū avuți aduc alt-ceva decât risipă și nenorocire în casele celor săraci. Vai! 'mī pare că vėd facia eī acoperită de lacrimi, o vėd apărându-se. O aud, o aud, vai! gemend și respingend înșelăciunile tiranului. Ea se înhobotéză în pėrul eī bogat în protiva căutăturei lacome a înșelătorului. Lasă-mė, tată Arbore, voiū se mor, nu mė maī popri; mor de iubire, sdrobit de durere.

ARBORE

Tu ești fecior de neam, Mircea, . . . adună-ți simțirile, aibī bărbățiă . . . veđi, e tatăl eī care 'ți vorbesce ast-fel. . . Înțelegi? tatăl!

DODAIALA

Jupân Arbore are dreptate, fiă cine se-și facă adunătură de ce ȳ trebuie: tu, mă Mircea, adunăți simțirile, ecă eū deū mė duc se 'mī adun puterile la cea bucătăriă, că nici de cină nu mi s'a ales cu atâtea posne.

MIRCEA

Mor! . . . vai mor . . . de iubire!

(Cortina cade)

ACTUL II

(Sală bogată, evul de mizloc, în castelul lui Cocinschi)

SCENA I

MARIA. — COCINSCHI.

MARIORA

De ce, Dómnne, te îndărătniceșci a mă nenoroci? Nu veđi că-mi sciți de datoriă? Nu înțelegi că n'o seisbuteșci a mă abate de la calea cinstei?

COCINSCHI

Destulă împotrivre, crudo, vreți mórtea mea?

MARIORA

Bine-voiesce a mă înapoi lui Mircea, soțului meu!

COCINSCHI

Nu e soțul tău, și un mojić ca acela nici nu e vrednic de a posede un ânger ca tine. Dar chiar daca ești aș fi Mircea și el Cocinschi, cum ai putea tu se fi nesimțitoare până în atâta că se mă trateđi ast-fel? Nu veđi că te iubesc?

MARIORA

Nu, Dómnne, iubirea care nu ié în băgare de sémă cinstea, nu este de cât o înjosită poftă de simțuri, care nu se cade a se đice iubire.

COCINSCHI

Nu este adevărat.

MARIORA

Vrei o dovédă? Eri mă vėduși o clipă și mă și iubesci? D'abia avuși timp se mă bagı în sémă; când putuși se mă cunosci? și ales se mă prețuesci? Că iubirea fără de acésta nu este iubire. Nu, Dómne, nu mă iubesci. Ceea ce vrei este se-mı răpesci cinstea, singura mea avere pe lume; ceea ce vrei e rușinea mea. De aceea mă voiü apărá! Iubesc pre altul, și D-đeu nu va ajutá nimėnuı împrotiva adevėrateı iubiri.

SCENA II.

Aceași. — HEDVIGEA, APOI PREJLOVSKI.

HEDVIGEA

Értă-mė, frate, decă, maı simțitóre decát ai vrea, te supér intrând.

COCINSCHI

Simțitóre pentru ea, care e de pétră?

HEDVIGEA

Dér, frate . . . esci nedrept! Sunt femea, értă-mė. . . Găsesc că unei femei ce scie de datoriă, iubirea nu-ı propune desonórea ei . . .

COCINSCHI

Cununiă póte? A! de era născută din ném egal cu al meı! Dér veđi, al ei ar fi un afront la blazonul nostru... Cununia nu e cu puțină: D-đeu mi-e martur, Mario, că iubirea mea ar infránge bucuros orı-ce pedicı . . . déră lumea aú dat aceste legi și cată să ne supunem lor.

MARIORA

Nu cer Mărieı Tėle decát se mă ínapoezi tatăluı și mireluı meı.

COCINSCHI

Veđi, soro . . .

HEDVIGEA

Frate . . .

MARIORA

Dómnă, aibî milă de mine!

HEDVIGEA

Frate . . . decă ea ȕice astă-ȕi nu, va putea ȕice da mâne, poimâne, decă cununia . . . Lupta acésta, frate . . . e crudă.

COCINSCHI

Dér nu e maî mare cruȕimea ei?

HEDVIGEA

Maria nu te cunósce, vederea ta o intimidéază . . . las-oî cât-va timp se se deprinȕă cu societatea ta și a mea . . . dér și atuncî cununia . . .

MARIORA

A! putere-ar lacrimelme mele, mărită Dómnă, se-te îndemne a apără pre o nenorocită! . . .

HEDVIGEA

(Incet lui Cocinschi) Trebue se-ȕi spun că de aprópe o oră bătrânul ei tată e la pórtă. E drept, este chiar de nevoieă se i se deschidă. De vor fi respinși, vor putea ȕice că în adevér ȕiî pe Maria prizonieră aci.

COCINSCHI

N'o se am déră pace? toȕi mă supără. (Marie) Intră acolo.

MARIORA

A! mulțămescu-ȕi, D-nă; voiî avea déră un minut de repaos?

COCINSCHI

De ce te plângi? Aî ochiul tău n'a fost destul de puternic ca se-mî lege braȕele și ele nicî se te atingă? (Márioia ese)

HEDVIGEA

Hei, cineva!

PREJLOVSKI

Dómnne!

HEDVIGEA

Introdu pre cei două sermanți plugari, cari staú la uşă. Bagă de sémă, rău de tine de nu vor fi primiti cuviincios. (Lať Cocinschi) Frate, fi îndurător cu ei! . . .

SCENA III.

MIRCEA.—ARBORE.—COCINSCHI.—HEDVIGEA.

ARBORE

După ce am sărutat cinstitul prag al curței vóstre, venim a dá în scire cele întâmplate. Se ne ertăți vorba necioplită, că suntem nedepriși pe la noi cu vorba cu boerii, că boerii noștri nna cu noi sunt deavalma la bine și la nevoi. Apoi Dómnne, Mircea, mirele Marióroi, căruia era Măria ta se 'i fi nun mare, vine se se plângă Măriei téle de o faptă care gură omească, și ales românescă nu 'i scie dá pe nume.

MIRCEA

Mărite Dómnne, d'inaintea căruia munții cei cărunți ai Pocnției, până și Columea și Sneatinul 'și plécă, cu umilință fruntea, am fost venit după sfatul lui jupân Arbore se daú în scire Măriei Téle de însurătórea mea și se cer pentru dēnsa voia Măriei Téle, dupe obiceiul leșesc, care la noi peste Nistru nn este. Iară Măria Ta Dómnne ai bine-voit se ne aibi în băgare de sémă cu mărta fața Măriei Téle, venind la umilita casă a socrului! Apoi socotesc eú că e destul se fiá luminat Măria Ta cu fața Măriei Téle acea casă, ca ađi se te cređi dator a resbună o nepomenită faptă, o mișelescă ispită în potriua acei case, o faptă așia de hoțescă că nu se cade Măriei Téle a o lăsá neresbunată. Eú, Dómnne, care nu sunt de cât un plugar, cu ánima snnt spre vitejiă cá tot

românul, că mi-a dat Dumneđeş şi Domnia Românescă putere se mănuesc, după trebuinţă, plugul şi spada. Afând despre răpirea miresei mele (că 'mă-aş răpit-o, Dómne), am încetat de a fi Mircea plugarul; soşul lovit în ânimă,—soşul, căcî la noş cuvêntul dat e sfânt,—aş apucat ruginitul fer spre a căută pre răpitor. Nu găsiu pre fur, Dómne, dară era acolo luna, care fericită 'şi continuă calea stelelor de nimeni împedecată . . . şi am gemut. Alergai în Dumbravă, ah! vêduiū edera adormind în braşele sêle plopul, care 'şi scutură preste ea, la raşele lunei, argintul frunzelor sêle şoptitóre... şi am gemut... Totul dormea, totul în repaos . . . Vai, Ńiceam, vêdênd atâta linişte şi nesfială de rêu, nu voiū despărţi şi eū pre acesti amanţi, tăind ramurile, smulgênd edera? Mi se răpise, de colo, de la casa lui moş Arbore, tot binele meū şi lêngă mine un isvor 'şi unia plânsul sêū cu al meū. Pur-tam, vai! fără scop ruginita mea pală, o pală sfinţită de stre-bunî la codrii de la Plonini, dar la ce 'mă era ea astă dată trebuinciosă? Un arbore se înălţă preste ceş alţi, pala mea 'l potrive cu ei, nu pentru căcî 'mă răpise pre Marióra ci pântru că, mândru de înălţarea sa întâmplátóre, se părea că, utiaş semet, despreţuia şi 'şi bătea joc de arborasi ceş micî. Se spune în cătun, Dómne, (dar fiind ceea ce eşti, vorba este o scornitură nesocotită), se Ńiee că orbit de patimă pentru Marióra, Măria Ta eşti acela care ai răpit-o, şi că o Ńii în acéstă curte.—„Tăceţi mişeilor, le-am strigat eū, nu vorbiţi aşia de boernl Cocinschi, Domnul vostru; el este cununa de laudă a Pocnţiei şi a neamului sêū, el e nunnl meū şi are se fiă de faşă, spre marea mea băgare de sémă, la cununia mea. Drept pre cât şi înţelept, nu-i aşia, Dómne, că nu veş suferi se fiu eū defăimat, că defaima mea se întinde preste strălucirea casei Măriei Têle... Da!... cu sabia în mână de va trebui, Domnul Cocinschi va sili pre toţi a înapoi lui Mircea pre Marióra, soşia lui, şi bêtrânului Arbore pre o fiică iubită.

COCINSCHI

Mircea, dragul meu, 'mă pare într'adevăr rău de o asemenea cutezare și . . . și blăstematul care ți-a răpit pre Marióra nu va rămânea nepedepsit pe pământul meu . . . Află dară cine este acela al căruia nebun amor seú tainică dușmăniă aú cutezat se ne lovescă așa pre amândoi; daca 'l veí aflá 'ți voiñ face dreptate . . . Cât pentru aceia carí cutéză a vorbi rău de mine . . . cine sunt ei?

MIRCEA (Inceet lui Arbore)

Simt că n'o se mă mai pot stăpâni.

ARBORE

Răbdare pentru numele lui Dumneđeú.

MIRCEA

A! nu mă tem de mórte.

COCINSCHI

O se-mí spuneți cine sunt acei din cáttun care mă defaimă?

MIRCEA

(aparte) Nu mai pot răbdá.

COCINSCHI

Eú nu sciú unde este ea, alt-fel pe viața mea aș face se v'o ínapoeze numai decât.

SCENA IV.

Aceiași — MARIORA, APOI PAPROSCHI ȘI PREJLOVSKI.

MARIORA

(intrând rãpede) Ba da, știí unde sunt! O! iubite sociú! părinte! . . . Graful Cocinschi este acela care mă ține închisă aci, ascunsă.

MIRCEA

Marióra! comóra mea! viața mea!

ARBORE

Fiica mea!

COCINSCHI

A! Prejlovschi! Paproschi! Hei! valeți! ucideți pe acești
mojiți.

HEDVIGEA

Aibi milă de ei, frate; ei nu sunt vinovați.

COCINSCHI

Prea mare cutezare! Se móră!

MIRCEA

Se mor? Voiți muri mulțămît. Nu de mórte se teme ro-
mânul, ci de trădători.

MARIORA

Nu mi-e frică d'a muri cu el. Sunt română, Dómnă, și
femea română scie iubi pênă la mórte. Haide, ucideți-mă.

ARBORE

A! copii mei! copii mei!

MIRCEA

Da, ucideți-ne.

MARIORA

Trăind orî murind de mâna vóstră, eu voiți trăi sêu mur
curată, neîntinată de patimele vóstre.

COCINSCHI

Ei se iubesc și sub ochii mei. O! turbare! Hei! Papros-
chi! Prejlovschi!

(Paproschi alergând cu Pre'lovschi)

PAPROSCI

Dómnă!

COCINSCHI

Ucideți mojiții ăștia, m'auțiți? ucideți-î.

PREJLOVSCHI

Dér, Dómne! . . .

COCINSCHI

M'audiți? Se móră (ese Arbore și Mircea, isgoniți de cei două valeți).

SCENA V.

(Curtea castelului lui Cocinschi)

MIRCEA, ARBORE, APOI DODAIALĂ.

MIRCEA

Alungați, batjocoriți, încă în viață numai pentru că s'ați îndurat slugile lui! A! de ce nu avem la cópse spada mea! Nu, nu voiți părăsi pórtă acésta. De acum nu-mi trebuie viața fără Marióra.

ARBORE

Ci vino, băete. Pocuția nu este a lui Cocinschi, ci a lui Vodă al nostru. Se cerem dreptate lui.

DODAIALA

(alergând) A! étă-î.

ARBORE

Ce este?

DODAIALA

E Dodăială, voios că un stigleț. Ce-mi dai, mă Mirceo, se-ți spun o veste?

MIRCEA

Veste? Când eă și cu jupân Arbore . . .

ARBORE

E nebun.

DODAIALA

Nu, Marióra . . .

MIRCEA

A! Dumneđeule! se fiă cu putință? ia dat drumul? ce ȃic? dar ce ȃic Dodăială?

DODAIALA

Da, ȃice prin sat că, de ieri năpte, Marióra este în curte la boeru.

MIRCEA

Blăstem!

DODAIALA

Și tótă lumea ȃice într'una că n'are se -i dé drumul boeru.

ARBORE

Ascultă, Mircea; Alesandru Vodă este acum la Colomea, aprăpe atâta de noi. Vodă e bun, drept și nu lasă pre leșii din țera lui se-șî facă voile lor cum le vine la îndemână numai, ci cum e mai bine țerei și spre dreptate. Du-te, mă băete, de te arătă la Domniă și ȃeă eă așia mă taie capul, că o se ne alegem cu bine.

MIRCEA

A! tată Arbore, nu mă îndoesc, Vodă este Domn bun, dar cum vrei că uu biet sătean se pótă strebate pêne la fața Domniei? Ușile Domnilor se deschid uumaî înaintea pólelor cu fir și cu nasturî de argint, érá săracii nu aă drept de cât se casce ochii și gura de departe privind alaiurile Domnesci. . . De m'oi duce la Colomea și voiă cercă se resbesc la Domniă o se mă resbescă mai curénd pre miue ceî copii-de-casă, cu toiagele lor cele lungi. Se duc lăcrămare în limbă sîrbescă la Domniă? dar lăcrămările pre hărțiă tot pre hărțiă uitate rămân!... O se mă aleg numai cu drumul făcut și cu suspinarea prin cele căi ale Colomeei, muncit de dorul stejărilor și a brađilor noștri. . . ȃeă, tată Arbore, nu-mî dăduș sfat bun.

ARBORE

Mă, băete, ascultă pre bătrânul : nu-î Vodă Alesandru de ăia , mă ! Haide , încalică murgușorul cel de Bugeac și sbóră ca gândul. Mă, Dodăială, aruncă-te și tu pe pintenogul de la stână și du-te cu nea Mircea.

MIRCEA

Vreî, moș Arbore ? Mă supun, dar Dumneđu scie. . . Viî și tu cu mine, Dodăială ?

DODAIALA

Â hă ! Se nu viū ? D'apoî ! o se vĕd și eū un târg mare, cu case nalte, cu strĕșina de nu le ajungĭ nicĭ de te-aĭ sui pe rășnița noastră. . . Ci-că, mă, căile's tot în bulgări de aur.... Haidem mă, haidem la Domniă.

MIRCEA

Rĕmâi cu bine, tată Arbore, dă-mĭ bine-cuvĕntarea D-tĕle.

ARBORE

Veđĭ, Mirceo, de stă cu rĕspuns verde la Măria Sa Vodă.

MIRCEA

Se pornim, Dodăială ; remâi sănĕtos, tată socre.

ARBORE

Mergĭ cu Dumneđu, băiete.

DODAIALA

Ėca vin intr-a-cóce boeriĭ. Haideđĭ, rĕmăneđĭ cu sănĕtate, drăguđĭ de porculenĭ. Jupân Arbore ! Jupân Arbore ! măi avem noue noĭ-nouleđĭ, de ierĭ. (se îndepărtĕză tođĭ spre stânga ; intră Cocinschi și Hedvigea).

SCENA VI.

COCINSCHI și HEDVIGEA.

COCINSCHI

Vino, soro, veĭ vedea noul chiosc din grădină.

HEDVIGEA

Maî bine mă lăsaî cu Maria, ea e aşia de tristă, frate, şi nu încetază de a plânge.

COCINSCHI

Aşia dar o se -mî resiste mereu?

HEDVIGEA

Tu o ţii închisă în turn, apoi nu veţi că chiar de te-ar iubi ea n'ar putea de cât se te despreţuască pentru asemenea tratare? Eşti fără milă pentru dânsa; cum voiescî se fiă blândă cu tine?

COCINSCHI

Se fiu umilit eî, despreţuit eî, eî, cel maî bogat_Domn din acéstă ţeră, cel maî puternic?

HEDVIGEA

De ce se te mîhnescî, nu dicî că ficia unuî sâtean nu merită iubirea ta?

COCINSCHI

A! Hedvigeo, tu nu scîi ce este iubirea . . .

HEDVIGEA

Iubirea este ficia ânimeî . . . şi numai căsătoria frate . . .

COCINSCHI

Nu este o femee ci o fiinţă selbatică. . . Nicî banî, avere, juvaere, nimica nu o îmblânzesc. Aşî da o comóră, podóbe de Domniţă, turme, pămînturî, şi de ar fi de un neam asemenea cu al meî . . .

COCINSCHI

A! blazonul vorbesce în ânima voastră maî tare de cât iubirea.... Apói nu sperá, frate, nimica.

COCINSCHI

De ce?

HEDVIGEA

Pentru că nu este interes omenesc, care se pótă învinge o iubire sinceră în ânima un Ț femeii oneste.

COCINSCHI

Femeie onestă? A! se bage de sémă . . . Setea de resbunare mă tem că va luá locul iubirei! (intră în drépta)

HEDVIGEA

Nu e iubire aceea care se resbună! (ese)

SCENA VII

(O sală în curtea lui Alesandru Voda, la Colomea)

ALESANDRU.—VORNICUL BOUR.—POSTELNICUL NESTOR.

ALESANDRU

Bine, Vornice Bour, locul ales pentru tabără, pe Nistru e nemerit, Ț umă se ne grăbim: regele Iagelo éráșȚ uită de datoriă către noi. Pocuția, alipită de Moldova, ȚȚ stă greú pe ânimă . . . Postelnice Nestor, datu-s'a aprodului Tudor cartea domnescă de stăpânire a moșiei ce i-am harădit pentru vitejia lui?

POSTELNICUL

Da, Măria Ta, el și cu aȚ sȚȚ bine-cuvintéză pre Măria Ta.

ALESANDRU

Se mulțămescă lui D-deú, care l'a dăruit cu ânimă de aprod și cu noroc la resboiú. Mai este vre-un sȚrman, Vornice, care se céră dreptate la ușa nóstră?

BOUR

Nu mai este nimeni aȚȚ, Măria Ta.

POSTELNICUL

Am dărit, Măria Ta, adinóri, intrând, la ușa nisce bieȚȚ sătenȚ, carȚ păreăú fórté obosiȚȚ.

ALEXANDRU

Déră cine 'și ia voiă a închide ușa mea înaintea unui sătén? Domnia este a celor mici cu drept în protiva celor mari nedrepti. Mergî, Vornice, și însuși adă aci acei sătenî.
(*Bour esse*).

POSTELNICUL

(*aparte*) Avere-aî, Moldovo, d'apururea așia Domniă! Milă, îndurare de cei săraci, dreptate și cumpănire cu cei puternici și avuți, legi înțelepte dat-aū țerei.

SCENA VIII

Aceiași. — MIRCEA.—DODAIALA.—BOUR.

BOUR

Lăsați-vă toiagele.

MIRCEA

Dodăială, rédemă-le de părete.

DODAIALA

Mă! nici o frântă de laviță! Ce sărăciă la Domniă
(*lui Bour*) Da, mă rog, care-î Vodă?

BOUR

Ăla care șiede și ține mâna acum la pept.

MIRCEA

Noue ni se cade se o ținem așia, mă Dodăială.

DODAIALA

Ci-că ăla 'î Vodă, mă Mircea, apoi ce ăici mă, uite că are tot ca noi ochi, nas, bréé!!!

ALEXANDRU (*lui Mircea*)

Apropie-te, de ce tremuri?

MIRCEA

Domniî sunt că iarna, fac se tremure pre cei săraci, Mărite Dómne.

ALESANDRU

Vorbește, apropie-te !

MIRCEA

Tu, Dómnne, care ai țera Moldovei....

ALESANDRU

Spune-mi de unde ești ? cine ești ?

MIRCEA

Mâna ta, Dómnne, se o sărut, ca se descleşce buzele mele.

ALESANDRU

Dar plângi ? lacrimi pe mâna mea curg din ochii tăi.
Ce este ?

MIRCEA

Ochii mei geloși de buzele mele, au vroit mai întâiu se
-ți spue, Dómnne, tânguirea mea : vin se cer resbunare la
Măria ta în potriva unui om puternic , dușmanul meu.

ALESANDRU

Aibi încredere . . . nu te teme , nu mai plânge . Cine te-a
nedreptătit ? Cine e nebunul care sub Domnia mea -și bate
joc de cel mai sărac ?

MIRCEA

Un om lovit la inimă plânge că un copil. Iartă, Mărite
Dómnne, unui om nedreptătit, care plânge. Măria ta, sunt
moșnean de neam, dar sărac. Tătarii mi-au ucis, de eram
mic, mamă și tată, și am rămăs sărac. Dar nu sărăcia mă
muncește, că munca învinge sărăcia. M'am aședat Măria ta
de puțin an în Pocuția, țera cea nouă a Măriei tele, unde
mi-am găsit și ursită. Dupe obiceiul de acolo, am vestit
cununia mea grafului Ieșese Cocinschi și iam cerut voiă de
cununiă; mi-a dat-o fără greutate și voiă se -mi fiă și nun
mare. Dar iubirea, care póte duce la nebuniă pre cuminți

ómenî, iubirea 'l orbeşce după ursita mea, împedică nunta şi preste nópte cu mai mulţi din ómenî sîi intrarmaţi, 'mî răpeşce mirésa şi mă lasă nemângâiat şi fără altă apărare de cât a Măriei téle şi a lui Dumneşeş. Dreptate dar, Dómne; índeşert am cerut-o geménd răpitorului eú şi tatăl Mariórei, numai batjocura şi ameninţarea i aú fost răspunsul.

ALESANDRU

Vornice Bour.

BOUR

Măria ta?

ALESANDRU

Negrélă şi papir.

BOUR

Étă Dómne!

MIRCEA

(încet lui Dodăială) Atâta mărire şi atâta bunătate!

DODĂIALA

Vedurăm aşia dar pre Vodă! él vedurăm Deş; e de trébă om şi Vodă.

MIRCEA

Écă adevărata măreţie: mare cu ceî semeţi, nedespreţui-
tor şi îndurător către ceî micî şi săracî. A! numai la noi
la Moldova se vede aşia Domniî.

DODĂIALA

Şi de porcarî o fi mai bine la Moldova, că unde's cior
ómenî ómenî şi vitele -s vite.

MIRCEA

Ha! ha! ha! cređi tu, Dodăială, că porcî tîi s'ar cuminţi
trecénd dincóce de Nistru? Dar tu însuţi, mă fârtate?

DODAIALA

Hă! că deii așa, că la noi în P cuția cum Ț boeru cum Ț dobitocu din turmă. . . . Așa năsălnic, așa dând la om cu îndărătnicia, așa mîncă avutul bietului creștin.

ALEANDRU

Vornice Bour, acață pecetea domnescă la țidulă. Cum te chiămî, băete?

DODAIALA

Eii sunt Dodăială porcarul. Hă! da ce mai purcei mi-aii mai fătat ierî?

ALEANDRU

Nu tu, cel-alt.

MIRCEA

Sunt Mircea, feciorul lui Ion Scutaru de la Sucéva Măriei Téle; eii, care la picioarele îndurării Téle viii se cer dreptate în protiva unu om carele, însemețit pe némul lui puternic, mi-a răpit socia.

ALEANDRU

Este el așa dar atăt de puternic în Pocuția?

MIRCEA

Atăta că toții se tem de el, de la munții până la Colomea și Nistru. Décă se mănîe pe cine-va, se se grăbescă a se griji cu popa că nu-Țscăpare. El face, el desface legile după cum eii taie gândul. Așa dice că sunt legile împărăției leșesci, de care până la Măria Ta se ținea Pocuția, nu ca la noi la Moldova, unde dreptatea e a Domniei și boeriî cât de mari numai ce le caută se asculte de Domniă.

BOUR

E gata țidula Domnescă.

ALEXANDRU (scriind)

Credincios boerului Domniei mele, lui Cocinschi de la Sdranski, din Pocuția.

MIRCEA

Mărite Dóme!

ALEXANDRU

Se-ı daı acéstă țidulă și 'ți va da îndărăt femeea.

MIRCEA

Nicı odată mâna Măriei téele n'a făcut mai mare faptă bună.

ALEXANDRU

Ați venit pe jos din Pocuția ?

MIRCEA

Nu Dóme, Dodăială și eü am venit călări.

DODAIALA

Hă! am sburat ca gândul! numai iapa mea cea pintenógă, sciı, a de la turmă, e cam posnașă, bat-o, nu te lasă se încaleci, se rostogoleșce pre jos numai de dă de arină, d'al mintrelea alérgă ca un boer dupe slujbă și mănâncă dēü cât popa Elisei. Da când i ese în cale vre-o cărciumă, posnă, n'o mai poți scóte până nu . . .

ALEXANDRU

Pêně nu trage badea Dodăială o singeacă de Cotnari, eșci voinic, vėd.

DODAIALA

Și niata un mare Vodă, Dēü așia, nu-ı pe lume de cât un vodă ca Măria Ta, și numai un porcar ca mine.

BOUR

Porcarul și Măria Sa! ha! ha! ha!

DODAIALA

Și iaca cum mă vedeți mi-am lăsat cogemite turmă să vii se ved pre Vodă.

ALESANDRU

Ai și tu vr-o tănguire?

DODAIALA

Mi-ı cam fόμε, și ȑeș așia dęcă la Domniă este bucătăriă ca la jupân Arbore . . .

ALESANDRU (rîdënd)

Din tôte aste cîte veți spândurate pe păreți, ce vreı se ți daı?

DODAIALA

Da ce se fac cu de astea? O păreche de opincı, turmă de porci și văı cu florı de pășune, fac căt tôte alea din cuiul Domnieı. . . . Tot ămbland creștinul se-și spândure și el în cuiı parascovenı de astea, numaı ce se trezesce el însuși spândurat... baiu! baiu!

ALESANDRU (lui Bour)

Nu-ı atăt de prost căt ai crede . . . totuși ce-ı firea? sub același cer ai putut nasce un om cu bun simț, cu sciință d'ale lumeı, ca acela (arétă pre Mircea) și un altul, care nu vede alt orizont în viață de căt turma de porci! (dând o pungă lui Dodaiala) Ține!

DODAIALA

Pentru opincı?

ALESANDRU

Iea, sunt veneticı ferecați și talanți de aur; tu, Mircea, iea țidula acésta și plęcă cu D-ȑeș (Alesandru ese cu Bour Poselnicul și suita).

DODAIALA

He mă, ian veți.

MIRCEA

Bani?

DODĂIALA

Și tot de ăia de care punea jupânesea lui jupân Arbore la salbă Duminicile. . . . Ce avere! . . . ce de porci!..

MIRCEA

Ha, Mărioră, totă fericirea mea e coprinsă în hârtiuța acésta. Țidula acésta Domnescă mi te-o înapoia ore? Se ne grăbim, Dodăială. (ese amëndou)

SCENA IX.

(O sală în castelul lui Cocînschi).

COCINSCHI.—PREJLOVSKI.

PREJLOVSKI

M'am dus, după ordinele vóstre, se afiu despre Mircea. Arbore a tăgăduit mai întâi, dără amenințându-l, mi-aș spus tot. Mojiul nu-î la pășnat; e dus de mai multe țile din cătun.

COCINSCHI

Ciudat.

PREJLOVSKI

După câte am înțeles, este în Moldova.

COCINSCHI

In Moldova?

PREJLOVSKI

Da, împreună cu Dodăială porcarul.

COCINSCHI

Și la ce?

PREJLOVSKI

Se vorbescă cu Alesandru Vodă.

COCINSCHI

Cu ce scop? Nu este bărbatul Mariei, nu are drept a se tângui, cel mult Arbore, tatăl ei, ar avea un cuvânt....

PREJLOVSKI

Eă vestesc Domnului meu ceea ce am aflat de la păstorii din munte, și fiind că Mircea e fiicău cu multă minte și cum este și amoretat, eă nu m'ași miră, Dómnne, că a cutezat se cerce.....

COCINSCHI

Aș! că va putea vedea un mojie facia Domnului.

PREJLOVSKI

Hei! sunt ciudați Domnii Moldovenilor! Ei nu sunt, se am ertăciune ca și craii noștri: se apropie de ei tot-d'auna ori-ce mojie. Mai greă e boerului a găsi ușa deschisă la Alesandru Vodă decât săténului. (bătăi în ușa).

COCINSCHI

Cine-va bate, Prejlovschi; veți cine-î?

PREJLOVSKI (crápând ușa)

Pe D-đeș, Dómnne, e chiar Mircea mojieul de care vorbém

COCINSCHI

Ce cutezare?

PAPROSKI

Ar fi bine, Dómnne, se-l veți și se 'lascuți; nu 'l avem noi la 'ndemână?

COCINSCHI

Ai dreptate, di-î se între.

SCENA X

Aceași. — MIRCEA ȘI DODAIALA.

MIRCEA

Sărut picioarele vóstre, Dómnne.

COCINSCHI

E de mult de când nu te-am văzut, Mirceo; unde ai fost?

MIRCEA

'Mi aș parut și mie timpul acesta un vec. Vădând că te îndărătnicești a ține închisă pre Maria mea, m'am dus se arăt Mării Sèle lui Vodă al nostru, judecătorul cel mai mare, nedreptatea ce se face supușilor lui.

PREJLOVSKI

A! și ce ți ai spus?

MIRCEA

Că 'mi ai răpit soția.

COCINSCHI

Soția ta? Minți, mojice. În séra aceea preotul nu vè cununase.

MIRCEA

Nu, Dómne, dar preotul șcia că noi ne vroim unul pe altul. Vodă 'mi a dat pentru voi acéstă țidulă scrisă întrégă de mâna Măriei Sèle.

COCINSCHI (aparte)

A! Turbare! (cetine) „La primirea acestei țidule Domneșci „vei înapoia fără întârziere acestui seriman sătén femeea ce „ți ai răpit. Aduți aminte că Pocuția nu mai e sub Cracovia „ci de Sucéva se ține. Apoi la Sucéva nu se trec fapte de „neomeniă, fiă ele chiar ale grafului Cocinschi. Așia să faci! „Iw Alesandru Voevod.“ —Ce-mi aduseși aci, nenorocitule?

MIRCEA

E țidula, boerule, ce Măria Sa Vodă 'mi-a dat-o pentru voi.

COCINSCHI

Pe viul D-șeu, mă mir de răbdarea mea! Cređi tu, mișe-

lule, că mi-e frică mie de al de astea? Sciï tu cine sunt eï?

MIRCEA

Da, boerule, și pentru că sciï că escï mare boer, ți-am adus porunca a unui boer și mai mare, a lui Măria Sa Vodă, ca se-mï înapoeđi socia. Acéstă carte domnescă nu aduce boeriei vóstre nicï o scădere, din protivă e un semn de băgare în sémă, căcï e scrisă de însuși Vodă.

COCINSCHI

Dér cine m'ar opri de a vē spândură. . . .

DODAIALA

Sfinte Vasile, sfinte Macarie, dér ăsta nu sémănă cu Vodă al nostru.

COCINSCHI

D'a vē spândură de ferestrele castelului meï!

PREJLOVSKI (tacet)

Dér, Dómne, pucină linisce, cu Alesandru Vodă nu'ï bine a glumi.

COCINSCHI

Afară, afară îndată. Se nu vē mai afiu nicï o clipă pe pământurile mele, mojiç, neam de resculători ce sunteți! A uđi! se cuteze a se luá în cértă cu mine!

DODAIALA

Are dreptate boeru, mă! Éca eï când Rătoilă ălamare din turmă năvălesce asupra mea, eï mă daï în lături, đeï ășia, că ce se te puï cu coșcogemite namilă de vită.

COCINSCHI

Mișeilor, mi-a plăcut se vē răpesc acea femeie . . . Eu sunt cine sunt! Sunt aci tot ășia de Vodă și de stăpân ca și Alesandru al vostru la Sucéva. Nu datoresc lui Alesandru aceste pământuri, ci crailor leșesci.

PREJLOVSKI

(Inoet) Dér craiul leşesc le-a trecut lui Alesandru, răbdare Dómne.

COCINSCHI

Sunt cine sunt.

DODAIALA

Sfinte Macarie! Sunt cine sunt! Eú's porcarul!

COCINSCHI

Se vè înapoeđ eú pe Maria? Cutezaŷi a-mŷ vorbi de Maria? Se móră mişeiŷ . . ! Nu! . . . lasă, ar fi ruşine se-mŷ spure spada în sângele lui. Sunt cine sunt! (ese cu Prejlovschi).

DODAIALA

Bréé! „sunt cine sunt!“ da ce-ŷ fi boerule? Că dóră nu escŷ Vodă, nič starostele ál mare de Hotin!

MIRCEA

Aşia déră Dodăială? . . . . .

DODAIALA

Éca, ne-a isgonit şi din Pocuŷia.

MIRCEA

Ce? Pentru că are câte-va ogóre care nu le am eú; pentru că câŷi-va lingăŷ i se închină ca la o iconă; pentru că are în secrin câŷi-va talanŷi de aur ce n'am eú, va avea drept léhul se mă nedreptăŷescă şi se-ŷi riđă de cartea lui Vodă?

DODAIALA

Ia ascultă-mă, mă Mirceo, vorba ceea, nič pe dracul se-l veđŷ, nič cruce. . . . Eú unu, cu vita a mare, cu Rătoilă, nu mă cert, căci cërta cu Domniŷ nu-ŷ cu sfârşit bun.

MIRCEA

Dar nici prietenia cu slugile lor. Óre Dodaială n'am putea găsi pre Vodă tot la Colomea ?

DODAIALA

Se mergem iar la Vodă ? altă pungă, haide mă.

MIRCEA

A ! Mariórá, dacă cel puțin te-aș fi putut revedea ? !

DODAIALA

Haide, mă Mircea ! Ciocoiul n'a putut se'și sature poftele lui.

MIRCEA

A ! Dodăială, când ai ție adevărat ?

DODAIALA

Adevărat, mă ! D'ar fi isbutit, hă ! țiar fi dat-o îndărăt de mult. Ea este curată, mă, ca Maica Domnului, ție așa ! Haidem, se plecăm.

(Cortina cade)

ACTUL III

SCENA I

Tabăra oștirei lui Alesandru-Vodă, pe malul Nistrului, la dreapta planul 1 cortu domnesc.

ALESANDRU. — BOUR. — NESTOR. — POSTELNICUL. etc.

BOUR

Cum seîmple peptul, Dómnne, de bucurii, la privirea frumoșei nóstre tabere!

ALESANDRU

Făcuși răpede și bine, Vornice. A venit vremea. Necî vitejia oștirilor nóstre, la Marienburg, unde 400 dintre aî noștri bătură decî de mîi de prusacî, nicî visteria țerei în care, la nevoile Crăiei, Vladislau Iagelo află banî trebuincioși, nicî dușmănia lui Sigismund al Ungariei, nicî legătura de cu puținî anî în urmă cu răposatul Mircea-Vodă fratele nostru de la Munteni și cu noi chiar de înrudire, nimica nu pôte schimba necredința și nestatornicia acestuî craiî? Apoi, Vornice ce o da D-deî; dar nu se cade se remână țera acésta de batjocura streinuluî . . . Tabăra e mare și se cade bătrânuluî tuî Domn se nu móră lăsând țera în scădere și risipă. Cartea cea de la Sfidrigel, ne-a vestit, postelnice, căși el e gata cu oștirea adunată, și nicî departe mult de tabara nóstră, pe cela alt mal al Nistruluî. La lucru dar, Vornice, se scuturăm puțin cele barbe albe, suntem bătrânî noi dar ténăr este Ștefan-Vodă feciorul nostru, și ténără e țera și cu foc spre cele vitejese. . . . Cine merge cu țera ténără nu mî e bătrân, Vornice.

BOUR

E ténără ănima Dómnei că o întinereșce dragostea țerei că tinereța nu e în anī ci în suflet. Cățī tinerī, bătrânī, gârbovī . . . . .

ALESTRU

Luat-ai măsurile, Vornice? Incepe cu aducerea la ascultare a tuturor acelor semeți domnișori leși, cari, prin Columea și Pocuția, se încercă a ridica capul.

BOUR

Și sunt mulți, Maria ta, dar mult e și poporul pe care-l zugrumă.

ALESTRU

He! Poporul! El nu se știe numeră, d'acea cei puțin 'și bat joc de cei mulți.

SCENA II

Acoiași. — MIRCEA — DODĂIALĂ.

POSTELNICU

Iată, Măria ta, cartea pentru la Dan Vodă de la Munteni.

ALESTRU Citesce încet, iar miniștrii vorbesc, pe când Dodăială și Mircea intra pe la stânga).

MIRCEA

Bine ăicea, mă Dodăială, pescariu că Vodă e în tabără; Eată-l.

DODĂIALA

El e Țeu.

MIRCEA

Iaca Dodăială, stălpul cel strălucit al țerei și al dreptăței.

DODAIALA

Ce moșnég mândru? parcă-î ala mai bătrân după troița
Popei Elisei.

MIRCEA

Prea mărite D-ne!

ALESTRU

(Dând cartea). Bine, Postelnice, dar cu tristele domni de
la Munteni, nu-î mult de asteptat.

DODAIALA

Nu te aude mă! și așa; (strigă) Măria ta! la domni se cade
se strigă tare.

ALESTRU

Ce este? Ce vor acei omeni?

DODAIALA

Nu'l cunoști Maria ta pre Mircea?

MIRCEA

Prea Mărite D-ne! Ingădue-mi se sărut picioarele Văstre!

ALESTRU

Săteanul din Pocuția care dăunădi 'mi ceru dreptate?

DODAIALA

Uite! Uite! o se mă cunoscă și pre mine . . . Curat cum
cunosc eu pre Rătoilă și pre Buhăilă ăla scurt de picioare din
tota turma.

MIRCEA

Da! Măria ta, nenorocitul Mircea!

ALESTRU

Ridică-te! domnia nu se cade se ingenunche țera ci ea se
ingenunche la țără și la dreptate.

MIRCEA

Intristare ȃace la ănima mea că me vădui silit în vremea cea plină de gânduri mari a le Mării téle se viu ai mai supără auđul cu tanguirile nenorocirei.

ALESANDRU

Se cade auđul Domnului se primescă tanguirea și ănima lui s' o mângăe! ce este?

MIRCEA

Măriei téle cer iarăși dreptate, îndurare cer pentru un biet sărman.

ALESANDRU

Spune necađul tătă.

MIRCEA

Indurătore Dómne, înturnându-me în Pocuția, am dat cartea Măriei Téle lui Cocinski ca după dreptatea rânduelii Téle se'mi inapoede soția mea iubită. El o ceti dar în loc de închinăciune la vederea domneșcei peceti se înfură și în loc de a-mi inapoé femea ce iubesc, me coperi de nouă injurii că de ce am cutesat a me tangui la dreptatea Măriei Téle. A! nu m'a îngăduit măcar se o vèd pe sărmana mea Mărióră, se'mi fiă vederea ei de mângăere și oțelire la nenorociri.

ALESANDRU

Cum! o carte scrisă cu însăși mâna mea? nu cumva a rupt-o?

MIRCEA

Ca se adaog la mânia ta D-ne aș trebui se respund că . . . dar să mă ferescă D-zeu de a-mi mânji dreptatea mea cu vre un neadevăr! Cocinski a citit cartea Măriei tale și n'a rupto. . . . ba mințesc . . . . Căci nu este a o rumpe de a o fi citit fără a fi îndeplinită porunca ce dedea domnul și stăpânul său.

ALEANDRU

Auđi Vornice! veđi daca semeția Domnișorilor leș țre-
bue domolită, (lui Mircea). Veți fi resbunat.

MIRCEA

Dómne!!

ALEANDRU

Nn se va dice că pe câte țile Pocuția va fi sub mâna unnı
domn Român, obiceiul nedreptăței leșești a mai aflat joc
în ea. Vornice! vom merge însine se pedepsim neascultarea
cutezătorului Cocinschi și cruđimea nedreptăței lui.

MIRCEA

Cum Dómne, Măria ta se va milostivi spre nn biet să-
tean? . . . . .

ALEANDRU

Săteanul de cinste e sprijinul domniei. Acele domniı nn
cad care se sprijină pe țeară iar nn pre inbunătorı fătarnici
(lui Mircea) Plecați îndată, pregătiți casa socrului, fără să
spuneți nimica nici lui nici nimănuı.

MIRCEA

Veți fi ascultat Măria ta!

ALEANDRU

Și tu prietene (lui Dodaiala) Tu, de te-or întreba cine sunt;
veți dice că sunt un judecător, un boer din Suceava. Țineți
gura, auđi tu? palma pe buze iaca așa.

DODAIALA

Oı țineao așa de strınsă Măria ta ca nici voi sufla barim.
Macar de s'ar îneca în Nistru chiar și Rățoilă cel gras. Numai
se am ertăciune de la niata se crăp nițel busele din vreme
în vreme pentru nițică udătură.

BOUR

Tabăra va trece la nópte Nistru, Măria Ta! vom fi ast-fel
eu puțin numai înainte de óste în Pocuția.

MIRCEA

Așa dar Măria Ta veți veni însuși se faceți dreptate unui biet serman.

POSTELNICUL

Fie-care dreptate ce se face șeracului, ține Măria Sa, tot dea una este un cui de trăinicie pentru scaunul Domniei...

ALEXANDRU

Bine țineși Postelnice! Vino Vornice se vedem cugetele Hatmanului și voi grăbiți-vă a pleca.

SCENA III.

(*Curtea castelului lui Cocinschi*).

ARBORE.—PREJLOVȘCHI.

ARBORE

Voiți putea dară se-ți vorbesc?

PREJLOVȘCHI

Da! numai bagă de seamă căci d'ă afla Domnul, sunt perdut.

ARBORE

A! Și la ce s'o mai ved, după necinstea . . .

PREJLOVȘCHI

N'avea nici o bănuială, ea se apără cu o putere de suflet care ție ne-a înduioșat și pre noi . . . N'avea teamă, ea va rămânea curată ca îngeru cât va trăi.

ARBORE

A! fii bine cuvântat pentru asemenea vorbe bune! Așa dară inimă și slugile Domnilor? Dar la care poartă?

PREJLOVȘCHI

Uite, veți turnul cela? la ferestra de acolo mi-au ține c'o se se arate.

ARBORE

Mi se pare că în adevăr diăresc ceva alb, dar bătrân cum sunt nu sunt sigur.

PREJLOVSKI

Apropiete, eă mă duc, căci de m'ar găsi cine-va, aş fi perdut. Veţi, şi-am împlinit giuruinţa (ese).

ARBORE

Eşti tu copila mea, nenorocita mea fică?

MARIOARA (la ferestra turnului)

Cine alta de cât ea póte fi aici.

ARBORE

Nu credeam că te-oi mai vedea; nu 'm' e de închisórea, în care te ţin Marióro, dar colea, în mintea mea te véd nenorocită, necinstită, vai, ast-fel n'aş fi vroit se te mai véd. A! blăstem! Periş meş albi nu vor mai fi dară cunună unuţ tată cinstit?

MARIOARA

Nu e destul durerea mea? tu viş tată crud s'o adaugi cu nedrepte bănueli!... Periş cei albi care încunună fruntea ta, vor rămâne icóna nepătatei mele cinste.... Da, nelegiuitul a voit se mă învingă, însă am găsit, spre a mă apăra, puterî mai mult decât omenesc: poţi fi liniscit, părintele meş, căci cu tótă închisórea în care mă ţin, cu tóte amerinţările lui Cocinschi, mai curénd voiş fi perdut viaţa decât se-mi uit de datoria mea către tiue şi către Mircea al meş.

ARBORE

Se te bine-cuvinteze D-şeu, copila mea; ânima mea se deschide spre a te primi, dér acele şebrele....

MARIOARA

Dér Mircea? Unde-î Mircea?

ARBORL

S a întors la Alesandru Vodă; astă-đi trebuie se soséscă.

MARIORA

A! se trăéscă el cel pucin.

ARBORE

Dér ce? Vor póte se-l ucidă?

MARIORA

Așia s'añ jurat, tată.

ARBORE

A! Mircea 'Y voinic.

MARIORA

De ce nu pot, dintr'acéstă feréstră, se mă asvârl la gâtul tēu, tată.

ARBORE

Cu ce dragoste, cu ce bucurie te-aș primí?

MARIORA

Cine-va vine. Rēmâi cu Domnul, iubite tată, cu Domnul!
cu Domnul!

ARBORE

N'o voiū maí vedéo, vaí! nu-mí maí rēmâne decât mórtea.

SCENA IV.

ARBORE, COCINSCHI. APOI PREJLOVSCHI.

COCINSCHI (lui Arbore)

Ce ved! cu cine vorbesci tu?

ARBORE

Spuném durerea mea petrelor acestor murí; ele chiar se îndură de chipul cum te porđi cu un biet bătrên; maí pucin nesimțitóre decât esci, ele n'añ tăgăduit, îndurătóre, mângăerile ce căutam la necasurile mele.

COCINSCHI

În deșert, mojicilor, plângeți, vă văicărați; în deșert puneți în joc viclenia voastră, nu veți răpi-o din mâinele mele; voi îi vroiți răul, voi cari nu vă grăbiți. din protivă, s'o sfătuiți să mi se supue. Ce? nu cum-va e vre-o jupânăsă mare? Ce mai trebă, o țerancă ca voi toți care trăiți pe moșiele mele.

ARBORE

Ea trăesce, Dómne, din sfaturile lui D-đeș și ale ânimei sale! D-đeș se te păstreze pe Măria Ta.

COCINSCHI

Negreșit că m'o păstra, și pe voș, mojicilor, vă ya plăti cum vi se cade.

ARBORE (aparte)

O! țeră! Ce resturnare de totă dreptatea! Aci săracul e silit se-și pue cinstea lui sub piciorul celui bogat și încă se ȑică că așa e dreptatea! Êtă boerimea, fără altă lege decât bunul plac și pe lêngă acêsta avênd și dreptul de mórte asupra celor mici! (eee)

COCINSCHI

Dar ce murmură mojicul acesta? Heș Prejlovschi!

PREJLOVSCHI

Dómne!

COCINSCHI

Adă la moment pre Maria unde țiam spus.

PREJLOVSCHI

Fii cu băgare de sémă Dómne la ceea ce vreți se faci.

COCINSCHI

A! ce-mi pasă!

PREJLOVSKI

Fii îndurător Dómnne . . . se întrebuițez sila?

COCINSKI

Și ce? Avutaău ea îndurare de mine?

PREJLOVSKI

Curățenia ei, minunata ei apărare . . .

COCINSKI

Destul, nici o vorbă mai mult, așa vreaă. A! destulă răbdare, desprețuit de o simplă țărancă.

PREJLOVSKI

Dară cugetat-ai Dómnne la urmări?

COCINSKI

Ce -mă pasă? trebuie ca aăi chiar se fie a mea, nu mai e iubire ci o idee fixă care mă muncește. Am suferit destul, eă puternicul și avutul Cocinski. Heă la naiba, e timpul se mă resbun de împotrivirea ei semeță (ese).

SCENA V

(*In casa lui Arbore*)

DOCHIA.—MIRCEA.—DODAJALA —ARBORE APOI NEAGU.

DOCHIA

Bine aăi venit, bine aăi venit!!

MIRCEA

Nu știi ce s'o întâmpla surato Dochio, dar mi-e ănima la Dumneău că s'or pune tóte pe cale bună.

DODAJALA

Tóte s'or pune la cale surată Dochio, numai pune-mă pentru numele Sf. Macarie și pre mine la o cale, că uite cailor le-am legat traista cu grăunțe, érá a mea ă pustie.

DOCHIA

Iar începî a mă ameţi cu m ncarea?

MIRCEA

Unde-  moş Arbore?

DOCHIA

Mi se pare că s'a dus se ved  pre Marióra.

MIRCEA

Cocinschi d  voe acum se-  vorbesc ?

DOCHIA

La o ferest  de la turn prin mijlocirea tainică a scutarului . . .

MIRCEA

E dar tot la închisóre?

DODAIALA

Bine, bine! las c'o veni aci cine-va care . . .

MIRCEA

Dodăială!

DODAIALA

Na !!! uitam palma pe gură. Iată vine  i jup n Arbore.

(Intră Arbore).

MIRCEA

Moş Arbore!

ARBORE

Bine ai venit fiule! Ce veste?

MIRCEA

M   ntorse  mai m ng iat acasă.

ARBORE

M ng iat?  i de ce?

MIRCEA

O se sosescă numai de cât un judecător.

DODAIALA

Da! aducem noi un judecător faimos care . . .

MIRCEA (repede)

Dodăială!

DODAIALA

Sfinte Dodăială. Na!! (și bate gura).

ARBORE

Vine cu mulți oameni dupe el?

MIRCEA

Numai cu două.

ARBORE

Apoi dragul meu nici te mai ispiti! de geaba toate încercările. Un boer ca Cocinschi, puternic pe moșiele lui, cu turnuri, cu metereze de opresc în cale oștii întregi, cu arme, cu bani, cu vecin pozderiă, nu asudă de un biet judecător însoțit de două copii de casă . . . se ne vedem mai bine de sarcina că numa ce ne-o ucide și pe noi și pe judecătorul adus de tine.

DODAIALA

He! He! Eă nu ăic nimic . . . dar ian se cerce leahu, he! he! (în sine) Palma pe gură mă Dodăială, ce dracu? cică boerii în lume se întrec a spune minciuni, și eă un biet adevăr nu-l pot ținea? Palma pe gură mă!

MIRCEA

Ce boscorodești tu acolo mă Dodăială? (lui Arbore) Navea grijă! Ceea ce se cade se faci tate socre este se pregătești casa ca se priimim oșpeți, un judecător mai ales . . .

DODAIALA

Aşa de ales c'ai putea dice că-î , . .

MIRCEA (intrerumpându-l repede)

Dodăială!

DODAIALA

Palma pe gură mă!

MIRCEA

Şi eă pêne atunci tată voiî merge ca măcar de departe se zeresc turnul acela din care Marióra ți-a vorbit. A! de aş putea-o vedea cum o doreşte ănima mea (ese).

ARBORE

Ce iubire? şi câtă nenorocire?

DOCHIA

A! Da! şi nu Dodăială ar fi în stare de atâta dragoste.

ARBORE

Dodăială ian vino încóce.

DODAIALA

Hiî! am ceva de dires pe la bucătărie jupâne.

ARBORE

Ci vino 'îi dic.

DODAIALA

Iacă mă întorc îndată jupâne.

ARBORE

Da n'o se viî când te chem?

DODAIALA

Dă! Ce voescî jupâne?

ARBORE

Cum este judecătorul acela care dice Mircea că vine?

DODAIALA

Judecătorul ăla care . . . . (aparte) Sf. Mucenice Macarie
uu mă lăsa (tare) judecătoru ăla? a ce mai judecător jupâne!

ARBORE

Dar cine este? ce fel?

DODAIALA

Cine este judecătorul ăla? Ce om? Ce om e judecătorul
ăla jupâue? E un om așa și așa . . . . .

ARBORE

Ci lasă îngăimala nătărăule. Cine este, cum este?

DODAIALA

Cum este? e balan... ba nu, negricios, e mare... ba nu, mic,
are o gură . . . . . Cu care se slujesce la mâncare, are bar-
bă . . . albă . . . ba nu, négră . . . ba nu . . . e doftor . . . .
ba nu, boer . . . . judecător . . . . lasă-mă la dracu jupâne.
Că mi-î capul la sprintenélă.

ARBORE

Mai vădută-ați dobitoc ca ăsta.

NEAGU

(Intra) Alérgă jupâue, trei călăreți se dădură de pe caî la
pórta nóstră; ce mai caî! ce mai haine! noué noulețe.

ARBORE

De bună sémă e judecătorul.

DODAIALA

Îl cunoscúși după haiua cea noué, cică judecător sêrac
nu este.

ARBORE

Tací mă prostule că miî băga în vre o dandaua cu vor-
bele tale.

SCENA VI

Aceiași. ALESANDRU-CEL-BUN.—MIRCEA.—BOUR.—NESTOR.

MIRCEA

(Inceet) De departe vam cunoscut.

ALESANDRU

(Inceet) Aduți aminte că nimene nu trebuie să scie cine suntem.

ARBORE

Fii bine venit jupâne.

ALESANDRU

Cine ești D-ta?

MIRCEA

E moș Arbore socrul meu.

ALESANDRU

Imi place că te vedui Arbore.

ARBORE

Serut picioarele vóstre jupâne.

ALESANDRU

Di ómenilor D-tale se nu care cumva se dea de știre lui Cocinski că aș sosit un judecător.

ARBORE

O se închid ușile și așa nimene nu va eși. Dar jupâne s'avem ertăciune, numai cu doi ómeniteamă 'm' e mie că n'o s'o scotem la căpătii. Nu se află în totă Pocuția Domn mai avut, mai puternic și mai semeț ca Cocinski.

ALESANDRU

Mi'a încredințat Vodă, jupân Arbore, un semn de la el care numai cât l'o dări leahul o se veđi cum s'o linisci! Iaca așa singur, o se fac se nu'și riđă leahul de purunca D-lui Moldovei.

ARBORE

Este jupâne în ființa D-tale ceva așa de măreț, că ești însumi tremur, de și ești sunt cel nedreptățit.

ALESANDRU

A! tu ești? . . . Ai venit sănătos Dodăială?

DODAIALA

Da! Mări . . . . .

ALESANDRU

Dodăială!

DODAIALA

Da! Da! Mări fârtate sănătos da niata?

ALESANDRU

Prea bine fârtate! prea bine!

DODAIALA

(Către Arbore) Știi ce jupâne, de om câștiga dreptatea se dăm judecătorului o vită de a le mele.

ARBORE

Taci prostule!

ALESANDRU

(Către Neagu) Ce ești D-ta?

NEAGU

Ești jupâne sunt Neagu, argatu lui jupân Arbore.

ALESANDRU

Ce știi de Marióra lui Arbore?

NEAGU

În noaptea nunții niște ómeny de al lui Cocinschi au răpit' o sfărâmând ușa,

ALESANDRU

(lui Bour) Dar ce ne trebuie dovedy? au nu vom găsi în

castel pre însăși nenorocita răpită. Arbore, trimite după popa din sat și vino cu el curând la castel. — (ese Alexandru cu suita).

ARBORE

Mirceo!

MIRCEA

Jupâne!

ARBORE

Eü nu 'pricep ce fel de judecător e ăsta; nici una nici două auđiși că au poruncit se aducem preotul . . . Ce o se facă preotul?

MIRCEA

Nu pricep nici eü ce o se facă.

ARBORE

Mă, nici c'o mie de copii de casă nu pöte pune mâna pe el; Cum o se se ispitescă judecătorul ăsta numai cu doi ómeni?

MIRCEA

Șcîi ce? Se le pregătim mai bine de cină că vom vedea de vor putea ori nu.

ARBORE

Cinà-vor ei împreună cu noi?

MIRCEA

Maî întâiu se cade se cineze judecătorii.

UODAIALA

Ba eü nu, eü seș cu judecătorii la masă.

ARBORE

Tacî prostule. (Dochie) Docheo, întinde pânză de in albă pe masa a rotundă, găteșce găinile. Neagu se scóță o ploscă de care dăm popei Eliseiü pentru leturghie.

DODAJALA

Sfinte Macarie, o se șed la mėsă ađi cu judecătorul.

ARBORE

Mă Mircea ! a înnebunit de tot Dodăială. (ese cu Mircea)

DODAJALA

Domniș n'aú decăt e nenorocire: nu prânzesc de cât încunjurați de a pururea de căini și de măscărici. (ese)

SCENA VII

(La castelul lui Cocinschi)

COCINSCHI.—HEDVIGEA APOI PREJLOVSKI.

COCINSCHI (reținut în pragul ușei din stânga de către Hedvigea)

Lasă-mă soro ! la monastire cu spovedaniile D-téle.

HEDVIGEA

Indurare ! Aibi îndurare de ea frate, cununia . . .

COCINSCHI

Mă sileșci soro a -ți lipsi de respectul ce -ți port.

HEDVIGEA

Acordă cel puțin femeiei aceea ce nu vreș se acordeți surorei.

COCINSCHI

Blăstem asupra supărătorilor ! . . . lasă-mă soro . . .
lasă-mă. (ese în drépta violent)

PREJLOVSKI

Ertare Dómna , dar e grabă : nu sciú de mă înșélă temerea , dar la Arbore aú sosit óspeți de neam. Ceva se pregătește în tai nă. Mircea s'a întors, se ăice că a fost iarășși la Vodă. Nicú odată nu i-am vėđut șoptind cu mai multă încredere . . . Ce o fi nu sciú !

HEDVIGEA

Numai bănueli? Cu toate acestea e bine se vestesc fratele-meu. Ai dreptate, Mircea nu-î lipsit nici de semeție nici de pricepere. (***)

PREJLOVSKI

Conștiința celui cu păcat e pururea cuprinsă de frică și dău, faptă ca aceea a lui Cocinschi s'ar cădea se fiă resbunată.

SCENA VIII

Aceiași. — ALESANDRU. — BOUR. — NESTOR — MIRCEA.

ALESANDRU

Intrați și faceți ce v'am dîs.

PREJLOVSKI

Cine sunt acești oameni?

ALESANDRU

Chemați pre cine-va.

MIRCEA

Omul ăla e unul dintre casnicii lui Cocinschi.

ALESANDRU

Hei! ascultă!

PREJLOVSKI

Ce poftesci D-ta?

ALESANDRU

Vestește jupânului Cocinschi că am sosit din Suceava și voiî se-î vorbesc.

PREJLOVSKI

Și cine se-î spun că m'a trâmîs?

ALESANDRU

Eü!

Nu ai alt nume?

PREJLOVSKI

Nu am altul.

ALEXANDRU

PREJLOVSKI

Eă? numai atât, și acest aer măreț, brééé!... Eă! Écă m é duc să spun D-lui Cocinschi că Eă voeșce a-î vorbi (ese).

BOUR

Mé tem nu cumva Cocinschi se trămită vre-un respuns necuviincios; póte făcéi măi bine se spuî cine esci.

ALEXANDRU

Nu, consciința lui tulburată éi va face se pricepă că nu-măi eă sunt care la Sucéva și Pocuția pot a mé numi eă.

PREJLOVSKI (intrând)

Am spus stăpănu-meă numele D-téle, și el mi-a spus că poți se te întorci de undé ai venit, căci d'abia el se póte numi ast-fel, și că, după legile divine și umane nu se află alt Eă decât el și capetele coronate pe pământ.

ALEXANDRU

Bine! spune-î déră că sunt un vornic mare al unuî asemenea cap coronat.

PREJLOVSKI (turburat)

Mé duc să-î vestesc acest noî titlu.

ALEXANDRU

Bagă de sémă la ceea ce dicit. (Prejlovski ese)

BOUR

Scutarul nu prea avea aerul liniscit.

MIRCEA

Jupân Arbore aă sosi: cu preotul, aștéptă porunca Măriei Téle ca se între.

ALEANDRU

Se viă, se fiă martorul la cele ce aũ sã se petrecă. Aũ judecata nu-l privesce pre el?

SCENA IX.

Aceași.—ARBORE, DODAIALA, DOCHIA, ȚĚRANI, PREOTUL.

MIRCEA

Vino, moș Arbore, și privesce.

ARBORE

Tremur numai vėdėnd casa acestuĩ nelegiuit (către Alesandru)
Etă părintele, jupâne.

DODAIALA

Unde-ĩ popă nu-ĩ a bine, orĩ 'ĩ nuntă orĩ pomană.

DOCHIA

Aĩ ĩnnebunit, mă, de tot.

ARBORŦ (aparte)

Insoțit numai de douĩ ómenĩ, ce cutezător!

SCENA X.

Aceași.—COCINSCHI.—HEDVIGEA.

HEDVIGEA

Ia séma, frate; conține-te, te rog, domolește-ți mânia.

COCINSCHI

Se fiĩ D-ta cumva acel judecător din Sucėva care mă caută?

ALEANDRU

Și ce este de mirare?

COCINSCHI

E de mirare cutezarea D-tėle, pe viul D-đeũ! Dacă sciĩ cine sunt eũ aci.

ALESANDRU

Ce deosebire creștii D-ta între trimisul Domnului și însuși Domnul?

COCINSCHI

Forțe mare când e vorba de mine. Dar mai la urmă unde îți este cartea de la Domniă?

ALF SANDRU

Va! de mă veți sili se o scot la iveală,, veți vedea ce se poate întâmpla atunci!

COCINSCHI

Ce nebuniă? Amerințări mie? A! dar cine ți-a spus nenorocitele trimis al lui Alesandru Vodă, că ești așa putea se plec genunchii înaintea ta? Singur suveranul, Domnul meu ar putea cere acesta, dar tu? . . .

ALESANDRU

Ingenunche dar mișele, sunt Domnul tău!!

HEDVIGEA

Vodă! Dumneșeule! Cocinschi e pierdut.

COCINSCHI

Cum? voi? Mărite Dămne aici? Cine ar fi putut crede!!

ALESANDRU

Acolo se cade se fiă Domnul unde este o nedreptate de desfăcut! E! luați-ți spada! . . . A! vă voi face, cinstiți boierii, se aveți în deplină băgare de seamă cărțile și poruncile Domnesci!

HEDVIGEA

Indurare Dămne! pentru fratele meu!

ALESANDRU

Indurare? . . . Aduceți îndată femeia acestui serman.

COCINSCHI

Incă nu-î era soţιά, Dómnne.

ALESANDRU

Ei era juruită . . . Şi chiar de n'ar fi decât o fecióră răpítă, aũ împotriva silei se n'aibă ea drept a se plânge şi a aşteptá dreptatea mea ? A ! vă credeţi cutezătorii boierii din Pocuţia, tot sub mâna crailor din Cracovia şi în puterea legilor nedrepte, cari fac legiuite mişeliile celor mari asupra celor mici.

HEDVIGEA

Dumneđeule ! . . . aibí milă de frate-meũ ! . . . Mărióra ?

SCENA XI

Aceaşl. — MARIÓRA

MARIORA (cu părul despletit)

Dómnne mărite al Moldovei ! am auđit numele tũu printre lacrimile şi suspinile mele . . . Iată vine înaintea ta Dómnne nenorocita fică a lui Arbore din Scheea, se céră Măriei Tèle dreptate, resbunare ! Mircea mă iubiá . . . Tata m'a dat lui, şi acest nelegiuit m'a răpít în séra când a împedicat se ne fiă nunta . . . Dumneđeũ mi-e martor, Dómnne, că nici juruinţi, nici averi, comorile lui nu m'ar fi abătut de la datoriă . . .

MIRCEA

Tremur ! . . .

MARIORA

Dér împotriva silei o biată femece ce póte opune ? Ochii mei pot spune lacrimile ce am vėrsat ! Ah ! lacrimile singure ce pot în protiva netrebniciei acestuĩ om ? şi nici acum, vaĩ ! nu mi se cade necinstită cum sunt ! . . . Dreptate Dómnne ! Resbunare celei nevinovate . . . (cade ingenunchi).

MIRCEA

Necinstită !

ARBORE

Nenorocită! Resbunare, Dómnne!

ALE SANDRU

A! tot-d'auna prea tărđiú dreptatea tronului. (lui Bour)
Vornice, acest mișel pe mânele gâdeluú....

HEDVIGEA

Măria Ta, aibí milă de fratele meú!

ALE SANDRU

A! boer Cocinschi! Așia înțelegeți voi în Pocuția boeria?
Boer nu este cel mișel, ci acel mai de căutare în fapte și
gânduri! la mórte mișelul!...

COCINSCHI (îngenunchi)

Am greșit, Dómnne..... Ertare, cel mai sem-ț din boerii
Pocuției îngenuchia-va fără să fiă ascultat, el care a vedut
îngenuchiând la piciórele lui atăția vecinú....

BOUR

E! boerule! Nedreptatea se cade se îngenuche la pició-
rele Domniei fără se fiă ascultată.

MIRCEA

Necinstită! și mórtea nu m'a coprins în brațele ei reci.

ARBORE

N'o blestemá, băete . . . necinstită déră nevinovată. . . .
aú se osândesce casa peste care, într'un minut de turbare,
trece șiroiul munteluú....

ALE SANDRU

Vornice, se se facă dreptate: Cocinschi va fi cununat la
minut cu acéstă nenorocită fată....

MIRCEA

Dómnne.....

ALEXANDRU

Apoi se fiă dat pe mâna gădelui; jumătate din averea necinstitorului va fi a Mariei. Mircea, soțul acesteia, va trece în vrednicia și boeria mișelului Cocinschi.... Boeria este pentru cel cu faptă bună.

MIRCEA

Nu Dómne . . . Averea și vrednicia pentru Domnița Hedvigea . . . E o femeie de animă . . . căria Dumneđeũ va răsplăti cu bine . . . Mie, Dómne, o fintă, o tolbă cu săgeți, și dreptul d'a muri pentru voi și țără. . . Sermană Marióră! Sermană Marióră! . . . póte că într'o ți mă voiũ face vrednic prin vitejiă de vėduva lui Cocinschi.

ALEXANDRU

Fata acėsta ar putea încă se fiă mirėsă de Domn . . . De când Mirceo, nebunul care te lovesce în cale te-a necinstit? nu te îndoi că este vrednică de tine . . . Boernle Mircea, étă femeea ta, jupânėsa reposatului Cocinschi.

COCINSCHI

Sunt perdut! . . .

HEDVIGEA

Nenorocire . . .

ARBORE

A! se trăesci, Mărite Dómne! O ȃice glasul de părinte și Dumneđeũ ascultă asemenea glas . . .

DODĂIALA

Ei! mă Mirceo, jupâne Mircea, dă, dă, jupâne Mircea! Dacă n'ai nevoie de Dodăială, el se bagă la vitele lui Măria Sa Vodă, ȃeũ așa că unul e Dodăială și unul e Vodă.

ALEXANDRU

Porcarul și Măria Sa! de ce nu! nu e stare cât de umilită streină buneî rândueli și dreptăței, iar vârful arborelui este verde pe cât este verde însăși rădăcina. Domnia fără de popor este arborele uscat. Trăiască dar porcarul!

TOȚI

Trăiască Domnia pentru popor!

(Cortina cade)

(Să se vedă notele de la finea cărței)

BANUL MARACINE

DRAMĂ NAȚIONALĂ ÎN 4 ACTE

Representată pentru prima oară pe scena Teatrului
Național din București în 1872, și pentru beneficiul alsacienilor
rămăși francezi

PERSONELE

Vlad Mărăciue		<i>D-nu M. Pascaly</i>
Regele Filip VI de Valois		<i>„ I. Christescu</i>
Comitele d'Alençon		<i>V. Fraivalt</i>
Ursu	}	<i>„ Dragulici</i>
Brumă		<i>„ Panu</i>
Durdă		<i>„ Mavrodin</i>
Ianoș	}	<i>„ Iulian</i>
Istvan		<i>„ Chirițescu</i>
Dațeu		<i>„ Ionescu</i>
Părintele Anselm		<i>„ Paul</i>
Timur, hanul Tătarilor		<i>(Florian</i>
Mangiuc, tătar		<i>„ Pretto</i>
Marele prevot		<i>„ C. Săpeanu</i>
1-iul curtean frances		<i>„ Corneliu</i>
Al 2-lea curtean frances		<i>„ Bajanaru</i>
Regina Franciei		<i>D-na M. Pascaly</i>
Princesa Maria de Hally		<i>D-ra M. Vasilescu</i>
Domna Clara, muma lui Vlad		<i>D-na Flehtenmacher</i>
Un pagiu		<i>D-ra Alexandrescu</i>
Irina servitorea		<i>„ Căpreanca</i>

Români.—Francesi.—Unguri.—Tătari.—Boieri.—Seniori.—Dame
de onoare.—Popor.—etc.

BANUL MARACINE

ACTUL I

SCENA I

Termit Dunărei la Severin. Ruine mari. La dreapta o colinică cu păduri și stânci, în fund spre dreapta Carpații; este furtună, Dunărea este foarte agitată, tună și fulgeră.

DATSCO și ISTVAN

DATSCO (intră pe la stânga cu Istvan)

E voinic Ianoș! No! tu Istvane, aci va veni Ianoș . . . decă n'a sosit încă, este din pricina ploei acestia cumplite.

ISTVAN

Se 'l adastăm . . . No, Datsco, Măria Sa Craiul Robert va fi mulțămît de noi . . . Pe când Arpad și cu ai săi tind la munte, la Câmpu-Lung, curse bătrânului Mărăcine, aci va cădea sub pumnalul nostru fiul Banului, acel Vlad Mărăcine, de vitejia căruia ni se tot împuiază aușul . . .

DATSCO

Și este cu adevărat viteaz frate Istvane . . . No, dău că fără ajutorul lui Ianoș care se bucură de încrederea nămului Mărăcinilor, pe lêngă cari trăesce de 10 ani . . .

ISTVAN

Déca Vlad e vitéz Datsco, este și Ianoș al nostru un . . .

DATSCO (întrerupându'l)

Un trădător . . .

ISTVAN

Nu! ci un isteț Maghiar . . . Va vedea el Basarab Vodă, că nu în toate zilele se înving voinicii lui Carol Robert.

DATSCO

Voinicii lui Carol Robert nu se amestecă cu al de Ianoș; acesta e numai un vîndător, el este Iuda . . .

ISTVAN

He! Banatul promis acestui Iuda după căderea și peirea Mărăcinilor; he! nu e tocmai numai 30 de arginți.

DATSCO

Ș'apoi Ianoș mai nutrește în sufletul său și o altă patimă de cât a mării . . .

ISTVAN

O patimă, da; în peptul lui încă arde cu flacăra viună iubirea nenorocită pentru Clara . . .

DATSCO

Pentru Clara lui Mărăcine. Clara, acea Română din Făgăraș, care jună și frumoasă a respins la casa părintească propunerile de mărităgiu ale lui Ianoș; Clara, care apoi socia Banului Mărăcine, a rămas de 18 ani femeie onestă, sociă credincioasă.

ISTVAN

Dar din această parte ce mai poate aștepta Ianoș?

DATSCO

Amorul e copil, mă Istvane, logica lui este nelogică . . . Ce așteaptă Ianoș? totul! Ce va dobîndi? nimic! . . . Nimic deca cunosc bine pre Clara Mărăcine . . . Copilă de 14 ani, ea respinse mâna lui Ianoș, pe atunci Comite avut în Almaș; Clara Mărăcine aș femeie de 35 ani, femeie de o viață de devotament, mamă, iubind pre fii săi la nebuniă . . . O! nu

ea va pune mâna sa văduvă, în a lui Ianoș vîndătorul, uci-
gașul . . .

ISTVAN

Bietul Ianoș !

DATSCO

A ! tréba lui!.. Craiului trebuiá un instrument .. 'l avem ?
tréba lui...

ISTVAN

La a nóstră dar Datsco ! Veđi, plóia ciuruesce pe noi...
și Ianoș nu vine (Strigări depártate)

DATSCO

Dar ascultă... auđi tu strigáte?..

ISTVAN

Ce este óre (s'aude departe strigáte „Bane Mărăoine.“)

DATSCO

Cine-va strigă pe Banu, nu este Ianoș, că strigarea lui
este se fiă...

ISTVAN

Robert ! Robert !..

DATSCO

Nu este Ianoș... ascultă, sgomotul se apropie, haide
Istvan... la Mănăstirea Călărilor... se grăbim pași!..

ISTVAN

Se nu fiă óre vre o cursă ? hm !

DATSCO

Cursă ? nu ! Ianoș nu este în stare se aibă remușcări de
cuget, care se'l împingă a ne dá pe mâna Banului ; veđi,
veđi, colo pe stâncă... sunt ómeny de aí Banului... răpede
Istvane, răpede (esă răpede la stânga, pe când la drépta se véd pogo-
rënd persoanele diu scena următóre)

SCENA II

URSU, BRUMĂ, IANOȘ

URSU (strigând)

Bane Mărăcine! he, jupâne Mărăcine! Am răgușit chiuind jupâne Ianoș.

BRUMA

De ce te încăpăținezi, jupâne Ianoș, ca un Tătar, se pogorî spre Turnul, când Banul a apucat în sus spre Cerna.

IANOȘ

Mergeți dar voi de 'l aflați, eu sunt ostenit (cântă cu îngrijire se zărăscă pre cine-va în vale)

BRUMA (aparte)

Unguru dracului! prost vânătorul care întorce spatele la lup! (tare) Ba nu, jupâne, cum păcatul ciorei o se te lăsăm singur pre D-ta și pe așa vreme... Ia mai chiue, mă Ursule, dór ne-o auți.

URSU

He jupâne Mărăcine! (dăce din buclum)

IANOȘ

La strigare meșter Românul, mă Brumă, da la tréba, ba! ba! ba!...

BRUMA

Ba nu, jupâne, când tace pitic Românul, atunci se mi te ții.

URSU

Ha! ha! ha! De ce riđi, tu mă Brumă?

IANOȘ (aparte)

Nemernici! se mă fiă simțit ei óre? și Datsco, care de sigur așteptă...

BRUMA (cobóră)

Pace! posná mare, mă Ursule, ne-a rătăcit jupânul Ianoș de jupânul nostru.

IANOȘ

Eă ? Intâmplarea ... Nu s'aude nimica ?

BRUMA

Nimica ! nici cât s'aude dreptatea la Vodă cel unguresc !

IANOȘ

Cine se putea ținea de Vlad Mărăcine?.. (a parte) A ! de n'ar sosi Datsco!..

BRUMA

Că ăeă așa ! este sprinten ca și corbul muntelui... Nu'l vedeai, mă Ursule, sărind din stâncă în stâncă de te lua gróza ? (a parte) Are gândul dracului Ungurul ! se'l veghem ...

URȘU

Ha ! mă ! Ce voinic mă e jupânul nostru.

IANOȘ

(Cântând cu îngriire în juru', a parte) Nimeni ! A ! mai bine ! tréba esă cum nu gândeam. (tare) Da ! E voinic Banul ! dar de, fârtate Brumă, și voiniciș se rătăcesc.

BRUMA

(A parte) Iș ! bate joc. (tare) Voiniciș se rătăcesc, mă Ursule, bine ăice jupân Ianoș, dar mișeiș 'm ! 'ș ! staă în cale.

IANOȘ

(A parte) Ce ăice?..

URȘU

Ha ! ha ! ha ! Da ce riđ !, mă, că nu e de ris că m'a resbit plóea la ănimă.

BRUMA

Sciș una, Jupân Ianoș ? ănima caldă, dar spatele 'm ! aă înghețat de plóea cea rece și de vântul ce urlă în munte.

IAOȘ

Duceți-vă de vă aciuiți la Turn, voiți ascepta eu pre Jupânul, s'o fi adăpostit și el la munte la vre un sihastru séu subț vre-uă stâncă.

BRUMA

(A parte) Ungurul dracului! leagă tei de curmei, dór-ar remânea singur. (tare) Ba nu, Jupâne, remânem și noi!..

URSU

Ba deș eu nu! că daca o maș suflă un puiț de vântuleț ca la stâncă Corbului, ne sbórá tocmaș în a Dunăre lată! Aoleo, mă Brumă, ține-mé! ține-mé! Ha! ha! ha! da ce riđi tu, mă Brumă?

BRUMA

Ce naiba fârtate, ține-te că dóră nu esci scaun de Domniă?..

IANOȘ

De minune, fârtate Ursule! Din feciori de óste, din scutariș Banului Mărăcine esci tu!!.. Cum naiba cu asemenea aprođi M. Sa Basarab-Vodă Mihaiu, ci-că bātu óstea lui Carol Robert? Ce rușine! 'l sufla vântul ca pe o pênă.

URSU

D'apoș Jupâne...

BRUMA

Ne suflă deș Jupâne, că norodu 'y ușor, ear boierul greoș.

URSU

Ha! ha! ha! Da ce riđi tu, mă Brumă? Unde boerul apasă greș?

BRUMA

Ba nu, mă Ursule! Norodu'y prea ușor, nu'și cată de ale séle, că n'ar apăsa Boerul, că Boerul e puțin și norodul mult.

IANOȘ

Ear cu Evanghelia părintelui Kirilă ?

BRUMA

Aș! Jupâne, s'añ sirbit și vanghelia, Jupâne, de n'o mai pri-cepe Românul . . . Tot la instreinare de câtă-va vreme Țănuima cărturarilor nostri . . . Brrrr! . . . sunt muiat ca o curcă! . . .

URSU

Ci-că asta e vênătore! Ți mai bine scăldătore! Ce furtună sânte Metodie! Ian veți Dunărea ce cueonă mare! Ha, ha, ha, nu mai ride, mă Brumă!

IANOȘ (aparte)

O idee . . . Ei se vor depărtă . . . (tare) Mă evanghelis-tule, mă Ursule, ian duceți-vă de adunați nițele vreascuți și scăpărați de aprindeți un focușor. O fi la ai noștri din munte semu și ne om mai svântă și ale haine.

BRUMA (aparte)

Ungurul dracului. (tare) Auți, mă Ursule, vreascuți . . .

URSUL (tremurând)

Auți, mă Brumă, vreascuți.

IANOȘ (aparte)

N'o se se urnescă nici unul? he fârtate Ursule!

URSU

Ha! ha! ha! țeă așa, mă Brumă, nițele vreascuți, că ciurue plóia prin zaoa jupânului ca lacrimile la ânima ne-voiașului.

IANOȘ (cu satisfacție)

O se se ducă! . . .

BRUMA

Mă Ursule! că țeă ne-ar prinde bine și nouă nițel jar . . ce țic mă? Brrr! ce recore Ț sub cămașă!

O se facă foc.

IANOȘ

URSU

Că bine grăesci, fârtate Brumă. Ha! ha! ha! a! ce drag de foculeț, mi 'ți prinde ânima putere, și facia se învoioședă! Uite! na! dău!

IANOȘ (aparte)

N'o se 'l facă. (intervenind) Da bine Brumă, așa că 'ți ar zimbi la ânimă nițel jar, colea la rădăcina ăstu'i stejar, roșu și strălucitor ca un darab din sântul sôre? . . .

BRUMA

Hei! da dău așa. (tremurâ)

IANOȘ

Ce dicit, mă Ursule? Ce mi te-ai prăji și perpeli colea la un foc ciobănesc, care mîie ôsele și aduce mângăere ochilor?

URSU (făcend gest că se încălzece la foc)

Ai! ce drag de foc, jupâne Ianoș, dău așa! . . .

IANOȘ

Apoi faceți'l acel drag de foc.

URSU

Cum? . . .

BRUMA

Ha! . . .

IANOȘ

Uite Românul . . . fieșce care vede binele și 'l doresce . . . dără se pue mâna la trebă, ba! ba! tot mură în gură!

URSU

Are dreptate jupânul, mă Brumă, ha! ha! ha!

BRUMA

O fi! dar ești sciit una că Românul, jupâne Ianoș, când 'l ajunge nevoia ori 'l pipăie la ânimă dorul bun! hei nu dă

greș trebei; he! mă Ursule! știu vecinii lui Basarab-Vodă, ce pu! de ómen! cresc în țera Banilor.

IANOȘ (aparte)

Dar scie el, vitézul Crai, se facă a nu 'și bate mult joc nimen! de Ungur. (se aude în depărtare strigăte confuze) (tare) Ce 'Y mă?! Ian ascultați!

BRUMA

Da dă! vântul vine căptușit cu țipete de om pământén. (aparte) A! de o fi vre o cursă a Ungurului, pe viul Dumneđe! 'lucid! (tare) Da, mă Ursule, bine faci că pu! urechia la pământ... ha! mă! că multe scie bietul nostru pământ! De ar pune a! noștrii urechea la ânima lui n'ar greși așia de adesea!

URSU

Larma nu vine despre munte

BRUMA (Cu intențiune scrutând fața lui Ianoș).

O fi nisca!-va pascar!, nu-! așia jupâne? Luptând se 'și lege luntrele de mal? Nu-! așia jupâne Ianoș? (strigătele se repet. furtuna mugesce).

IANOȘ (aparte)

Se fiă óre a! me!... (tare) Pe turn flăcă!, póte zărim ceva. (se uró!).

URSU

Ale! jupâne! ține-te bine, că cine cade de sus...

BRUMA

De sus pier, mă Ursule, dar de jos ma! ră! mă, că se mișelesce.

IANOȘ

Ce însemnézá? O luntre luptând în susul Dunărei spre pórtá dracului... vr'o nenorocire... (aparte) A! o idee, se vor depártá! (tare) O nenorocire, Brumă! Póte a! nevoiă de ajutor? N'o se alergám noi? O fi iar vr'o răpire de feme!, de Tătari! de peste munți.

BRUMA

Vr'o nenorocire? Auđi, mă Ursule! o nenorocire... Aide Ursule, aideți jupâne!...

URSU

Dar nu mă mai țin picióarele...

BRUMA

Haide mă! a nu face foc ca se'ți încälzesci sgârciurile trupului, trecă-mérgă, e treaba ta... Dar a nu găsi la ănimă destul foc că se scapi de mórte, de peire, de robia păgânului pre niscaï creștinii, veđi asta-ı, mă, pofta necuratului... Haide mă... Jupâne Ianoș! voiniciı se rătăcesc dar nevoia ı scóte de față!.. S'alergăm, haide, mă Ursule.

IANOȘ

A! la réndul meñ acuma! duceți-vé spre peirea vóstră (se furișézá de ei și apucă în altă parte).

SCENA III

MARIA de HALLY, PARINTELE ANSELM, DURDĂ

DURDĂ (Adjutând cu pelegrinul pe Maria a descinde prin stânc)

N'aveți grijă... sunteți în țéră creștină, nici o dată nenorocirea n'a aflat aci anima împetrită... Sprijină-te de mâna mea... Étä, colo în vale, la turn, n'o se întâđie a sosi caii de la curte... Vitézul care v'a scăpat din mânilé Tătarilor și din undele Dunărei, stăpânul meñ, jupânul Vlad, feciorul Banului Mărăcine... O! el e viteaz ca și tatăl señ! El a trămis pe poteca prăpastiei, calea cea mai scurtă, ómenı ca se ne întémpine cu caii de la curte... Apasă bine piciorul pe stâncă... Așa... n'avea grijă... Eată-ne jos, se ne oprim aci, caii nu pot întârđiá d'a veni.

ANSELM

Nu'ți diceam bine, Domniță Maria, se nu desperăm?

DURDA

Aşa, poftim, şedî colea, pe asta pétră bătrână (pelegrinului) E domniţă?... Se vede cât colo! (a parte) Cam ciudate haine, dar frumósă fétă...

MARIA

A! părinte Anselme, nenorocirea dar mă va urmări etern?..

ANSELM

Dumnezeu, Domniţă, care te-a salvat din sclavia păgă-nului nu te va părăsi atât de aproape de liman.

DURDA

Niţel foc pênă vin cai? (cu faţa) Plóia 'y asa de rece şi biata Domniţa cu hainele ei subţirele muiete... aţă de paiagen, subţire ca bucuria săracului...

MARIA

Limanul repaosului? A! se vede că nu sunt destinată a-l mai ajunge, părinte Anselme.

ANSELM

Decretele lui Dumnezeu dic alt-fel, de óre-ce adineaor' o mâna pe cât generósă pe atât şi vitéză te-a salvat din sínul valurilor turbate si ceea-ce e mai mult din servitutea Tatarului... Veđi Domniţă, cerul ce înseninéđă şi după fortună senin, iar după vijeliă o rađă de bucuriă.

MARIA

Dumnezeu bine-cuvinteze pre bravul nostru salvator!!..

DURDA

Eaca aşa... Vitézul meu stăpân nu va dice că n'am îngrijit bine de óspeţii seí... He! veđi dumnéta părinte, Românul aşa e firea lui: bogat or' sărac, el zîmbesce óspe-lui ce 'y trămite Dumnezeu şi pita négră a copiilor lui o im-parţe cu voiă bună cu óspeţii seí.

ANSELM

Bunul creștin!

DURDA

Român părinte, nu numai creștin, că și Ungurul e creștin, dar reu cu el ca și cu Tatarul păgân... N'aveți grijă Domniță, mă reped în vale se ved' d'a venit caii... Veți D-ta părinte, este o rîpă cam grea de suit, ales după plôe ca cea de adinorii (apropo d'a eși) Hei!! , ce fată frumoasă... Sirbă? nu'î; Bulgară? nu... Grecă, nu seamănă... ha! că nici Unguruncă!.. Ce o fi ôre? Frumoasă fată... (gata a eși)

MARIA (a îngenunchiat și se rógă)

DURDA

De creștină 'î creștină! da cruce nu face! Hei prostul de mine, dar câți de aî cu cruci lungi și cu ânima la dracu... (ese)

ANSELM

Rogî pre Dumneđu, Domniță, și etă el a pironit ochiul meu pe piatra pe care șeđuși... Aibi încredere! Eată întempla-rea aduce ânimeî un neasceptat augur.

MARIA

Augur! (se rîtoca)

ANSELM

Da! aceste litere vechi, voce eternă a trecutului, vorbesc prezentului.

MARIA

Nu înțeleg...

ANSELM (oltind)

Divuluî-Augustuluî-Cesaruluî-Nerveî Traian, care pre barbarul Dac sdrobind, agrul acesta împărți între ai Romeî fii... Salvați! fiica comiteluî de Hally din Aquitania francesă, salvată pe țermul unuî popor frate...

MARIA

Inscripțiunile mute pentru mine, vorbesc minței vóstre învătate, părinte Anselme . . . Déră de inscripțiune n'am lipsă eu. A! vădutu-l-ai părinte pre el? . . .

ANSELM

Pe vitézul nostru salvator? A! da! pareá un Arhanghel al ceruluí, luptându-se cu Tătăaií, ș'apoí smulgându-te Domniță, furiei valurilor. Dumneđeu se-l bine-cuvinteze.

MARIA

'L vom revedea? Acum că sunt bine, simț cât am aflat de slabi termení spre a-í arétá gratitudinea mea! 'L vom revedea óre?

ANSELM

De cincí orí brațul lui viteaz a cules din valurí câte unul din nefericiții naufragiați, aruncați în unde de acei răpitori; Măria Ta, domnița, eraí depusă pe țerm cu simțirile perdute . . . A șésea órá eram eu salvatul generosuluí june, eu, carele după o scândurică, de un patrariu de órá—un secol! . . . luptam în contra uueí morți sigure. Când simțiu sub piciorul meu amortit pământul solid al țermuluí, rădicaí mânele spre a-í mulțami; atunci de o dată căđu lêngă mine fără simțire salvatorul nostru.

MARIA

A! Dumneđeule!

ANSELM

Datoria sufletéscă scutură torpórea corpuluí; mă plec se ajut pre Banul Mărăcine, cum 'l numeaú aș săi; el era rece . . . Un fior de gróză străbate pre toți. A! Domnița, și voi eiați fără simțire acolo . . . Déră ánima vóstră va înțelege și va aprobá: am consacrat puterile mele reveninde lui, numai lui.

MARIA

Bunul părinte!... A! cât bine face ănimel asemenea sentimente!

ANSELM

Un moment dupe aceea, grație îngrijirilor devotate ale ómenilor sęi, junele era în picior, revenit din acea ameliere, ce sfortul violinte la care se supusese fi cașunasă... Era în picior, dic? ... Nu! ... la rëndul sęi, îngenuche, lęngă voi Domnița, cu mânil sële încă reci, cum se silea el a reîncăldi ale vóstre! ...

MARIA

Bravul june ... A! părinte, déca ceva póte consolá în durerile vieței este întálnirea unor suflete generóse, marețe, ca al ...

ANSELM

Ca acel al junelui Mărăcine! ... Sub zalea rece a peptului sęi, o da! bate o caldă ănimă ...

DURDA (revenind)

Așa ... aũ sosit caii, părinte ... Se mergem ... vino Domnița, că de lunecușul cel mare nu pót ca se sne stâncă (strigă) Mă Ursule! mă! lasă calul tęg pe mâna Inț Stanciu, și vino de ajută și tu Domniței și părintelui ... grăbesce mă, că am întărđiat atâta... Apasă bine piciorul, Domnița.

SCENA IV

Camera lui Vlad Mărăcine

BRUMA. — VLAD MARACINE. — CLARA

BRUMA

De Brumă, Brumă mă chiamă jupáne Vlad, dar s'avem ertăciune, bate l-ar bruma pre jupáu Ianoș cu gândurile lui... Sci una jupáne? Când începe a nrlá potaea nu-ı departe

lupul ; când jupânul Ianoș care d'abia fusese ertat de Banul pentru o mișeliă, se rătăcesce ađi de 2 orı într'o ąi de jupânul și de Brumă, teama-mı e că Ungurul amblă se găsescă ceva . . . S'avem ertăciune, jupănesă . . . da nu-ı a bine cu Ungurul , (desaprobare prin gest a Clarei) cu jupânul Ianoș . . . 'Lă prinseı cu cıda ochiuluı adı diminéța, dându-șı cote cu dintre Tătariı robișı de jupânul Vlad . . . De Brumă, . . . Brumă-mı ąic, dar eı nu daı nici bruma pruneı pe sufletul Unguruluı . . . a jupânuluı Ianoș.

CLARA (aparte)

Nemernicul . . . Nicı catarea prietenescă a Banuluı, nicı buna cinste în care l'avem de ąece anı se nu fiă imblândit asprimea ănimeı luı?! (tare) Earășı bănuelı, Brumă! cređı tu că . . .

BRUMA

Cred eı într'unul Dumneđeı a luı Popa Chirilă, dar cred și în postelnicul dracul, în dracul, care la nevoie se chiamă Carol Robert, care ne năbușesce țera, Dracul care e Tătarul ce pustiéză ogórele și satele nóstre . . . In Dumneđeı Sântul cred, care a pus vorba luı la ănima vóstră, jupănesă și jupâne, dar pas de nu crede în dracu când scormolescı gunoiul ănimeı unuı . . . gest de desaprobare a luı Vlad) unuı Ianoș! . .

VLAD

Uite mamă, aceștia sunt cóbele rele ale vieței . . . Haide, fârtate Brumă . . .

BRUMA

De Brumă! Brumă mă chiamă.

VLAD

Dar eı nu te chiamaiı fârtate, și veđı, am nevoie de repaos, nu de bănuelı . . . Am căđut de obosălıă, și brațul ăsta lovit . . . (cu biăndeța) haide băiete, Ianoș nu mă póte ur^; ce rău ı-am făcut? . . N'a primit el atâtea bine-facerı de la casa Banuluı Mărăcine? . . .

BRUMA

Hei! jupâne, cânele de casă uu o lasă neci bătut, dar nu-î așa cu pisica ...

CLARA

Bine, Brumă, tu esci om de animă...

BRUMA

Cânele, jupânésă...

CLARA

Bine, cu Domnul, băte!..

BRUMA

Hîm! ânima buuă, la rău uu crede, dar eă zèu!... (ese)

VLAD

Iubirea lui 'l rătăcesce, dragă mamă...

CLARA

Dar tu, băiete? Ține! sprijinesce brațul pe perina acésta.

VLAD

Buuă mamă!

CLARA

Te simți mai bine, fiu răsfățat?.. trâmite-voi scire tată-tèu, Banului, la Câmpu-Luug ori fratelui-tèu la Têrgoviște?..

VLAD

Nu mamă; Banul tata, nu fără folos țereî petrece el de atâtea luuî léngă Domniă, și în zilele aceste grele, când uémul cel cumplit al Tătarului, pradă peste muuți, și duce turme de crestinî în robie, aiurea e locul fiului mai mare al Banului Mărăciue, decât a griji de o sgârietură primită de fratele mai mic... Ș'apoî, crede, mamă iubită... e o nimica, o mică stâlcire, care mâne va fi viudecată... Și puterile 'mî aă reveuit depline, mă simț bine, pré bine...

CLARA (cu desmerdere)

'Ţi s'ar cuvini o bună cértă... Auđı! se-şı pue ın pri-mejdiă  ilele! A! uriciosul! Asta-ı v nătoarea ta? Se mi te-ducă a casă mai mort?...

VLAD (sărutând mâna, cu desmerdere)

Ha, ha, ha, d ı... d ı... uriciosului tău de b et!.. I face bine c rta ta... A! dragostea unei mame bune, ce leac!.. Te d re capul? mama 'şı pre mblă degetele ei pe frunte-ţi, cu o vorbă caldă de la  nimă şı o! farmec, o! des-c ntec ceresc! Nu te mai d re capul! Pe o s ră de plóie şı vijeliă, ca ađı, simţi  nima coprinsă de nu sci  ce tainică jale şı ochiul se pl că trist la p m nt!... Mama  ice o vorbă, o singură vorbă, una, *B ieţele*, şı o minune! simţi cum se deschiră durerea, veđı ardic ndu-se norii după ochi şı  ni-mă, şı riđı... Ha, ha, ha! Nu este după ic na maicei Domnu-lui alt chip, care se vorbéscă ănimeı, ca al tău iubită mamă!.. Haide, liniscesce-te! veđı, sunt aşıa de bine, că o se cerc a merge singur spre a ıntimpin  pe  speşii noştrii... Ei ın t rđiă d'a veni...

CLARA

Durdă, şı mai mulţi din ai noştri sunt duşi cu caı ıntru ınt mpinarea lor.. Nu te urni.. veđı, ai nevoiă de repaus...

VLAD

Ei ınt rđie... De ce? c mpia este nesigură... Tătarii început a se aret  dincóce de munţi... D c   speşii nostri ar fi ınt lniţi de T tari... (Se ridică f c ndu-şı violinţa) A! mama, liniscesce-te, am t tă puterea... Ea ar putea recade ın m nile lor.

CLARA

Ea? a! este şı un  spe care se chiamă ea? *Ea!*.. o femee!..

VLAD

O femee? un  nger, maic  iubită... Ce, nu sciı?..

CLARA

Se știu ei? Dar eată-te aci de două ore și nu-m'ăi spus nimic... A! ce prôtă mamă, veți? nici a ghicit că băiatul e... îi aduce în ôspeți... pre... pre Ea.

VLAD

Reutate de mamă... Ea?... Nu pre Ea! ci un ânger...

CLARA

Un ânger! (cu necredința)

VLAD

Un ânger!... A! ce față, mamă! ce statură, ce ochi!..

CLARA

Ce guriță! ce mânî! ce păr! ha, ha, ha, da esci bolnav, Vlade, bolnav d'a binele! Brrr!... a luat foc șira de paie a minței! ha, ha, ha!

VLAD

Tu rîdi? veți vedé-o și atunci 'mî veți da dreptate... A! o privire a ochilor ei m'a făcut se infrunt cu bărbăția nu numai pre Tătari, cari o răpiseră și o duceau în luntrea lor, dar și valurile Dunărei... Când o depusei pe mal ș'o mai vechiui o-dată, am simțit, mamă, ca o săgétă prin animă... Ea cădu... rămase fără simțire...

CLARA

Atunci, Vlad Mărăcine, fiul meu cel vitéz, remase și el fără simțire; posnă mare cu flăcăii ăștia, cari de cum încep a mânui un arc cu isteție se laudă cu glas de bucium, că nu este altă plăcere, nici altă fericire pe lume de cât acea de a urmări o căprie prin ale ponóre și ripi, ori d'a hârțui o cétă de păgânî, de Unguri ori de Tătari, dar cari numai ce li esă în cale una din acelea-l-alte căprie, cu glas omenesc, și... o! da! de ângeraș! căprie, care mai adesea nu fug de vênătorî!—și pace cu vênatul căprielelor adevérate din bérlog și

pace cu vânătoarea de Unguri și de Tătari!.. (îi sărută) Haide, n'o se fiă nimica, Vlade! Deprins a vână numai urși și lupi, păserica din pomul înflorit te-a pus pe gânduri! De! o se'l veđi... pre acel ânger... și uite, mă prind că liniscea, o se astâmpere băția animei tēle. He, Vlade! d'aprōpe aripile ângerului se strâng ca ale rondunelei, și ferice dēca în locul ângerului, remâne, când aripile se strâng, — o fință care se se pōtă numi măcar fēme.

VLAD

Pōte ađ dreptate, mamă! dar când veđ vedea fața ei divină . . .

CLARA

Divină! ha, ha, ha.

VLAD

Tu rđđ mereű? dar ei întărđie mamă! De ce? A! dēca ađ fi mamă bună.

CLARA

Adinēori mă găsiađ bună ca vorba lui Dumnezeu.

VLAD

Da, escđ bună (îi sărută mâna) și uite! așa e că mama bună, înțelegđ că se cade . . . că trebuie . . .

CLARA

Hm!

VLAD

Hm! nu pricepđ?

CLARA

Nu đcű!

VLAD

Se cade se mergem . . .

CLARA

Se întâmpinăm . . .

VLAD

Fre óspeđđ.

CLARA

Pe óspeți, pe ea . . . A! pre ângerul ăla cu aripile întinse . . .

VLAD

Pre óspeți . . . a! tu înțelegi așa de bine toate . . .

CLARA

Ba bine că o mamă bună póte se nu iasă cu flăcăul ei . . . înaintea . . . cui? că ău iată o oră de 'când mintea ne e la rândunică, la paseri și ângeri și mie nu 'mă ai spus cum i ăice? . . .

VLAD

Numele ei? un ânger . . .

CLARA

Haide! redămate de mama. Nică numele nu i 'l scie! ciudat! . . . cel puțin tată-tău scie numele ângerului său . . .

VLAD

Clara! numele tău, mamă! . . . o se 'ți sémene, s'o numim Clara, ca tine . . . Se mergem, mamă . . . Numele ei? . . . Dar sciu eă a numi măcar ceea ce simt în acéstă clipă în sufletul meă? Se mergem, mamă iubită . . .

CLARA

Iubită? ha, ha, ha! iubirea mamei în timpul vânătoarei căpriorei codrilor; când băiatul vénéă căpriora cu glas de femeie, iubirea mamei . . .

VLAD

Atuncă iubirea mamei n'are de ce a se teme . . . cel mult ce se póte întâmpla, este se fiă sporită cu iubirea încă a unei ânimă . . .

CLARA

Redămă-ți mâna în legătură, Vlade; era bine se rămăi acasă . . . De! de! sciu . . . Tătară, óspeți . . . Ea . . . un ânger! (eee)

SCENA V

(Peisagiū pe malul Dunărei)

IANOȘ. — DATSCO. — ISTVAN.

IANOȘ

N'are pe unde trece pre aiurea . . . țineți arcul gata! . . .

DATSCO

Ți-o repet, jupâne Ianoș, fă se nu ne scape. Ea este **fica** comitelui de Hally, senior puternic din Francia; ea petrecu la curtea lui Carol Robert cu mătușa sa, și însoțită de o suită, carea nu știu se o apere de Tătari, ea se întorcea de la Banatul Temișorei, ca se apuce calea spre Neapole la curtea Domnilor d'Anju, rudele lui Carol Robert. Mătușa a reușit se 'și scape țilele. A lăsa însă Banului Mărăcine mijlocul salvării junei Domnițe Maria de Hally, este, jupâne Ianoș, a asigură lui **totă** recunoștința Măriei Sèle Robert, a casei de Francia, a familiei de Hally și a casei d'Anju din Neapole.

ISTVAN

No! frate Ianoș, că nu se cade se lăsăm lui Vlad Mărăcine și acéstă laudă.

IANOȘ

Vă înțeleseiū . . . Maria de Hally va fi în mânele vóstre, peste o clipă, decă . . .

DATSCO

Câștigul e mult, jupâne Ianoș, e mult și sigur . . .

IANOȘ

Banatul Severinului e și gurul ce-mi póte da Măria Sa Carol Robert. Vouă aurul caselor de Hally și d'Anju . . .

DATSCO

Dumitale Banatul, e drept: aū n'ai la mână juruința Craiului? dumitale și jupănésa Clara!...a! veți că mai scim ceva!...

ISTVAN

No mă! că nu de a pururea va fi bătut Carol Robert al nostru, de nn Basarab Vodă, ca anțerț.

IANOȘ

Clara! o speranță! . . . Tăcere, s' aud tropote de cai, trebuie se fiă juna femee cu ómenii lui Vlad . . . La pândă, voinici! . . .

DURDA (între oulise)

Caii vor trece prin vad, veniți pe aicea, este punte bună de picior, pe malul apei.

IANOȘ

Vocea lui Durdă . . . Sunt ei . . . La pândă, copii! A! Bane Mărăcine . . . o batjocură de 20 anii are și ea o ți de resbunare . . . Mâna pe arcuți, voinici, se sbóre la semn săgéta înveninată! (se ascund între arbori și dupe stânci)

SCENA VI

Aceași.—DURDA.—URSU.—MARIA.—ANSELM

URSU

Mă Durdă, mă! Da dău că puteam trece și cu caii prin vad.

DURDA

Nu, mă Ursule, c'a venit șiroiul mare de plóia de adinéori, și apa mare ca boeru mare, șugubăț mă! Rădămă-te de mâna mea, Domniță . . .

URSU

Ha! ha! ha! da ce riđi tu, mă Durdă?

DURDA

Pre aci părinte, pre aci! . . . Mă Ursule, dă mâna popei se nu lunece pe puntea Raiului, că fiștania popei blagoslovesce apa, déră apa nici blagoslovită nn merge la gátu popei.

URSU

Hustiuluc, ha, ha, ha, da nu măi rîde, mă Durdă!

IANOS (sărînd cu ai sîi în cale)

Nu pe acolo, fîrtate Durdă, nu pe acolo, fîrtate Ursule.

DURDA

Ungurul? c' vrea el?

URSU

Ianoș?

MARIA

Déră ce este, părinte Anselme?

ANSELM

Tremur! vr'o nenorocire!

IANOS

Ce este? În lături nemernicilor, orî sunteți morți.

URSU

Ajutor! Ajutor!

DURDA

A! Jupâne Ianoș! Jupâne Ianoș! . . .

IANOȘ

Pre ea Datsoo! (Datsoo și Istvan se aruncă asupra Mariei, Durdă și Ursu se luptă spre a o apăra).

MARIA

Ajutor! ajutor!

DURDA

Nu veți răpi-o de cât numai ucigându-mă . . .

IANOȘ

Morți dar, nemernice! (și ucide).

DURDA

A! (cade)

URSU

Ajutor! ajutor!

ANSELM (lui Ianoș în genunchi)

Aibî milă de ea, jupâne... Vă trebuie o vieță? Ță a mea, luați-o!.. Aveți milă de dînsa! vă trebuie bani? mulți bani, veți avea cât de mulți, cât nu visați!

IANOȘ

În lături Popa cu aleluia! (îi dă brînci, Anselm cade amețit). Dar ce? Se fiu ore jucat? (strigă) Datsco! Istvan!.. Duși fără mine?.. S'alerg... cine-va vine!.. s'alerg! (ese).

SCENA VII.

BRUMĂ. ANSELM și DURDĂ (mort)

BRUMA

Pe aci, jupâne Vlad! într-a cîce se auți sgomotul, țipetele... Ce ved? Durdă? ce-î, mă Durdă? Ce te rec rescî, mă, în tină? Hei mă! Descép:ă-te, că dîră nu-î fi făcut botezul resteiului cu vin de la Deal, descéptă-te, mă Durdă, că uite vine jupânul Mărăcine cu mamă-sa!.. Ce? rece! sânge! rănit! mort!.. Jupâne Mărăcine, jupâne Vlad!..

ANSELM (deseptându-se)

N'o ucideți! îndurare! A! jupâne! aibî milă de ea!..

BRUMA

Călugărul cel ce era cu Domnița, (s'aude lovituri de săbii) ce este părinte? ce este?..

ANSELM

Ea... răpită!.. Domnița... Ajutor!..

BRUMA

Aci, jupâne Mărăcine! aci!.. (sgomot de arme) ce este? sgomot de săbii? ce mai este? A! Ungurul cu gândul dracului, și nimeni nu mă credea!.. Se alergăm, părinte! vr'o nenorocire mai mult. (ese).

ANSELM (vrîe se ese, dar este întîmpinat de Clara)

SCENA VIII

ANSELM.—CLARA.—URSU

URSU

După dâmbul acesta jupânésă... A! D-șeule! vino! vino!

CLARA

Fiul meu! fiul meu! A! nenorocirea ese omului în cale...

URSU

Stai, părinte! n'auzi? Se bat! ătă, jupânésă, călugărul cel scăpat cu Domnița de jupânul... (lui Anselm) E jupânésa Clara, mama vitézului nostru.

ANSELM

Mama Banului? O! fiu bine-cuvântată Dómnă... Dar ea? Maria? unde este? Scapați-o, dómnă! (ingenunche).

CLARA

Redică-te părinte... La minutul acesta este mama, care are nevoie de mângăiere și de întărire de suflet... Fiul meu! (sgomot mare de arme) A! el trăesce! pe cât timp o sabie se încrușișeză cu a trădătorului ea este a lui, nu póte fi de cât a lui... Ascultați, el trăesce! și dacă trăesce, părinte, trăesce și Domnița!..

ANSELM

El se bate! o! suflet nobil! și bătrânețele mele nu știu nicu se mângăe pre acéstă mamă îngrijată...

CLARA

Dar ascultați! este óre auđuul meu carele a încetat d'a fi calea ânimeu? Ascultați! Dumneșeuul meu! dar eă nu maă aud nimic!! . Nu se n aă aude lupta? A! nenorocire! fiul meu, fiul meu!...

ANSELM

Dómnă! (aparte) Șermana mamă! (tare) Dómnă! aibă încre-

dere în Dumneșești ! cine ardică spada pentru apărarea celui
asuprit, are brațul întărit de puterea de sus.

CLARA

Dar nici un sgomot?... al âniei mele singur... O !
fiul meu! . . .

URSU

Sgomot de pași jupânesă ! sunt pôte Ungurii ! vino jupâ-
nesă... Dacă te-ar afă în cale... vino !..

CLARA

Nu , Ursule ! Nu se cade mamei se țină la țilele la care
n'a ținut un fiu iubit... voiă muri și eă deca Vlad . . .

ANSELM

El trăesce Dómnă ! Ascultă ! Ascultă !

VLAD (între culise)

Mamă !

ANSELM

Te chiamă ! . . .

CLARA

Vocea lui ? și ânima mea n'a auzit-o ea mai ântetii !! A !
el trăesce... se mergem, se alergăm . . .

URSU

Trăesce ! ha ! ha ! ha ! da ce riđi... (se uită în prejur și nevă
đând pre nimeni) Da ce riđi tu, mă Ursule ?

SCENA IX.

Aceiași, VLAD, MARIA, BRUMA

BRUMA

Ba ride, mă Ursule, ride cât te o ținea ânima, ha, ha, ha,
(ride).

VLAD (intră sprijinind pe Maria)

Mamă! Mamă!!!...

CLARA

Vlad! Iubitul meu Vlad!

ANSELM

Domnița! O Dumneșeule! fi bine-cuvântat!

VLAD

Etă maica mea, Domnița!

MARIA (apucându-i mâna)

Dă voiă nefericitei să sărute mâna bine cuvântată a mamei mântuitorului ei . . .

CLARA

Pe ânima mea, copilă frumôsă. (Guf Vlad) A! un ânger!

BRUMA

Sciï una, jupâne Vlad? Se ne grăbim . . . că nóptea 'i cât colea și poteca 'i rea, și Ungurul, mișelul de Ianoș, scăpat...

VLAD

Se mergem, se mergem, mamă! Ađi diminéță încă, nimic nu mă îngrozea . . . acum, privind-te, simț că mâna 'i tot tare pe spadă, déră că ânima-mi tremură. Tu vei înțelege acésta mai bine, mamă iubită . . . se mergem Domniță! . .

BRUMA

A! numai Durdă bietul nu va mai merge jupâne.

VLAD

Mort! Durdă mort! (ștergând o lacrimă) Era dintre cei voinici, și cei voinici sunt puțin chiar și în țera voinicilor. Că dușmanul e mult, că trădarea e fără număr . . . Sărmanul Durdă . . . ânimă caldă!

BRUMA

Câne de casă jupâne! . . . Lacrima ce ai șters jupâne, 'l-a

plătit! . . . Du-te jupăue! voi rămănea eă se fugrijesc de bietul Durdă . . . ha! cât pentru uuguriă căđuți, vor maă fugrășă ceă corbă romăuă, ca fecioriă luă Carol Robert maă auțert.

CLARA

Ah! fiul meă, ce frumósă căprióră! . . . (Domnițet) Rădă-mă-te de măua meă frumósă copilă . . . Abia poă merge, emoăiunea, oboséla . . .

ANSELM

Déră voi fușivă . . .

CLARA

A! eă este alt-ceva, suut mamă . . . o răutate de mamă . . . Nu 'ă așa, Vlad? . . .

VLAD (între ambele femei)

O răutate de mamă? (o sărută) Nu, uu ânger!! . . .

CLARA (suridând)

Cel de la stăuga? . . .

VLAD

Hm! reutate! la drépta și la stăuga . . . Se mergem.

(Cortina cade)

ACTUL II

SCENA I

(Camera la Marăcine)

BRUMA. — URSU.

BRUMA

De Brumă, Brumă mă chiamă, mă Ursule, dar nu e a bine : de două luni de când unguriĭ lui Ianoș mușcară țărina la puntea Cruceĭ, pace cu vênătórea Banului, ca altă dată . . . veđi mă , nici măcar epurii betegii nu se mai tem de noi!....

URSU

Ha ! ha ! ha ! nu mai ríde, mă Brumă , că nu ȳ de rís, đěŃ... Da nu te taie pre tine capul, măĭ Brumă, de unde vine schimbarea asta la sufle tul viteazuluĭ nostru ?

BRUMA

Nu prin cap, mă , ci pre la inimă . . . e bolnav , mă , bolnav rěŃ.

URSU

En lasă vorba gólă ! . . . bolnav el ? dar mâna i s'a lecuit.

BRUMA

Lecuit mâna , dar biata ânimă ca vai de ea . . . bóla lui e franțuzóica . . .

URSU

Domnița Maria.

BRUMA

O iubesce, mă Ursule, de se topesce pe picióre . . . Géba ban , géba țěran , când se pune dragostea la ânimă , te-aĭ stins mă !

URSU

Oh! oh! cui o spuî, fârtate Brumă, oh! oh! . . .

BRUMA

Ha! ha! da nu mai rîde, mă Ursule! . . . Ți-e neastâmpăr și ți-e la rinichii după lelea Dochia?... haî mă, că tu nici una nici două și 'Ți-o lăgă al popă de gât ca pétra de móră la grumajii înnecatului... dar nu e așa, mă, cu jupânul... Franțuzóica într'una plânge și suspină, și 'Ți e de a se mărită ca bogatului de sărăciă... (se uită pe la uși să vedă de nu vine nimeni) Sciî una, mă? Franțuzóica nu iubescce pre jupănu.

URSU

Nu iubescce pre jupănu? auđi colo! Eî da ce 'Ți lipsescce jupânului? aî nu e mândru ca un brad de la munte? aî nu 'Ți frumos ca cel fêt din poveste? aî nu 'Ți viteaz cât un zmeî? séu n'are țeră cu munți și cu florî? . . .

BRUMA

Dragostea, mă, șugubéță... Sciî tu una, mă? vorba ceea : de aprinđi luminare la icónă, agață și una la córnela necuratului.

URSU

Ha! ha! ha!

BRUMA

Uite, mă, așa : (cu ingrijire) fuseiî la baba Mușata din Isvóre, și ea mi-a făcut chipul ăsta de céră de luminare de la Pascî.

URSU

Chipul? o fi al celui necurat?

BRUMA

Nu, mă, ci a Franțuzóichei. A đis așa baba dracului, clătinând fuiorul de lână albă dupe cap și clănțanind din ceî doi dinți negri ce 'Ți-a mai rămas; a đis așa : Se nu 'mî mai spuî pe nume, Brumă, de n'o iubi fêta pre flăcău, déca,

furându-î o şuviţă de păr şi învăluind în ea chipul ăsta de
cără, 'l vei topi la jar în frigare dicând :

Sfârâe-mârâe,
Fierea-î plesnesce,
Sfârâe-mârâe,
Vino de 'l iubesce !

URSU

(Făcându-şi cruce) Ptiu ! ducă-se pe pustii.

BRUMA

(Urmând) „Cum se topeşte chipul asta de cără, de căldura
jarului, așa se se topescă densa de căldura dragului jupâ-
nului...“ Una mă încurcă, mă Ursule.

URSU

Care ?

BRUMA

De unde cosița ?

URSU

Cosița ? mă, bunióră de la Dochița lui nea Stanciu . . ha,
ha, ha, érá riđi tu mă ?

BRUMA

Sgriptoróica ta ! . . . . Nu, mă, trebuie şuvița din părul
cel mândru al Domniței ! . . . Uî ! ce frumósă fată, mă Ursule . .
de n'aş fi Brumă şi ea ceea ce e, dčeu așa că m'ar ameți şi
pe mine ! Are dreptate jupânul de se topeşte dupe ea . . .
Ţist . . . vine cineva . . . ascunde chipul ala că de o da de el
cine-va ne facem de rís : e vreme ca aceea, mă, de nu maî
crede românul nici în Dumneđeľ, care a lăsat pe pămênt
Ungurî, nici în dracul babil Muşata . . . E jupânul ! Ea vedî
ce amărît e la căutătură ! . . .

SCENA II

Aceași, VLAD

(Vlad intră, deschide o ferăstră care dă spre munți și păduri, fără se bage în seamă pe Brumă și pe Ursu)

VLAD

Tot gol de nori cerul... când sufletul omului e în durere, ce mângâiere este norul care vine se învâluie în negru lumina insultătoare a zilei!.. Vai! ce voios era cerul râpelor prin care cu două luni în urmă alungam fiarele codrilor din vizuinele lor... Astă-đirađa de lumină, care șoptește voios, este batjocură animei... Ea! pururea ea!.. Maria!.. (remăne gânditor).

BRUMA

(Către Ursu) Veđi-l? de ăile, de septemăni ămblă așa prin câmpii și în jurul casei, prin ruinele Turnului lui Sever, pre malurile Dunărei, rățăcind ca sufletele în jurul locurilor ce ău iubit în viață... Jupâne! aci e Brumă.

URSU

Și Ursu, jupâne.

VLAD

Vo!...

BRUMA

De Brumă, Brumă mă chiamă, dar 'mă e ănima calda, jupâne... De ce esci tot gânditor, jupâne?.. Chiar când ochiul nu'ți plănge lacrimă, el este cernit, jupâne, ca o tomnă fără rađa de sóre.

URSU

Lasă, jupâne, că dóră nu de fiórea mărului ăi de scutară pre Brumă ăla și pre Ursul ăsta... A! a! lasă, o se veđi... ha, ha, da ér rîđi, mă Brumă.

BRUMA (oprindu'l d'a arétá chipul de oéră)

Ce faci tu mă?..

VLAD (în sine)

Nemulțamitóre ănima omului!... Cu o mamă, al căreia

sufet este altar de iubiri sâute; cu un păriute de la care numele 'ți este o corónă; cu o țără, ogóre de flori și munți de brați; cu viteji ca acestia, cari 'și măsoră ânima pe vitejia lor... și ânima suspină, și ânima plâuge!

URSU

Ea lasă, mă, să-î arătăm chipul.

BRUMA

A naibeî frauțuzóica!.. Uite, plâuge... uite, mă Ursule că 'm' vine și mie slăbiciune la ânimă... A naibeî frauțuzóică de ne-a amărât pre bietul jupâu... (conținând plânsul) da nu mai rîde, mă Ursule.

URSU (plângend)

Frauțuzóica naibîi... (Imbrățișeză pre Brumă)

VLAD

Da ce faceți voi acolo? (apart) Ei m'aũ văđut...

BRUMA (cu prefacere)

Ea Ursul ăsta cu rîsul lui de audósele.

URSU

Brumă ăsta jupâue, ci că baba Mușata...

BRUMA

Taci mă.

URSU

Și cu Dochia lui Nea Stanciu... ba așa, ba pe diucolo... Ha! ha! ha! a rîs, mă Brumă.

BRUMA

Đeũ așa, rîde jupâue... las'o în purdalnicul cea scârbă-

URSU

Că dóră nu e lumea numai diuțr'o fétă.

BRUMA

Taci, mă, spuseși o prostiă.

URSU

Adică când ȕic o fétă, așÏ putea ȕice o Domniță.

BRUMA (astupându-Ï gura)

Ci tacÏ, netotule !

URSU

Că Dochia mă iubesc... și nu-Ï Domniță Dochia... cât e de Domniță, adică jupânul...

BRUMA

S'a pornit rîșnița... TacÏ mă!..

VLAD (aparte)

Și ei aũ înțeles durerea mea, numai ea, numai ânima ei n'a sciut se citescă în lacrima ochilor mei... o! da ea nu mă iubesc... (lui Ursu) Nu te pricep, băiete... Ce vreÏ voi? Ce am a face eũ cu Dochia și cu baba Mușata. ?

BRUMA (lui Ursu)

Bag'o în traistă, fârtate.

VLAD

Duceți-vă! bine, bine, duceți-vă, copii... voiÏ se fiũ singur.

BRUMA (eșind cu Ursu la stânga)

Singur, tot singur, ca sihastrul de la priporul Vulturului.

SCENA III.

VLAD. — CLARA.

(Clara privind-u din pragul ușei la drépta)

CLARA

Tot gânditor... (Ï chiamă) Vlade!..

VLAD

D-ta mamă? Privém pe feréstră... Jiul vorbesce așã de taÏnic sub stânca curței și gândém... gândém la...

CLARA

La vânătoare, la căprioare... da, știu...

VLAD

Da, tu ști... gândem la ea!.. O! nu mă muștră mamă jubită, aș nu lupt eu însu-mi în potriva mea? N'avea temă, mamă, nu voi înfrânge datoria ospitalității...

CLARA

Bine, Vlăde, așa te vrea mama ta, numele tău, nemul tău!

VLAD

Mântuită de mine din valurile Dunărei, și de două ori din robia Tătarilor, cum aș putea cuteza se-î deschid înima mea? Pot eu a-î dice : te-am mântuit de moarte și de rușine, iubesc-mă acum? Nu, nu, ea este óspele nostru... N'oi voi face se plătesc ospitalitatea ce a aflat într'o casă română, îndatorându-o se răspundă la patima mea!.. Ș'apoi recunoscință de ce?.. Pentru că întempleră m'a favorat s'o răpesc valurilor și Tătarilor?.. Dar atunci flórea pre care piciorul nostru n'oi calcă în câmp, am trebui, s'oi smulgem spre a ne încunună capul generos... Mi am făcut datoria de om și de creștin.

CLARA

Bine, Vlăde, bine Vlăde! O! eram sigură că înima ta ori cât de lovită nu va repune consciința datoriei.

VLAD

Eu se-î destăinuesc aprinderea nebună a înimei mele? dar n'ar fi a o sili se-mi dea iubirea ca o tristă răsplătire a mântuirii sele? Iubirea, vai mamă, nu vine pururea pe calea recunoscinței!.. Nu voi jertfa recunoscinței, ci iubirea, iubirea sinceră, nemărginită ca a mea!.. O! mama mea, nu te teme de slăbiciunea consciinței mele, dar plânge-mă... durerea a șmplut cu nesași înima mea... și când cuget

că mâne, Maria ar putea se nu mai fiă aici, simț capul perdându-mi-se... Neiulit ađi, cel puțin ochiul meu o întâlnește și sufletul meu trăsese din nebnatece visuri... Dar mâne, mâne ea plecând...

CLARA (imbrățișindu'1)

Țy-ar rămânea mama iubită.

VLAD

O ! Mamă, mamă !

CLARA

Vino, Vlade, vino băietul meu... Séra este aprópe; Jiul, o dișeșy, șioptesce tainic și Maria, veđi-o colo, sub brad, pe malul lui? Aruncată de sórta în țără străină, va fi fericită se ne vedă încongiurând-o, tu cu respectul tău, eú cu iubirea de mamă... Vino Vlade, vino... cine scie ce spune ânimei ei șopta tainică a Jiului!...

SCENA IV

Tabăra Tătarilor

TIMUR. — IANOȘ. — PRIMUL TATAR. — SENTINELE

IANOȘ

O spun și o repet Măriei Tële, cu o mână de voinici din óstea vóstră, mărite Timur Chane, se póte lua țera Basarabilor... De aci de unde Măria Vóstră 'șy-a ales locul din care se repede în valea Ungăriei, spre apus, ca șoymul munților după prada sa, de aci apucând în partea de méđă-đi a munților o se dađ, Măria ta, de o țără frumoasă, plină de avuțiy... Voiú fi călăuza vitejilor vóștri.

TIMUR

Acea țără, țera Banilor și Basarabilor, unde vrei se călăuzescă pre ađ mei, ni este cunoscută. — A ! nu o dată Tătariy aú cercat vitejia némului din acea țără.

IANOȘ

Vitejî, pôte, dar lovirea de astă dată va fi cu atât mai cumplită, cu cât va fi fost mai neasceptată. (gestul lui Timur a neîncredere) A! Mărite Chane, nu avea grijă despre mine . . . Țiile mele nu sunt în mânele vóstre? . . . Aă n'am venit ênsunî se punî capul meü sub tăișul săbiei vóstre? O scii Măria Ta: ceea ce urmăresc e resbunarea mea! Acest braț încă sângerând, dupe două lunî, sub lovitura unui Mărăcine, va sci duce mórte, măcel și pustiere în țera Banilor . . . Inșiră, Măria Ta, sub povățuirea mea numai o mie de vitejî de ai Măriei Tële, și capul meü se va ținea pe umeri numai atât, cât acei o mie vor aduce la picióarele vóstre miî de șerbî și secerișurî de bogățîi.

TIMUR

Capul tãu sub tăișul săbiei mele? . . . dar faîma Româ-nului e mare și o mie de Tătarî puțin la ea . . . Se încred vitejîi mei ție, Ungurului? dar Ungurul n'are și el însuș o țeră de resbunat în potriva mea? A! de este o cursă? . . . O cursă? Ridicați pre acest mișel! Capetele vóstre pentru capul lui! (sentínelele vor se -1 ia)

IANOȘ (aparte)

Așa dar nicî cu repunerea vieței nu voiî repune pre duș-manul meü? Este dar o provedință? . . . (tare, ingenuchiând) Ascultă, Măria Ta, îndurare! . . . O cursă, ȳici Măria Ta? dēcă e cursă, aceea este în care m'a asvârlit aci setea de resbunare . . . Nu cursă aduc vouă, ci capul meü, dēcă pêne în câte-va țile oștirea vóstră, călăudită de ura mea, nu se va întórce coperită de bunurî din țeră de peste munți...

TATAR I-IV (care venise se lege pre Ianoș)

Dar te cunosc . . . O! da, tu escî acela, care, sunt acum nu multe țile, m'ai scăpat din robiă și ai ajutat pre ai mei

în potriva feciorilor români, cari ne-au răpit robii și robe, la malul Dunărei.

IANOȘ

Da! tu mă cunoști? Dumnedeu te trimite . . . Spune, mai spune Măriei Sèle ceea ce țișeși adineori.

TATAR

Așa e, Mărite Dómne . . . Ungurul acesta se cade se aibă încrederea voastră . . . El se aibă țera de resbunat? țera lui e patima care colcăe în sinul lui. Ne întinde cursă? . . . într'o mie de ai noștri el este musculița în pânza păiajenului . . . N'avea grija, Dómne . . . cu 500 ai mei, și cu alții atâți ai lui Mangiuc vom merge cu el . . . Orî ne întorcem cu avuții și șerbii, orî capul lui va rânji pe sulita mea înaintea cortului vostru.

IANOȘ (aparte)

A! resbunare dulce ca roua în secetă. . . A! resbunare, de astă dată te voi avea.

TIMUR

Bine, mergeți! Dar ochiul pe acest om! Mergeți, (lui Ianoș) și vați fie la ora de trădare! Mergeți! . . .

SCENA V

(Camera la Mărcine)

MARIA.—IRINA.

IRINA

Da Domniță, juruitul meu este dus împreună cu alții la curtea Măriei Tèle se ducă veste despre Măria Ta . . . două luni de atunci, Domniță . . . Se vede că țera Măriei Tèle este peste nouă mări și nouă țeri? . . . Oare o se întărzie încă mult de a sosi juruitul meu?

MARIA

Două luni!.. două luni din ziua de când vitezul vostru

Domn la malul Dunărei mă salvă de mörte, .. ânima purtată pe aripa dorului de ai mei ȃice: două anî; două lunî... ânima mişcată de simţiri ce mintea nu şi le esplică, ȃice, două ore, două secunde... (remâne gânditoare)

IRINA

Hait! érá pe gânduri... Éc-aşa e Domniţa de când Dómna Clara mă puse la voiea ei: cu ochiul peste munţi şi văi adâncî, pênă döră în ţera ei, şi pe furiş ştergënd la-crime... Biata Domniţă!... Déca deü aşa... Eü, că sciü qine că Tudor al meu o se se întórcă ca mäne şi tot 'mî e ânima strânsă ca pétra la ger; dar de cum sêrmânica fétă, departe de toţi ai sei...

MARIA

In deşert vai! ochiul se afundă în intensitatea orizontelui, el nu vede de cât ce voiesce ânima. Ai de ce acum două lunî, piciorul meu n'a alunecat în sinul rece al unui val în turbare!.. Mama mea... Oróre! a muri departe de ai tēi, de parte de cei ce iubescî! Şi apoi de ce asemenea impie dorinţi?... Ce mângâeri lipsitu-ţi-au, ânimă în doliü, de când mâna lui vitéză te-a cruţat de ceva mai cumplit de cât mörtea, de robia la tătarî?... Déca o mamă se póte înlocui, aü n'am avut una în mama lui Vlad?... Vlad!.. de ce buza tremură, de ce prin sin şerpuesce să igele cu căldură mai mare, când rostesc acest nume?... Recunoscinţa! Absent, 'l caut... de faţă? fug de el!.. Recunoscinţa!.. El e trist de cât-va timp, da, de aprópe ȃiva de când 'l vedüiü maiântēiü!.. copilă, dar sciü eü de era altă dată mai voios?... acum e trist, suferé... De ce? Când ochiul meu întâlneşte pre al lui, al lui se plécă la pămênt, ca şi al meu. Déca vedënd tăce-rea buzei lui sub furtuna ce pare că-î colcăe în sin apnc mâna lui... da, ca o amică.., el o retrage cu violinţă şi totuşî mişcarea mea nu pare a-l supăra.

IRINA

Domniță!... Aș! biata minte a sburat pe calea ochiului, peste nouă mări și nouă țări. (vede pre Vlad) Jupânul Vlad!.. Mă duc... Ce sóre! ce lună!... Uite-l și el ca dânsa... Adicăte pas de nu ȕice ruje ȕ ruja și ânimei ânimă. A! jupânul Vla l! adică ȕeș așa!.. ȕe ca nici âștia nu se iubesc?.. Mă duc! (ese)

SCENA VI

MARIA. — VLAD

VLAD (cu o epistolă în mână)

Aice... (aparte) A! nu mă înșelă ânima când adineorȕ, colo, pe malul Jiului, sub bradul bĕtrân, ochiȕ mei o urmăreaș, cugetătoare, la acea ferĕstră... Gânditoare!.. gândește la ai seȕ... negreșit!..

MARIA

Recunoșcință acel reflux al sângelui, care arde peptul! recunoșcința!..

VLAD (voiesce s'o intrerumpă, apoi se opresce)

Nu, privesce-o încă, ochiȕ uscat de veghere!... A! ce frumoșă e!.. cine n'ar iubi-o? Vaȕ! mâne la acea ferĕstră, căutătura ochilor mei nu va mai sărută de cât, prin lacrimi, durerose suvenirȕ... Mâne! mâne! și ea va plecá, cum în dimineța ȕileȕ sbor visele fericite ale unei nopȕi de primă-veră!.. Deșertul, deșert neîmplinit veȕ lăsa, Mario, în urma pașilor tĕȕ... Mâne și tu veȕ reintră în sĕrbătorile dragosteȕ părinteșȕ și ale patrieȕ; mâne și cȕ vaȕ! nu voiȕ afla nici iubirea a lor mei, balsam la plaga ce tu nesciitoare veȕ lăsa, Mario, adâncă, în sinul mei! (pausă) A! (aparte) ânimei) tacȕ! tacȕ! (tare) Domniță!

MARIA (revenind din visuire)

Vlad! Vlad! (merge spre a-l întâmplă și a-l apucá mâna, apoi reȕede se opresce rușinată) Jupâne Vlad!

VLAD

Décă intrarea mea te supără, Domniță . . .

MARIA

O ! nu !

VLAD

Te va bucura acéști scrisóre . . . Peste puține zile vor sosi trâmșișii nobilei vóstre familii . . .

MARIA

Voiú revedea pre maica mea, pre tatál meu ! . . . (bucurie, apoi vędénd pre Vlad trist, recade și ea) Vlade, jupáne Vlade ! . . .

VLAD (aparte)

Generositate , alt nimic. (tare) Veți îmbrățișa pre cei cari aú iubirea vóstră, Domniță , și noi . . . noi vom păstra pentru tot d'a-una amintirea zilelor în care casa și țera nóstră . . . (aparte) O ! tac ! slăbiciune a ánimei , tac ! . . .

MARIA

Amintirea ! . . . amintirea este a sufletului meu ! . . . Amintire se chiamă óre, jupáne Vlad , acea săgétă ce trecu prin ánima mea, adinéori, un minut după bucuria speranței de a îmbrățișá pre o mamă adorată ? Amintire séu recunoscință , ea este adâncă ca nămurirea și neșter-ă ca steaua de pe cer.

VLAD (aparte)

Recunoscință ! și ea mă arde cu strângerea mânei séle ! Recunoscință ! (tare) Décă vr'o dată un serviciú platá a luat, Domniță , a mea este covêrșitoare, din ochiul vostru . . . carele adinéori m'á privi cu bunătate , din mâna vóstră care mai adinéori atinse pe a mea tremurătoare de mișcările ánimei . . . A ! Domniță ! curénd vei fi departe, fúrte departe de aceste locuri , al căror póte nici numele nu strebătuse pêně la voi. Déră de departe ca și de aprúpe , nu te îndoi de Domniță , că în țera prea mult uitată a Basarabilor , în țera

Iu! Mărăcine, sunt suflete, cari nu vor uita nici o dată di-
lele în cari Dumneșen te-a trâmîs între noi . . . Am venit,
Domnișă, se iaă ordinile vóstre, pentru pregătirile aceleș
despărțiri de mâne.

MARIA (aparte)

Despărțire! A! pe când el o amintesce cu atâta nepês, de
ce acéstă vorbă mă străpunge dureros la ânimă? (tare) Ordi-
nele mele pentru despărțire, jupâne Vlad? . . . (aparte) El e
rece! înainte 'mî nu stă de cât Domnul caseș... (pausă) Dar ce?
voiam eu ore se fiă alt-ceva? O! nesciutóre ânima de ea
însă-șî.

VLAD (aparte)

Ea tace... Da! era numai o înșelătóte pe cât dulce
nchipuire: adineorî ochiul eș, ceva în vocea eș pãrea a-mî
dice: Speră! — Ea tace! Dulci amintiri ale ospitalitãțel! (tare)
Voș tăceș, Domnișă, voiș se remâneșî singurã? (vrea se iasã)

MARIA (aparte)

Se duce. (Vlad ese) S'a dus... s'a dus și cu el pare că a
smuls din pept ânima mea. (rêmâne în durere).

SCENA VII

MARIA. — URSU.

URSU (intră furișându-se și observând mișcările ei)

E tot la feréstră, tot pe gândurî; o se 'î taiu o cosișă!
Bietu Jupânu! destulă casnă pe el! O se învelesc chipul ăla
a Iu! Brumă și „sfârâe mârâe“! Al naibeș nea Brumă! ciudă
o se -î fiă când o afiă că franțuzóica iubesc pe jupânul de
pe urmele mele. (se furișeză comio pe lêngă Maria).

MARIA

S'a dus, și ânima mea a sburat cu el într'un dureros palpit.

URSU

Acu 'î acu! Dómne ajută! Ea nu se uită... Cosișă care a-

târnă pre grumaș! Bietul jupânul... Auș! mă!... Franțu-zoica se nu iubescă pre jupânul nostru! (voiesce se taie costița, și-l vede Maria) Hait! am pășit-o!

MARIA

A! ce este? ce-mi vrei Ursule?

SCENA VIII

Aceiași. — OLARA.

CLARA

Ce este? Ce este? Ce faci acolo, Ursule?

MARIA

Ursul... O! Dómnă, értă...

URSU

Apo! ce o fi se fiă! Iaca Dómnă, am speriat pre Domnița fără se vreaș! Ha, ha, ha, da numai ríde mă Ursule.

OLARA

Ai speriat pre Domnița?

MARIA

Ce supérare ai avut din parte-mi, Ursule? Tu, scutarul mántuitorului meș?

OLARA

Lámuresce, Ursule! e cu neputinșă ca tu...

URSU

Ha! d'apo! lucrul se trece de glumă! eș, se ridic brașul asupra unei feme! , asupra Domniței? Ha! d'apo! asta e lată! Ce-mi ai făcut, Domnișă? Ce-mi ai făcut? Dar bietul jupânul nostru?...

CLARA (aparte)

Ce vrea se đică?!..

URSU

Ce naiba? Aș nu-! frumos, ca bradul din munte? or! nu-! vítéz cât Banul cel bêtrân?

MARIA

Nu te înțeleg, Ursule!

URSU

Ha! că dor nu mi-a tors mama pe limbă... Ce-î lipsesce, mă rog, Domniță, vitezului nostru?

CLARA

Taci Ursule! Ești, lasă-ne băete!

MARIA

Dar, ce este Dómnă? Nu înțeleg!..

URSU

Ce se tac, jupănésă? Nu-l veđi că se usucă pe picióre... Dcă dóră n'o fi fată mai de împérat ca el? Ce-î lipsesce jupânului? Orî nu-î mândru? orî nu-î Român?

CLARA

Bietul Ursul, smintit... Domniță...

SCENA IX

Aciași. — BRUMA

BRUMA (lui Ursu)

Mî-o făcuși, mă... Acuma ce o fi se fiă! orî judecat, orî capul spart. (tare) Smintit! Da, Dómnă, Ursu a nebunit!..

CLARA

Este cu putință?..

MARIA (aparte)

Pecat! în fapta lui începem a ghici ceva, care suridé ânimeî. Pecat! A! sântă nebuniă!..

BRUMA

Nebun de legat la icóna maiceî precesteî... Inchipuesce-ți Dómnă! 'că 'și a pus mări una în cap, că jupânul e cum 'l veđi, trist și abătut...

MARIA

Trist ?

BRUMA

Pentru că iubesc pe ... S'avem ertăciune, Domniță ...

MARIA

O! dară spune, spune!...

CLARA (aparte)

Și el?

BRUMA

Pentru că iubesc pe ... pre Domnița.

URSU

Ce nebunit, mă? nu veți că se topește pe picioré?!...

CLARA

Dar, Brumă!... Ursule!...

MARIA (aparte)

A! el mă iubesc, și eu n'o vedem, când ai lui, pene și aceștia o înțeleg, o ved! Era iubire acele simțiri dulci și triste ale ânimei... iubire!...

BRUMA

Și éca așa! Baba Mușata a ăis așa: că de om putea tăia o șuviță de păr de la Domnița ...

CLARA

Tac!, Brumă! Uită și értă, Domniță, pe acești nebuu!...
(Zăresce pre Vlad) Vlad!

MARIA (aparte)

A! ce vël des cade de pe ochii mei! Înțeleg, adinéorî chiar! A! delicateța ânimei lui!.. Vlade! Vlade!

VLAD

Maria! Domniță! Te căutam mamă!..

CLARA

A! pre mine?

MARIA

Ce veste Vlade!... Și nu mă-o spuneai?... Rătăciosule!... Ursu și Brumă mă spun ...

BRUMA

Hait! se încurcă!...

CLARA (aparte)

Ce voiesce se face?!...

VLAD

O veste?...

MARIA

Și nu mă-o spuneai, rătăciosule? Mântuitorul meu se însoră!...

CLARA

Ce țice ea?!...

VLAD (energic)

Aă mințit!

BRUMA (vrea se vorbescă, dar la semnul Mariei tace)

Femea 'Y dracu! căile ei, poteci neamblate de om.

MARIA (aparte)

O! sufletul meu, ajută-mă! (tare) Pecat! pecat Vlade!
A! ce rău mi pare! așa dar nu te însorî? și eu credeam...

VLAD

Audî, mamă, audî? O! e schinguirea crucei, mamă! ea nu mă iubesc...

CLARA

Vlad! (aparte) A! dar eu însă'mi nu mai înțeleg... ea-l iubesc? unde voiesce ea s'ajungă?...

MARIA

Pecat! nu te însorî, pentru că nu iubescî, Vlade?...

VLAD (vîu)

Nu iubesc! nu iubesc eu?...

MARIA

Iubesci? dar atunci... când cine-va iubesc, și iubesc
cu adevărat, o spune, Vlade... și când cine-va, Vlad de
pildă, iubesc pre cine merită, nu se topesc pe picior cum
dice Ursul ăsta...

CLARA (luând-o de mână)

A! suflet nobil!...

MARIA (tacet)

Nu, dómnă, și suflet egoist!

CLARA

Ei bine, Vlade, dar nu răspunzi?

VLAD

Se cutez óre a înțelege?... Viseș orî sunt deștept, ma-
mă?... Maria? voî, Domnișă-mî vorbiți? A! descepțiunea ar
fi cumplită!...

CLARA

Copila mea... Vlade... aci lîngă mine! Ea te iubesc...
Nu este vorba ei vorba recunoscinței ci a ânimei iubitoare.

VLAD

Maria!

MARIA

Vlade!

} ambii la genuchii Clarei

CLARA

Pe ânima mea amîndou! A! ce copii, ce copii!...

VLAD

Mamă!...

MARIA

Mamă!

BRUMA

Mă Ursule! Domnița 'Y dice mamă!

URSU

Ha! ha! ha! rîde, mă Brumă.

IRINA (intră rîpede)

Domniță! Domniță! Tudor al meu'ra sosit... Piața e plină de ómenî din țera M-téle! I! ce frumoșî! ce mândri!..

MARIA

Aî mei? O! bucuria este grea ca și durerea! (toți alérgă)

VLAD

Toți, toți întru întépinarea vitejilor din Francia! Eî, Brumă! Ursule! primire de împérațî!..

BRUMA

Cum scie a face Románul, jupáne: pre dușmanî cu ghióga si săgéta_ér pre frațî cu ánima și voioșia.

TOȚI

Frănțezîl, Frănțezîl!

(Cortina cade)

ACTUL III

SCENA I

Piața satului. — La stânga castelul Mărăcinilor, la dreapta o biserică — Sătenii, sătene, ostași Români. — La rădicarea cortinei, ostașii Francesi cu Anselm în frunte, vină aclamași și salutași de popor, pe când din porța castelului ese curtea lui Mărăcine.

D-na CLARA. — MARIA. — VLAD. — ANSELM. — BRUMA. —
URSU. — IRINA. etc.

ANSELM

Domniță! Domniță!

MARIA

Părinte Anselme! părinții mei!... Mama mea!

ANSELM

Bine-cuvântat fiă D-zeu! te revăd, Domniță!

VLAD (Clarei)

Dacă prin mine însu'mi nu a'si ști cât se împacă iubirea ta cu a ei, ași fi gelos, mamă, de acea mișcare a ânimei'sele, care abia a bătut pentru a mea și care acum pare a mă fi uitat pentru ai săi din Franța!...

MARIA (care a vădut mișcarea lui Vlad)

Vine de la mama mea, Vlade; privește la D-na Clara și vei înțelege și vei încuviința această împărțire a ânimei.

VLAD

Domna Clara? Mama!

MARIA (revenind lângă ea)

Mama, da!... (mișcarea lui Anselm) Da, părinte Anselme...

Viteazul nostru Vlad nu va fi Domn peste Țilele ce 'mî-a conservat vitejia sa?... Nu e așia că alegerea ăneimeî este bine-cuvêntată de voi, părinte? Nu este așia că este demnă de casa de Hally, de părinții mei?... Părinții mei... O! împărțire dulce a ăneimeî!... Și voi 'nu'mî spuneți nimica de ei... Grăeșce!... grăeșce!... O! suflet lesne covêrșit de bucuriă ca și de dureri!... Adineaorî nu vedeam în el, pîntre lacrimi, decăt prăpastia adăncă a despărțirei de ai mei și a indiferenței lui Vlad... și acum... grăbește părinte, grăbește... Aci e Vlad, aci e mama lui:—iubirile miresei... Dar mirésa este și fiică... Grăeșce!..

ANSELM

Abia învingênd bêtănetele oboséla unei lungi călătorie, uimit de cele ce ochiul vede, de cele ce sufletul presimte; buza mea, domniță, nu șcie de unde va începe, ce va ȓice, ce va tăcea?... Nu șcie, aduce-va mai ăntêiî reînoirea omagelor ăneimeî recunoscătóre acestuî vitéz, orî bine-cuvênta-va pre D-ȓeî, carele în decretule séle, a adus de la apus lăngă al sóreluî légăn, mirésă de iubiri la ănima vitejieî?... De unde începe-voi? Mai încape óre în sórele ce streluce raȓe de lumină? Mai vêrsa-voi în sufletul vostru, Domniță, din care debordă, viéța, fericiea, raȓe de bucuriă! Iertare, vitézul meu! Iertare D-nă! Bine-cuvêntat fiă D-ȓeî și decretule luî!! fiă ca alegerea ăneimeî acestor copii se fiă acea a ceruluî. Fiî fericită, Domniță! ai voștriî toți bine-cuvintéză pre salvatorul vostru! Toți ai voștriî adastă cu nerăbdarea sântelor iubiri...

MARIA

O! Dómnă, (Clare) lasă-mě se îmbrățișez în voi nu numai pre mama lui, ci și pre a mea absentă!...

CLARA

Copiiî mei! (îmbrățișandu-î) Vlad! Maria! A părinte!...

URSU (lui Brumă)

Ce-î dragostea mă! A! ce ănger de franțuzóică, mă!...

BRUMA

Numai ce a deschis mărgăritarele din guriță și hait!...
a venit titora apă la móră!... Ce 'y dragostea, mă!...

URSU (aparte)

Oh! oh! oh! Dochio lele!

ANSELM

A! de ce, Dómnă, acósta fericire a ânimei mamei, nu-mi
este îngăduit a o întreține pe tot-d'a-una... Dar Dómnă...
Vasul adastă la Turnu spre a reduce pre domnița la ai sêi...

MARIA

Cu Vlad!...

CLARA

Fiiul meú!...

VLAD

Mamá!... Maria!...

ANSELM

Iată fericirea lumei! Unde este rađa de sóre fără negre
umbre?... Ai vostrii, domniță, numără ȓilele, orele...
fiă-care minut de întârđiere este durere ânimei mamei
vóstre... A! cât a schimbat-o durerea lungei incertitudeni
în care a fost despre vieța vóstră!..

MARIA

O! mama mea! O! se ne grăbim!... Vlade... Dómnă...
A! nu știú ce voiesc!... nu știú ce cer!... D-ȓeul meú!...
atâtea emoțiuni în o singură ȓi!... puterile mele se sdrobesc.
Vlade! Vlade... (pe grumađii lui Vlad).

CLARA (cu decisiune. în sine)

Tací, ânimă egoistă de mamă, voi-vei óre jertfa fericirei
lui pentru a te mulțami pre tine, ânimă egoistă!... Tací!..
Tací!.. (tare) Maria, lacrimi?... lacrimi în ȓi de sêrbătóre?
dar ce lipsesce iubirei téle?... Aide, Vlade!... Vlad!...
Haide, fétul meú!... Ce vėd? plângeți? E! dar decă bucuria
plânge, ce ați face sub pêsuri și durere?...

VLAD

Ea se duce, mamă , se duce!...

CLARA

Și ce? va merge și Vlad!

MARIA

A! mamă! . .

ANSELM

Da, Domniță : mamă!... numai o mamă póte grăi ca Dómna Clara ...

VLAD

Dar tu, mamă, tu?

CLARA

D-deũ cu voi copiii mei... Eũ? eũ voi rămânea aci, cu iubirile mele, cu amintirea de voi, cu acești frumoși munți, cu Jiul de colo, de sub brații carți aũ adumbrít jocurile copilăriei téle, Vlade!.. (cu lacrimi în voce) Și apoi ce? decă țera miresei téle e departe, acea depártare nu o precurmă iubirea?.. Veți gândi adesea la mama vóstră din țera Banilor . . . Nu-ı așa, domniță Mario ?

VLAD

Tu plângi mamă! . . .

MARIA

Mamă !

CLARA (sforț-d'a nu plânge)

Plâng eũ ? așa! se plâng eũ când pot face fericirea ta, Vlad al meu! . . . A ! așa fi o mamă rea. . . Se plâng ? de ce ? aũ nu o se vă mai revéd ? óre nu veți mai reveni la sínul meu, ca acuma...

MARIA

O ! da mamă, căci decă țipétul neresistibil al sângelui

mă chiamă acolo, departe... aci voiți lăsa lângă tine o bună parte din ânima mea... Voiți reveni, nu-ți așa, Vlad?.. Adâ merg cu tine, la mama mea... Ea e bună, iubitore... O! nu mai bună decât a ta, ca și a ta. O! veți iubi-o, cum iubesc eu pe a ta... Vom reveni... curând mamă... curând... veți vedea!..

CLARA (în sine)

O! balsam alinator! O! conștiința datoriei împlinite!.. vino, ci vino de alină asprimea ânimei! (tare) Da, copiii mei, iubirea readună pe acei ce sôrta-ți desparte!.. Haide Vlad, pregătesce plecarea, plecarea voastră... Măne Banul tătăl teș și fratele teș mai mare, vor veni de la curtea Basarabilor și atunci, înainte de plecare, fidașarea!..

VLAD } Mamă!
MARIA }

CLARA

Vreți ca bine-cuvântările mele, se vi le daș la altar, la fidașare; nunta în țera ei... nu-ți așa, părinte Anselme? A! Dumneșeule!.. ce copii resfățați! (puind mâna Mariei în a lui) Ți-o daș, Vlade! Vitez și Român nu poți fi decât soș bun... Ți-l daș, Mario, și-l daș cu ânima mea!... (plânge) Vedți părinte!... născuți unul pentru altul!..

ANSELM

Unul la Dunărea, altul la Luara: iubirea ți-aș apropiat, Dómna... Depărtarea? A! bine a șis cei vechi ca ânima trece peste munți și mări!..

CLARA

Aide! nu mai plâng... vedeți!.. Am plâns? Dar când suridă mai dulce florile decât după ce nóptea plânge mărgărita-rele ei de rouă?.. Ce frumoși sunt, părinte. O! nu este jertfa recunoștinței, Vlade, ci iubirea care vorbește în ânima ei. Nu aș vedut-o adinșore gata a-ți sacrifica iubirea mamei sêle?.. Haide! fiți fericiți, copiii mei!.. Pe măne fidașarea!

Și ađı?...

VLAD

CLARA

A! ce nerăbdătoare anima?

MARJA

Ađı... o sărutare de la el, de la mirele meü... Vlad...

VLAD (imbrățișând-o)

A! fericire!...

CLARA

Ai vostri sunt obosiți, părinte Anselme, aü nevoiä de repaos.

ANSSLM

Nu vă îngrijii, Dömnă... vedeți!.. cine ar putea jurä cä ei sunt streini în țera vösträ! toți îi înconjura, îi ospătözä, îi mângäie... Inainte d'a ne gândi la ei, fiä-care setean ș'a disputat dreptul de a duce la casa sa un öspe...

VLAD

De peste nouö țeri și nouö mări!... A! părinte, iubirea scurteädä depärtările, o ñiseși adinöore. Hei copii!.. Brumä, Ursu!.. Voiä bunä și dragoste la ömeniü Domniței... Ei sunt frațiü vostri, cäci de astä-đi fälfaie unite drapelul nostru cu al neamului Marieü... La viață și la mörte!... Se reinträm, mamä, părinte Anselme!...

CLARA

Pe äanima mea amëndoiü...

VLAD } Mamä!
MARJA }

VARIA

Ești un änger.

CLARA

Cel de la drépta!

VLAD

Și la stänga și la drépta. (ese)

SCENA II

Codru în jurul oraşului Mărăcinilor. Este séra

IANOŞ

A! turbare a sufletului, pretutindene voioşă şi fericire!.. pretutindenŭ iubirŭ şi bucurŭ! Dar acestea sunt batjocure la durerile mele!... Bucurŭ!... sêrbătorŭ!.. A! se însoră junele Ban! El a isbutit se întorcă mintea ficii lui de Hally, a aceluŭ putiute Domn aliat cu trei curŭ Regeşci? Pe mâne unta, ȃic eŭ?.. Luminiŭ voioşe la curtea Bauului?.. Ha! ha! ha!.. Serbare?.. mâne nu va fi acea lumina, care cu rađe palide aduce pênê aci desfid animeŭ : mâne va fi flacărŭ care vor desmerdá cu scrâşuire patul nupŭiale!.. Nuntă la casa Bauilor Mărăcine? A! Clara! a venit ora mea, ora dulce a resbunărei... Te iubeam şi tu mă uraŭ!.. Am fost sclavul teŭ şi al soŭului teŭ, pentru a primi o căutătură bună a ochinului teŭ şi am cules numai dispreŭul alor teŭ, şi în răceala ta am înferbântat ura mea, cum mama înferbântă, frecându-le în zăpadă, mânele degerate, înghiăţate ale copilului seŭ!.. A! bine-cuvântată fiă ora resbunărei!.. Te voiŭ lovi în tot ce aŭ inbit sufletul teŭ : țera ta? măcel şi pustiire... Fiiŭ teŭ?... Mórte şi schinjuire... A! u'aŭ voit se fi soŭia mea?... Pre Dumneŭul meŭ! nu degeaba voiŭ fi pândit prada mea ȃece anŭ de ȃile ȃece anŭ în torturele gelosiei!... Mâne, serbare, Nuntă?... Fericire la casa Bauului? Ha! ha! ha! Ianoş trăeşce, Baue!.. Vaŭ ție!.. Nuntă! Serbare! ha! ha! ha!... Heŭ Mangiuc!.. Mangiuc!..

SCENA III

IANOŞ. — MANGIUC

IANOŞ

Veŭŭ tu, colo, pre acel deal, între pomiŭ cari rîdŭ ochinului ca sê mărêscă turbarea animeŭ; veŭŭ tu acele locuŭte?.. Acolo e casa Bauului Mărăcine... Mâne, acolo, ser-

bătore, nuntă.. Țera întrégă din prejur va fi acolo, mâne.. Femeile în toate podóbele și sculele lor... Bărbații fără zale și fără arme... Acolo, Mangiuc, averi și róbe... Acolo, Mangiuc, pradă ușóră și seceriș de aur... Acolo, Mangiuc, isbânda vóstră; acolo și adăparea mea la cupa renóitóre de viață a resbunărei!... Haide, Mangiuc!... Săgeți în tolbe... Ascuțiți palele vóstre... Măcel și foc!.. A! nu veți greși casa lui Mărăcine.. Acolo tot pleanul pentru voi.. Mórte la toți!.. Pentru mine resbunare și *Ea*... Vouă robți și róbe; mie, ea și mórtea Banilor!.. M'auđiși, Mangiuc!.. La arme!...

MANGIUC

Acolo? în sférșit o se-ți ții cuvântul? étă ȓile și nopti, de când ne rătăcescți prin codrii acestia... Mâne, decă nu este ceea ce ȓiseși, pre D-deul meú, tu veți muri.

IANOȘ

Vėđut-ați, Mangiuc, fiară vėnând prada la lumina sórelui?... La vizuină, Mangiuc, prada e mai lesne!... Aú erați voi o óste ca se vė duc fațiși la lumina sórelui? Da, mâne, Mangiuc, sângele va curge, focul va mistui sate și orașe... La arme, Mangiuc! Vė temeți óre voi de mine? aú vegherea vóstră de-a suprá-mi, a încetat o singură óră?

MANGIUC

Hei! voi! la adunare toți!... (sentinelei) Voi, la ordinele acestui om... Capul vostru pentru al lui... Auđiți?... (ese).

IANOȘ

Anu! vė trebuie veghere asuprá-mi... Veghéză de ȓece ani în pept setea mea de rėsbunare... Se vė trădez pre voi?.. A! nu!... nu voi sdrobi eú arma ce sórta mi-aú dat la mână spre a ajunge la scopurile mele. (la sentinele) Se mergem!... A! ași voi se aibă aripți timpul... Mâne... abia. mâne!.. Nuntă, serbare la Mărăcine! ha! ha! ha!

SCENA IV

Pe malul Dunărei, de departe se vede vasul pe care a venit Anselm.

BRUMA. -- URSU. — SATENI.

BRUMA

Haide, copii, răpede, răpede că dragostea -î ca mórtea: neastâmpărată! . . . Mă Ursule, aşează colo, sub turn, laviţă curată, sub frunzarul de stejar . . . Eî, nea Stane, se dică, când o veni nunta, toî lăutarîi din cobuz povestea lui Traian împăratu cu Dochia féta de împărătesă...

(toî aşedă şi împodobesc cu verdeaşă, flori etc.)

URSU

Ean ascultă, măi Brumă . . . Dér de ce tocmai aici serbarea, mă, la malul Dunărei? O fi unde -î aprópe acea corabiă cu care o se plece Domniţa cu viteaşul nostru? . . .

BRUMA

Nu! Ursule, ci vorba ceea: unde ai găsit o comóră te întorcî şi la anul şi la mulîi anî . . . Aice ai descălecat Domniţa, în ţera nóstră . . . şi iaca i-a abătut Banuluî se se facă logodna la biserica Sihastruluî, uite, colo . . .

URSU

Numai logodna, mă? . . . Şciî ce, mă Brumă, eî unul aşî face şi cununia... că vorba ceea: şugubăî satana, dér şugubăî muierea! . . Cu cununia popeî, mă Brumă, şi tot lunecă muierea pe pripor, dér necununaî, mă? . . . Nu sciî ce pat cu Dochia mea? Se uită, mă, cu ochiî cruciş la mine de un cârd de vreme . . .

BRUMA

Te-o fi căutat, mă, prin sóre, de se uită crucişî, vorba ceea: pe sóre te poîi uitá, dér pe dânsul ba! . . . En lasă, mă, frământăturile de limbă... că ean auîi nunta! (chifote de nuntă) Domniţa, mă, nu se uită nicî crucişî nicî e Dochia ta . . . .

URSU

Ce-o fi, o fi, mă, da boiŃ nu mi-s a casă Ńi nu sciŃ de ce mă frămăntă la ânimă.

BRUMA (aparte)

Că dăŃ n'aşŃ grăi într'un ceas răŃ, Ńi eŃ alung dupe ânimă păsul, Ńi el vine ear negru Ńi tăinic! . . . Ce o maŃ fi? . . . De semn, semn e, că mi se bate Ńi cŃda ochiului . . . A! bune DumneŃeŃ! . . . Că de Brumă, Brumă mă chiamă! (tare) Iată nunta, flăcăŃ! . . . toŃŃ la locurile vŃstre! Cum iubim pre Banul cel tĕnĕr, aşia se-l primim cu ânimă Ńi cu vioşia . . .

TOŢI

Nunta! Nunta!

SCENA V

AceiaşŃ.—VLAD.—MARIA —ANSELM.—SATENI.—SATENE;
BOIERI. — Procesiune de nuntă

URSU

Ean vedeŃŃ ce mândri sunt! Oh! oh! oh! Dochia surato-

MARIA

Anima ta, Vlade, a ghicit dorul ânimei mele: aci în aceste locuri fidanŃarea nŃstră!... O! da, părinte Anselme... sunt douĕ luni trecute, eŃ plângĕm, rugând pre DumneŃeŃ pre acea piatră . . . De ce nu voi Ńice dĕr lui Vlad aci: te iubesc, Vlade?... În ânima mea,—o! iartă-mĕ maica mea!... În biata mea ânimă nu încape aŃŃ alt strigăt decăt acesta: te iubesc, Vlade al meŃ, viteaŃul meŃ, salvatorul meŃ!...

VLAD

Nu, ci fidanŃatul tĕŃ . . . Mĕ iubescŃ, Mario! . . . Este Ńre fericire ca a mea? . . . Peste o oră, când va sosi Banul tata Ńi acel ânger de mamă, mama nŃstră Mario, — atuncŃ, colo, în acea vechia biserică, unde repausă cenuşele Ducilor Români ai vechĕi Ńĕri a Strihaiei Ńi a Severinului,

acolo, înaintea Sihastrului pios, înaintea icónei sărulată de secolii de evlaviă, la rândul meu, Mario, ați strigă din nou și din adâncul sufletului : Te iubesc, Mario! . . . O ! părinte Anselme, care fi-vor faptele bune alor mei, ale străbunilor mei, pre care Cerul le respălătește în mine prin acest ânger ? Maria!... Maria!... lêngă tine, cu tine și prin tine, viétă, fără tine mórtea! . . .

MARIA

De ce amintire de mórte în ți de serbătóre ? A ! aci, tu Vlad, viitorul meu ; colo, vasul care, ređemată de brațul téeu brav, mă va legăná pênă departe, spre calea care duce la éra copilăriei mele . . . O ! nu iubesc eă mai puțin țera ta... Se nu iubesc țera, care a născut pre Vlad, țera unde crescú mame ca florii și vitejii câtii fi de mame ? A ! Dumnođeú de ce nu a pus țera Banilor alătura de Franța, de țera lui Valois?...

ANSELM

Decretele lui D-đeú, copiii mei ! Dér țerile depărtate, ca animile depărtate : iubirea le face se trăescă împreună, iubirea le apropie... Or cât de departe țera lui Valois, ea scie ađi de țera Banului și animile fiilor acestora le va apropia din ce mai mult... Dér, copiii mei, Banul și Dómna Clara întârđie... Minutele ce le petreceți împreună, sunt, șciú, scurte vouă, dér nu și pentru acei voinici flicăi pre cari îi frământă dorul danțurilor și al voioșiei... Ei adastă începerea serbărei...

VLAD

Ei tu, Brumă, vitédul meu Brumă, astă-đi ași voi se fiă tótă lumea fericită... Aide, copii, petrecere și ánimă bună!... Ce vreți tu, Brumă ? și tu frate Ursule ? Haide copii... aveți vre un dor la ánimă?... Eaca Domnița vóstră... Cereți, veți dobândi tot!.. A ! Maria!.. Cum póte fi rea anima fericită?.. Bine, așa vă vreaú : la luptă smeí,

lângă fete miei! Aveai dreptate, părinte Anselm: nerăbdarea danțului mișcă piciorle lor... Brumă, înghiabă danțurile, pînă vine tata Banul și mama; la o parte pësuri și griji, copii...

TOȚI

Se trăescă mirii!..

BRUMA

La danț, copii!.. Și voi, Domniță, eată o laviță de verdăță sub cele petre bētrāne... A! vėđut-a aceste ruine, părinte, multe țile de furtunī... Cāte nēmuri s'aũ scurs pe sub ele! Tōte trecură, tōte se sterseră... dēr ruinele tot în piciorle!.. Șeđi icī, la nmbra lor, Domniță, că-ȳ de augur bun...

ANSELM

Trecutul de mārire adăpost bun al presentului; dēr viitorul se-l aveți în vedere, copii, nu numai trecutul... (Se așeđă sub turn).

(Baletul. Dupe balet incepe a inseră... Se tot aude crescānd strigāte confuze, apoi șgomot... Cea mai mare larmă).

SCENA VI

Aciași. — UN SATĒN

VLAD

Dēr ce larmă?... Brumă! Ursule!...

TOȚI

Ce este? Ce este?

SATENII (intre culise)

Bane Mārăcine!.. Jupāne Mārăcine!..

TOȚI

Ce este? Ce este?

SATENII

Tātari!.. Tātari!..

TOȚI (fugind care încoace)

Tătari! Tătari! Ajutor!

BRUMA (aparte)

A! presimțire a cugetului! (tare) Nenorocire, jupâne!.. Auđi? Tătari în țără! S'algăm! S'algăm! La arme voi! Hei!.. Lăsați muierile se fugă... Bărbați la arme!.. Haide Bane!.. Audiși... Tătari în țără!

SCENA VII

BRUMĂ, ANSELM, URSU, MARIA, II-a SĂTÉN, (sătenii fugind)

Larma sporește din ce în ce. La orizonte roșește... Clopotele monastirelor sumă. Este din ce în ce séra mai aprópe.

SATÉNUL

Bane Mărăcine! Jupâne Mărăcine!.. Orașul pustiit, cetatea în flacări!

ANSELM

A! D-đeul me! Ororile invasiunei, Domniță!

MARIA

Ce ăice? Dér nu se póte, adineaorea numai fericire și speranțe... și acum... Nu se póte!..

VLAD

O! Blăstem al sórte!.. Auđi, Domniță?.. Auđi? Poporul nostru pre care surprins în sărbătorii lă măcelăresc barbarii... Brumă!.. Ursule!.. La arme!.. A mișeliă a animei! altădată eram întâiul la luptă, la datoriă!.. A! fericirea numai întrevăđută a desarmat brațul me... O! Domniță, fericirea nu era dér pentru un fiu al acestei țări cutreerată de ordele barbare!..

BRUMA

Jupâne, ascultă!.. Ânima ta nu aude în acel océn de țipete, strigătul a lor tei?..

MARIA

Vlade! (Se ține de el)

VLAD

D-șeu mi-e martor, Mario, că fără tine nu aș putea trăi...
 dăr sunt ai mei... O! Lasă-mă!.. Indurare!.. Mario!...

BRUMA

Vino, jupâne!.. Vești?.. Pare că focul a urcat sângele
 român pe cer!.. Vino!.. Ursul va îngriji de Domnița...
 Ursule, la pesteră Sihastrului cu ai Domniței!.. No! la luptă,
 jupâne... A! De nu va fi prea târziu!..

MARIA

O! nu, Vlad, cu tine!.. Cu tine!.. O! nemilostivire a
 cerului...

BRUMA

Jupâne Vlade!.. Jupâne Vlade!.. Glas de femeie... Sunt
 fițele, sunt sororile noastre, robite! ucise!.. Aibă milă
 de țera ta, Bane Mărăcine!.. D-șeule!.. Dăr nu se poate,
 nu se poate, nu se poate se mai stăm aicea!.. E nevrednicia
 pentru noi... Au!.. La ânima mea răsbesce o voce!..
 D-na Clara!..

VLAD

Mama mea!.. (Smulgându-se din brațele Mariei) A! Ia datoriă,
 copii!..

MARIA

(Loșină) A!.. (Sgomot, larmă din ce în ce mai mare.. Furtună)

ANSELM

D-șeu mi-e martor că n'aș fi voit se curm fericirea ce-
 sôrta nrzise între acești doi copii, dăr cerul nu o voiesce...
 (La Ursul) Aide, băete!.. Ajută-mă se duc la vas pre Domnița...
 Acolo va fi mai la adăpost de cât ori nude... Aide, băete...

URSU

A! nu era a bine, părinte, urlatul cânelui babei Mușata, de erî nópte!.. Haide părinte!.. Domnița la adăpost în corabiă și eă la aī meī... Nu șede bine Românului se se ascundă în scorbore, când ordiele barbare pustiađă țera lui... Adăpost de cinste e scutul, în câmp de luptă, și adăpost mai de cinste este mormântul, deca țera nu rămâne într'ale séle de voiă... Dér ce mai este?.. Ce sunt acei ómenī?

SCENA VIII

Aceași. — SOLDAȚI FRANCEZI.

ANSELM

Ómenī dintre-aī nostrī? Ce voiți voi? De ce cu drapelul Franciei în frunte?... Unde?

I-IUL OSTAȘ

Acolo!... Vedți părinte?... Acolo este de dat ajutor!..

ANSELM

Eī bine?

OSTAȘUL

Intrebī, părinte? Ce fel? Francezi purtând la còpsă o spală, vor trece indiferenți pe lângă nedreptate fără a trage acea spadă în folosul dreptăței?... La mine, copii!... Cine mă urmédă?..

URSU

A! viteji bine-cuvénțați! Înainte, dér! eă la datoria mea și voi unde vă chiamă ânima și iubirea de bine și dreptate!.. Înainte!...

ANSELM

Dér nu se póte!... Nava caută se plece la minut!.. Ascultați!... Ascultați!... (eī eșă) A! generóse ânimī!... Cu tóte astea eă nu pot compromite vieța Domniței... A mai sta aci... în vecinătatea focului și a măcelului... De se va deșteptá... A!.. ânima eī va đice: nu!.. Se ne grăbim, s'ó

salvăm fără șcirea ei... La grumajii mei, sërmană sarcină... Când sângele va reîncălzi ânima ta, sermană copilă, vei fi departe de acești țermi ai desolațiunei, ai devastărei! Sërmanul Vlad!... Sërmana copilă! (ese ducând pe Maria. Sgomotul, larma mai aprôpe).

S C E N A IX

IANOȘ. — TATARI. — CLARA.

IANOȘ

Fugiți pe unde puteți!... Scăpați de puteți, periți de nu... tréba vóstră... A! și de resbunare!... Acolo incendiul, măcelul, pustierea... Aci, la mâna mea, ea! ea!.. A!.. adineórea îngenuchea, se ruga, și nu m'am rugat eă decș de ani?... Târâtă după mine, ea leșină; când va reveni la viéță va fi departe de aci, va fi a mea!... (Tătarii fug pe planul al douilea, fiind nrmariți de Român, vasul plécă).

S C E N A X

Aceiași. — BRUMA (e lună)

BRUMA

A! mișele, tu erai?... tu? O! De astă dată nu ne vei scăpá!... (voiesce a-l străpnunge, dér Ianoș se întóree și presintă armei lui stnul D-nei Clara leșinată! Oprindu se) A! D-na Clară!

IANOȘ (implantă arma în pieptul ei).

Ha! ha! remăe dér vouă! (fuge).

BRUMA (îngenuche stupefact lângă cadavrul)

A! D-đeule! dér déca dreptii cadă ast-fel, jertfa patimilor celor rei, care fi-va resplátirea lor?... Dómna Clara!.. Sërmanulă jupánul Vlad!... El!... (asonunde cadavrul cu corpul sêu).

SCENA XI

Același, — VLAD

VLAD

Dér maica mea? . . Maica mea!... Brumă!

BRUMA

Mama D-téle jupâne? Tătariș sunt învinși, sdrobiți... Ei fugi, Dómno! Maica D-téle e țera, jupâne!...

VLAD

Maica mea!... Brumă!... Maica mea!... Adineorea spada mea țereș mele, acum e rândul fiului!... Maica mea!... (In acest moment vede depărtat vasul și scóte un țipăt). Maria!... Dar nu se póte!... Mario... (e gata a se precipita în Dunăre).

BRUMA

E perdut! (Descoperă cadavrul Clarei) Maica D-téle jupâne?... Bărbăția!... Eato!...

VLAD (revine)

Maica mea?... mórtă! .. mórtă! .. Maica mea!... (cade în genuchi).

TOȚI (năvălesc în scenă, apoi vădând semnul lui Brumă se descoperă în tăcere și în genuchiă; e lina ascunsă în norș.)

(Cortina cade)

ACTUL IV

Cameră la castelul Blois.

SCENA I

REGINA.—MARIA DE HALLY

MARIA

Fiă liniștită, Majestatea Văstră, inamicul orî cât de numeros, nu va repune pînă în fine Francia.

REGINA

Dér resbelul dură încă de la 1338, de două anî așa dér!! Câte provinciî sărăcite, cât sânge vërsat, din cauza poftelor de cucerire ale lui Eduard al III-lea al Angliei!

MARIA

Augustul Vostru soț, Majestatea Sa Filip de Valois, cu cei 60,000 Comunierî ai săi, cu tabăra sa, în care se află nu mai puțin de 4 regi, 6 duci și 36 comiți, au arătat deja Englesilor ce pôte Francia atacată de órdele barbare...

REGINA

Dér flota noastră sdrobotă!.. 140 vase, cu 40,000 ostași compromiși de Bachucet!...

MARIA

Comitele de Flandra, comitele d'Alanson și atâți alți cavaleri vor desdăuna cu vitejia lor pre Majestatea Văstră, de perderile suferite.

REGINA

Comitele D'Alanson!... A!  t  unul din acei cavaleri, care urcă sus mărirea Franciei...  i tu Mario, ai refusat mâna lui?...

MARIA

D mn !

REGINA

Nici p n  astăzi, draga mea, nu am aflat de la tine motivele unui asemenea refus... June, avut, putinte, brav pe c t de bună na cere, el putea aspira la mâna chiar a unei principese de s nge,  i tu nu l'ai voit!...

MARIA

Am preferat, D mn , se rem n in serviciul vostru, at t de bună, at t de generos !

REGINA

Dam  de onóre a Reginei put i fi  i c nd incetai de a fi Maria, fiica Comitelui de Hally, spre a deveni Contesa d'Alanson!...

MARIA

A! D mn ! e ti prea generos  pentru orfana Maria ca să ascund Majest tei T le repulsiunea ce simt de a mă mărită... Simt că nu a i fi iubit pre Comitele  i că nu l'a i fi făcut fericit, cum merită se fi  vitédul osta   i defensor al cor nei franceze.

REGINA

Nu, Mario!... nu este repulsiune, copila mea; e alt-ceva: de c te ori nu am surprins in ochiul tău o lacrim  furtiv ; c nd in grădină, la ora c nd amurgul alungă cu iubire ra a  ilei printre frun e, te găseam cu fruntea pe m n , re emat  de un b tr n platan.

MARIA

Descind m cu durere, D mn , in trecutul me  furtnos.

REGINA

Nu, Mario!... În fericire, trecutul de pësuri nu pune lacrimi în ochi, ci surisul pe buze, căci te veđi salvată de ęilele durerii... Alta e întristarea ămeii tée... Şi déca Regina scie citi în ăma iubitei sée Maria, apoi ea află...

MARIA

Dómnă!...

REGINA

Apoi ea află, în literele neşterse ale iubirii, un nume... un nume pre care nici vitejia comitelui d'Alanson, nici a orii căruí aprod din căŃi şciú sė invărte o spadă în serviciul lui Filip de Valois, nu-l vor putea şterge... Nu am ghicit, Mario? A! nu e o muştrare, copila mea!... În mijlocul serbărilor, care nu lipsesc curŃei lui Valois, la turnelele elegante la care ie parte flórea cavaleriei franceze, ochiul téeu a ramas indiferent, colorile téele nu s'au vėđut fãlfãind la armura nici unui luptător... Numai durerile trecutului nu potú esplicá áceta... Frumósă, jună, cea mai iubită dintre damele mele de onóre, nu cavalerii carii sė tragă spada pentru tine Ńi-a lipsit, de opt anii de când D-đeu te-a reintors patriei şi familiei téele, de atunci atât de încercate.

MARIA

Ai dreptate, Dómnă, şi este ingratitude din parte-mi, a tăinui MajestăŃei Téele mai mult simŃirile întristatei mele ămii... Da! Majestate, ăma mea este a altuia, de şi fără speranŃă de a-l mai revedea...

REGINA

Şi nu mi-o spuneai? Ori-cine ar fi el, Mario, de ar fi acela însuşi rebelul d'Artois, el va fi soŃul Mariei de Hally, déca promisiunea a fost dată... Spune, Mario, spune... Nu-mele lui?

MARIA (Imbrățișind mâna Reginei).

O! Dómnă! Dumneșeu va plăti âniei Vóstre generóse...
Dér nu, nici unul din cavalerii Corónei Vóstre nu póte,
fiă din ordine, fiă din iubire, face fericirea sermanei orfane !

REGINA

Cum ?

MARIA (In genuchi).

Iartă pre nepriceputa și ingrata Maria... Ea însă-și nu
scie ce voiesce... Un dor nestins, un deșert ne împlinit
simț în sufletul meu, Dómnă, din ziua când fui salvată din
undele Dunărei, de la robia Tătarului, de o mână generóșă
și vitédă... Vai! mórtea părinților mei căduți victime in-
vađiunei engleze a consolat-o, pe cât posibil, generósa
voastră ânimă, culegând pre orfana Maria... Dér, îndurare
Dómnă! e profundă și nevindecabilă plaga care nu aă
cicatrisat-o nici mângâerile Reginei...

REGINA

Cum? Ai iubi óre pre salvatorul tãu, pre acel brav, pre acel
june, de care adesea mî-ai vorbit cu un intusiasm care,
eă nepriceputa lui puneam în comptul recunoscinei?...

MARIA

Dómnă!..

REGINA

Dér este a iubi, este a dori necunoscutul, este a suspinã
dupe visurile unei nopți de primăveră... Cugetă, Mario : o
lume întrégă te desparte de el... Și chiar, trãesce el încã?..
Smulsă de părintele Anselm din măcelul și incediul patriei
lui, tu nu mai ai acum nici o scire... Ce poți sperá?..

MARIA

Nici o scire, da... Ce pot sperá? Nimic, și iată, Ma-
jestate, secretul acelor lacrimi furtive, cu care ânima înnecă
ochiul gânditor, déră care sunt balsam al sufletului...

SCENA II

Aceleași.— PAGI apoi REGELE.

PAGIUL

Majestatea Sa Regele!

MARIA

O! Dómnă! uită acéstă confidență, și nu iubi mai puțin pre biata Maria!

REGINA (sculându-se)

Sărmana copilă!.. (Regelu, care intră) Majestatea Vóstră...

REGELE

Scirī rele, rele de tot, Dómnă! Oștirile lui Eduard al III-lea, răspândite pretutindenī, dezoléză Francia... Peste tot, incendiul și măcelul... Dotați de puscă cu érbă arabică, ei dobóră cetățī și le reduc în cenușe... Nimic nu cruță, nici biserici, nici spitale, nici case de orfanī, nici monumente ale artei, nici morminte chiar... Cele ce scieau acum șepte anī despre invaziunea Tătarilor în Ungaria și la Dunăre, sunt nimica pe lângă cruđimele vecinilor noștri!..

REGINA

Déră oștirele Vóstre, bravī voștri cavalerī, déră partisanī lui Charles de Blois?

REGELE

Ce pot face acei bravī, în contra oștirilor fără număr ale lui Eduard al III-lea și care îndestrate cu pușcile noi sdrobescū șirurile nóstre înainte de a fi posibilă lupta cu spada, lupta bravilor... Bătuți mai pretutindenea, suntem amenințați a fi surprinși și aci în castelul de Blois... Adineórea ni se aduse scirī că în giurul acéstei cetățī s'a arétat neamicul.. Bravul Comite d'Alanson, abea cicatrísatā fiind plaga ce primise în ultima întâlnire, au cerut se exploreze aședarea neamicului din apropiere.

REGINA (Privind pe Maria)

Bravul cavalier!

SCENA III.

Aceiași. — UN PAGIU. — COMITELE D'ALANSON.

PAGIUL

Sire! Comitele d'Alanson...

REGELE

D'Alanson! (Lă-întâmpină la ușe) rănit!...

REGINA } Rănit!
MARIA }

D'ALANSON

Sire! rana ce face neamicul în ânima Franciei este mai mare... Sire! Castelul e înconjurat... Nică o eșire pôte, peste pușin, nu va mai fi liberă... Salvați-vă Sire... Salvați Franția... (Este gata a cădea de slăbioșune)

MARIA (Apropiind un scaun)

Déră voi înșivă Comite...

D'ALANSON (Apucându-l mâna)

Este așa déră răsplată pentru cine împlinesce o simplă datoriă?...

REGINA

Bine, Mario!...

REGELE (Care a scris câte-va ordine)

Acestea la adresă, curând... (Curtenilor) Salvați pre Regina... Pôrta despre Vosgi... Noi la apărare Comite.

REGINA

Să fiă salvată Regina? Nu, Sire! Voiți împărți cu Voișilele de pês; nu sunt Regină de turnele și sărbătorî, ci Regina Franciei și soția lui Valois.

D'ALANSON

Sublimă femeie!! (aparte) A! Mario!

REGELE (Imbrăcișând pre Regina)

Așia se cade să vorbescă Regina Franciei... și Voi Dómnă, veți împărți mângâerea în casele în doliu. Vai! sunt multe! pe când eu cu brații mei, vom cercă să despresurăm castela.

REGINA

D-zeu conducă pașii voștri Sire! (Se aude o lovitură de tun)

D'ALANSON

Eată semnul sentinelelor noastre că inamicul e la porți.

REGELE

La apărare! La metereze!

TOȚI

La apărare! La metereze: (es)

D'ALANSON

Așia Sire! La apărare!... La metereze!...

SCENA IV

REGINA (După o pauză)

A! Mario! adineórea încă speram, și acum... Nenorociri grele au căzut asupra Franciei; războiul, fúmetea și ca și când atâta nu ar fi fost de ajuns, D-zeu au mai încercat poporul nostru și cu flagelele cerului Ciuma: de Florența seceră, unde crucea măcelurile lui Eduard al III-lea.

MARIA

Nenorocirile sunt mari, Dómnă, déră nu mai mari decât să nu le poți învinge, până în sfârșit, poporul și tronul lui Ludovic Sântul... Atâția seniori de bună naștere, cavaleri leali, servitori ai Măriei Sèle Filip al VI, vor scuti muri pentru patriă și tron... Și apoi Franția nu este sin-

gură în Europa: Navara, Aragonul și Castilia, Venetia și Geneva vedé-vor cu ochi nepăsători, fără a se emoționa, călcarea pământului lui Filip de oștirile crunte ale lui Eduard al III-lea?..

REGINA

A! Mario! Ascultă! Vocea tunului vorbește singură!... Navara? Castilia? Orbite de politica astutelui Eduard au tăcut; ele tac... Nu se aude decât îngrozitorul glas al armelor noi neamice... Ajutorul Franciei este numai de la brațele fiilor săi și de la D-deu!... Se bat, Mario! Ascultă!.. Regele-și face datoria, la a noastră, copila mea! Săracul așteptă mângâere, orfanii o mamă... Nu este aci, la adăpost, locul Reginei Franciei, când Regele se bate la zidurile cetății... Haidem, Mario!

SCENA V

(O pădure)

(În jurul unor focuri, BRUMA.—URSU și alți oșteni. SENTINELE.—
(Flagelanții pășesc pe colnice)

URSU

Hă! Hă! Hă! da ce mă riđi, mă Brumă, că mie nu-mi e a rîde, mă, că-mi e dor de acasă; pre mine m'a apucat strânsórea la animă, đeu așa, după țera Banului.

BRUMA

Strânsóre la animă? Mă! se nu fiă bóla aceea, mă, de aici... Să nu-ți trag, ca ălora de colo, mă, câte-va toege? Ea plécă spinarea se-ți-o mesor.

URSU

Ce đic'i, mă?

BRUMA

Nu vėduși, mă, cum bate popa pre babe și pre bărbați?

URSU

Ba vĕđui, đĕŭ, da ce-ı?

BRUMA

Ci-că se flagelĕđă, adecă mi-ŭi trage părintele popa cu nuĕoa pentru Maıca Domnului, ca sĕ-ı trĕcă de ciuă... In tĕte părtile nu întălnescı, mă, decăt flagelanŭi de aștia, de te ap ică ânima de rıs, hă! hă! hă!

URSU

Hă! Hă! Hă!

BRUMA

Nu aı și tu poftă, mă Ursule, de nițică bătaiă pentru Maıca Domnului, orı a Sf. mucenic Ursu?..

URSU

Hă! Hă! Hă! Ean nu maı rıde, mă Brumă!

BRUMA

Sciı ce, mă, decă popiı aștia aı Franțuzului în loc de a bate pre bieŭi creștinı, đicĕnd Impărate Ceresc, s'ar pune în fruntea lor ca sĕ bată pre dușman, care pustiađă țĕra luı Vodă Filip, óre nu ar face maı bine?.. Uf! ce obosit sunt, mă Ursule! Da ce vĕnătóre maı făcură și noi asĕră! Ce nășdrăvanu-ı Banul, mă!.. Ne aduce cale de douĕ lunı, peste nouĕ mări și nouĕ țĕri, la vĕnat de...

URSU

Cum le đice, mă Brumă?

BRUMA

Cum s' le đică mă, tot una: dușmanı aı Franțuzului... (O sentinelă de pe dél buciună, toŭi se scólă și apucă armele) Hı! mă ce maı ne astămparat e Banul, de când bietul nu maı are nicı mamă, nicı tată.

URSU

Că doră nu era să bocescă viața întrégă... Bătrânul a murit ca un voinic... Fiii s'aŭ luptat ca nisce smeŭ... Tătarul s'a dus cu nasul tăiat...

BRUMA

Da, Tătariŭ s'aŭ dus, ca atâtea lighiône care aŭ îngrășat ogórele românesce... Hă mă! déră amărâtă rămase ánima bietului Vlad al nostru... D-ŕeu să odihnescă, colo, pre jupánésa... Hă! ce Dómnă! ce mamă!

URSU

Ho! Ho! Ho! lasă, mă, pomelnicul morșilor, că érá mă apucă bocetu.

BRUMA

Și când gândesc, mă, că era să nu maŭ avem pre vitédul nostru! Numaŭ o clipă de nu-ŭ eșiam în cale, să prăpăstuea în Dunăre după corabiă.

URSU

Franțuzóica naŭbeŭ!

BRUMA

Ea tacŭ, mă, cine scŭie cum s'o fi întéplat; nu era Franțuzóica chip de ánimă rea... Bietul jupánul Vlad! Nu-l vědușŭ, mă, în lunga cale, prin ale țérŭ ale Ungurilor și Nemșilor, cum nóptea, când aŭ noștri întinșŭ în jurul focurilor odihnea ósele obosite, cum el bietul, cu capul pe mână, pe trecea nopșŭ albe.

URSU

Oh! oh! franțuzóica naŭbeŭ. (sunet de buciúm)

BRUMA

Audŭ mă! érá vre o vênătóre... Fuștelele și tolba, copii!..

SCENA VI

Aceași. — BANUL MARACINE.

BANUL

Haide băeți, merinde în traistă, săgeți la tolbă, și sânge de Român la inimă... Haide, Brumă!..

BRUMA

Epure e? cerb? Ce vênăm ați, jupâne?

BANUL

Vênătore de urs, fârtate Brumă!

URSU

Hă! Hă! Hă! că vênaiu și eu prin cea țeră Ungurască și Nemțescă destule cosițe... Hă! Hă! Hă!

BANUL

Lasă cosițele, nea Ursule, că-ți trebă de cósă... Nu auđiși adineórea fuștelele cele mari ale Englezului? ... Este aprópe de aici o cetate care-ți dic Blois... Acolo-ți Filip Vodă al Franței... Nisce cete de Englezți, l-au înconjurat ieri pe neașteptate, și au sdrobit puținii oșteni ce-ți au rămas de apărarea cetății... Se le dăm de lucru, copii, impresurătorilor... Ascultați, Francezii din cetate vor cercă peste o clipă o eșire nouă... Atunci, de la noi din dărătul dușmanului, dupe colnice și arbori... sgomot și plóe de săgeți... Se credă Englezul că e o óste întregă... Sciți, Brumă, ca mai anțărț cu Ungurii... Intre două oștiri credându-se acesti lupi turbați care pustiađă țera lui Valois, ei vor fugi. Atunci... atunci vênătore de lupi, fârtate Brumă și Ursule!.. La arme copii și fiți gata... Eșiți toți în capul pădurei...

BRUMA

Vênătore de urs? ați! Ce mai petrecere!..

URSU

Ha! ha! ha! nu mai rîde, mă Brumă; mérgă și asta, mă,
dér apoï ce o fi, o fi; eũ mē înton la Turnu lui Sever (**)

SCENA VII

BANUL (cîtesce o epistolă)

„Da, Vlad, tu trăeșci; decă nu, de ce ănuma mea nu plînge
„decăt absența ta?... De ce eũ măi prelungesc în lume o
„viață de dureri? Absent, te plîng, Vlade; mort, te-aș reafă
„curênd, terminănd ȃdilele amărite! O! nobilul meũ mire!
„Blăstem acelor mănî cari cređură a mă salvă, smulgêndu-
„mē de la sinul tēũ. A! decă restriștele nu ar fi făcut din
„mine o orfană, decă resbelul, invăsiunea cumplită a Engle-
„zilor ce bântue Franția, nu ar fi lăsat în juru-mî de cāt mor-
„mintele alor meî, eî însușî ar fi spus vitezului fiũ al Ba-
„nului Mărăcine, că în Franția se află o familie întregă
„care 'l bine-cuvinteză, care 'l iubește! Ađî este, va! abia
„o sērmană femece care gândește, ștergênd lacrime, la ȃua
„cea fatală, cānd cu cununa de mirēsă pe frunte, fără sim-
„țire, căđută la Dunăre, fu smulsă iubirilor vōstre.“

Gândeștî adăsea, Mario, gândeștî la durerile, la martirul
ănumei mele! A! dér eũ! Eũ nu vieđ de cāt prin tine și pen-
tru tine! A! bine-cuvêntată fiă mânia piōsă care, sunt acum
treî lunî, la mormêntul neuitateî mele mame, aduse prin
tine mângăere, scump mesagiũ al ănumei! .. Orfană Maria? ..
Ca mine înconjurată de morminte... ea avea dreptul la
mângăierea mirelui, nenorocitului eî mire. Dēră ce pot fi
durerile mele cu ale tēle, sērmană copilă? Decă Tătarîi mi-aũ
răpit iubirile de fiũ, fiul a deschis Tătarîlor năvălitorî un
nemărginit mormênt în ogórele Romănilor, pre cānd tu, Ma-
rio, vēđușî căđênd în juru-țî fără de resbunare, părințîi teî...
tēra ta pustiată, predată, ingenuchiată do dușmanî!
Maria de Hally, orfană prin mânia dușmanilor Franciei, în

pėsuri, în lipsă póte de sprijin, de ocrotire?... A! sosit-am óre la timp?... Țera mea în liniște mi-a desarmat brațul... Acolo nu mai avem de cât lacrimi pe triste mor-minte... Epistola ta, Mario, a oțelit pala mea cu tăria speranței de a te revedea... Și óre dușmanii țerei Mariei nu sunt dușmanii mei, dușmanii țerei mele?... O! i-am întâlnit de două săptămâni, de când la picidrele Vosgilor am tábărát cu vitejii mei... i-am întâlnit și-í voiú întâlni încă cum se cade Românului să întâlnească pre dușman! Dér pre ea, pre Maria?... Nimica, nici o scire de locul durerósei séle retrageri... (se aude buciumul) Da, sunteți gata la luptă, voi zmei ai Dunărei române... Nu aduc, Mario, oștirí împărătești țerei téle, dér decât ai mei sunt puținí ánima lor e multă, decât ai mei nu strălucesc prin coifurí lustruite, prin vestminte d'aurite, ei aduc ánimi oțelite la luptă, ánimi cari sciú învinge séú muri, fără altă resplată de cât fericirea de a fi luptat pentru dreptatea unei țeri apăsată de mai puternici!!... (sărutând epistola) La ánimă talismanul sfânt al vieței mele!... La luptă!... (vrea se ésa și este întâmpinat de Brumă) Ce este?

S C E N A VIII

BRUMA. — URSU. — GLOANȚA. — ANSELM. — VLAD.

ERUMA (între culise)

Aide, nu mi te marafetui... Hei, jupáne Mărăcine, am prins un epure... Mă Ursule... Mă Glónță... Țineți-l de mână.

BANU

Ce este?

BRUMA

Éca jupáne, ásta... Ce căta, neică, prin jurul corturilor nóstre?

VLAD

Dér ce vreți omului acesta?

URSU

Uite jupâne... Brumă țice așa că ăsta nu e Franțuz ci d'aia, cum Dómne értă-mě le țice, de pustiază țerile astea... Hă! hă! hă! Ce nu rîțy mă?

BANU

Linisciți-vě copii. Hațna luț l-arétă de pământeau de prin aceste locuri... Apropie-te.

BRUMA

Hațna luț, jupâne? Da câte rase de călugări pe umeri de draci! Sciț una, jupâne? Se'l punem la probă... că aurul că -ț aur și 'l cěrcă cu mehenghiul... Ea vedțy, jupâne, trageț cu ăl mehenghiu al minței D-téle... aur e? alamă e? se se alégă...

VLAD

Ce ved! se fie cu putință? el?

ANSELM

Nu mă ucidețy!

VLAD

El! Părintele Anselm!.. Maria!... lăsațy, copii, în pace pe acest bētrân.

ANSELM

Este o visiune óre?

BRUMA

Iaca! Iaca! Der ăsta, mă Ursule... Uncheșiuł ăsta, mă... iaca... iaca...

VLAD

Grăește! O! grăește părinte! Maria? Maria?

ANSELM

Maria de Hally! Banul Mărăcine! O! fiț bine-cuvēntat Dumnețdeule!

VLAD

Dér Maria? unde este Maria? (*ingenuche*) O! părinte! unde este ea? ... ci grăește...

ANSELM

Ertare Dóme! . . . Credém a o mántni la réndul méř
-smulgând-o brațelor vóstre în đina de durerea invasiunei Tă-
tarilor. . . Ci rădică-te, Dóme. . . Décă cine-va are trebuință
de ertare, sunt eř . . . Sěrmana Maria! . . . Descri-voię dn-
rerile eř, țipetile eř de disperare, când revenită la vieță, se
văđu răpită departe de iubirea vóstră!?

VLAD

O! Mario! . . . Grăește părinte!.. Unde este ea? spune!..
vorbește . . . Voă nu veți refusa se conduceți pașii méř . . .
se plecăm . . . se plecăm îndată . . .

ANSELM

Se plecăm? dér unde? . . . Reintors eř însnmă de puține
đile de la Roma, căđnt în mânele Englezilor din mijlocul
-cărora, este o oră abia, fugiți ca prin minune, ce pot eř în-
snmă a -ți spune de o dată? . . .

VLAD

O! durere! și eř speram . . .

ANSELM

Sosită în sînnl familiei sale după ce o răpiți. . . Ertare! . . .
de pe malul Dunărei, nici o dată, în curgere de doni anı,
pêně la plecarea mea spre cetatea sfântă, Maria nu a mai
voit se priméscă seř se în'álnéscă pe bėtrânul Anselm!
Unde este ea? Dér cine și ce aș mai rămas la locul seř de
doni anı de đile de când streinul pnstiađă sěrmana țéră?...
Maria? O cauți, sěrmane juue, în țera unde oștirile nume-
róse ale lui Ednard al III-lea împrăștie miseria și mórtea?...
Cauți pre Maria, când Francia mâne va căta în deșert în
cennșele spulberate de vânt templele séle, avnșiele artei
cu care munca secolilor a fost împodobit orașele și cetățile
nóstre! . . . Mirele cată mirósa sa în țera unde streinul ncide
copilul în brațele mamei . . .

VLAD

O! tacî, părinte Anselm! . . . Nu se pôte! Maria trăește! Îmî vorbești de streinuul ce pustiază Francia? O! pe el l'am aflat . . . Sunt mai multe țile de când a trebuit să simță că a mai venit o mână de voiuicî în țera lui Filip de Valois!.. Maria în pericol?... Maria pôte în servitutea dușmanului? Țera ei devastată? La luptă băești . . . A! părinte Anselm! voi nu știți unde este Maria, dăr ânima ce călăusă sigură este, părinte! . . . Să mă fi călăuzit ea aci numai spre a fi mai tor peirei și durereî țereî tele? Nu! ea trăește! la luptă, Brumă... la luptă, copii . . . Cu noi, părinte . . . la luptă!... viuo. . .

ANSELM

Nu vitejia lipsesce spedei vōstre, Dōmne, dăr sunteți puțin . . .

BRUMA

Multe sunt stelele, mult nisip părinte; dăr stelele tac când luna apare, dăr nisipul îl sufă vijelia . . .

VLAD

Suitem puțin?... Nu în mulți ci în cei puțin arătă Dumneșei puterea lui! . . . La luptă, copii . . . Tot ce ui se pôte întempla este se perim cu toții. Și ce? cresc și aici flori și earbă verde pe țărâna prospătă a uuî mormânt... A! Mario! ori nude ai fi, ânima mea te vede, mîntea mea te copriude cu brațele calde ale amintirei . . . Sgomot de arme! . . . Maria!... la luptă copii!

SCENA IX

(Palatul de la Blois)

REGINA.—MARIA.—MARELE PREVOT.

PREVOTUL

O mare și neașteptată lovire nouă aduce înaintea vōstră, mărită Dōamnă, pre prevotul cetăței. Magasinile de provi-

siunŭ câte aŭ mai rămas, s'aŭ nimicit prada focului așa că mâne nici Măria Ta, nici garnisona, nici cetățenii nu vor mai avea cu ce se-și aline sfâșietóarele dureri ale fómetei...

REGINA

O! nenorocire! dér ce póte Regina, mare prevote, în asemenea desastre, ea care a depus la casa celor nevoiași propriile provisiuni ale curței... O! Dumneđenle, era dér scris în decretule tèle, că torturile fómefi și ele vor fi arma streinului de cucerirea cetăților nóstre. (o lovitură de tun) Ce este?

PREVOTUL.

A! speranță, Dómnă!... auđi?... Majestatea Sa Regele și garnisona încercă o nouă eșire din cetate, (lovire de tun) bătăia s'a încins, Dómnă... ascultați, fie-care la datoria sa... rugați pe Dnmneđen pentru Francia... lêngă Regele prevotul cetățefi. (ese)

REGINA

Cea mai ferbinte rugă la Cer, în țină pėsului, este înfruntarea nenorocirei, Mario! Când soți, părinți și frați se luptă și mor, femeea franceză la datoria ei...

MARIA

Înțeleg, Dómnă. Regina, care, generóasă în pace, légă atâtea plăgi ale miseriei...

REGINA (întrerupând)

În ora luptei va lega plăgile sângerânde ale eroilor căduți pentru țeră și tron... Aide Mario, tóte damele de onóre se mă urmeđe (sunetul tunului violent) Auđi? Lupta e încinsă... Regele Filip în pericol! A! Dumneđeule (îngenuche) Dér sunt femeel... blestem... Afi refusat brațului meu de femea puterea de a rădica o spadă...

MARIA

Curagiú, Dómnă! Măria Sa Filip e brav și garnisona are în frunte pe un oștean ca D'Alanson; curagiú Dómnă.

S C E N A X

Aceleași — UN PAGIU. — CURTENI.

PAGIUL

Măria Ta! suntem perduți... Garnisona, zdrobită de numărul îndecit de mare al dușmanului, a început a bate în retragere; dușmanul o urmăresce...

REGINA

Dumnezeul meu! Dumnezeul meu!

MARIA

Ce fel? Voi, bărbați, și stați aci la adăpost cu femeile? Înaintea Regelui toți câți îl iubesc! Înaintea lui toți care au la căpsă o spadă și în sân o inimă de cavalier.

REGINA

Da, Mario, toți înaintea Regelui!... Cum? Acastă țară care a trimis șiruri nenumărate din fiil săi prin Asia și Africa spre apărarea crucei și resbunarea dreptăței, adă va cădea în luptă nedreptă și nimeni nu va ridica vocea pentru ea? Și nimeni nu va simți că Franția cădută, dreptatea e cădută, că libertatea Franciei oprimată, este în catene libertatea popoarelor? A! Nemernicia omenirei!... Blestem!... Blestem!

MARIA

Tuuul încă bubue... Bătaia încă urmăde, Dómnă... Dumne-deu nu póte uită că Franția este spada bisericeii séle... Curagiú, Dómnă! (tunul afară) A! D-đeule, ce mai este?

S C E N A XI

Aceași, D'ALANSON (adus pe catafal) PAGIUL. — CURTENI

REGINA

Un rănit?... Maria, Regele! Regele rănit!

PAGIUL

Nu, Dómnă, ci bravul Comite d'Alanson a cădút lovit,

repeşindu-se spre a primi însuşit lovitura ce era să ucidă pe Regele. A! Ce brav, Dómnă!... Majestatea Sa a ordonat să fiă adus la Castel spre căutare... A! Ce brav!

REGINA

D'Alanson! ai salvat nu pe Regele Filip, ci Franca!

D'ALANSON (revenind puţin în sine)

Datoria-mă, Dómnă, de soldat... A! setea arde buzele mele... De băut...

MARIA (alergă şi îi aduce de băut)

Étă, conte.

D'ALANSON

Voă, Domniţă?...

MARIA

Sprijină-te de mine... Eşti așa de slab! ... Așa! Răcorește aceste buze arse...

D'ALANSON

De ce nu pot muri în acest moment?... Fericirea!... Permite-mă murind, Mario, să-ți ăic că te iubesc...

REGINA

Maria! Maria! (cu rugămintă)

MARIA (apart)

O! durere! O! tortura ânimeă!.. Dér nu pot... nu pot...
(tare) Dómnă!

REGINA (Pagiful)

În camera Regelui acest brav... O! nu te vom uita, conte. Eă şi Maria vom veghea la capul vostru...

D'ALANSON

Maria! ... Bine-cuvéntată fiă arma care m'a lovit. (Pagikul si duce).

REGINA

Îl veți iubi, Mario! Nu este așa? Ânima ta va reda în Comitele D'Alanson nenorocitei Franțe și tronului sguduit al lui Filip, un braț vitéz de apărare... (Maria ese).

SCENA XII

REGINA. — REGELE. — CURTENI.

REGELE

Salvați pe Regina!... Inviași, sdrobiți, D-nă!...

REGINA

Inviași! Inviași! Curagiū Sire! Franța invinsă ađi, mâne va repune pe dușman, căci e poporul luminei și al dreptăței... Curagiū Sire!...

REGELE

Curagiū?!... A! nu el a lipsit Francezilor... Dér ce póte ânima contra numărului îndecit și a machinelor órbe de resbel?... Fugi! Fugi D-nă! Este póte încă vreme. O! salvați pe Regina!... Pórta despre Vosgi încă ține și noi acolo brav!... O cercare încă!.. Mórte séu victorie.

SCENA XIII

Acoiași. — PREVOTUL.

PREVOTUL

Sire! Sire! Eți fug! Dușmaniți fug! Vino, Sire!... Vino! Dușmanul fuge...

TOȚI

Ce ăice? Ce ăice!

REGELE

Dușmanul fuge? Ce ăic, mare Prevote? Dér adinéorea, noi respinși în cetate, el dedea asalt murilor nostri!...

PREVOTUL

Ci vino, Sire!... Dușmanul fuge, étă tot ce pot a-ți spune.

REGELE

La arme! La arme!

TOȚI

La arme! La arme! (es toți)

REGINA

Invingătorii și fug? Ce însemnază? Vre-o cursă ôre?

SCENA XIV

Aceași. — ANSELM. — VLAD.

ANSELM

Nu, D-nă... Dușmanul fuge urmărit de astă-dată de bravul nostru Rege.

REGINA

Voii părinte, Anselm?.. Dușmanul fuge, diceții? Dér atuncii el fuge urmărit de sabia Arhanghelilor Cerului?

ANSELM

Nu, D-nă, nu de Arhanghelii, ci de acest oștén cu caldă ânimă, cu spada neobosită... (lui Vlad) Regina Franței, Bane!

REGINA

Un strein?...

VLAD (ingenuche)

Nu strein, Dómnă, căci Românul cunoște nedreptatea și durerea. Nu strein, Dómnă, căci ânima mea este a Mariei!...

REGINA

Ce dice, părinte Anselm? Maria?... Se fiă cu putință? D-ta acel brav de la Dunăre?...

ANSELM

Ei, Dómnă...

VLAD

Maria! Dér voii știți unde este Maria? Acest sânt călugăr a condus pașii mei pênă la voii, prin călea deschisă de spada

mea în şirurile duşmanilor voştri... Indurare! Indurare, Dómnă!... Ai rostit numele ei!.. Maria!...

REGINA (aparte)

Da! Ei se iubesc... Şi eă cerşem sërmanului sêu suflet ubire pentru D'Alanson... Nu! nu o voi chiâma-o! Bucuria ar puté-o ucide... (tare) Răbdare, nobile strein, apërător vitez şi desinteresat al tronului Valezilor, răbdare... Auđi, lupta încă continuă... Maria? Parola nóstră Regéscá, de se află unde-va în țera pentru care ai tras spada, ea va fi a ânimei télc!

VLAD

(Retrágându-se) A! Părinte Anselm!.. Dér ce điceai că o vom afla-o aci?.. Incă o speranță perdută! Măria ta... (ese)

REGINA

Bravul june!.. Va fi cine peste o clipă se usuce lacrimile téle! Maria! Bietul Conte d'Alanson!..

SCENA XV

REGELE, CURTEA, REGINA.

REGELE

Bucuriă, Dómnă! Ai nóştri învingători pe t'ută linia... Blois despresurat...

REGINA

Sciū, Sire!.. Adinéorea...

REGELE

O sciū?.. (căt're pag!) Am ordouat de îndată pregătire în piața cetăței pentru triumfala primire a bravei oştirii ce ne veni în ajutor... Dér sciū, Dómnă, de unde este acea oştiră? Nicī Catalaunia, nicī Italia, niminī dintre cei cari trebuieai şi puteai se ajute Franța nu ai respuns la apelul nostru...

De unde ôre, de unde acea oștire, care ne acceptat ne salvă pre noi, și prin noi Franța?..

UN CURTEAN

Ertare Sire! dér acea oștire care ne salvă, eă nu cred că o s-o mai aflăm în carne și ôse spre a o primi triumfal în piața cetăței...

AL II-a CURTEAN

Are dreptate, Sire, ângerii aă combătut pentru noi, dér triumful ângerilor la D-țeă!

SCENA XVI

Aceiași. — PREVOTUL. — URSU.

URSU

(In pragul ușei, prevotului) Hă! Hă! Hă! Ea lasă-mă, jupâne, că avem și noi velințe în țera Banului.

PREVOTUL

Ci intră...

REGELE, REGINA

Ce este?

PREVOTUL

Sire, am pus mâna pe el. E din braviți cari luptară pentru voi, și cari acum s'aă săcut nevăđuți.

REGELE

Nevăđuți? .. O oștire întrégă? Acest om e dintre ei?.. Apropie-te!

PREVOTUL

Apropie-te, viteze! E Regele Franței...

URSU

(Luându-și căciula) Vodă Filip? Hă! Hă! Hă! Îl vėđuți și eă... Îl vėđuți, deă... Hăi, ce chipos... Na! curat ca un

român!.. (prevotului) Da jupânésă aea?... Mândră-Ń!... Sémăná la haine cu fêta aea de a smintit pre bietul Banu. (salutând pre Regina) D'apoŃ bine, jupânul nu-Ń p'aicŃ? (prevotului) Ce dicéŃ, D-ta...

PREVOTUL

(Regelui) Nu l-am putut aduce decât promițendu-Ń că va întâlni aci pre Domnul sêŃ... Ținém se nu-mŃ scape.

I-IUL CURTEAN

(Se învârtesece imprejur lui Ursu) Ciudat gust și la Arhanghelii lui D-đeŃ!

URSU

Hă! da ce se învêrte ăsta așa ea óea la culcare?

AL II-a CURTEAN

Décă aŃ permite, Sire, se-l pipăim... Uite, mă prind că a-riplele lui le ascunde sub haina cea mițósă.

REGINA

Nu, D-lor, ci în ănima lui stă ângerul lui D-đeŃ!

REGELE

VoŃ sciŃŃ ce-va, Dómnă?

REGINA

SciŃ... Peste un moment, Regele fericit de aceșŃŃ bravŃ, va putea face și el fericirea lor... Ascultă, voinice, iubeșŃŃ pre Domnul teŃ?

URSU

Că dóră nu sunt ungur, jupânésă.. De-l iubesc? Ca lumina ochilor!..

REGINA

SciŃ tu de Maria?

URSU

Las' o încolo, franțuzóica acea!... Câte lacrimî pe bietul jupânul pentru dânsa!

Ce ȃdice?

REGELE

REGINA

Răbdare, Sire, de un minut... Bine, viteze! Vrei tu fericeirea Domnului teă?... Atunci grăbește... chiamă îndată pre toȃi ai tei în cetate...

URSU

Fericirea lui? Numaî ce ai clipi din ochi și toȃi om fi aci! Ce ȃdicea el că după bătae se nu ne arătăm, ca se nu creȃdă Franțuzii, că le cerem plată pentru câte-va învârtiturî de spadă?.. Ascultă, Mărite Vodă Filip... plată? nu, dér fericeirea Banului, e alt-ceva! (prevotului) Aide, jupâne, du-mă prin ale uliȃi încurcate ca ănima târgovăȃului. Veȃi, D-ta jupănesă, noi suntem de la câmp... Brazde cu florî... Părae cu ape limpeȃi... Hei! ȃeă așa... Aide, jupâne!... Fericeirea Banului?... (ese ou prevotul)

REGELE

Natură simplă, ănimă de ănger... Dér în ce țeră nasc asemenea ómenî? (ese cu regina și curtea)

SCENA XVII

Piaȃa cetăȃei

REGELE,—REGINA,—PREVOTUL,—CURTENI,—PACI —Lume.

PREVOTUL.

Vitejii streinî nu vor întărdia de a sosi, Dómnă. După acéștiă estradă, ochii voștri cu o căutătură de la ănimă se respă-téscă pre bravî.

REGINA

Am ceva mai bun, Mare Prevote, pentru Domnul vitejilor, decât căutătura ochilor mei. (Pagiulul) Învițați pre Domnița Maria aci.

REGELE

Da, dispozițiunile luate sunt nemerite, sunt demue de curtea Valezilor. Bine, mare Prevote! Serbarea bine aședată: verdéță, flori și drapelele țerei nóstre... Este nume-rósă oștirea lor?

PREVOTUL

Mulți la număr, după faptă judecând, Sire... Numéru-lor nu-mă e cunoscut.

REGINA

Maria!

SCENA XVIII

Aceași, — MARIA.

REGINA

Vino, copila mea, vino!

MARIA

Măria Ta!

REGINA

Ascultați, D-lor! Toți știți că Maria este amica, pot dice fica Reginei vóstre.

TOȚI

Da! Da!

MARIA

O! durere! Înțeleg scopul ei!

REGINA

Care e cavalerul Frances, care se nu-șî fi dat viața pentru a posedea mâna Mariei? Care e cavalerul care se o merite?

TOȚI

D'Alanson! d'Alanson!

MARIA

(Gata a cădea) D-șeul meș!

REGINA

(Sprijinînd o) Ei bine, Mario! Tu tremurî? Dér promisiunea ta dată lui d'Alanson!

MARIA

A! D-nă! a smuls-o buzelor mele iubirea pentru voî...
(aparte) A! Vlade! Vlade! Mirele meș!

REGINA

(Aparte) Rezista-va ea ôre la bucuriă cum rezistă la durere?
(tare) Aușî, Mario, cetatea aduce în triumf pre salvatorul ei.
(se aude sunet de muzicî) Aide, copila mea, la locul teș, pe estradă, lêngă Regina, lêngă mama ta, copilă! ... Tu tremurî?... Vom vedea, Mario... Șî dăcă în fruntea voinicilor seî, peste o clipă, salutat de curtea de Franța, tot nu-șî va conveni, ei bine... D-șeul meș!... tu sciî că... Regina, mama ta, nu pôte vedea lacrimî în ochiî Mariei... Vom vedea...

MARIA

A! D-nă! vorba vóstră e a lui D-șeul: ea 'mî redă viață... A! veșî repeșî-o, Dómnă, și Maria, sub farmecul ei se va su-pune... la tóte... chiar dăcă peste o clipă în peptul ei se va sdrobi în durerî ănima...

REGINA

Da, Mario!... O! sacrificiul tësh va fi mare... așîa de

mare!... Ei, dără ce vęd?... Înghaina durerei.. Du-te, copila mea; a' tot timpul se revii. Voiu se te faci frumósă, frumósă!.. (ese și se aude musica, voci de popor)

PREVOTUL

Măria Ta, vitejii sosesc! (Regele și toți se aședă la locurile lor)

REGELE

Drapelul Franței va salutà drapelul aliaților noștri; oștirea lor va trece pe dinaintea mea... Primire căldurósă, mare Prevote!

SCENA XX

REGELE. — PREVOTUL. — SOLDAȚI FRANCESI. — POPORUL. — VLAD. — BRUMA. — URSU. — OȘTENI ROMANI.

POPORUL

Eată-ı! Eată-ı!

PREVOTUL

Ce marțialı, Sire!

BRUMA

Lasă se falfăe vulturul nostru, mă Ursule, vulturul Român al Basarabilor.

URSU

Hă! Hă! Hă! Deu că' mi vine se rid, mă Brumă. Tacı mă, că ı Vodă Filip!

REGELE

Ante-garda oștireaı, de sigur.

PREVOTU

Ciudat! Dără óstea? (ăărind pre Ursu) Heı! Viteze! Dără oștirea?

URSU

(Luı Brumă) Ásta-ı, mă Brumă, ála dem'a dus la Vodă Filip. (tare) Oștirea? Dér ce suntem noi?

REGELE

Cum? Voï, atâtîa numai?

BRUMA

Se trăeșci, Măria Ta. Ai voit se vedî pre cei ce adineorea și-au măsurat palele cu ale dușmanilor Măriei Tăle: ăștia sunt. Sunt puțini?... Ai dreptate! Dără étă colo vine óstea cea mare. (arétă pre Vlad în fund)

REGELE

A! vine óstea?

PREVOTUL

Unde vede el óste viind?

REGELE

Vine óstea? Unde, mare Prevote?

BRUMA

Vedeți, colo e Domnul nostru... Brațul lui, ânima lui, óste mare, Măria Ta!

TOȚI

Domnul lor! Ura!

SCENA XXI

Aceași. — VLAD. — ANSELM.

ANSELM

Și voiaï, mărite Bane, dintr'un sentiment de esagerată modestiă, se răpeșci acesteï cetăți fericirea de a te putea saluta pre tine, care adineorea ai salvat-o? Eată, colo, curtea! E Regele Filip.

VLAD

A! cine ar putea, părinte Anselm, spune ce sentimente învélue ânima mea?

PREVOTUL

Têner, măndru, 'nalt, frumos,
 La ochire luminos,
 El spre noi măreț pășește!
 Ță'l, Sire, se oprește.

VLAD

Să trăești, Măria Ta!

REGELE

Cine ești?

PREVOTUL

Acest smeș de vitejiă, Cine se fiă?

VLAD

Sunt Român de la Carpați,
 Și-adusei 50 bărbați,
 Cu toți gata, ca și mine,
 De-a muri toți pentru tine,
 Apărând cu brațul lor
 Franța și al ei popor.
 Țera mea, cu blânde șopte,
 Mi-a dis tașnic într'o nopțe:
 „Mergă copile, înarmat,
 La apusul depărtat,
 Mergă de varsă al teș sânge
 Pentru Franția ce plânge
 Căci și ea în viitor
 Ne va veni-'n ajutor“!

REGELE

Bun sosit la noi voinice!

BRUMA

Auți, Ursule, ce-ți dice?

REGELE

Spune nouă cine eşci?
In Carpați cum te numești?

VLAD

Eă sunt... A! Maria! Maria!

TOȚI

Ce este? Ce este?

SCENA XXII

Aceași, MARIA

MARIA (la țipătul lui Vlad, ridică ochii și se precipită spre el)

Vlade! Vlade!

REGINA

A! nu móre cine-va de bucuriă! Ei se iubesc, Sire!

VLAD

Maria! óre brațele mele te coprind pre tine? Nu e vis? O!
grăește! grăește!

MARIA

Vlad! mirele meă!

REGINA

A! ce nerăbdătoare este ânima jună! Mâna ta, copilă, în
mâna lui!... D'Alanson? o lacrimă la mormântul lui!

TOȚI

Mort!..

REGINA

Salvatorul nostru este acesta.

MARIA }
VLAD } (ingenuchie) A!

REGELE

Spune nouă cine eşci?
In Carpați cum te numești?

MARIA

El e Banul Mărăcine
Căru'i Oltul i se 'nchină.

TOȚI

El e Banul Mărăcine!

BRUMA

Da! căru'i Oltul se 'nchină.

REGELE

Ține spada mo'a în dar,
Brav Marchise de Ronsar!

TOȚI

Brav Marchisul de Ronsar!

VLAD

O primesc, Sire! Cu ea pentru voi și Franța, dér și Franța
pentru țera de la Dunărea! Să trăescă Franța!

TOȚI

Se trăescă Franța!

REGELE

Trăescă Romăni'i de la Dunăre!

TOȚI

Trăescă Romăni'i!

URSU

Jupâne! Jupâne!

BRUMA

Jupâne! Jupâne!

REGELE

Dér voi vitejilor, care e dorința ânimei vóstre? Ban'i?
avere? cinste?

BRUMA

Spune tu, mă Ursule.

URSU

Ba tu, mă, că te taie capul măibine.

BRUMA

De Brumă, Brumă mă chiamă, Mărite Vodă, dér mi-e
ânima caldă. — Averi?... avem ogóre cu florí și munți cu
građi... Cinste? déră suntem Románi. — Ce vrem noi nu ne
poți da Măria Ta...

VLAD

Ce ȕicî tu, Brumă?

TOȚ.

Ce ȕice?

URSU

Că ȕeu așa...

BRUMA

Ce vrem? Se sărutăm mâna Măriei Tële și... (stergând o
lacrimă) de gât cu jupânul, se-ȕ ȕicem :

Sus la munte ninge, plouă,
La Craiova pică rouă
Din a nopței ochi ceresci
Și din ochii omenesci.
Dér ce plânge Brumă óre?
Anima de ce îl dóre?
Plânge 'n el dor de moșiă
Că 'ȕ e dor de Romăniă (arétă stégul).

VLAD

A! (Imbrățișeșcă și sărută drapelul, apoi sterge o lacrimă. Romăniȕ plécă
în ordine. Maria apucă de mână pre Vlad, carele privesce cu durere pre
aȕ seȕ plecând).

(CORTINA CADE)

ȘURTEA LUI NEAGOE-YODA

DRAMĂ ÎN 4 ACTE.

Representată pentru prima dată pe scena Teatrului Național din
București în 25 Decembrie 1875 pentru inaugurarea teatrului restaurat

Domnului ALESANDRU ODOBESCU

RESPECT ȘI RECUNOSCINȚĂ

CURTEA LUI NEAGOE-VODA

ACTUL I.

Teatru represintă loc păduros; o cărare printre stinca mergând la deal spre un schituleț ce se dăreacă printre copaci în depărtare. Cruci de pământ și de lemn d'alungul cărării — în stînga o cruce mai mare de pământ cu o icoană a Maiei Domnului în mijloc și o laviță de pământ cu mușchiu pe dînsa. — La stînga o stîncă cu flori printre petre, sub ea este o prăpastie.

Când se ridică cortina scena e desertă. Orchestra cântă o muzică în raport cu solitudinea locului și apoi ceva fanfare de vânătoare, foarte depărtate.

SCENA I

Intră CĂLUGĂRUL MACARIE și RADU DE LA AFUMAȚI.

RADU

Nici odată de când îndurarea Sântiei tate m'a cules, copil serman, pe lingă sine, nici o dată aduncimile acestor codri muntoși ai Coziei, n'au răsunit cum răsună astăzi... Auzi, părinte Macarie?... Nu e șopta șuerătoare a braților cățărați pe vârful Șoimului, nici vuetul Oltului urlând colo în vale, nici glasul apelor prăvălindu-se din stîncă în stîncă în orăția negră de sub această muchie (arête stîncă din stînga)... De câte ori vîntul grăosce în orățiile fără fund, graiul lui e gemet și oftat... Frémătul codrului e astăzi voios și deschis ca risete de om... de te face să fii însuși vesel, fără nici un cuvînt... Ascultă, ... ascultă, părinte... (glas de buciom vânătoresc se aude în depărtare). Nu este acesta resunetul cu care îngănătorii munților au deprins auzul santei sihăstriei... (Cu bucurie) E glas de buciom... e strigăt de vesele surle!...

MACARIE

Adevărat... Ce pôte se fiă?... Surle și bucium în aste locuri neămblate de om?... De două-decî de anî, de cînd, la cuvîntul dătător de pocăință al fericitului Nifon, am scăpat din luntrea cea greă bătută de valuri a lumii, de două-decî de anî, de cînd, cu icóna acésta bine-cuvîntată de sîntul patriarh, am ales aci în munții Oltului, loc de rugăciune și de veghierî mîntuitoare pentru suflet, auđul meă, Radule, a fost lovit acinumaî rare ori de gemetele sermanilor, sub Domnia urgisită a lui Mihnea-Vodă, de care brațul banului Pîrvu din Craiova, D-deu se-l pădăscă, mîntui țera îngenuchiată. O!... câți fugari boeri se adăpostiră mai apoi aci, în Țilele lui Radu Vladuță?... Ei plîngeau către mine și eu către dênșii de păsul moșiei, și toți cu totul eram în grije și suspinam uniî către alții cu multe lacrimi... Dér iată, acum, de un șir de anî, D-deu înduratu-s'a de dureile poporului sêu și i-a dăruit Domn pre Neagoe Vodă, fiu de suflet al Sîntului păstor Nifon. Acum, rînilé adânci ale țerei pare că s'aú închis și pászurile [Românului s'aú mai ostiit... De cînd D-deu a uns fruntea lui cu mirul Domniei, de atunci prin mîna lui cea vitédă, prin mintea lui cea înțelóptă, prin ánima cea blajină și pururea milósa, codrii acestia ai Sihăstriei de la Turnu n'aú fost nici ei adăpost mai de linisce decăt cetățile și siliștele de la Plăș. Tămăia și miresmele se ridică la cer din tóte unghiurile țerei și minunata monastire, ale cărei temelii Domnul] le a aședat alături cu vechile curți Domnesci de la Argeș, va spune némurilor viitoare despre fericita și lăudata Domniă, ce ca un har și o mîngăere, ne-a venit din ceruri... Cînd altă dată, Radule, resunet de trîmbițe și vueté de glasuri loveau auđul vulturilor noștri în mirare, sihastrul scia sigur că oștirî cotropitoare se află în prójmă, că nevoi și restriște aveau se ne ajungă... Adî, în Țilele lui Neagoe Vodă, surlele nu mai Țic decăt a veselii

și glasurile se înalță numai ca ce dea laude faptelor séle creștine și Române.

RADU (Pe gânduri)

Fericit câtă se fiă Voevodul despre care lumea pôte vorbi cum grăiși Sânția-ta părinte!.. Ce landă măi mare se pôte cuveni unuī Domn, decât a ȃice că el întrn nimic nu-și osibesce sufletul de la Dumneȃeș , că într'ale luī cugete și fapte, nimic nu este, nimic fără Dumneȃeș!... Cum ași dori, părinte, se ved într'o ȃi fața unuī Domn că Négoe Vodă... Par'că în suflet mi s'ar încinge o vieță de spor... Sub raȃele sóreluī de staī, raȃa îți încăȃdesce sângele la ânimă... .

MACARIE

Privirea omuluī drept și ales este,—bine ȃiseși fiule,—raȃa sóreluī care încăȃdesce și lumiuȃȃ... Il veī vedea, Radule... Sufletul tȃu, în care D-ȃeș mi-a dat solia se revȃrs iubirea de bine și de adevȃr, nu este suflet de închis în ascunȃtȃtoarele munȃilor... Braȃul tȃu, care a ajuns spaima fiarelor acestor codri, e prea mult voinic ca să nu fiă pus la încercare în folosul țerei tȃle... Veī vedea pre Vodă, copile; veī vedea lumea... Déca profumul altaruluī umiliteī Sihăstriī de la Turnu a întins ochiuluī meū trepte, pe care se pătrunȃ pȃnȃ în viitor și se-ī descurce firul întunecat, ... apoi eū ved pentru tine alt scaun de odihnă, decât pétra cea rece și rósă, unde îngenuchiaȃ mereū călugăruī Macarie.

RADU

Da, sânte părinte... de ce se-ți tăinuesc că mă arde un dor ferbinte și neînțeles, de altă lume, decât aceea a braȃilor și a șoimilor?.. Povestirile Sânției tȃle despre cele ale lumēī, despre suferințele așa des durate în némul românesc, despre mândrețea și curioșia de cuget a Măriei Séle luī Neagoe Vodă; apoi încă despre amenințările țerei de către vecinī și trudele ei cu Turciī, cu Unguriī, cu felurimī de nemeniī, ... tȃte acestea, o buunl meū părinte, mă

Împingă într-aiurea decât la vânătoarea de cerbi și de vultur, în ponoarele și în orațiile Coziei... Adese ori, de sus de pe petra străbună ce-î dăc *Masa lui Trajan*, 'mă las fără voiă privirea pierdută pe valurile pripite ale Oltului, și pare că m'aș duce, m'aș duce departe, departe cu ele;... ca într'un vis pare a mi se năluci că, din isvor, ca dinsul, m'a-și face rîu mare, ș'ași merge falnic și reslățat peste tot locul, rēvērșând belșug în țerînile Românilor și purtând spaima pe țermnurile păgâne, într'acolo, tocmai decindea Dunărei... Iértă-mă, o iértă, părinte, iértă nerecunoștinței mele... Dar nu e nerecunoștinței mele... Dar nu e nerecunoștință... Ce este? nu știu, ... căci nu voiă nita nici odată, ori unde sôrta ar duce odinioră pașii mei, că datoresc viața sihas-trului de la schitul Turnu, care m'a cules, copilaș, măi mort între morții dupe câmpul de bătăliă de la Gherghița, în care a cădut bietul tată-meu, oștén viteaz al Basarabilor... (se aude fanfare apropiate de vânătoare) Iar glasuri de surle?..

MACARIE

Așa... surlele dăc din plin... Nu mă înșel: dăc a vânătoare... Sgomotul glasurilor omenesci se apropie de aceste locuri... Vre o vânătoare boerescă, fătul meu... Ale lumii petreceri nu sînt ale schimnicului... Eă mă duc! (se aud risete între culise) Se aud și risete de copile... Sunt măi aproape de cât credeam... Ajută-mă, Radule, a mă sui măi repede la colibă, ca nu, eșindu-le în cale, se tulbur cu vederea feței mele ofelice, veselie cea sburdă și lesne trecătoare a tinerețelor... (Ese sprijinit pe Radu)

SCENA II

DOMNIȚA RUCSANDA, SILCA, VIDRA, MARIA, VORNICUL
PREDA

Trece prin fundu o cătă de cerbi; se aude datunături în culise.

VIDRA

Ha! Ha! Ha! Silca a dat zbor săgeței dupe ce căpriora era lovită de glonțul jupânului Preda.

SILCA

Ba nu cum-va oiă ucide de viă o drăguță de căprioră?...
Numai Maria...

MARIA

Eu?..

SILCA

Orî tu, Vidro.

VIDRA

Ce ȃicî?

SILCA

Numai voi aveți mîna așa tare, și ănima așa cruntă...
Uite, Domnița Rocsandra nicî măcar n'a atărnat tolba.

PREDA

Adevărat, Rocsandro! Vănătorea ta ca a Măriei Săle Vodă...
Tu alergî dupe flori de câmp; el stă la vorbă cu toți săte-
niî carî vin în cale, cu toți călugăriî ce-l întîmpină... Eșiî la
vănătore, dora numai ca să nu se pėrdă obiceiul curteî, o-
dată pe an... Dar, fetelor, toial gonașilor e în partea aceea,
nu pe aci... Ș'apoi prea ne depărtăm de Măria Sa Vodă!..

DOMNIȚA (care a tot cules flori)

Ce frumoșe locuri, unchiule Predo!... Colo în fund vėd
o bisericuță.

PREDA

E schitul Turnu, la părintele Macarie, un sihastru bătrân
și cuvios, ca și un sânt.

DOMNIȚA

Se lăsăm în pace căpriorele sihastrului, unchiule... Ce
n'ași da se vėd una-două, atărnate, colo, pe stîncă, orî mai
bine pascēnd în liniște, coala, d'alungul crucilor celor fru-
moșe de pe marginile cărărei... Ce ănimă înrūtăjită aveți,
D-vostră bărbați, de ucideți fără milă nisce ființe așa de
gingașe!...

PREDA

Aşa,  eu!... S'ar cuveni, dupe g ndul D-t le, să nu ne mai placă v n t rea, ci se venim la mun i ca se culegem petricele ro ii în pâraele limpedi  i mărgăritărele pe sub tulpinele copacilor, ori se ne ac  am, c nt nd c te o doină, ca voi fetelor, voi alte c priore, pe d'asupra prap stiilor...

MARIA

Ca adin ori Domni a... C t pe ce se- i alunece condurul în ad ncul or  iei.

DOMNI A

E a a de frumos se privesci, se ghicesci cu o lungă căutătură taina ora iilor... Un farmec dintr'însa- i s rbe vederile  i min ile... N'au i  i tu, Silco, cum pl nge în fundul lor?

VIDRA

 i Măria Ta Domni a, ca Măria Sa Vodă... Unde au i gemete  i plângere, nu ' i vine se te duci p n  nu le alini,  i se le faci se curme...

PREDA

Animi  ngeresci la am ndoi... Dar, te rog, Rocsandro, asta se n'o mai faci... G ndesce că am se da i s m  D mnei Despina maică-ta, de frumo a mea nep t ... D r ce  ic? De  i se va  nt mpl  cera, cu ce mă mai plătesc e  către jup nul Radu Paisie, pe itorul t u?...

DOMNI A

Iară-mi pomenesci de el, unchiule?... Uite, se  ci  dec  'mi vei mai vorbi de d nsul nu te mai ascult de loc, de loc..

PREDA

D r...

DOMNITA

Silco, vii cu mine la prăpastiă?

VIDRA ȘI MARIA

Venim și noi, și noi!...

SILCA (lui Preda)

Măria Ta, ce-î mai amintesci Domniței de jupân Radu
 cela, Țeu așa!... Uite, iar i se revenescă ochii de lacrimă,
 iar se întristédă... (căt-re ea) Domniță!...

PREDA (aparte)

Măritișul acesta nu pare a fi apropiat... Și cu tóte însă,
 Radu Paisie, boer tare și mare, viță de Domn, ar putea fi
 sprijin puternic la Domnia Basarabilor (tare) Déca te supără,
 Rocsandro, iacă tac... nici că mai rostesc numele lui Ra...

SILCA

Iar!...

PREDA

Fiți cu minte... (fanfare de vânăto-re) Anđi, trubaciđ Domnescđ
 sunt în partea ceea... Acolo e și Vodă de sigur... Fiți cu
 minte... Mě duc se-î aduc aci... (strigă) Incóce, voiniciđ...
 Incóce... (ese)

SILCA (vidrei)

Domnița și-a găsit de lucru, la icóna din crucea cea
 mare.

DOMNIȚA (desprinde o salbă bogată de la gât și o atárnă la icónă, făcând
 mătânji)

Icóna Maicei Prea-curate...

MARIA

Icóna sihastrului Macarie... Dér ce faci, Domniță?...
 Salba Măriei Tèle?... Nestematele cele mai frumoșe le
 lepeđi în fundul pustiilor?...

DOMNIȚA

Le lepêd?... Nu veđi cã împodobesc cu ele sãnta Icoñã?...

VIDRA

Adevêrat... Când Dómna Despina și-a vëndut neguțătorilor din Veneția tóte giuvaerele ca să aibã cu ce plăti meșterii lucrãtorii la monastirea de pe Argeș, e óre de mirare ca fiicã-sa se împodobescã icóna sihãstriei cu salba sa?...

SILCA

Ș'apoi când e vorba de giuvaere frumóse... uitați-vê!... Dumneđeu a fãcut pentru fete, cu sutele, cu miele... (atãrnã florii la tẽmplele Domniței.) Ce frumósã e așa, Domnița!.. Și când te gãndesci cã un mire ca Radu...

DOMNIȚA

Și tu, Silco, mi vorbesci de acel om?

VIDRA (fãcând un semn de muștrare Silcei)

Ha! mai bine la vênat, fetelor!... cã uite jupân Preda a apucat înainte și ne va fi așteptãnd în vre o poianã mai largã, la popasul Mãriei Sèle lui Vodã.

DOMNIȚA

La vênat fetelor!... Da, sê mergem urmãnd vênãtorea nóstrã...

SILCA

De florii Domnițã?...

TOTE

La florii!... La florii!... (se imprãștie tóte, Domnița aduce florii la icónã.)

DOMNIȚA

De mult mãnã de om nu va fi împodobit cu florii sãnta ta Icoñã, Maicã Prea-curatã!... Sihastrul de sigur îți-aduce fum înorat de candelile și tãmãie... Lasã-ne, dulce și blãndã maicã, caãnimile nóstre tinere se 'ți verse în polã miros de fragete

flori-cele.. Culegeți florī, fetelor, multe, multe... Căutați pretutindenī pre cele mai frumo-se (cântând peste tot locul.) Ah! nite, colo, tocmai colo, sus, pe stîncă, o răsura.. (se răpede urcându-se pe stîncă.)

VIDRA

Domniță, Măria Ta! nu într'acolo că e din dos prăpastiă.

DOMNIȚA

Voiū se capăt răsura cea rumeoară... Ea 'mī zimbesce de sns ca un semn de fericire... Și par'că mă âmbiă s'o ajung. Ce cređi ore, floriciă viclénă, că deca te-ai sumes colo, în vêrful stîncei, n'o sê pot se te desmerd? Ian așcêptă!.. (Ajungând sus și vrînd se culégă sfóra, alunecă și dispere strigând.) Ah!...

VIDRA

Ah!... ajutor, alergați, ajutor!..

SILCA, MARIA (venind iute)

Ce este? Ce s'a întêmplat?

SCENA III

Aceleași. — RADU DE LA AFUMAȚI.

VIDRA

I-a lunecat piciorul, s'a prăvălit, colo, în prăpastiă... Să-riți... ajutor...

RADU (urcând răpede pe stîncă)

Ah! D-deule, în prăpastia négră o feme... (se întorec către fete) Dați în genuchī la sânta icónă și Dómne ajuta!.. (dispere coborându-se în prăpastiă).

SILCA

Scap'o! D-deu se-ți ajute, voinice...

VIDRA

Intorce-se-vor mai din acea neagră orătiă?... Două suflete
aî alunecat pe priporul morții... Numai în mâna ta, Dómne,
stă acum firul lor... Fie-ți milă de dinși...

SCENA IV

SILCA. — VIDRA. — MARIA. — PREDĂ. — RADU PAISIE. —
Apoi vênători, apoi RADU de la Afumați și DOMNIȚA.

PREDĂ

Ce este? Ce strigăte?

MARIA

Domnița!.. Domnița s'a prëvealit colo...

MARIA

În prăpastiă!

PREDĂ

Ce spuneți?... Presimțirile nu mă mințiau, astăzi de
diminătă... Ei!.. copii, alergați!.. alergați!.. încóce!..
Mărire, avere, tot este pentru acela care va scóte pre Domnița
din prăpastiă... Ajutor!.. (intră Radu Paisie) Ah, D-ta, jupân
Radule, .. alérgă, ești ténér, vértos...

(R. PAISIE vrea se urce pe stâncă, privește în prăpastiă și se trage înapoi cu un gest de îngrozire)

PREDĂ

Nu se găsește nimeni!.. Nimeni, care se cuteze?
Dumnezeule... de va sosi Vodă, ce durere!.. Ah! de
ce vârsta mă-a slăbit puterile!.. (În timpul acestei vorbiri fetele
sunt îngenuchi dinaintea icónei. Predă se ține pe marginea prăpastiei, Radu
Paisie sub muchia jos)

VIDRA (zărind pre Radu de la Afumați, care vine urcându-se pe stâncă la
la douilea plan, fiind pre Domnița pe brațe)

Ah!.. etă-î.

SILCA

Domniță!..

MARIA

Necunoscutul! . .

TOȚI

Scăpată! E scăpată!

PREDA

Ce ânger mântuitor te scóse înaintea noastră, voinice?

RADU

Ês deprins cu ripele nóstre sêlbaticice; piciorul meũ nu se teme de colțurile caprei . . . Miĩ de ori el le-a călcat fără frică. Ađĩ însă, adevêrul e că un ânger m'a chiãmat în négra-prăpastiã și étã că-l aduc mântuirei.

DOMNIȚA (pe care o depusese pe lavifa de mușchi se destéptã)

Ah! ce negură m'a coprins!

SILCA

Domnițã, draga noastră Domnițã! . .

VIDRA

Vino-ți în simțiri.

PREDA

Rocsandro! estĩ scăpatã de primejdiã, estĩ în mijlocul nostru . . . Mulțãmim ție, sântã iconã... și ție voinice! Spune, cere ce voiescĩ ca rêsplatã? . .

R. PAISIE (se apropiã de Radu).

Ține, bãiete, punga acésta cu bani.

RADU

Pãstréazã-ți baniĩ, jupãne . . . Sunt pintre ómenĩ și niĩ carĩ mai bine se bucurã și se mulțãmesc de cuvintele cele bune decãt de avntiã . . . (aparte) omul acesta n'are ânima pe fațã . . .

R. PAISIE

Uite colo! . . d'ér infumurat țeran mai e și acesta!

DOMNIȚA

Mă simt acum mai bine, liniștită cu totul, pare că a fost o iasmă ivită în vis . . . Spaima a perit . . . Recunoștința a rămas singură viă. (se rădică spre icoană)

PREDĂ

Ce vrei se faci, Domniță?

DOMNIȚA

Fii pe pace, unchiule!.. Nu me mai asvêrl în prăpastiă... (lui Radu Paisie) Nu cu punga, jupâne, se plătesc toate faptele bune; nu cu banul se împacă sufletele mândre și drepte . . . (Desprindând salba de la Icoană) Astă salbă, al cărei preț este numai de a fi stat la icoana mântuitoare. . . primesce-o, te rog, de la mine . . . Ea-ți va aduce aminte de orăția neagră . . .

RADU

Cuteza-voi?

R. PAISIE (aparte)

Acest om mă-este urît . . .

SILCA (Vidreș)

Ce mândru voinicel! . .

PREDĂ

Bine, bine ai făcut, Rocsandro . . . (lui Radu) Cum te cheamă, voinice?

RADU

Radu.

PREDĂ

Și mai cum?

R. PAISIE

Radu? . . Numele meu?

RADU

Da, Radu! . . . copil de suflet al părintelui Macarie, de colo . . . din deal . . . de la schitul Turnului . . .

DOMNIȚA

Un copil sërman?

SILCA

Și el e Radu ca cela-l-alt! . . .

VIDRA

Êr ce deosebire! . . .

(Se aude fanfarele domnescl).

PREDĂ

Da, dragul meu . . . stăi aci . . . Te voi arăta Măriei Sèle lui Vodă . . . I s'aud trubaciî în apropiere . . . Lui i place voinicia . . .

R. PAISIE (aparte)

Mê miram că nu mi-a primit punga . . . E priceput băiatul; el astêptă o resplată mai mare de la Domniă.

RADU

Măria Sea Neagoe-Vodă?

RADU

Da, Măria Sea Vodă . . . N'auđi gonaciî viind încóce? . . . Haide, fetelor, ajutați pre Domnița se-și rânduiască portul . . . Dêcă Măria Sea Vodă ar află, fără pregătire, cele întêmpate, ar putea se se speria, și sciți cât de mult îl vatămă la sănătate, lovirile sufletesci. Când va auđi în ce cumpănă grea a stat vieța ficeî sèle prea iubite . . .

RADU

Ce dice? . . . Ea, fica lui Vodă?

VIDRA

Ascultă, Domniță, el nicî nu scia pre cine a scăpat de la mórte . . . (lui Radu) N'o cunosci? . . . E Domnița Rocsandra, fica Măriei Sèle lui Négoe Vodă.

RADU (cu întristare)

E fiică de Domn!...

SILCA (domniței)

Pentru ce ore această scire pare a-l întristă?...

MARIA

Veđi, soro, sunt și diu prostime, suflete mândre și viteze-

SCENA V

Aceiași.—BANUL PĚRVU CU VĚNĂTORI ȘI ARCAȘI.

PREDĂ

D-ta ai fost, Bane PĚrvule? Dar Măria Sa?...

PERVU

Dupe obiceiul Măriei SĚle... Cum a ăărit schitul Sihas-
trului, a poruncit ca vĚnătorea se urmeăe, și Maria Sa a
intrat acolo, la sântul schimnic Macarie, cu care stă de vorbă-

TOȚI

Măria Sa Vodă! Măria Sa NĚgoe!

PREDĂ

In adevĚr, iată-l colo, pogorînd cărarea de la shit încóce-

PERVU

Cu sihastrul alătura... Cucernicia Mării SĚle află pururea
pășune sufetĚscă in vorbele sântilor pusnici.

TOȚI

Vodă! Vodă! (mișcare spre stărga).

VIDRA (Domniței)

Ce grije ai, Domniță?

DOMNIȚA

Nimic, sunt bine, lăsați-mă.

RADU (stergând o acrimă)

E fca lui Vodă! (sărutând pe furiș saba) E Domnița.

SILCA (incet, Domniței)

Uite! voinicul care ți-a scăpat ȃdilele sărută în taină salba.

DOMNIȚA (cu mișcare)

Unde-ȳ de la iconă, negreșit.

SILCA (în parte)

De! mai scii?...

RADU

Fică de Domn!... Și eă un sërman, ne sciuț de nimeni!
(rămăle pe gânduri, rezemat de stejaru de lângă iconă).

SCENA VI

Aceași. — NEAGOE, MACARIE

PREDĂ

Da, Măria Ta, Domnița a fost în cea mai cumplită cumpănă.

NEAGOE

Rocsandro, copilă neastămpărată... Nai tu destule flori
în jurul tării, ca să năzuescî cu nesocotință la cele ferite de
frica primejdiilor?

DOMNIȚA (cu mângăere)

Era o răsură rumeiôră și frumósă...

NEAGOE

Dar cine e mântuitorul ei, Predo?

PREDĂ

E nn voinic și mândru, june... Unde este? Ci vino, Radule.

MACARIE

Radu?... O! binecuvântată fiă aședarea poruncei tēle, Dómne!...

PREDĂ

Apropiă-te, voinice... Staî în fața Măriei Sēle!

NEAGOE

Apropiă-te, copile... (lui Predă) Ce mândră fire sub cămașa lui de sătén! N'ai frică; de Domnul țerei se cade a se ține depărtați numai cei rei și cu năravuri stricate; se se tēmă de el cei ce fac strimbătate... Unde-l prinde pre Domn mai bine a se afla, decât în mijlocul poporului sēu?... Spune nouă, cum te chiamă?

DOMNIȚA

Uite, el nu s'a temut de orății, de un mormēt căscat în față Ți și are sfielă de Măria Ta... Haide, vino, nu te teme; e tatăl meu... O! e bun, e blând și drept... Ce? nu scii? (El ia de mână și-l duce la Négoe)

R. PAISIE

Măna D-tēle, Domniță, într'a unui țeran prost?

DOMNIȚA

Ore a D-tēle cea boerescă, m'a tras din fundul orației?...

SILCA (în parte)

Imi revenesc ochii de lacrimă... Ce animă bună, Domniță!...

MACARIE (care a observat jocul de scenă între Domnița și Radu merge și ingeuuche la Icónă)

Fiă voia ta, o Maica a Domnului puterilor, tu care doborî pre cei trufași și înalți pre cei umiliți!...

RADU

A! Domniță!... (lui Voda) Măria ta, iertă unui june sătén, deprins numai cu priveliștea munților nalți și a dreptilor

brați... Se mă tem de Domniă?... De ce m'ași teme ore de dânsa? Nu! de ar fi rea, tirană și nedreptă aș fi cu ceî bunî împotriva ei... Ađî însă, când este la Domniă, unsul lui D-đeū, alesul poporului, ađi când estî Măria ta, care toc-mescî țera sē aibe dreptate și pace întru 'alé séle, caut la tine, Dómne, cu supunere iubitóre...

NEAGOE (lui Preda)

Băiatul acesta are cugetul lui D-đeū! Ah! cât de adese ochiî mei aū luat rouă și veseliă de la cel dupe urmă sătén necunoscut! Cum te chiamă, copile?

RADU

Radu, Măria-ta.

MACARIE

Este fiul meū de suflet, mărite Dómne; D-đeū a pus în calea mea, sunt acum vre o cincî-spre-đece anî, pre acest copil. Era atuncî căđut, abié mai dând semne de vieță, alăturî cu tatăl sēū, picat mort în bătălia de la Gherghița sub stégul Banului Pêrvu Craiovescu.

PERVU

La Gherghița? Aū căđut acolo mulți oștenî, mulți viteđî... Durere! oșteniî care cadū, chiar când isbânda este a lor, n'aū nume în istoriă, ci se numără cu grămada; .. atâția morți, atâția prinși... .

MACARIE

Iată de ce acest copil nu știu se 'mî spună alt nume de cât acela de Radu. De atuncî am mai aflat numai ca tatăl sēū era dintre călărașiî de la Afumați.

NEAGOE

Fiū de oșteanu, voinic ca și tatăl sēū... Scumpă e țeaca care dă țerilor voiă deplină a se mișcă în căile binelui, ale fericireî, ale îmbelșugăreî, ale întemeereî de cetăți și de

sate; déră fără preț e oșténul care șcie muri pentru a ține neștirbită moșia străbună, și a păstrá neclintite dreptățile-némului său... N'are nume acest voinic, ȕicî cuvoioșia ta?... Te veî numi de ađî înainte Radu de la Afumaș... Vreaú ca, auđind lumea de numele tée, se șcie că la curtea lui Neagoe nu se intră pe ușa cu pragul înjosit al înbunatorilor, ci pe pórta luminósă a vitejieî, a cinsteî, a ánteitáșei în tóte... Radule de la Afumaș, te-áí jertfit pentru neamul Domnesc... orî-care fiă lógánul unde ai vėđut lumina ȕileî, eú te cinstesc...

TOȚI

(Afară de Radu Paisie) Á!...

MACAR E

Sė trăeșcî, Măria Ta!... Până când va veni porunca lui D-șeú se mă mut din lumea acésta, voiú ruga altarul pentru tine, Dómne!...

NEAGOE

Care e dorul ce pofteșcî?... Spune, jupan Radule...

PREDA

Boerit dintr-un singur cuvėnt!...

RADU PAISIE

Un țeran de ránd!...

NEAGOE

Țeran?... Un boer!... Da-vom măririle acelora carî ne fac glume, veselie și risurî, orî vitejieî, vrednicieî?...

RADU PAISIE

Totușî, boeriú, el, dintr-o dată!...

NEAGOE

Un boer, care nu a dat spate primejdieî. S'apoî ce?...

E țeran, dișeș, jupân Radule? dér ce póte Domnul cel ma' isteț fără de a se sprijini pe brațul credincios și vênos al țëranilor sêi?... Domnia fără țëranî în jurul eî, este comóra neputernică în miđlocul pustiuluî.

PARVU

Limbă dulce și frumos grăitóre e a Măriei Téle, Dómne!... Bine-cuvéntată] fiă đioa când oșteniî Përvulescilor aș adus la piciórele téle coróna și toeagul țëreî.

MACARIE

Se trăesc, Măria Ta!.. Așa se cade se vorbescă Domnul țëreî Romănescî...

RADU

De-s țeran orî boer, nu sciî, Măria Ta... Mă chiâma adineorî numai Radu... Mi-aî đis Măria Ta: Radu de la Afumaș... Țeran adineóre, boier acum, eú aceea sciî, că ánima mî e spre țëră, spre Domniă, spre bine și spre dreptate.

NEAGOE

Mâna ta într'a mea, voinice.

TOȚI

A!...

DOMNIȚA

A! Tata! dupe chipul tēū sânt, dupe icóna chipuluî tēū e și ánima mea. Aide, jupane Radule... mâna D-téle...
(Radu îngenuche înaintea lui Vodă).

NEAGOE

Ridicăte copile!.. (zimbînd) Domnul se nu îngenuche țëra nicî măcar în glumă...

RADU PAISIE

Ah! mult mi-e nrît acest om... Un țëran așa mândru prefirat printre curtenî...

NEAGOE

Domnița se simte cu totul bine... Se urmărim dără vână-
torea, boeri și copii... Se cade se se veselăcă ceș ce ne iu-
bescă...

DOMNIȚA

(Trecând pe lângă Radu) La curte... Veș veni, nu așa, ju-
pan Radule?..

RADU

Domniță!... (rămâne gânditor lângă icónă, apoi în momentul când
Domnița cu fetele voiesce se iasă din scenă, sărută salba Macarie și privesce
cu iubire.)

DOMNIȚA

(Inceț Vidrei) Vidro... uște!...

VIDRA

Iară a sărutat salba... Dragă-ș mai este Icóna... (fanfare
de vânătoare)

MACARIE

O! nu mă înșel... Tu veș fi, fiule, alesul lui Dumnezeu!

(Cortina cade)

ACTUL II

Scena se petrece în sala Spătăriei din curțile domnesce de la Târgoviște.

SCENA I

RADU PAISIE. — SPĂTĂREASA NUȚA.

RADU PAISIE

Dér și răbdarea are sfârșit, jupânesă Nuțo! Fi-voiă me-reu mânat de Neagoe cu vorbă bună?.. Nu e o ți, nici o săptămână, ci sunt lună și éráșlună de când este sê-mî dea de soție pre domnița Roxandra, și acea dorită ți de cunnie se strămută... ca zarea cerului dinaintea ochinlă călător... Ba grijile țerei... ba sănătatea mereu șovăită a tatălunl... ba tinerețea peste sémă a fetel!.. Cnm? Eă, Radu Paisie, boier mare al țerei, nepotul Domniei-téle jupânesă Spătără-să, viță de domn, pețesc pre fiica lunl Neagoe Basarab, și respunsul Domniei este îngăimélă și nelămurire?... Voiă remănea de vorba lunel, a boierinel?...

SPATAREASA NUȚA

Tot cu firea cea inte și neîpăcată a D-téle, nepóte Radule!... Aibl răbdare!... De cât mine, care-mî petrec ăilele pe lîngă Măria Sa Dómna Despina, în jurul Domniei, cine mai bine póte a-ți ăice cu bună încredințare: Aibl răbdare! Nunta se va face. Era póte Incru și îndeplinit decă în cele din urmă nu trecea la viéta fericiților Mitropolitul Maxim, ruda Dómnei... Nu se cădea, mai ales curței lunl Neagoe, a nuntă asupra morméntului încă prospét al Archipăstorunl țerei...

RADU PAISIE

O! nu, nu este asta temeiū de cât pentru ochiī lumel... Alta este, Jupâneasă Nuḥo, ceea ce cugetă Domnia... Nu e ḡi în care sē nu o simt, s̄ nu o pricep... Dēcă vre o dată Neagoe a fost cumva cu bună credință, dându-mī voiă a peḡi pre ficia sa, apoī acea bună credință a perit astă-ḡi cu totul în ānima lui.

SPATARĒSA NUḤA

Pe ce bizuescī asemenea cugete, asemenea bănuelī, Radule?..

RADU PAISIE

Bănuelī?... Dēr și mai ierī nu vēḡuși D-ta, Jupānēsă Nuḥo, cu ce ochī de prietenie câtă și Neagoe și Dómna la acel Fēt frumos din poveste, acel opincar de la Afumaḡi, eșit ca năluca de sub pāmēt în ḡiua blestemată a vēnătoreī de la schitul Turnului? Ce mulțămire, ce voioșiă, pe feḡile lor la vorbele aceluī ḡeran cārturar, și ce nepāsare, ce răceală la ei, de câte orī graiul lunecă de pe buzele mele!... Dēr ce cată acel om din prostime la treptele scaunului Domnesc?... Afară, daḡi afară din curḡile luminate pe acea rīmă din ḡerīna iobăḡescă... Étă ce eram gata a strigă de câte orī ochiul Roxandreī urmărea mișcările veneticului, și de câte orī în privirea ei citeam simḡiri de duioșie pentru dēnsul.

SPATARĒSA NUḤA

Făceaī rēū, rēū de tot, nepóte! Nu e o taină pen'r u mine că Domnița cată cu bunătate spre Radu de la Afumaḡi. El i-a scăpat ḡilele. Negreșit Dómna Despina și Măria Sa Vodă aū despre vitejia lui, despre statornicia sufletului seī, despre cunoscința lui de carte, despre îndemănarea lui la tóte, bune și plăcute dovedī, dēr..

RADU PAESIE (intrerupēnd-o)

Dēr ochiī ānimeī vēd câte odată mai departe de cât aī minḡei... Domnia-ta, Jupānēsă, socotescī drept milosti vire

și duiosie acolo unde nu încap de cât iubire... vinovată iubire. Domnița iubesc pe flăcăul cu straie albe de la Sînhăstria Turnului... Ce alt însemnăză acea salbă de la dînsa, pe care el o pîrtă nedespărțită la pieptul lui?... O! dér pre viul Dumneșei! neamul lui Radu Paisie nu va rămînea batjocura unui om de rînd!... Voiți face pre Neagoe se nu uite din ce sânge se trage Radu Paisie.

SPATARÉSA NUȚA

Iar te-a luat firea pe dinainte, Jupân Radule... Șioiă colcotos repedit din mal înalt!... Ce vreți se faci?... Acea salbă care așa mult te-a amărît, iat'o... Am iubit, după cum îți făgăduisem, a i-o răpi fără scire... Mîngăie-te că nu mai stă pe sînul lui... (și dă salba Roxandrei)

RADA PAISIE

A! în sfârșit țiu salba cî!

SPATARÉSA NUȚA

Fii înțelept, Radule!... Uite, mă jur că ea te va iubi...

RADU PAISIE

Se mă iubească?... Ei! nu crede, Jupânésă Spătărăsă, că Radu Paisie se amăgesce cu dragoste de copile. Ceia ce voiți este ca dînsa să fiă a mea, ca mâna ei, mâne poimâne pôte, se sprijine, se legiuiască, se întărăscă în fața țerei întregi pasul meș călcând spre tronul acela.. (arătă către tron).

SPATARÉSA NUȚA

Tăcere, nepôte! Aș urechi și ochi adânc pătrunșetori păreșii curșetelor Domnesci... Tăcere!...

RADU PAISIE

Să tac?... Eș să tac?... Dér tace ôre tulpina stejarului când crivșul o usucă în gerurile iernei? Cum trosnesc vinele muncite ale copaciului, așa cere se isbucnescă și mânia sufletului meș!... Ha! ha! țiu acum salba Domnișei!.. Pre

Dumnezeul meu, în curând s'orta va hotărî între noi... Chiar astă-zi, la serbarea ce se pregătesce pentru întărirea noului Mitropolit, Neagoe îmi va da pe fica sa de soție, séu de nu... resboiă ție, Neagoe Voevod! resboiă vouă, neamuri ale Basarabilor!

SPATARÉSA NUȚA

Înțelepciune, Radule!... Pripirea p'ote strica chiar și pasul cel mai bun... Ce âmbli s' fac?.. Gândește-te... Peste o clipă, aici în Spătăria curților Domnesci, s' va aduna fruntea țerei la darea de cârjă a noului Mitropolit. Umilitul pusnic de la Turnu urmază fericitului Maxim. Veți, D-șeu mai mult ajută pe cel care âmbli în calea lui; mai alaltăeri un biet lucrător de tiparniță, de a scos el mai ântăiu carte nouă în țară...

RADU PAISIE

Și ați Mitropolit, dintr'un călugăr uitat de lume!... Ce a ajuns biata tocmelă a țerei?..

SPATAREASA NUȚA

Țera l-a ales!

RADU PAISIE

După sfatul lui Neagoe!.. Dér nu veți D-ta, Jupânesă, că Macarie ajungând Mitropolit, Radu de la Afumați, fiul lui de suflet, este mai aproape de scaunul Domnesc de cât ori când?... A! da! presimțirea nu mă înșelă... Mi-a fost urât de la început acel cutreerător al vizuinelor, și'l urâsc acum tot atât pe cât îl iubesc Neagoe și ai lui. Intre acel om și mine, luptă de m'orte! Nu se va țice că o sfărâmătură de stâncă, aruncată de întâmplare în calea lui Radu Paisie, a poticnit calul său și că fruntea călărețului s'a isbit de ea cu lovitură de m'orte!.. Ori el, ori eu!.. Aci nu mai putem sta amândoi la un loc... O! vom vedea peste o clipă!.. și decă cele ce'mi cutreeră cugetul nu vor fi după gândul meu, atunci...

SPATAREASA NUȚA

Vine cineva... Alină-te, Radule... Pentru D-zeu, nepoțe, stăpânesce-ți aprinderea... se nu te simță cine-va... Intră puțin într'acolo (El conduce spre fund) și fii înțelept, Radule, fii cu răbdare... Eă, care-ți sunt ca o mamă, te rog cu lacrămî pe ochi... fii înțelept... (Radu ese) Anima bate într'însul loviturî neobișnuite!.. Ce cuget va fi avënd, Dómne?.. A! sunt fetele Domniței!... Ce este fetelor?

SCENA II

SPATAREASA NUȚA. — SILCA. — VIDRA. — MARIA.

VIDRA

Nimic, jupâneasă Nuțo!.. Adică nu, mi se pare că un copil de casă te caută spre a te pofti la Măria Sa Dómna...

SPATAREASA NUȚA

S'ar cuveni se sciți dorințele Măriei Séle și, nu să vi se pară, séu că nu vreți să dați de minciună vorba veche: Códă lungă, minte scurtă! (Ese)

VIDRA

Pe semne că Baba Nuța, sub imbrobodéla-î de mătușă, tot duce derul cósitelor de fétă mare.

SILCA

Ci că las-o în pace! Bine că scăparăm de ochiul ei de gaiță.

MARIA

Nu se cade, fetelor, se vorbiți așa de Jupânésa Spătărăsă, casnica Măriei Séle Dómnei, mătușa lui Jupâu Radu Paisie.

VIDRA

Se-î fie de bine! Despre parte-mî se vă spuî adevărat - Jupânésa Nuța mi se pare tot atât de fuveselitóre pe cât va fi și serbarea cea mare de astă-đî... serbare de sfat cu boierî

și cu Arhiereî... de te cuprinde urîtul din creștet pînă în călcăe. Unde sunt petrecerile cu jucători, și hore cu surle și alăute, seî măcar cu ȳicătorî?... De cît atîta vorbă cu boierimea, mai bine ne ar da și nouă Măria Sa o veselie, o nuntă... Ți-aducî aminte, Silco, ce frumos rostia mai astă iernă, la lăsată de sec, cîntărețul Stan Onu, cînd ȳicea basmul Ileneî Cosînzeneî ?

SILCA

Ce fêtă frumósă, Ileana Cosînzeana!.. Uite, de cîte orî vĕd pe Domnița, îmi aduc aminte de cîntarea lui Onu.

VIDRA

Și ca și dĕnsa de la uă vreme încóce, tot tristă, cu ochiul cernit și umed.. Luat-ăți voi sĕmă, fetelor, ce schimbare la Domnița Rosandra, din ȳiua vĕnătoreî de la prăpastia Turnului?

SILCA

Tristă, pe gĕndurî, cu privirea lungă, departe...

VIDRA

Numai cînd ochiul eî întălnesce pe Jupân Radu de la Afumați, pare că se resfiră noriî după fața eî...

SILCA

Ce vreî se întĕlegî, Vidro?

VIDRA

Hîm!.. Ție adică nu-ți vine pe limbă numele pĕsului Domniței?

MARIA

Sunt și între prostime ómenî cu noroc!

SILCA

Prostime?... Jupân Radu este suflet ales, Mario.

VIDRA

Noroc? .. Norocul și'l face omul, dragă. Viteaz pe cît

istet, mândru pe cât bun, și cărturar cât și noul Mitropolit, Jupân Radu de la Afumați este fire de adevărat boier.

SILCA

Așa e, Vidro... O! de te-ar auți Domnița, cum fără voiă i s'ar reveni ochii de lacrim!.. Așa e.. Văduț-ați, Mario, de-unădăi când Măria Sa Vodă făcu pe acest an căutare oștirei, văduț-ați chip mai de boier de cât al lui, căpitan mai mândru de cât Jupân Radu de la Afumați?

VIDRA

Pecat! pecat că vor se măiite pe Domnița după Jupân Radu Paisie.

MARIA

Radu Paisie e boier mare, cu avuții nenumărate, cu nume strălucit, viță de Domn, fruntaș printre boierii...

SILCA

Și cu limba tot așa de mare, dăr nu și tot așa de aleasă cât îi e boieria.

VIDRA

Ce nu face, ce nu drege, că dăr o depărta de la cinste prebietul Jupân Radu de la Afumați! Câte scornituri deșerte și pârți fără temeiu nu împrăștie, dor l-o strica cu Măria Sa Vodă!

SILCA

Ei când aș fi ca Vodă, deș, aș...

VIDRA

Ce?...

SILCA

Aș porni cât colo pre Jupân Paisie, care numai țile negre face Domniței de câte ori îi ese în cale.... Și îi esemereu, cu din-adinsul....

VIDRA

Tăcere fetelor! ... Domnița vine cu Măria Sa Dómna ....
Aide mai încolo! ... Ele pare că vorbese ceva în taină.

SILCA

Ce vor fi grăind? ... (Es spre stânga).

SCENA III.

Dómna DESPINA. — Domnița ROXANDRA.

(Aũ intrat pe drépta vorbind de aprópe)

DOAMNA

Da, copila mea, Măria Sa Vodă doresce acésta... Animei Domnitorilor, draga mea Roxandră, caută se le placă numai ce este în binele țerei și ce li impune nevoile ei... Aci, féta mea, la sînul maicei t'le! Depărtéză de pe fața ta ténéră umbra ofilită a durerii... Jupân Radu Paisie va putea se te facă fericită.

DOMNIȚA (cu glas rugător și cu lăcrimi)

Măria ta .... Mamă! ...

DOAMNA

Némul Părvuleștilor, stâlpi Domniei nóstre, țin mult la căsătoria ta cu Paisie .... Tu scii bine că Măria Sa Vodă se simte din ți în ți mai obosit de lucrările grele ale scaunului Domnesc; bóla tăinuită de care pătinesce se intețesece acum mai adesea ca ală dată... Cu toții stăm la mare grijă dintr'acésta, Roxandro .... Ș'apoï în jurul țerei numai aprigi dușmani.... Fratele teũ Teodosie abia un pruc de șépte anï .... Ce v'ați face voi, copilașii noștrii iubiți, în ziua când Dumneđeũ ar hotărî se mute pre tatăl vostru, și cu densus negreșit și pe mine, la viața de veci? ... Atunci Radu Paisie va fi un sprijin puternic pentru voi, copilașii mei, un ocrotitor ales al scaunului Domnesc, la care se îndrăptă cugetele viclene ale multor boerï .....

DOMNIȚA

O! mamă! mamă! Dumneata care ai nscat atâtea lacrimi în ochii sêracilor, Dumneata care ai făcut se înceteze atâtea suspine ale amăriților de pe lumea acêsta, fă se sece isvorul pêsurilor ficeî tôle... (Aparte) Ah! Radule! Radule! Căcî nu te pot nmi!

DOAMNA

Copila mea inbită!... (Aparte) Vaî! ânima mea simte fără voiă ca și a ei... Acel Paisie nu grăiesce graiul snfietului meu... (tare) Roxandro, se cade fețelor Domnescî se-și uite de pêsurile lor ca să ostiască pe ale țereî.... Aide!. fă ânimă bună!.. Mergî de-ți sterge plânsul.... Peste o clipă ochii mulțimeî, aci în Spătăria, se vor îndrepta către tine.... Heî! florile adun privirile (o sărută pe frunte și ese),

DOMNIȚA

Se-mî șterg plânsorea.... să mă împodobesc, când ânima în mine geme ca și cariul în lemnul verde ce 'l aruncî în foc... (Zărind pe Radu de la Afumați care vine pe la ârêpta) A!...

SCENA IV

DOMNIȚA. — RADU DE LA AFUMAȚI.

RADU DE LA AFUMAȚI

Gëndiam că voiî găsi pe Măria Sa Domnul... Mă iartă, Domniță... te supăr... dêr nu sciam că te voiî află aici.

DOMNIȚA (Stăpânindu-se)

O! nu, Jupân Radule, n'ai de ce mă supără!... Dêr mă sciam singnră... și... (vrea să ășă).

RADU DE LA AFUMAȚI

Te dncî, Domniță?... fugî din preajmă ea?... mă ocolescî?... Ce dișeî, nesocotitul de mine?

DOMNIȚA (Aparte)

Dómne, dă-mi puterea care susține datoria!... (tare) Măria Sa Dómna mă așteaptă... (cu o nepăsare nemuiată) Ai ceva se-mi spui, căpitane? ... (ingălmănd) Se adună curtea aici în Spătăria... Mă iartă... trebuie să mă grăbesc... O să fi și D-ta în Spătărie. Nu e așa, Jupăn Radule?... Vor fi toți curteni (aparte) Ah! dér nu mai pociu... nu mai pociu!... (ese răpede)

RADU DE LA AFUMAȚI (privind cu durere cum Domnița se duce)

Ah! a fost un vis, o nălucire a sufletului meu pătimas... (ștergând o lacrimă) O! nemulțămitoare ănia omului!... Acum câte-va luni, pe muchea priporului Șoimilor, pe zarea Coziei, pe luciul alburii al Oltului, a mea era lumea ce se așternea pêne departe sub picioarele mele, a mea rađa de sóre care se alungă după mine,—credincioasă prietină,—prindeși pêne în fundul Orășiei... și ănia, nesățioasă și nebună, visa a lumii nevedute!... Ce vrei tu, serman copil de suflet al Sihastrului? Care plată mai mare, mai nemăsurată decât a ta, a dăruit când-va Domnia?... Ieri, un biet sătean ađi, boier de frunte în curțile Domnesci.. Ieri, ucenicul schimnicului de la Turn... ađi, fiu al Mitropolitului țerei, mare căpitan al lui Neagoe Basarab, iubit și mereu cinstit de Domnia... cinstit pêne chiar și cu sarcina cea mai scumpă a ăniei lui Neagoe, aceea de a da fință visului de aur al vieței séle, de a îngriji de clădirea minunatei séle monastirii de pe Argeș... și pentru tóte a aceste bunătăți, ce rêsad de nemulțămiri încolțesce în consciința ta, Radule?... Acesta e óre graiul recunoscinței tèle, pentru atâtea bine-faceri ale Domnitorului?... Ah! déră ce-î faci ăniei care geme fără ca se-și dea sémă decât geme sub cămașa albă a săteanului, ori sub zale de oștean? Ea nu mă iubesc!... Nebun ce sunt!... Disu-mi-a dênza vre o dată că mă iubesc?... Iubire pentru mine? pentru mine, om fără nume și necunoscut?... Prin ce minune s'ar putea acesta?... Dér ieri încă.

mâna ei tremură sub mâna mea, când o ajutam să trecă puntea pârâului din livedea Domnescă!.. Tremură?... O! rătăcire dulce a animei!.. Mâne pôte pe alt braț se va rezimă brațul ei mai cu încredere... Ah! nu, nu pot să fiu de față, să văd un lucru ca acela... căci te iubesc, te iubesc, Roxandro, cum nu iubesc frunza ramura, de care numai mórta o smulge ierna, jelind, cu vântul, durerile despărțirei... Blessem! Din minutul când o tainică mână mi-a răpit fără scire darul iubit al recunoștinței téle, dintr'acela s'a tăiat și firul bunej mele ursite... Atunci mi-am adus aminte că Radu de la Afumați, aruncat de vântul sórteij pêne la pólele scaunului Domnesc, este tot țéranul din pădurele Coziei... și că densa... densa e fiica lui Neagoe Basarab!... Tăcere dér, animă sérmană!... Nu! nu voiú ca ea să scie vre o dată durerea animei bietului țéran!... Haidi! a fost un vis din acelea pe care, în diminéța díleij, le resfiră mintea mea, sub adierea primăverej, când susurele ei se jucaú pe fruntea-mi, adormit sub brađiij Sihăstriei... Sihăstria?... Acolo, singur cu resunetul dorințelor nele neîntrupate déră voióse, acolo am fost fericit... Acolo póte aș găsi încă, în singurătate, o aspră și crudă mângăiere... Să plec!... Se plec?... fără a o mai vedea?... fără a mai mai auđi șoptind la auđul meú graiul ei?... fără a mai zări acea căutare lină de ánger!... (remâne pe génduri)

SCENA V.

Acelaș. — TREI BOIERI.— Apoi CRAINICUL

AL 3-LEA BOIER

Uite! boieria nouă mai harnică de cât cea vechiă... Jupăn Radu de la Afumați a și venit... Și noi carij credeam a fi căi mai de diminéța!... Jupăn Radule!... Măre! nici nu mai vede lumea, de când...

RADU DE LA AFUMAȚI (care n'a bégat în sfmă pre boier).

Da! părintele Macarie însuși imi va da dreptate! Așa se

cadese fac... decât nu ănimă, dăr datoria cere această jertfă... Calul e gata... Se nu mai las timp resgândirilor vinovate... Ş'apoî cine scie ce noî dureri mi se gătesc la serbarea de astă-đi?!... Lumea şoptesce că Neagoe are se îplinească în curând făgăduinţa dată de mult luî Radu Paisie... O Dómne! când mi se prefiră gëndul p^ně la acel nemernic trufaş cu ănimă de aspidă, fiorî reci şi ferbinţi îmi fulgeră prin vine!... Cu ce bucuriă l-aş strivi sub a mea ură!... Nu, Radule! nu Ńi se cuvine se daî pas ureî în ănimă ta sfăşiată de iubire, dăr pururea curată şi supusă datoriei... nu te abate pe poteci încurcate şi viclene... Copil sërman, crescut cu nevoile, leapădă-te de adimenirele mărirei, care-Ńi strică ănimă şi fă cum te învătă cugetul... Scurtă va fi fost calea sermanului la Curte!... departe de ea!... O! Dómne! dă-mî putere! (ese)

AL II-LEA FOIER

Uite, frate! ce va fi avënd jupăn Radu de la AfumaŃi?

I-IUL PCIER

Pësuri... Ahea boierit şi pësurile îl impresóră.

AL III-LEA BOIER

Đi boierie, đî pësuri şi nevoi!

AL IV-LEA ECIER

Nu se cade se grăiŃi aşa boierî; sub Domnia luî Neagoe, boieria este boieriă, cum e véra véřă şi iérna iérnă.

I-IUL FOIER

Şi cu tóte acestea, boierî din BuzeŃ şi din Rómnic sunt nemulŃămiŃi, se tot adună şi Ńin sfaturî de taină... Radul Paisie îşî deapănă mosorul ca se urzescă pânză de Domniă nouă... Sănătatea cea şubredă a luî Vodă i aŃiŃă mereŃ gărgăunii în cap... O se vedeŃi că o se întórcă, o se drégă, şi o se iea pre DomniŃa Roxandra, ş'apoî... E meşter jupăn Radu Paisie, şi cu avuŃiile luî... ce nu vreŃ, aceea nu poŃi...

AL II-LEA BOIER

Eă așa gândesc, jupân Stroe, că orî cum, reî fac boierî de tulbură județele. Nu le-o ajuta D-đeî se mai învêlue biéta țeră... D'abea de la venirea în scaun a Măriei Séle Neagoe Vodă, s'aă mai ostiit rănile țerei; d'abia a mai uîtat de pêsuri și s'a mai odihnit de oștirî, sub bine-cuvântata de D-đeî Domniă a Măriei Séle; d'abia a mai îngrădit Vodă despre Ludovic al Ungurilor și despre Soliman al Turcilor, cu gardul înțelepciunei, — zid de pétră, — biéta moșă părintescă... și érăși tulburări, și ér dodăielî, și ér răsmiriță?... Se nu ajute D-đeî și Maica Prea-Curata gêndurile rele!... Póte pentru acéstă amestecătură a boierilor, Vodă o fi trimis pre frate-sêî jupân Preda, la Nicopole, la Mehmet-Bei?... .

AL III LEA BOIER

Mehmet-Beiă e vechiă prieten al Măriei Séle, cel puțin pre cât póte Turcul se fiă prieten creștinului.

CRAINICUL (intrând, anunțâ) .

Măria Sa Vodă!

TOȚI

Vodă! (mișcare. sună surlele)

SCENA VI

Acceași. NEAGOE.— BANUL CRAIOVESCU. — Curtenî. — Ostași

NEAGOE

V'am adunat, măriți boierî, căci ađî încetêđă a fi vêdov scaunul arhipăstoresc al țerei... Ađî e serbătórea bisericeî și a țerei, că la noi țera și biserica una și aceeași este!... Poftiți, măriți boierî, în jurul Domniei, la serbătóri ca și la pêsurile țerei; că de ar fi Domnul țerei în tóte đilele cu ceî aleși, în tóte đilele și în tóte cêsurile se va folosi de sfaturile și de învêțăturile cele bune.

I-IUL BOIER

Se trăesci, Măria Ta! boierii Măriei Tăle află sfaturile în-
țelepciunii din gura Măriei Tăle.

NEAGOE

Și Domniei mele de sprijin mai tare ca oștirea este sfatul
vostru, boierii; că eu n'am dat boieriiile celor ce fac risuri și
sminteli, ci acelora mai harnici și mai de vrednicia ai țerei...
Decă D-deu nu v'a dăruit, boierii, se fiți toți Domnii nici toți
păstorii ai turmei sele, el însă a împodobit cu voi grădina
Domniei.

BANUL PARVU

Ferice țera cu Domn înțelept, drept și milostiv, Măria Ta;
că toate cugetele și socotelile lui sunt bune; că stă mintea
în trupul omului, drept ca și cum stă steagul în mijlocul
răsboiului, și caută totă oștirea la steag, și până ce stă
steagul în răsboi, nu se chiamă acel răsboi biruit, măcar
de are și năvală grea spre el, ci toți caută steagul și se a-
dună împrejurul lui.

NEAGOE

În jurul meu, așa dar, boierii marii, împreună cu totă țera...
căci cine scie ce va mai veni? cine scie iar cât îmi
va fi dat să stau și eu printre voi?... Vedeți, împrejurul nostru
norii și ceața, abia răsipite, par din nou a se înteți. La
frații noștri, la Moldoveni, Ștefănița Vodă a speriat boieri-
mea cu ucideri dintre ei, de s'a răsisit în pribegia. La Turci,
Soliman cel mare, noul Sultan, după ce a liniștit Anadolul,
cu grele vărsări de sânge, și a dat acea țară în paza lui Fer-
hat Pașa, iată, aflăm că se îndreptăză cu toiul urdiilor se-
le către pământurile noastre. Craiul Ludovic cu Ungurii lui, nu
o se fiă singur de a suferi de vârtejul ce s'a pornit de la
Anadol în coce... Se cade, boierii marii, se fim cu veghere și
și nopți, și toți la o laltă în jurul steagului țerei.

BOIERII

Da, Măria Ta, toți în jurul Domniei!

CRAINICUL (anunță)

Măriele lor Dămnă și Domnița!

SCENA VII

Aciași. — DOAMNA. — DOMNIȚA. — SPĂTĂRÊSA NUȚA. —
SILCA. — VIDRA. — MARIA. — Femei ale Dămnă

NEAGOE

Ci vino, Dămnă! Locul Măriei Tăle este aci, când țera
serbăză, ca ađi, o întâmplare de bucuriă. . .

DOMNIȚA

Mama era cu săracii ăi, Măria Ta.

DOAMNA (Domniței)

Nu dați strugurii voștri în fățarniciă, Roxandro. . .

I-IUL BOIER

Ce adânc milostivă și bună!

NEAGOE

Erai cu săracii? . . In adevăr, loc și mai priincios Dămnei
țerei în mijlocul săracilor este. Ai dreptate. . . Se cade,
boieri, să dăm săracilor și să le facem alinare, odihnă și
pace, că de la ăi este banul Vistieriei, că nu e câștigat de
Domniă, nici de Boieriă, ci din sudorile sărmanului. . .

BOIERUL I-IU (către grupul său)

Buna Dămnă! A mai împrumutat de la negoțitorii din
Veneția o sumă de conștanđi, pentru ca se'i împartă la să-
răcime și se gătescă odóre sfinte, vrednice de Mănăstirea
pe care o clădesce soțul Măriei Săle.

DOAMNA (Iuând loc lângă Vodă, încet Domnișel)

Lângă mine, Roxandra mea iubită... Nu fii întristată...
Nu se cade se întristăm pre ceî adunați aci în cuget voioș.

CRAINICUL

Sosese sântitul Mitropolit, urmând cucernic racla fericitului Nifon.

SCENA VIII

(Procesiunea intră, patru Arhimandriți purtând pe umeri racla Sântului Nifon. Trei Episcopi și în urma lor Macarie Mitropolitul. Clopote, cor bisericese).

NEAGOE (se cobără de pe tron și ingenuchiă dinaintea raclei. Toți ceilalți fac ca el)

Dinaintea ta, o! fericite Nifone, ingenuchiă acum nu numai creștinul, ci încă și fiul tău sufetesc. Din locașul dreptilor vârsă rașele sântei tēle înțelepciunii, ca se lumineze întunericul cărarei mele pe lume. Fă-mă vrednic de tine, o părinte, vrednic de scaunul înalt la care m'a povățuit învățăturile tēle ceresci! Tu ai sădit în mine grăuntele bunătăților tēle. Din grădina Raiului, unde sufletul tău acum viețuesce printre drepti, în loc de lumină, în loc de verdetă, de vecnică bucuriă, pliveșce și adapă răsadul tău ca să rodescă spre binele poporului. Trămite binecuvântările tēle asupra pământului din care te-a fost scos numai nedreptatea și tirania, și în care întorcerea Sântelor tēle rămășițe lumesci a fost primită de un întreg popor cu lacrimi de bucuriă și de iubire cu rugăciuni cuvioșe. Ca o rașă încălditoare întinde-ți blândețea ta spre noi!... (Racla trece, Neagoe se urcă pe tron și în fața lui vine Mitropolitul Macarie).

MACARIE

Iată, Măria Ta, dinaintea Măriei Tēle, din aședarea lui

D-*deu* și a țereî, pre umilitul schimnic de la schitul Tur-nuluî. Cel ce Te-a ales pre Măria Ta și a uns fruntea Măriei l'ele cu Mirul Domniei, tot acela a îndreptat pașii Măriei Tële către mine, despărțitul de lume și Măria Ta m'ai scos din întuneric la lumină. Mărit fiă Domnul și așe-*đ*ările lui minunate! Lacrimile sunt aripile pocăinței; pe aceste aripî ale p*ć*cătosuluî și la cuvântul t*eu*, D*omne*, țera m'a ridicat la scaunul arhipăstoresc al fericituluî Maxim, la scaunul arhipăstoresc pe care l'a întărit cu sante așe*đ*-minte prea curatul între cei dreptî Patriarhul Nifon.

NEAGOE

Postelnice, puneî mitra de aur și hlamida aurită pe ca-pul și pe umerii celuî ales pentru altar! . . . Aur curat e su-fletul t*eu*, prea sante Părinte, și aurul cuvântuluî lui D-*deu* l-ai răspândit încă de t*en*er peste poporul me*u*, prin cărțile tipărite ce hărnicia ta a dăruit mai înt*eu* n*eu*muluî românesc . . . (dându-i căr*ea*) Apucă to*eu*gul, prea Sante! Adă cu el la turmă oile rezlățite. . . și când Domnia chiar ar uita că scaunul ei cel mai neclătuit este în ănimă poporuluî, răsipe-sce cu toiagul cel sântit c*ea* minților Domnesc*u* și, ca un no*u* Moise, fă se iszor*es*că p*ar*ău mântuitor poporuluî, chiar și din stânca pustiă și st*er*pă a unei rele Domnii. . . Pășe-sce, Părinte, în fruntea turmei t*ele*, dă-o pe calea bineluî și nu uita că la noi, la Români, unde e altarul acolo e popo-rul, și unde merge poporul acolo altare se rădică. . . (se să-rută am*en*duoi).

CRAIN.CUL (vestesce)

Sosesc, Măria Ta, aleșii breslelor de meseriaș, care aduc Domniei și nouluî Arhipăstor închinăciuni și urări de sântate.

NEAGOE

Se intre! . . . Oaste tare și nebiruită a Domniei sunt bre-slele, boierii. Ele fac bogăția și fala țerilor; ele a*đ*i ne înalță pe pământul Românesc, locaș sânt de vecnică laudă.

BANUL PARVU

Meseriașii țerii într'adevăr ne fac ați cinste și podoabă... Nu după mulți ani de pașnică viețuire, ei au ajuns se lăcreze ca și învățătorii lor, numiți de Măria Ta din vechea cetate împărătească a Constantinopolei, din Veneția, unde solul Măriei Tăle i-a cerut de la Dogele Loredano, din țergurile nemțești, din Nuremberga și Monacu e Bavarez. Iată'ți că sosesc mai marii fie-cărei bresle cu semnele măestriei lor.

MACARIE.

Plină de voioșie e ănima Domnului care răsipesce oastea dușmană; dăr nu este mai sântă acea voioșie decât aceea ce caută se ămple sufletul Măriei Tăle la privirea roadelor păcei, pe care înțelepciunea Măriei Tăle a știut a o dărui țerei de la urcarea ta pe tronul ei.

CRAINICUL.

Doamne, nouă meșteri mari,
 Petrari, ferari și lemnari,
 Turnători și clopotari,
 Săpători și argintari,
 Iconari și veshmentari,
 Vin se 'nchine la Domnia
 Măiestrită meseria,
 Care'n vecii de vecia
 Fala țerei o se fia.

Iar cu nouă meșteri mari
 E ș'alesul de zidari,
 Meșterul Manole, de ce,
 Care pe toți îi întrece.

NEAGOE.

Mulțămire și laudă la voi toți, copii! Domnia scie se vă

prețuiască și cuț ce i se cade ea va dăruî! Dér dintre voi toți, lucrători neobosiți, respłata cea mai de frunte va fi a aceluia al căruia nume va rămânea de a pururea în pomenirea neamului românesc, ca uneltitorul minunatei case ce voi îmi înălțați spre lauda Domnului... Printre voi încă voiă să număr de acum înainte și brésla tipăritorilor, a căruia mai mărie o ține cu cinste Arhipăstorul nostru, Părintele Macarie. Sub a lui bine-cuvântare ea va spori la noi ca pe la alte neamuri alese ale lumii. Decî dér voi, de ce meșteri mari

Voi se vă siliți,
 Lucrul se gătiți
 Și de'ți rădică
 La cer mi-ți nălță
 Monastire naltă
 Cum n'a mai fost alta,
 Vă daș eș averi
 Și vă fac boeri.

BANUL PREDĂ.

Boieria nouă, răsad ténér... Bucuriă când răsadul dă roadele séle.

AL II-LEA BOIER.

Se cade Domnia se nu lase în stérpiciune locul unde popul bérân stă uscat.

NEAGOE.

Dér la o asemenea sərbătoare, în fruntea meșterilor de la mănăstirea ce se clădesce, cum de nu văđ pre ispravnicul clădirei, pre iubitul nostru jupân Radu de la Afumați? Iată răsad ténér, boieri, dér răsad care va da rod precum se și cunósce după lăstari.

RADU PAISIE (aparte)

A! lauda dușmanului ca venia de mórte la animă pătrunde.

NEAGOE

Ci chiamă, Crainice, pe jupăn Radu de la Afumați; el nu se cade, mai ales astă-dăi, se lipsescă din jurul nostru.

RADU PAISIE

O! turbare!

NEAGOE

Noul Mitropolit va chiama curând, boieră, bine-cuvântarea cerului asupra țerei în mănăstirea noastră cea nouă.. și acea mănăstire o veți datori, prea sfinte Părinte, nu numai domniei, ci și viteazului și vrednicului fiu suflătesc al sfinției țele, Radului de la Afumați.

DOMNITA (aparte)

Ah! fericirea îmi mângăie ănima!

NEAGOE (Doamnei)

O se vede, Doamnă, că Radu nu o se vie. Când se cere brațul lui cel voinic, peptul lui cel statornic, mintea lui cea ageră, acolo e unde îl vreți; când însă vroim se resplătim faptele lui cele bune, se'l apropiem mai tare de Domnia iubităre...

RADU PAISIE (care în tot timpul acestei scene s'a frământa. cu gândul de a isbucni, strigă furios)

A! pence aci!... Aă trecut măsurile! Viața mi se îneacă de ghiarele răbdărei!..

TOȚI

Ce este?

NEAGOE

Ce e? De unde acest țipet?

SP. NUTA (Doamnei)

Dumnețeule, jupăn Radu Paisie!...

RADU PALIE

Da! chimați Crainici pre Radu de la Afumați! Odraslă vrednică e opincarul de la Sihăstria!

DOMNIȚA (aparte)

Anima 'mă bate a restriște!

NEAGOE

Ce ȳice acest om?

RADU PAISIE

A! vreți seți'l apropii de Domniă pre țeranul de la Turnu?... Ci spune-o așa o dată!... Negreșit, Bioerî. Neagoe Vodă... (aparte) A! Radule de la Afumați, vom vedea! (tare) Neagoe Vodă batjocoresce pre un boier de neam, pre un seamăn al sêș, pre Radu Paisie, juruindu' pe fiica sa ș'apoî... ș'apoî o va da Radului de la Afumați!

TOȚI

Ce ȳice?

RADU PAISIE

Așa cum ȳic!... Și sciiți pentru ce? Oare-pentru că Radu de la Afumați este viteaz? cu sfat înțelept? Nu, nu, Boierî, ci pentru că el a adus necinste în casa domnescă a Basarabilor!

NEAGOE

Ah! mișelule!.. ce scornitură aduci tu spre ocară neamului meu!?

TOȚI

O scornitură!

DOMNIȚA

Vai! tremur!

DCAMNA (lui Neagoe)

Măria Ta, liniștesce-te... Copila noastră...

RADU PAISIE

Scornitură? Ha! ha! ha! Iată, boierî, semnul dragosteî jurată de fiica lui Neagoe Basarab unui vânturător de poteci... unui țeran prost! (aruncă salba la picioarele Domniței).

NEAGOE

O salbă? A ta, Roxandro? . . . Doamnă? . . .

DOMNIȚA

Salba dată lui Radu? . . Măria ta!. Mamă! (leșină, fetele o înconjur).

NEAGOE

Vai! ce crunte bătăi simț din nou la inimă! Acastă lovire o se-mi curme viața! . . . . . Iată mărirea lumii acestia fără rădăcini, fără de credință, fără de tocmelă!

MITROPOLITUL (ridicând salba)

Omul acesta (arătând pe Paisie) este sluga păcatului. Intr'a-dever salba este a Domniței, dăr ea însăși a dăruit-o de față cu jupân Paisie, cu noi toți, lui Radul al meu, în ziua când a scăpat-o din prăpastia Turnului.

TOȚI (cu mulțămire)

Ah!

I-IUL BOIER

Numai mărte se cade unui pirișiu cutezător ca Paisie (il înconjur).

NEAGOE

Mulțămescu-ți ție Dómne! . . . Glasul tău a apărât pro flica mea! (Dómne!). Despino, ce greu mă simț în pept! O lovire așa de neasteptată. . . . A ! jupân Radule Paisie!

DOAMNA

Măria Ta, alină-te . . . (cu forță) O! Mișelul! o se'lucidă dei se vor înteți durerile.

BOIERII

La mărte! la mărte!

NEAGOE

Se nu fiă cupa resbunării Domnului cu sânge omenesc, boierii. . . Dați'Y drumul. . . Mustrarea de cuget se'Y fiă pedépsa. . . Ah! jupân Radule, ce cale mărșavă aleseși spre a ajunge la mâna ficeii Domnului tău!

BOIERII

Se fie pedepsit. In temnița curței!

NEAGOE

Se cade Domnului se curețe grădina Domniei de nuelele uscate ce nu dau rod.... La temniță? nu.... aveam gând se-l fac ginere....

RADU PAISIE

Minciună după batjocură!

NEAGOE (cătând la el cu despreț)

Astăzi îți ȳic : Cinstea Domniei e cinstea țerei! Ai necinstit țera ta și lumea plânge de mila numelui și vârstei tale... A! lăsați-l boierii! Ȃnima voastră, bună spre mine, îni spune că pedepsa ce'i pot da este de a'l-arunca în disprețul și ura țerei întregi.

RADU PAISIE

A! voiesc resboiă, Neagoe Basarab! Bine! (ese)

DOMNIȒA (ingenuchind a Neagoe)

Tată! Măria ta! Ȃnima mea e curată ca Ȃnima ta cresciă. Sunt încă vrednică de-a mă numi cu mândriă fica lui Neagoe Vodă!

DOAMNA

Rădică-te, copila mea... Curățenia ta o scie cugetul meă, desmierdările mele.

TOȚI

Da! Da!

NEAGOE

Chiămați pre jupân Radu de la Afumați.

TOȚI

A!

SPATAREASA NUȚA

Ce o se facă?!

DOMNIȚA (la picioarele lui Neagoe)

Iertare pentru el, tată! Jupân Radu de la Afumați e mântuitorul Țilelor mele. Mă jur, Măria ta, buzele lui n'au lăsat se ajungă la auzul meu nici o dată o singură vorbă nevrednică de fiica Domnului său.

MACARIE

O! da, Măria ta! .... Datoria, cinstea și vitejia, sunt hotarele faptelor Radului meu.

NEAGOE

Chiămați, vă Țic, pre jupân Radu de la Afumați!

DOMNIȚA (aparte)

A! DumneȚeule!

NEAGOE (Doamnei)

Ea 'l iubește, Doamnă, și nu mi-o spuneai?

DOAMNA

Măria ta!

NEAGOE

Anima omului ca cleștarul, boier! Dăcă se sparge, cine o mai drege? Dăcă Domnul țerei a aflat în fiul vostru sufleteșc, prea sfinte Părinte, vrednică, cinste, fire de boier adevărat... de ce oare ăniei Domniței se nu 'fiă voiă a le afla și ea tot ast-fel?..Boer, alegerea ăniei curate este tot-dea-una a cerului... Se fie tutulor cunoscut că iaă de ginere pre Radu de la Afumați..

TOȚI

O! să trăesc, Măria Ta!

DOAMNA

O! Măria Ta! cum scii se găsesc tot-dea-una calea ăniei.

DOMNIȚA

Tată! Măria Ta!..(și sărută mâna)

NEAGOE

E boier nou, ȕice-va limba de r   vorbitore! He! Domnia este vechi ... Nu-! sunt de stricăciune sprijinitore tinere...  'apo! oare nu tot din opinc  a! e it odineoar   i Basarabi! mei?

MACARIE

Bine-cuv ntat fi!, Dumne eule!.. Ah! Doamne, graiul Măriei T le este semănat de florile  i miresele bun t !i! s ntului Nifon... Se trăesci Măria Ta!

CRAINICUL

Măria Ta, jup n Radu de la Afuma!i nu mai este la curte, nici in T rgovi te.

DOMNI!A

Ah! Dumne eul mei!

VIDRA (intrând)

Jup n Radu de la Afuma!i ....

TO!I

Gr esce! grăesce!

DOMNI!A

Vidro!

VIDRA

A inc lecat, sunt acum vre o dou  c snri  i inc rcat de amărăciune  i de g nduri posomorite, a plecat. „Vidro, disu-mi-a cu lacrimi pe fa! , rămas bun la to!i, rămas bun Domni!ei.“

DOMNI!A (pl ng nd)

S'a dus?

MACARIE

O! suflet ales! o! fire inalt !.. De c t se facă după pl ngerea  nimei, mai bine a ales se fug  spre a- i implini datoria.

ACTUL III

Scena reprezintă o sală mare din curțile domnesei din Târgoviște;
în părete o icônă a Maicei Domnului.

SILCA. — VIDRA. — MARIA. (Ele împletesc cununii de flori).

SILCA

De grăbă, Vidro, flori peste tot, pênă nu ese nunta din biserică; se punem răsuri, colea, la póla icónei; căci Domnița le iubesc așa de mult . . .

VIDRA

Unde-î sémăna ei, Silco. Da, se dăm flori la icónă, căci sub paza ei s'aú urzit nunta de astăzi. Ce mândră părechia, Silco.

SILCA

Cine ar fi ȕis acum câte-va luni că voinicul de la sichiștriă . . .

MARIA

Ba eú, Ȑeú, numai ce-l vedúiu și ȕiseiú în mine : vedú tu fetă? țéranul ăsta nu e țéran, se vede cât colo . . .

VIDRA

Uite, soro!.. dar cine, ca tine, Mario, ȕicea alt-fel și mai alaltă-ierú? . .

SILCA (la feréstră)

Uitați-vé, fetelor, ce mai de lume în curte. Se nu aú unde se aruncú un acú . . .

MARIA

Ce nuntă frumósă! . . . Vrednică de fecior de Domn . . .

VIDRA

Ha! ha! ha! ăi și de țăranul de la Turnu. Aă noroc și unii din prostime . . . Cine ăicea așia, Mario? . .

SILCA

Ce păcat ar fi fost decă mitropolitul nu nemerea se găsească pre jupân Radu . . .

VIDRA

Ba Țău, atunci nunta nu se făcea. Biata Domnița, în ce întristăciune picasă ânima ei! . . Pe de o parte nimeni nu scia de urmele mirelui el dorit, pe de alta, cumplită grijă ne coprinsese pre toți despre sănătatea Măriei Săle lui Vodă, în urma supărării ce încercase, când cu zarva stărnită de acel nemernic de Radu Paisie.

SILCA

Ci nu mai pomeni tocmai astăđi despre acea iasmă; bine că a perit de pe aci, negreșit că iadul l'a înghiți. (s'aude clopote. tobe și surie sunând).

VIDRA

Ascultați, fetelor! ese nunta din biserică . . . Uite, vornice-lul, jupân Preda . . . Lăgănul poleit al Măriei Săle purtat de patru telegari și într'ensul mirele cu mirésa. Dómne, cât sunt de drăgălași!

SILCA

Ci lasă priveliștea, Vidro, că nunta vine; se eșim cu florii în calea miresei. . . . .

MARIA

Apoi, veđi bine, că de aceea și suntem aci, nuntașe ale domniței . . . . .

VIDRA

Iată cununcle și panerul de florii . . . . Tu, Mario, adă cupa de bun augur, ca să-ı așteptăm cu dēnsa gata la pragul ușei.

SILCA

Pe când, tu Mario, veți drege într'însa cu de acest vin
profir, medelnicerii curței vor deșertă donițe pline și
cununate cu verdéță, sub picioarele cailor nuntașilor.

MARIA

Iată și florile și cupa de augur. Pot acum veni și Mă-
riele lor și Mirii...

VIDRA

Nunta, iată nunta!.. A și intrat în curte...
(Strigări afară: Se trăescă Măria Sa Vodă! Se trăescă
Dómna nună! Se trăescă mirii.)

SCENA II

Acceași.—NEAGOE.—DOAMNA.—DOMNITA.—RADU DE LA
AFUMAȚI, cu totă nunta.

VIDRA

(Lângă ușă, cu tava de aur și cupa. Maria pórta nástrapa de aur i mă-
rama. Silca aruncă flori în calea nuntașilor)

Este datină străbună,
E deprindere bătrână,
De-a eși cu cupa plină,
Cu betelă și sulfună,
Când în urma cununieii,
Pășesc pragul căsnicieii
Mândru mire cu mirésă,
Porumbiță dalb'alésă.

Precum cupa este plină,
Viața vóstră mult senină,
Așa plină se tot fiă
De dulceii și veselii.

SILCA

Peste florî alcă, mirésă,
Dintre florî ești mai frumósă.

MARIA

Tot pe florî pășește, mire,
Aci-î raiŭ de fericire.

VIDRA

(Dând cupa lui Badu)

Frunză verde rozmarin!
Vino, mire, vin!
Ié cupa de vin,
Ce ție închin
Și sórbe din plin
Traiŭ dulce și lin,
(Către nuntași) Iar voi toți strigați: amin!..

TOȚI

Amin!..

SILCA

Dalbe florî de mândru crin!
Vin, mirésă vin!
Și pune pe sin
Zovonul de in,
S'alunge-orî ce chin,
Durerî orî suspin,
Iar voi toți strigați: amin!...

TCȚI

Amin!!...

(Badu ié cupa și închină tutulor. o pune a gură și apoi o dă lui Neagoe. sărutându-î mâna. In timpul acesta Roxandra a luat marama, s'a închinat tutulor, a dus vîlul la Dómnă, care i-l pune pe cap domnița i sărută mâna).

NEAGOE

(Inch'rând Noroc vouă, copiii mei .. Sănătate și voiă bună pof-

tim tuturilor! Celuia ce este unsul lui Dumnezeu, să-î cêră țera ca tôte șopotele și jocurile cele de multe feluri, care se fac și vin pentru numele domnului dintr'alte țeri, se le lase jos, d'er se cade iarăși domnului țerei, în ȕiua de pace senină, se aibă tobe, vióre și surle, ca se veseléscă pre ceî ce-îiubesc... Veseliți-vé, boeri măriți, din veselia animei mele; că bucuria părinților de fericirea copiilor lor, este scumpă lui Dumnezeu... Veseléscă-se țera de veselia domnului seú, că nu dóră numai ginere luat-am, ci spadă tăioasă țerei, ca s'o apere când brațul meú obosit nu va mai putea ține dréptă în sns domnésca spadă... Turnați copii, în cupa mea bêtura veseliei... Voiú se beaú ađi cu fețiú meí, cu voi, boerimăriți, cu întregul nostru popor; se beaú și se închin la creșterea, la sporirea, la nesecata fericire a moșiei românesci. Vinul bucuriei se ample cupele vóstre, copiii meí, în tôte ȕilele vieței, iar bucuria vóstră se fiá ac'ea a domnilor buní și milostivi, bucuria seracului, bucuria țerei...

(Surle, tobe)

TOȚI

Trăéscă în fericire mirele și mirésa!

SILCA

Ce mândri sunt aménduoi, privesce-î Vidro.

DOAMNA

Copiii meí, dea-vé cerul ca buzele vóstre se nn atingă în viață decât cupa iubirilor și a bunătăților!

DOMNIȚA

(Luând flori din paner) Răsurí, vezdóge anrite! (Le aruncă dinaintea dóamnei) Copilăria Roxandreí tele, mamă, în miđlocul florilor și cântărilor téle s'a petrecut; las'o că de acum înainte se le semene dênsa în cale-ți, la ȕilele când bruma va începe s'argintéscă capul téeú cel bine-cuvéntat... Nn e așa, Radule, că și ânima dumitêle grăesce prin gura mea?

RADU

O! da domniță, la picioarele Mărielor Séle, puiū cugetele, credința și sabia mea; la ale D-téle, Domniță, ânima mea plină da iubire...

DOMNIȚA

Domniță? De ce? Nu sunt d'acum 'nainte, eū, Roxanda și... tu... Radu?

NEAGOE

Di fără sfială, copila mea... Treptele cinstirilor omenești, ânima drept iubitoare de o potrivă le așterne... Fiăvê traiul unit întru tôte, pentru ca viața vóstră se se petrecă pururea în acea cumpănă bine-cuvântată... Iată, primiți cu smereniă darul de nuntă, pe care cu învoirea Sântului mitropolit, o dinióră sihastrul de la Turnu, l-am adus și l-am aședat în casa vóstră...

DOMNIȚA

Icóna din cruce!.. Radule!.. Ah! Măria Ta! Bunul meū tată! cu ce mână blândă scii se mângâi tôte ânimile!..

RADU

Icóna de la Sihăstriă? (Seóte din sân salba) Ea a urmărit pașii celui care de atâtea orî a scăldat-o cu lacrimi de ferbinte dorinți... Sântei nóstră apărătoare, Roxando, dă-mi voiă se-î înapoiez astăđi un odor neprețuit, acea salbă pe care de la póla ei ai desprins'o pentru bietul țeran, și care a fost scutul fericirei mele! In ziua când viclenia de la sânul meū, o smulsese, am cređut că steua sórtei mele a și picat din cer; dară astăđi, în culmea fericirilor, ție icónă de minunî făcătoare, ție blânda nóstră ocrotitoare, ție îți încredințez și salba de nestimate și salba țilelor nóstre.

NEAGOE (Dómnne)

Ce guraliă e ânima voiósă! Hei! Despino... di tinerețe, di iubire, și ai țis tot ce e mai plăcut pe lume.

RADU

O! iertă, Măria Ta! Așa e că ânimei i sburdă la ceas de fericire... Mîntea se întunecă și tace când ânima o stăpănesce... Ginerile cât p'aci se-șî uite datorîa (merge la stînga și aduce o tavă cu chef de aur). La darul Măriei Têle de nuntă, se cade se rospundă și mirele cu dar de seceri și de nunți. Iată, Măria Ta Dómne, ale têle dintru ale têle. E chipul mănăstirei, care va purta numele lui Neagoe Bassarab și al Dómnei Despinei din vécuri în vécuri viitoare. Aci sunt și cheile pe care Radu de la Afumați, vâtaful clădirei, ales de Măria Ta, le-a primit de la cei de ce meșteri marî, ca se le aducă Mărielor Vóstre, așî, când biserica e mândru înalțată din temelii pênă la creștet.

NEAGOE

Mărire ție, Dómne care cu milostivire mi-ai dat țile și putere ca se întemeez aci pe pămînt lăcașii noî al mîntuirii!... Darul tîu, Radule, este scump ânimei nóstre... și voiî cât de curând, îndată chiar, se mergem cu toții la Argeș se cercetăm sânta monastire.

DOMNA

O Doamne, când e pentru binele séu podóba țerei, căci nu ai cruțare de odihna Măriei Têle? O nouă osteneală 'ți va deșteptá suferințele.

NEAGOE

Suferințele trupului! ce sunt ele, Dómnă, pe lîngă bunurile minței, care 'ți înalță sufletul pênă la Dumneđu!... (s'aude sgomot afară) Dar ce este?...

CRAINICUL

Măria Ta! lumea s'a grămădit multă în curțile domneșci, și cere se între aci în horă, ca se se închine Măriei Têle și mirilor. (Sgomot afară).

NFAGOE

Deschideți porțile mari! lăsați poporul într'ale séle! Vai de curtea unde el nu pôte strebate; acolo, în loc de vorbă dréptă și fără ascunsurî, se aude numai șopta surdă a înbunătorilor! Acolo unde nu are loc poporul, în curând nu-și găsesce loc nici Domnia. Deschideți, vă dic, ușile! Intrați copii! Intrați în casa Domnitorului ea și în casa vóstră . . .

RADU

Fericit e domnul, care năvala mulțimei o primesce în țile de sêrbătore érá nu de păsuri și amărăciune! Fericit esci Măria Ta, care ești domnit așa, ca de năvala mulțimei se nu ai sfială séu frică . . .

BANUL PREDĂ

Că frica face uriciune, și uriciunea, de nu scii a o alină când se cuvine, apoi cât de târziu tot isbucnesce . . .

SCENA III

Aceiași, ómenî din popor, ȚICĂTORUL

ȚICĂTORUL (din ușă)

Nu toți, fraților! Nu toți... Mare-î țera ce iubescce pre Vodă, cum mare e și ânima lui... Dar așaia țmare nu pôte se fiă și casa domnescă ca pre toți se-î încapă... Nu cu toți, ómenî bunî... Se între numai Țicătorii...

GLASURI

Țicătorii... Țicătorii!...

I-îl ȚICĂTOR (snaitea lui Vodă)

Noi suntem, Dómne, din cel popor,
 Carele 'n curte dă mereu zor;
 Dar n'a venit el cu vr'un gând rău,
 Că mult iubescce pre Domnul séu;
 Ci, după datinî, noi am venit
 De nuntă sântă c'am auđit,

Cu dicătorii se ne'nchinăm,
 La Mirii urare se cuvântăm,
 Și dicătorul nostru se spună
 Cântarea dulce, mândră, străbună...

TOTI

Dicătorii! ... Dicătorii!...

NEAGOE

Dicătorul! Haide, băete, și din cobuz vre o cântare de odinorii, și bunăoră cântecul lui Erculén din Mehedia, se védă Domnița, fetele și voinicii curței că și în vremea de demult, fetele frumoase găséu prin stânci viteji ca se le scape țilele.... Și, cu viers dulce și voios, ca se-mi întinerescă și mie sufletul, la aușul vechilor noastre cântării din plaiurile Băsărăbescii ale Oltului... Și, băete, cu toții te ascultăm...
 (Se așéță pe scaun)

ȚICĂTORUL (cântă séu de clemă balada)

Sus, la codru verde,
 Óre ce se vede,
 Sus pe malul Cernei
 La vadul Rușavei?
 Eșit-aș din țori
 Trei surori la flori;
 Sora cea mai mare
 Dreasă-n sărutare;
 Sora mijlociă
 Plină de trufiă;
 Ele tot alérgă,
 Flori ca să culérgă,
 Cunune se drérgă
 Și rid și tot cântă
 De codrul încântă.
 Dar sora mai mică
 Dalbă porumbică...

De le 'ntrece tóte
Ca o stea în nópte,
Lucéfěr de điorŷ,
Flóre pintre florŷ,
E maŷ selbațicǎ ;
De lume-i-e fricǎ,
De sóre c'o stricǎ,
De plóie c'o picǎ,
De frig c'o înghiațǎ
Și-ŷ curmǎ din viețǎ...
Ea mǎre, s'a dus,
Pe Cerna în sus,
Și cu viers curat
Mi s'a tot rugat
De malul surpat
Sǎ ŷ gătésǎ pat,
La umbra adâncǎ,
Drept în mieđ de stâncǎ.
Malul îndurat
O a ascultat
Și s'a despicat
De s'a furișat
Sora cea maŷ micǎ,
Cea mult selbățicǎ...

Dar cel Erculén,
Cǎpitan Rómlén,
In điorŷ se iveșce,
Pe mal se opreșce
Și Cerneŷ graeșce :
„Cerno limpeziǎ,
„Stǎŷ de-mŷ spune mie,
„Despre trei surorŷ
„Ce aŷ plecat la florŷ.“

— „Sora cea mai mare
 „S'a dus către mare
 „Spre Dunăre 'n jos,
 „La un mal frumos.
 „Sora cea mezină
 „S'a dus în grădină,
 „Peste nouă munți,
 „În codrii cărunți.
 „Sora cea mai mică
 „Și mai selbățică
 „Stă colo, înst âncă,
 „La umbră adâncă“

Ercul Erculén,
 Mândru căpitan,
 Se răpede 'n sbor,
 La stânca cu dor:
 — „Ești, fătă, din petró,
 „Să te ved o dată!
 — „D'oi eși la sóre
 „Nu m'o sórbe óre?
 „D'oi eși la plóie
 „Pěru mi se móie;
 „D'oi eși la vânt,
 „Trupu-mi e plăpënd!
 — „Se n'ai nici o frică,
 „Fătă selbățică,
 „Că te-oiă luă 'n brață
 „Și 'ți oi da eă viéță
 „Și te oi coperi,
 „Și mi te-oiă feri
 „De vânt și de sóre,
 „D'alor sărutare...
 — „Bădiță, Bădiță

„De-ți sunt drăguliță,
„Soția de vreă,
„De vreă se mă ieă?
„Mă scóte din stâncă,
„Din umbră adâncă,
„Și-ți es la lumină
„Cu ănima plină“

Ereul Ereulén,
Mândru căpitan,
Lovesce în pétră
Cu pala lui lată
Și din ea d'o dată
Ese mândră fétă,
Albă și frumósă,
Dulce, răcorósă,
Cu păr aurit,
Pe umeri leit. . .

Ereul Ereulén,
Căpitan Rómlean,
O rădică 'n brață
Se prindă la viéță,
Ș'o stringe la piept,
Ș'o légăănă 'ncet,
Pe flori, la răcóre,
Sub rađe de sóre,
Cuib de floricele,
De dulci viorele...

Iar în jurul lor,
Dănțuescú în cor,

Dalbe fețișóre,
Mândre, zimbitóre,
Ca la sêrbătóre,
Ca la nuntă mare,
Nuntă de Domniă,
Cu noroc se fiă. . .

(Actul se termină cu balet)

(Cortina cade).

ACTUL IV

Scena se petrece în Stăreția monastirei de la Argeș.

SCENA I

EGUMENUL. — BANUL PREDĂ. — DOUI BOERI

EGUMENUL

Unde se unesce voia lui Dumneșcu cu a omului, toate es spre binele lui...

BANUL

Grainul curioșiei tale, parinte starițe, e grainul altarului; ai nu este voia țerei se nu mai fiă băntuită de răsmerițe și dodăiele priu perderea Domnului ei?...

I-IUL BCIER

A celui mai bun Domn ce a avut țera, după Mircea, după Radul cel Frumos...

EGUMENUL

Se fiă ore așa de grei bolnav, Măria sa Vodă, mărite Bane?

BANUL

Doctorul Genovez nu scie fusuși ce se mai dică... Acum pare că se ȳ fiă spre bine, acum durerele-l ȳuteșesc... Cugetul seuin și ȳnima spre blȳndețe poruită se luptă ȳn siin-ȳ cu puterile slȳbȳnogite ale firei pȳmȳntesci... Doctorul atȳt scie a spune cȳ, acum, de cum-va vre o mȳhniciune, ar veni fȳrȳ veste se-ȳ turbure liuistea sufletului, aceea va fi osȳndȳ nestrȳmȳtatȳ de mȳrte pentru Mȳria Sa... Veȳȳ

dér în ce cîmpănă ne aflăm. Sfatul înțelept, părinte Egmene, nu astéptă nenorocirea, ci o prevede... Se cade ca țera se fiă gata la tóte...

EGMENUL

Bisericele țerei resună de rîngi pentru însănătoșirea Măriei Séle... și ieri am făcut acatist la racla sântului Nifon... Se ne punem credința în D-șeu, căci credința într'ensul nu este sécă...

I-IL BOER

Credință la cer, părinte, și pază bună despre cei răi...

FANUL

Bine dicit, într'astfel se întăresce ânima spre moșia străbună!... Am dat însucințare boerilor de prin județele vecine, se ne întălnim aci, la sânta monastire a Argeșului. Nu e timp de perdut: de o parte bóla Măriei Séle, de alta amestecăturile boerilor din Buzău și din Râmnic ne chiamă pre toți la sfatul țerei, la datoriă către ea.

EGMENUL

Care pot fi, jupân Bane, nemulțămirea Buzoenilor și Râmnicenilor?

BANUL

Ei nu știu ce fac, că sînt duși de căpăstru de niși și alții; când de Ștefănușă Vodă de la Moldova, când de Radn Paisie.

EGMENUL

Radn Paisie? Se mai cînteze încă, după cele petrecute acum vre-o cincî luni la cîrtea domnescă?

BANUL

O! da, părinte! ânima lui aprinsă de pofta mării, nu o pòte stinge decât mórtea... Fire deștéptă, cum este, minte ageră, voiă ne 'nfrînată, Radn Paisie nu pòte tăcea, decât

cum tace șiroiul munților, pênă se sparg norii... Vêđut-ați făcênd rotocólele séle, în înălțime, uliul care 'și a pus ochiul pe prada sa? Radu Paisie este ađi uliul în rotocóle... Măria Sa Vodă s'a îndurat a-l ertà de mórte și de închisóre, dar Radu Paisie s'a făcut d'atunci nevêđut... Se bage bine de sémă Maria Sa Neagoe Vodă! se vegheđe țera!

SCENA II

Aceiasí. — RADU PAISIE

RADU PAISIE (imbrăcat ca călugăr)

Sânte părinte, (face mătaniă). Iertare decă am intrat așa fără veste. Dér a sosit olac de la cetate: ȃice că peste o clipă va sosi Măria Sa Vodă, va sosi curtea, spre închinăciune și cercetarea sânteï monastirî.

TOȚI

Vodă! curtea?

EGUMENUL

Dér atuncî... bóla Mărieï Séle?...

BANUL

Bóla este maï puțin puternică asupra trupuluï, decât puternică e mintea, decât nebiruită este voia Mărieï Séle! Iată trei lunî, de la nunta Domniței, el se luptă cu durerile înteețite ale trupuluï, și cu tóte acestea cine a putut împedica pre Măria Sa, cât se simte ceva maï bine, cine l-a putut opri d'a îngriji însuși de trebile țereï?

RADU PAISIE

ȃice că vine sê se închine la monastire, la móștele sântuluï Nifon.

I-IUL BOER (în parte)

Ciudat! monachul acesta pare că s'ar asemăná...

EGUMENUL (la ușa din dreapta)

Ascultați, părinților...

SCENA III

Aceași. — DOI CALUGARI

BANUL

Vine Măria Sa! din acésta o se se alégă negreșit ceva. Așia e voia lui D-șeu! Țera întregă va fi aci...

EGUMENUL (Călugărului I)

Mă auțiți! Cucernicia ta veți avea grijă se se tragă tóte clopotele și se se bată tochița cea mică de fer, cea de polieleă. (Către călugărul I) Părinte Atanasie, la strana dréptă se cante cobuzarul Nălțeu. A! Dați anagoștilor marama albe la troițe (la al douălea călugăr) Părinte Teodosie, se nu uiți că trebuie se se slobóză fústele de la metereze la sosirea Măriei Séle... (lui Radu Paisie) Sântia ta, părinte Paisie...

I-IUL BOER (în parte)

Paisie?.. Ciudat!

BANUL (Egumenului)

Acest călugăr de unde este?..

EGUMENUL

E noul nostru eclisiarc. Dér de ce?... A! Ințeleg asemănarea lui cu jupân Radu Paisie...

RADU PAISIE (Cu umilință)

Din némul lui Radu e și smeritul monah Paisie... Un nenorocit lepădat de la sinul măririlor și al primejdiilor...

EGUMENUL

Sântia ta părinte veți așterne la racla Sfântului Nifon veștințele domnești cele cusute de Măria Sa Doamna; sunt colo în sicrii. — Se mergem boeri, jupân mărite bane, înaintea Măriei Séle. Bine cuvântat fiă D-șeu care bolnavului trimite sănătate și ânimei Domnului însuflare d'a cerceta noul altar înălțat creștinătăței! — Poștiți boeri... (os)

I-IUL BOER (cătŕe banul)

Totuși, ciudată asemănare! (es)

SCENA IV

RADU PAISIE

Vine Vodă! A! Ceva-mi spune că ȃiua rĕsbunărei mele s'apropie! Ruda lui Radu Paisie sub această rasă care mîne poimîne va cădea spre a fi înlocuită cu hlamida domnească! Cine a ȃis că ochiul e graiul ânimei? Ei m'aũ privit, aũ îndreptat ochii lor în aĩ mei și în privirea boerului Radu Paisie n'aũ întălnit de cât căutătura stinsă a unui biet monah din nĕmul lui Radu! Ha! ha! ha! Ce vor ȃice tot ei peste o lună... mîne pôte!.. când călugăruľ umilit va înapoiia Boerului Paisie, Voivodului Radu călugăruľ, graiul de tunet, care sdrobescce cu fulgerile rĕsbunărei?.. Oare în peptul acesta află loc numai atăta simț, numai atăta ură, setea de resbunare?.. O! nu! nu! Rĕsbunarea lui Radu nu pôte fi alta de cât domnia țerei! O! o voiũ avea, orĩ nu voiũ mai fi cu ȃile!.. Ce? În această țeră nu va mai fi loc de cât pentru Basarabi? Scaunul domnesc fi-va mereũ al lor?.. Veți afla în curĕnd că sub rasă și comanac nu s'a vestejit nĕmul domnesc al lui Paisie... Că preste tôte județele țerei el a stiut se sĕmăne rod de nouă sporire... (S'andă clopote) Clopotele... Vine Măria Sa Neagoe Vodă Basarab! Tot așia vor sbura în vĕnturi și pentru Măria Sa *Radu Vodă Paisie*... El e bolnav... nu destul, pôte, ca se móră îndată, dĕr d'ajuns ca se grăbesc isbucnirea rĕscólei... Pe când Neagoe cu aĩ sĕi vor fi aci în mătăniĩ și veghierĩ, la Tĕrgoviște părinte Paisie!... acolo veĩ găsi gata pre credincioșii, care te vor primi cu steag noũ, cu tobe și cu surle; carĩ, cu lacrimi pregătite te vor înduplecà se desbracĩ smerita rasă. Și óre poporul vede-va el fătăriă într'acea oglindă a umilinței? Poporul!.. El ađi iubesce pre Neagoe. A! dragostea poporului! adoua ȃi dupĕ

căderea lui Neagoe, tot acel popor care așî ingenuche la icoane, cerând, însănătoșirea lui, va veni, amețit de veselie și de urări, la Domnia tînără... Mulțimea e nestatornică ca și nisipul pustiilor, ca și valurile mărilor. (Clopotele) Auți? ei se apropia. (La forăstră) Incoace, încoace, mai de grabă! Voi se privesc în fața lui Neagoe amurgul vieții sële. Ah! ce dulce bețiă a sufletului, când se adapă cu privirea celor pre care-î urăsc, răpuși în pulbere! (Clopote și pusele) Tunați și răsunați! Voi vestiți lumei dimineța unei noi Domnii! Aide acum, părinte Paisie, umilit, cu mânele la pept, ori cu cădelnița în mână, mergi de întempină pre Neagoe, cîntând: pret ine te lăudăm Dómne. (Luându-l) Velințele de aur, sub piciorle lui... Mâne ale mele vor călca cu nesați mătasea lor móle... Pășesce, Neagoe! Boerii țerei 'și aș animile spre tine; toți te înconjoră, ți-ajută, te sprijină... Vino!.. vino, stăpân al țerei, redămă-te pe brațul odraslei de țeran cu care ți-ai curcit némul; vino, ado cu tine și pre moștenitorul scaunului domnesc, pre Teodosie Voivod, un pruc de șapte ani! — Moscenitorul scaunului domnesc?! Urma va alege... Dér alaiul bisericesc a eșit din monastire... La ascultare, smerite părinte Paisie!.. (ese)

SCENA V

(Scena represintă curtea monastirei de la Argeșiu, fața bisericeii; procesiunea intră cu preoții cîntand, clopote, pusele).

EGUMENUL. — NEAGOE. — CALUGARI. — DOAMNA. — DOMNIȚA. — RADU DE LA AFUMAȚI. — BANUL PÂRVU. — PREDĂ. — BOIERI. — TEODOSIU, PE URMA RADU PAISIE,

MAI LA O PARTE

RADU DE LA AFUMAȚI

Da, sante părinte, Măria Sa Doamna se rógă de liniște; Vodă a plecat mai mult bolnav de bóla de care suferă de atâta timp, și drumul, ostenelile... Cât mai puținsgomot!.. se înceteze, rogu-ve, clopote și pusele.

EGUMENCL

Am și orînduit precum cereții, Măria Ta!

R. PAISIE

Măria Ta? lui?.. Ci stăpânește țîrăbdarea, ănimă turbată,
(Și bate peptul).

VIDRA

Alergați! alercați, jupân Radule...

TOȚI

Ce este? ce este?...

VIDRA

Măriei Sélé e rău, fôrte rău... N'a voit se urce în leagăn la monastire, ci pe jos, spre lauda lui Dumneđeș, și osteneala...

I-IUL BOIER

Dar iată eă alaiul sosesc; Măria Sa a învins suferințele.

TOȚI

Măria Sa!.. (Neagoe vine rețemat de banul Pêrvu, și de Dómna; Domnița, boierii l-înconjur).

BANUL

Măria Ta... (călugărilor) O laviță, un scaun.. mai de grabă!
(a parte) A! sermană țéră, ce țile te mai așteptă ore?

DOAMNA

Măria Ta!...

DOMNIȚA

Tată, cum te simți?...

NEAGOE

Despino!.. fica mea!... Lăsați-mè! lăsați-mè acum, fețiș mei; puterile nu-mă lipsesc... Lăsați-mè se privesc cu ochi resățioși locașul lui Dumneđeș! Ce mândră e mănăstirea noastră, Despino, Radule, Roxando!... Nu te mai îngriji

Bane Pêrvule! Eă care am găsit sub bine-cuvântările lui Dumneđeu, puteri ca să-i rădic altar măreț și minunat, eă nu pot se fi slab și sdrobit înaintea lui! Avea dreptate doctorul genovez, Dómnă: mă simț acum bine, bine ca nici o dată. A! moșterul Manole s'a ținut de cuvânt: biserica clădită de dênsul e cum nu mă e alta!... Ea se 'nalță la cer ca aripele sufletului, ca fumul miresmelor... Vis de aur al vieței mele! étă, te vedă acum în ființă, și sufletul meu adăuc mulțămitor, ție Dómu se avântă lin către ceruri, precum se rădică păreții și stîlpii și turllele templului semă-nate cu aur, cu flori și cu lumină. Acum,—ah! iértă stăpâne mândriei mele! — pot și eă ție, ca dreptul din scriptură : Ié-me, Dómnă, latine, căci dorul vieței mele lumesci lă vedă ndeplinit!...

DOAMNA (Banului)

De frică mî-a înghițat graiul pe buze, jupân Pêrvule; Dumneđeul meu!.. cată pe fața Măriei Séle, ce schimbare! Ostenéla, bucuria i-aă deșteptat negreșit rēul, și pare a 'și nesocoți suferințele...

BANUL

Dómnă! încredere în Cel de sus!...

NEAGOE

În jurul meu, voi toți cari mă iubiți! Bane Pêrvule, Predo, Radule fétul meu, și tu sermanul meu Teodosie, vin coala aprópe de ánima mea; ești mic, drăguțule, dar mare e Dumneđeu, mare e altarul într'a cui pază te lasă părintele tău (ti sárută). Vă e grijă de mine?... Mórtea! ah, ce dulce este ea, Despino, sub bine-cuvântările alor tei! Ce póte dori sufletul omului și nu mî-ați dat voi, copilașii mei! ce a cerut de la ceruri Domnul țerei și cerul îndurător nu i-a dat ca prisosință? O țără ca o grădină, ogoare cu brasde, isvor ne secăt de avuțiă pentru săteanul român, și flori, flori pentru tine, Domniță...pentru voi fetelor, flori câtă iarbă verde în

plaiurî și în câmpiî, florî la nunțî, florî la nașterî și florî pentru sicriile celor ce ațî iubit... Nu plângețî, nu vă fiă silă, dragîl meî, de a mea mórte.. eũ mă voiũ duce fericit din naintea celui Vecînic. Ródele pácîi ce m'a învrednicit Dumneđeũ a le da poporului meũ, vor aduce bine-cuvântare asupra mormântului meũ... Pacea țereî, Bane Pêrvule, în grija sfatului vostru, căcî fără dênsa nu este bine, nicî avuțîă, nicî fericire...

BANUL

Măria Ta! Dumneđeũ va îndili încă pe mulțî anî pre Neagoe Vodă... dar étă, în fața altarului minunat al cuvioșiei Mărilor-Vóstre, Pêrvul Basarab, Banul Craiovei jură, — și cu dênsul peste o clipă vor jura boerî țereî, alergând la chiámarea mea — Eată „jurăm“ că némul Măriei Têle nu va des cindede pe treptele scaunului cel l'aũ strălucit faptele frumoșe, cuvioșia și milostivirea Măriei Têle.

NEAGOE

Dulce e de a ascultá graiul unei ănimî drept credincióse!...

DOAMNA

Măria Ta!... cruță-te... oboseala...

NEAGOE

Ce đicî Dómnă!.. Se cruță candela când e plină de untdelemnul veghierilor... dér când ea se stinge, cine o va opri de a da fiacărea mai viuă, pentru că e fiacărea sfîrșitului? Iubita mea Despină, nu iasă Neagoe bătrânețelor têle scule și comorî; câte ne-a trămis cerul, ale mele și ale têle, sunt tóte în acest locaș sântîit, ce silințele têle și ale mele aũ rădicat lui Dumneđeũ, cu umilință și cu dragoste ferbinte!.. Dér comorî și scule veî afla M. Ta în ănima celor ce am iubit în viața mea... Cine sunt aceia? Intrébă pre sátean și pre boerî: ei toțî șciũ că Négoe al lor a fost mai mare pentru că le era lor mai mic; sárac, pentru că avuțîa lor a

spori-o... Bine-cuvântat fiă Dumneđeş, care despărţirea de ai mei şi de ţera mea, o a poruncit la pórta altarului sêu... A! Boerî şi sântîiî părinţi, ce puterî găsesce bolnavul în cugetul liniştit, în conştiinţa datoriei împlinite!...

BANUL

Faptele bune, Măria ta, repaos dulce sufletului!...

NEAGOE

Nu plângeţi, vă spuî, copiii mei. Nicî o dată de când periciunea şi-a ales lăcaş în această fărâmbă de ţerină ce maî stă înainte-vê, nicî o dată maî plăcută alinare a durerilor nu am simţit ca astă-îi.

BANUL

Dumneđeş întăresce locaşul sufletului teş, Mărite Dómne, ca se faci așa ca despărţirea ta de ţeră, când el o va porunci, se nu fiă despărţirea ţerei de dreptate, de bine, de milostivire.

NEAGOE

Pricep, Bane Pêrvule! mintea pare că se ascute cu cât maî mult se deslipesce de trup, ca iuţela glonţului afară din puşcă... Înţeleg, dér un copil abia de şépte anî ce póte el, sêrmanul; în vârtejul ce ne amerinţă? Neagoe nu şi-ar fi iubit ţera decât n'ar fi vêđut lipsa după el al unuî braţ matur, al uneî săbiî încercate. Bane al Craiovei, tu carele cu braţul teş ai sprijinit mâna mea pe treptele luncóse ale scauuului Domnesc, decât cumva Neagoe mort, greul toiag al Domnieî seva clăti în slabele mâni ale pruncului meş, atunci cu mintea limpede şi cu voia bună la ánimă, vă spuî: Iată Domnul ţerei!.. (arétă pre Radu dela Afumaţi).

RADU DE LA AFUMAŢI

Dómne, Măria ta! nu mie se cade.

BANUL

Vorba Mărieî téle ca în tot d'auna e sfat de lumină.

Alegerea Măriei téle dinaintea altarului, va fi pentru noi alegerea lui Dumnezeu... Boerî, să jurăm . . .

RADU PAISIE

Țăranul de la sihăstrie Domn al țerei?.. (Mișcare)

TOȚI

Ce este? Ce ȃice?

NEAGOE

E glas de cucuvas pe cheotórea casei mortului; acel strigăt cobitor e al lui Radu Paisie . . .

RADU PAISIE (înaintând cu trufă)

Da, Neagoe, Radu Paisie! După ce ai batjocorit Boerimea, batjocori-vei acuma și țera?

DOAMNA

Ce lovire de mórte pentru Neagoe!

NEAGOE

A! peptul mă înecă.

DOMNIȚA

Ajutor! ajutor! . . . Dómnne! tată! Măria ta! . . .

RADU PAISIE (s'a tras spre stânga)

Móre! O! e giulgiul morței pe facia lui... La Têrgoviște! Domniă nouă!..

NEAGOE

Ah! acel suflet negru a curmat iute firul . . . Aci, copii mei . . . în jurul neș, Despino, Roxando, Radule . . .

RADU DE LA AFUMAȚI (aducând pre Teodosie și puindu-l la piciórele lui Neagoe)

Bine-cuvintéză, Măria ta, pre Domnul țerei, pre Teodosie Basarab Voivod . . . E prunc, Măria ta, dar étă acolo, (arétă pre banul și alți Boieri) mintea matură, și étă aci spadă și animă credincióse spre apărarea lui . . .

NEAGOE

O! copiii mei! Radule, ănimă dréptă și credinciósă! Lui Teodosie, copilului meu, voi toți prietenii ai domniei ce apune, fiți cu ănimă bună către dănsul, către ai mei... (Lui Teodosie) Iar tu, sermane copile, decă mila ceréscă te va dărui cu ăile și cu mărire, fiți Domn bun, Domn drept și milostiv.. Cată purure și te silește, precum ați făcut toți Domniii cei mari ai țerei, ca fericind poporul, se porți hotarul moșiei năstre părintești, tocmai pănă acolo, unde încetéază și graiul Românesc; iar decă o așa falnică dorință va covârși puterile vremei, cel puțin Domnia se apere de știrbire moștenirea strébună, măcar cât a plăcut lui Dumneđeș a o ăncredință mănii năstre... O! fiul meu! copiii mei, țără dulce a Romănilor! vă las în paza Domnului... (Măre cu ochii la templu; toți sunt ăngenuchiați în jur).

FOAMNA } Ah!..
DOMNIȚA }

RADU DE LA AFUMAȚI (Dămnul)

Dămnă, lacrimile Măriei Tăle aci; (arătă pre Neagoe) ănima la Tărgoviște!.. (arătă pre Teodosie)

(Cortina cade)

NOTE

Pag. 1.   **Vornicul Bucioc.** Acéastă piesă este inedită pêne acum. De și o primă edițiune de lucu a fost pusă sub tipar, încă de mai mulți anī, de către „Tipografia Curței“, ea a rămas neterminată.

Pe lângă tóte extractele aduse din unele jurnale despre „Bucioc“ vom păstrà istoriei artei dramatice și versurile de mai la vale, împărțite în sala teatrului, la una din primele reprezentațiuni ale piesei și adresate D-lui Stef. Velescu, pentru modul admirabil cum a creat rolul lui Bucioc.

LUI STEFAN VELESCU

pentru modul admirabil

CUM A CREAT PRE VORNICUL BUCIOC

Soț iubit, duios părinte,
Al tău suflet a scăldat
În simțiri tañnice, sñinte,
Sufletul nostru 'ntristat.

Român, vornic prea putinte,
Datoriei devotat,
Ai pus în noi dor ferbinte:
După Bucioc am oftat.

O d'ar mai fi ca el érá,
 Vornicî in acéstă țéră,
 Ce pentru ea sciú muri!

O d'am afá mulți ca tine,
 Artistî, carî așia de bine
 Se ni-î scie aminti!

Se consignéăm aci și o mică anecdotă de la a 2-a reprezentațiune a lui Bucioc. Era sala plină de cea mai alésă lume și în loja Domnăscă Măria Sa Domnitorul și cu óspele sėu Măria Sea Miloș Obrenovicî al Serbiei. Se jucase atunci actul I-iú, când iată că suflătorul se îmbolnăvesce. Al 2-lea suflător consultă manuscriptul piesei și aflându-l cu totul greú de urmărit din cauza numeróselor tățeturî, adaose și corecțiunii făcute pėnă la ultima repetițiune generală, declară că nu póte suflă .. Mare emoțiune între culise!.. Atunci autorul piesei silit fu se facă și funcțiunile *suflătorului*. Din gaura acestuia eși autorele, căutat de adiotantele Domnesc, spre a merge în loja Domnăscă, unde primi, de la ambii Domnitori, încuragiátóre și nemeritate laude.

Pag. 151. **Dreptatea domnăscă.** Chiar în afișul primei reprezentațiunii a acestei piese era dis că este după *Lope de Vega*; cu tóte acestea o critică, a căruia dușmăniă nicî astă î, dupe *șese anî*, nu mi-o esplic, a scris și tipărit că *plagiasem* nu sciú ce roman numit „*Roco del Piso!*..“ Alt critic pasionat, reposatul Lăzărescu, uitând de a citi *afișul* reprezentațiunei, denunța egalmente lumei ca „*Dreptatea domnăscă*“ era vr'o imi-

tațiune după „vre una din cele 2,000 de piese ale lui *Lope de Vega!*!..“

Și cu toate acestea, fiă-mi permis, acum că poți voiți întâlni vre un critic mai drept, se declar că nici chiar planul piesei nu este identic cu acela al piesei spaniole „El mejor Alcad“, ne cum scenariul și caracterele. A imită ast-fel, la francesi ca și la germani, se poți probă că nu a fost a plagia... .

Succesul „Dreptăței domnesci“ a fost strelicit. El e datorat în cea mai mare parte modului cum artiștii au interpretat rolurile lor. D-nii Pascaly, Dragulic, C. Dimitriadi, au fost foarte bine, der neuitate vor rămâne din mintea publicului Bucureșean creațiunea lui *Dodăilă Porcarul*, de neimitatul nostru artist C. Bălănescu și acea atât de poetică a Mariórei, a mult regretatei Matilda Pascaly. Aducem aci un sincer omagiū D-lui C. Bălănescu și tutuor artiștilor cari au dat viață piesei și lăsăm o caldă lacrimă de regret pe pétra prea curând uitate a sermaneī Matilda Pascaly, artistă nici pêne astăzi înlocuită pe scena romăuă.

Pag. 235. **Banul Mărăcine.** Cine nu-și amintese do-
liul adevărat al Românilor la vestea învingerei
de la Sedan și apoi aceea a pierderii *Alsaciei*
și a Lotaringiei?

Se organizase în Paris asociațiunea pentru a-
jutorarea Alsacienilor, cari emigrară din patria
înstreinată. Acastă asociațiune ceré fonduri,
subscripțiuni. M'am otărit se fac și eu ceva pen-
tru acastă asociațiune și în mai puțin de trei zile
scriseiū „*Banul Marăcine*“. Vr'o deș-cinspre-

dece zile după aceea neobositul director al teatrului național, din acel timp, D. M. Pascaly, dădea piesa, în stagiunea anului 1872. Ceea ce pot spune este, că cu toate numeroasele defecte ale acestei *improvisațiuni*, ea avu un succes necunoscut pînă atunci la teatrul național. Actorii, autorele fură chemați în scenă de decî de ori și la ne-numerate reprezentațiuni. Biletele se vindeau cu câte o săptămână înainte. În séra reprezentațiunei vedeai în piața teatrului staționând birjele de Herésca, cu care veniaii de departe cetățenii de asistaui la „*Banul Mărăcine*“: se desfundersă mahalalele! De atunci succesul *popular* în lipsa celui literar, nu se desminți. Când direcțiunea n’avea parale cu ce se plătescă trupa, iute o reprezentațiune-două din *Banul Mărăcine*! A doua reprezentațiune a acestei piese fu dată în beneficiul Alacienilor și peste 1500 franci fură trâmși de autore, prin D. consul al Franciei, D-lui Marquis d’Haussonville, președintele comitetului Alsacian, ca mică manifestare de marea iubire a Romaniei pentru Franca.

Banul Mărăcine a produs pôte mai mult de 50,000 de franci teatrului național, eară autorelui obicnutele injurături ale *Zoilor* literaturei române.

Eaca ce aflăm despre această piesă, la pagina 275 din o frumoasă carte intitulată „De Paris à l’île des serpents*) de Cyrille **.

„Le célèbre pote français Ronsard, si injustement traité par Boileau, était d’origine vala

---

*Paris 1876. **D’Avril.

que. Il nous l'apprend lui même dans des vers charmants :

Or, quant à mon ancêtre, il a tiré sa race
 D'où le glacé Danube est voisin de la Thrace.
 Plus bas que la Hongrie, en nue froide part,
 Est un seigneur nommé le marquis de Ronsard,
 Riche d'or et de gens, de villes et de terres.
 Un de ses fils puînés, ardent de voir la guerre,
 Un camp d'autres puînés assembla hasardeux
 Et, quittant son pays, fait capitaine d'eux,
 Traversa la Hongrie et la basse Allemagne,
 Traversa la Bourgogne et la grasse Champagne,
 Et, hardi, vint servir Philippe de Valois,
 Qui, pour lors, avait guerre encontre les Anglois.
 Il s'employa si bien au service de France
 Que le roi lui donna des biens à suffisance
 Sur les rives du Loir. Puis, du tout oubliant
 Frères, père et pays, François se mariant,
 Engendra les aïeux dont est sorti le père
 Par qui premier j'ai vu cette belle lumière.

„Une sorte de prédilection sentimentale et fort délicate ramène les Roumains à cette légende, qui leur est évidemment chère. Ronsard a été le sujet d'un drame représenté en 1872 dans la patrie du héros légendaire qui appartient en commun à la France et à la Roumanie. „La pièce de M. Urechia, écrivait alors le *Journal de Bucarest*, est pleine de ces élans de cœur inspirés par les sentiments les plus élevés. Ces passages sont ceux qui ont été le plus chaleureusement applaudis. Chaque allusion à la grandeur de la France et à l'amour de la Rou-

manie pour ce pays, a été accueillie par des braves enthousiastes.“

Une souscription ayant été ouverte à Bucarest en faveur des Alsaciens-Lorrains, M. Urechia a voulu qu'une représentation de sa pièce fût donnée au bénéfice de nos immigrants. Le succès a été encore plus grand que le premier jour. *Impossible de rendre par des paroles l'émotion et l'élan des spectateurs. Le sentiment était aussi vif chez les gens du peuple que dans les hautes classes.*“

Pagina 335 Curtea lui Négoe Vodă. La finele lunei Noiembrie, anul 1875, mă întorcem din Iași la București.

La Bacău seü Adjud schimb vagonul pentru un pat în *Sleeping-Car*. Era deja nópte și nu mai aflu disponibil decât unul la catul al doile-lea. Me cațar sus și cerc a dormi, când, de desvbtul meü aud o șopotire a unui glas cunoscut și simpatic.

— O! Labo!.. (— este numele escelintelui pictor al teatrului național—) o Labo, Labo!.. .. ȃicé șopta vecinului meü, din catul de jos, — ce voiü face eü cu frumosul teü decor?

Cum Labo mi era cunoscut, șopta deveniä interesantä. Ș'apoï mai era cestiune și de un *decor*... Când areți calului traista de grăunțe bagă capul în ea: se vorbea de teatru, de decoruri — băgați de sémă că nu ȃic *decorațiü* — și decü bag capul pe sub patul meü...

— Dumnéta esci?

— Eü sunt...

Tabloü!

Am plătit degeba patul inglezului, căci cea mai mare parte din noapte am lungit gâtul și am ciulit urechile, ca auditorii lui Eneș, spre a ascultă plina de atragere conversațiune a amicului meu.

— *Dér ce-ai pățit, Domnule Odobescu, de nu visești decât decoruri?*

— Teatrul este aproape gata; restaurațiunea va fi curând terminată și am pus pre Labo se facă mai multe decoruri naționale. Mi-a făcut o *Curte de Argeș* foarte frumoasă...

— Cunoscuți un român, la Paris, care s'a dus se cumpere cărți la librăria și a cerut, nu cutare autore, nu cutare edițiune, ci, *cărți de măsura acésta și de cealaltă*, după înălțimea polițelor unui frumos dulap de stejar ce cumoșrase...

— Cu deosebire ca eu nu cer piesa pentru decorul meu la librăria ci o *comandez* fabricantului...

— Cum, deș, voiesci o piesă pentru exhibitiunea decorurilor noué?

— O voi și o voi de la D-ta și o voi peste o săptămână.

— Dar e cu neputință... O septemână!

— **Neputința?** In câte zile s'a făcut lumea?

Inteleg bine lectorul că comparațiunea venind de la Odobescu era de natură a mă maguli pene a-mi scóte din gură o imprudentă și ne-
cugetată promisiune că voi cercă...

Ajuns la București m'am pus o di întrégă capul la tortură și condus de frul Ariadnei, decorurile cele noué ale amicului Labo, — am insghebat un act....

— Bun, dă-lu încóce, mi ȕisă D. Odobescu. Al 2-lea, al 3-lea și al 4-lea se succedară . . .

Negreșit, care de care mai fără șir și mai fără mied . . . Noroc că sunt cel mai mare cacograf, mai cacograf decât chiar D. Odobescu. Acesta m' -a servit la ce-va, căc' cum nime din teatru nu putea a mă descifrá, avuséiú onórea se fiú copiat de însuși directorul teatrului, de învățatul meu amic D. Odobescu, cá cel mai pucin cacograf. Apoi un om inteligent nu scie copią . . . D. Odobescu copią, taind ici o vorbă și adăogând cole o însemnată colóre du pe paleta lui de mes-ter zugrav național, așa cá pot ȕice cá *Curtea lui Neagoe*, mai-că a devenit operă eșită din co-laborare.

Partea cé bună s' o pue lectorul pre séma D-lui Odobescu ;

Ear partea „Vifeimului“ — cum ȕicéú de pie-să câț' -va coconași după representare, — se mi-o lasă pe séma mea. Eu sunt recunoscător D-lui Odobescu pentru cá mi-a dat ocasiune de a lucrá sub direcțiunea D-séle, fiă și la un „vifeim“ ro-mânesc . . .

Ca lucrare făcută răpede am cutezarea d' a sus-ține cá nu este ceea ce mai răú s' a produs pentru teatru național. De sigur cá intriga piesei lasă u-nora de dorit prin simplitatea ei, dér scăderea nu o plătesce cu alte calități?

Va decide lectorele.

Eacă ce scrisă despre representațiunea „*Curtea lui Neagoe Vodă*“ jurnalul „Trompeta Carpa-ților“ :

„Ce putem ȕice astăȕi despre teatru cel mare este, cá repaiațiunea s' a sêvêrit, luminarea cu

gaz este perfectă și lustrul din mijloc cu trei sute lumini este splendid.

S'a inaugurat cu o piesă nouă trasă din istoria țerei de D. Urechiă: „*Curtea lui Neagoie Basarab*“, în care este multă acțiune, mult sentiment patriotic, și decât ar fi fost pe scenă mai puțină biserică, ar fi fost cu mult mai bine.“

Autorele ar fi dorit se vorbim de biserică Curței de Argeș, și se nu pomenim de *biserică!* . . .

Regretatul profesore Ul. de Marsillac aprecia precum mai jos, această piesă, în „*jurnal de Bucarest*“ No. 556, de la 13 Ianuarie 1876 (stil nou).

„L'inauguration de la salle s'est faite avec un peu moins de solennité que l'on ne l'avait espéré. Une indisposition de S. A. le Prince Régnant n'a pas permis à Leurs Altesses d'assister à la soirée d'inauguration. En outre, ce jour là on célébrait la fête de Noël et beaucoup de personnes n'ont pas voulu quitter le foyer où la famille était réunie. Ajoutez aussi que, pendant toute la journée, la neige avait tombé abondamment et que bien des rues étaient impraticables.

Malgré tout, la salle était presque pleine. Sauf de très rares exceptions, tout le monde était en habit de soirée. Vous connaissez le luxe des dames roumaines; il est inutile de vous dire qu'elles n'avaient rien à envier au cadre éblouissant préparé à leur beauté.

Pour pièce d'inauguration, il avait fallu choisir un sujet national, qui, tout en rappelant quelque grand fait historique, permit de montrer aux regards quelques-uns des monuments de la Roumanie et les pittoresques costumes, ainsi que les usages du temps jadis.

Ce soin difficile avait été confié à M. B. A. Urechiă, professeur à la faculté des lettres de Bucarest, auteur de plu-

sieurs ouvrages dramatiques fort estimés. M-r. Urechiã a emprunté son sujet à la vie de Neagoé Voda, lequrel égna en Valachie de 1518 à 1521, et voici comment il l'a traité.

Un pieux ermite, Macarius, a recueilli après la bataille de Gherghitza, un enfant nommé Radou, dont le père, *calarasch* du village d'Afumatzi, a été tué pendant le combat. Macarius a élevé son enfant adoptif dans l'ermitage de Tournon, situé en face de Cozia. Il lui a donné toute l'instruction qu'il a pu et il espère le voir arriver dans le monde à une grande position.

Au lever du rideau, le théâtre représente la forêt de Cozia, une de ces forêts vastes et touffues qui faisaient l'ornement et la richesse de la vieille Roumanie, et qui menacent, hélas! de disparaître. On voit descendre de la montagne voisine le vieux Macarius, blanchi et courbé sous le poids des années, s'appuyant sur le bras du jeune Radou. Tous deux viennent s'asseoir au pied d'une croix, placée à un carrefour de la forêt, suivant la coutume de ces âges de foi. Macarius raconte alors à Radou les horreurs du dernier règne et il exalte le règne du prince actuel Neagoé, homme juste, instruit, généreux et pieux. A ces récits, le jeune homme sent l'ambition lui venir au coeur; il voudrait, lui aussi, faire quelque chose de grand pour son pays. . . En ce moment, la forêt retentit de joyeuses fanfares. C'est la chasse princière qui passe. L'ermite se retire.

La fille de Neagoé, qui a suivi la chasse, arrive avec ses compagnes, et, apercevant la croix, elle y vient faire sa prière et y attache, comme offrande, le collier d'or qu'elle portait. Les jeunes filles qui l'accompagnent cueillent des fleurs. La princesse voit une églantine qui a poussé sur le bord d'un rocher; elle veut la cueillir, mais son pied glisse et elle tombe dans l'abîme. Aux cris des jeunes filles, Radou s'élançe au secours de la princesse. Les boyards de la cour, attirés par ces mêmes cris, sont venus aussi. L'un

d'eux, Radou Paisié, est le fiancé de la princesse Roxandra; il regarde l'abîme et recule effrayé.

Cependant Radou a sauvé la princesse et il la remet aux mains de son père, Neagoé, qui est arrivé sur ces entrefaites et qui, pénétré de reconnaissance pour l'homme qui a sauvé son enfant et qu'il sait d'ailleurs être le fils d'un brave soldat, l'élève au rang de boyard, en lui disant : Désormais tu t'appelleras Radou d'Afumatzi.

Au second acte, nous sommes dans la salle du trône du palais de Tirgovesti, qui était alors la capitale de la Valachie. Le fiancé de Roxandra, Radou Paisié, est furieux de l'honneur que le prince a fait au jeune homme de la montagne en l'élevant au rang de boyard; il est furieux surtout en songeant que Radou d'Afumatzi pourrait bien lui enlever sa fiancée. Il fait part de sa colère et de ses projets des vengeance à sa tante, la *spataressa* (femme de spatar) Nutza. Celle-ci essaie de le calmer et elle l'emmène avec elle, au moment où arrivent la princesse Despina, femme de Négoé et sa fille Roxandra.

Roxandra est désolée à la pensée d'épouser Radou Paisié qu'elle n'aime pas, tandis que, dans son cœur, gradit l'amour qu'elle a conçu pour son sauveur Radu d'Afumatzi. Radou aussi l'aime, mais il croirait trahir le prince, son bienfaiteur en élevant ses yeux jusqu'à la fille du souverain. Il quittera donc la cour et ira ensevelir dans la solitude son amour et sa douleur.

Ici se place une scène toute d'apparat, qui a été une vraie fête pour les yeux. Niphon, ancien patriarche de Constantinople et ensuite archevêque de Valachie, est mort en odeur de sainteté. On porte ses reliques à Tirgovesti. La procession est superbe. La châsse en argent est précédée et suivie d'un nombreux cortège. De ce cortège se détachent plusieurs abbés mitrés du mont Athos, revêtus de chapes d'or et portant à la main la crosse épiscopale. Le prince Néagoé,

qui a conçu une sincère vénération pour l'ermite Macarius, le fait élever au rang du métropolitain, et l'on voit sur la scène toute la cérémonie de l'investiture.

Au milieu de cette fête, une voix irritée s'élève. C'est celle de Radou Paisié, qui ne peut plus maîtriser sa colère en apprenant que le prince veut donner la main de sa fille à Radou d' Afumatzi. Il insulte la famille princière; il essaie de flétrir la pureté de Roxandra; mais une véhémenté réplique du nouveau métropolitain le déclare calomniateur et Radou sort en proférant des menaces contre Néagoé et les siens.

Le troisième acte se passe tout entier en fêtes. On célèbre le mariage de Roxandra avec Radou d' Afumatzi. L'auteur de la pièce a voulu faire revivre sous nos yeux toutes les coutumes du vieux temps et les cérémonies qui présidaient au mariage. C'est surtout à ce point de vue que cette scène présente un très-vif intérêt. Une sorte de troubadour vient ensuite dire la poétique légende d'*Erculéan*, dont M. Emmanuel Cretzoulesco a fait une très-sagace critique dans une série d'études reproduites par le *Journal de Bucarest* et dont j'ai publié, ici même, un traduction en vers. Cette légende est reproduite ensuite en action par le corps de ballet.

Au quatrième acte nous sommes à Argis. Le prince Néagoé vient visiter l'église qui a été bâtie par Manole et ses neuf compagnons; autre légende que j'ai reproduite ici plus d'une fois.

Quand il a vu *ce monument de gloire*, comme dit la légende, Néagoé déclare qu'il peut mourir. Il est atteint depuis quelque temps d'une maladie étrange. Il a vu cette église dont il rêva toute sa vie.. Rien ne le retient plus en ce monde. Il dicte en un magnifique langage ses dernières volontés et meurt en désignant Radou d' Afumatzi pour son successeur. Mais celui-ci ne veut point accepter un honneur dont il ne se croit pas digne. Il laisse la couronne au fils

de Néagoé, tout en promettant de la défendre contre ses ennemis.

Tel est le canevas de ce drame, sur lequel M. Urechia a jeté tous les trésors de son érudition et tout le charme de la poésie. Au point de vue purement scénique, on pourrait désirer que les héros du drame fussent un peu moins discoureurs et agissent davantage; mais leurs discours sont en général animés de si beaux sentiments et la langue dans laquelle ils sont écrits est si pure et si *roumaine* que l'on aurait comme un remords d'en priver le public.

D'ailleurs, il y a assez de satisfaction pour les yeux dans toute cette pièce; on peut bien, à côté du *spectacle*, faire place aux nobles émotions et aux généreux sentiments qu'il est toujours si bon de faire vibrer dans l'âme du peuple.

La pièce a été très-convenablement jouée par M. Vellesco, qui a interprété le rôle de Néagoé avec beaucoup de gravité et de noblesse; par M. Pascaly, qui a mis toutes les ardeurs de son âme dans le rôle sympathique de Radou d' Afumatzi; par Mlle Anica Popesco, qui a gentiment rendu le doux personnage de Roxandra, par Mesdames Flechtenmacher et Stavresco qui, dans des rôles peu importants, ont su se montrer comédiennes intelligentes et expérimentées.

Les costumes sont très-riches et très-fidèles ainsi que les décors. Somme toute la soirée d'inauguration du grand théâtre a été bonne et nous promet une belle saison.

Le décor du premier acte a été peint par M. Mezzadri. Les autres sont l'oeuvre de M. Labo. Le décor féérique qui encadre la légende d'Erculéan est du à M. Morand.